ISSN 0-1301-0220-2
770130 102202
AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ Şubat 1999 Sayı: 57 Fiyatı: 400.000 TL. (KDV Dahil)

ÖKÜZ

sebep olan kebap olsun bir kaşık suda boğulsun

Hoşçakal Yarın! Yarın tümüyle kaybedilmiş bir şey midir bu ülkede? Yarına hoşçakal demeyenler de var. Deniz Gezmiş'in kimliğinde bu lafı söylemek başlı başına terbiyesizliktir. Esas problem nerede ve en acıklısı ne biliyor musunuz? En samimi ifadesiyle bu işin içinde birlikte olan insanlar o ruhu çoktan kaybettikleri için, bizzat yaşayanlar birşey çıkarıp ortaya koyamadıkları için alan akbabalara kalıyor.

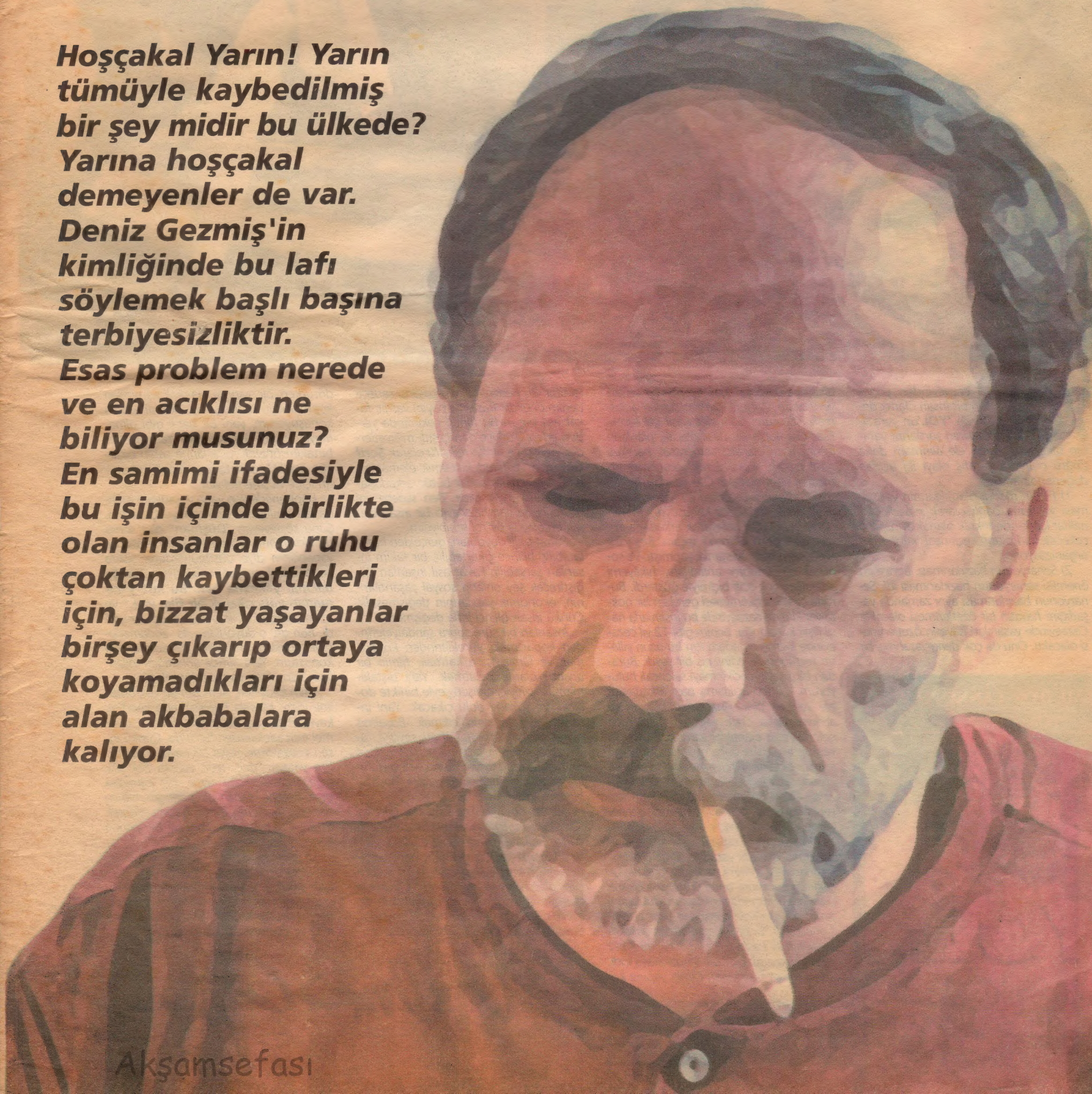

Akşamsefası

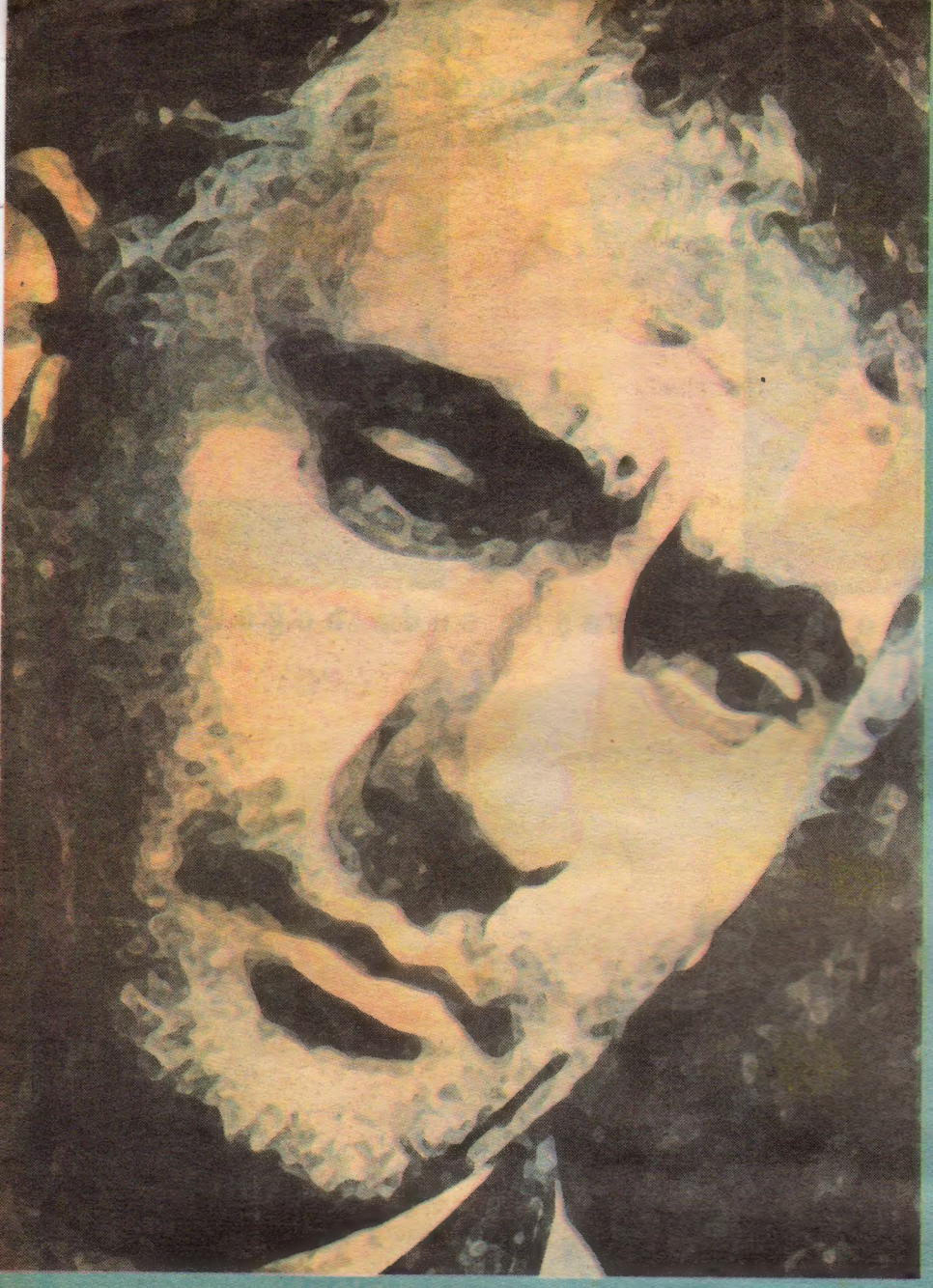

YOL'u cezaevinden yöneten bir insan olarak değil de '**YOL**'un yaratılmasının şartlarını yaratan bir insan olarak ele alınmam daha doğru olur. Bu yaratış olayı iki açıdan değerlendirilmelidir.

1) Filmin maddi olanaklarının yaratılması ve buna bağlı olarak maddi olanaklar içerisinde teknik olanakların, filmi çekecek kadroların seçilmesi, kadroların organizasyonu,

2) Senaryonun hazırlanması. Bence en önemlisi senaryonun hazırlanması idi. Senaryonun hazırlanması aynı zamanda yaşadığım hayatın bir özetlenmesi olacaktı. Cezaevinde yaşanılan hayatın özetlenmesi olacaktı. Onu da çok derin yaşanmış bir hikâyeye dayanan, çok ayrıntılı bir senaryo yazdım. Ayrıntılı derken şunları anlatmak istiyorum. Sahneler nasıl çekilecek. Esas olarak planlar nasıl olacak, planların içeriği nasıl olacak, kameranın hareketi nasıl olacak? Esas olarak yaratılacak atmosfer nasıl olacak? Öte yandan bu filmin kadrolarını seçerken en iyi kim yapabilir? Onu bulmak söz konusuydu. Bu nedenle beni en iyi anlayacak arkadaşlarımdan olan **Şerif Gören**'i seçtim. Beş yıllık bir dönem bana asistanlık yapmıştı. Ve sonuçta da amacımı anladığını, hikâyemi anladığını çok açık biçimiyle gösterdi. Burada özellikle belirtilmesi gereken bir nokta var ki o da cezaevinde bu insanlarla nasıl ilişki kurulduğu. Benim gibi 12 yıl cezaevinde kalmış bir adam için bu uzun yılların tecrübesi ile edinilmiş bir şeydi. Buradan bazı şeyleri açıklamayı sakıncalı buluyorum. Çünkü açıklama bazı arkadaşları ele vermek olur. Finansman olayını ele alırken: Daha önce yaptığım filmlerden edinilen bazı olanaklar vardı ki '**SÜRÜ**'yü yapmıştım, daha önce oyuncu olarak çalıştığım birtakım filmler Avrupa'da bazı ülkelere satılmıştı. Oradan bazı gelirlerim vardı. Fakat bu yeterli değildi. Onun için yeni finansman olanakları bulmak gerekiyordu. Onu da İsviçre'den bir şirketteki adı Kaktüs Film, onlarla ilişki kurarak finansman olanağı yarattık. Filmin çekime hazırlanması, çekimi ne kadar önemliyse, çekiminden sonra onun yurtdışına çıkarılması ve yurtdışında montajının, dublajının yapılması, gösterime hazırlanması, o denli önemliydi. Bir örnekle anlatmak gerekirse; filmin ilk başta 6.5 saatlik biçimi 7 kez montaj yaparak bir saat 51 dakikaya indi. Şunu açıkça belirteyim. Filmin yapımı kolektiftir. Bu nedenle filmin başarısı sadece benim değildir. Başarıda payım vardır, fakat asıl başarı bu filmin çekiminde yardım eden, Türkiye'den çeşitli milliyetlerden halkın ve filmin rejisörü olarak **Şerif Gören**'in ve filmdeki teknik elemanlardan, oyunculara kadar bütün arkadaşların başarısı sayılmalıdır. Ben sadece yol gösterici, şartları hazırlayıcı bir insan olarak bu olayda bir rol sahibiydim.

Sanat belli duyguları, gerçekleri hatırlatabilir, bilince çıkartabilir, bir takım insanları sarsabilir. Fakat asıl insanları değiştirecek şey onların sosyal yaşantılarının, ekonomik yapılarının değişmesidir. Çünkü insan bilinci lafla değişmez.

İnsanları bir süre sonra sandalyelerinden kopartmak, yüreklerinden kopartmak ve filmin içine katmak, filmin bir unsuru olarak yaşatmak. Yani dıştalamamak. İzleyici gelişen şeyle birlikte dolacak ve sokağa dolu çıkacak. Yani insanlar sokağa dolu çıkmalı. Boşalmış olarak çıkmak öfkeyi, nefreti, sevgiyi, rahatlamayı, sandalyede bırakıp gitmek ve onu taşıyarak gitmek ve hayata o dolulukla bakmak; her şeye, şaraba, hayata, kadına, erkeğe, her şeye.

Şunun adını açıkça koymak gerekir. Eğer bir sanatçı gerçekten ülkesini seviyorsa, halkının içinde bulunduğu baskılara karşı seyirci kalmamalı. Hem sanatıyla, hem sosyal ilişkileriyle hem de bütün olanaklarıyla gerçekten ülkesinde demokrasi kurulması için mücadele etmelidir. Ben önüme bu hedefi koydum. Burada bir yönüyle bu mücadeleyi sürdürürken bir yanıyla da köklerimizden kopmamayı, batılılaşmayı -kendi adıma konuşuyorum, yani bir batılı gibi olmamayı- önüme koyuyorum. Yani batının birtakım önemli miraslarına sahip çıkarken özellikle sanatçıya vereceği rehavetin içine düşmemeliyim.

Hapisanede yan yana yaşadığım arkadaşları dinleyerek bu konuyu çıkarttım. Şunu söyleyeyim **"Düşman"** dan sonra bir film yapma gündemdeyken acaba ne yapabilirim diye düşünüyordum, sonra kendi kendime şunu söyledim: **"Uzağa bakma, yakınına bak. Bu kez yakınından yola çıkarak bir film yap."** Ve uzun zamadır biriken bazı duygular vardı, ben de, o duyguların da zorlamasıyla arkadaşlarıma baktım. Arkadaşlarımla konuştum. Yani filmde anlattığım insanların hepsi hâlâ yaşayan insanlardır.

Hem bedenen, hem zihnen çok disiplinli idim. Mesela hapishanede kendimi kayıtsızlığa karşı korumak benim için temel mücadelelerden biri oldu. Çünkü insan cezaevinde şöyle bir kaygıya kapılır. İşte yatayım der, uyur, zaman bol gibi gelir insana. Hani uyur, hiç olmazsa uyur. Ben her sabah işe gider gibi hapishanede uyandım. İşimin başına giderek titizlikle hazırlandım. Yani hiç bir zaman kendimi koyvermedim.

Hüznün sayısız tonu, birçok yüzü vardır; çiçekler, kuşlar ve rüzgarlar gibi. Ben, bazı yakın arkadaşlarım aracılığıyla, hüznü, sevgiyi ve kederi anlatmaya çalıştım; her ne kadar bazıları tarafından anlaşılmaz ve inanılmaz bulunsa da.

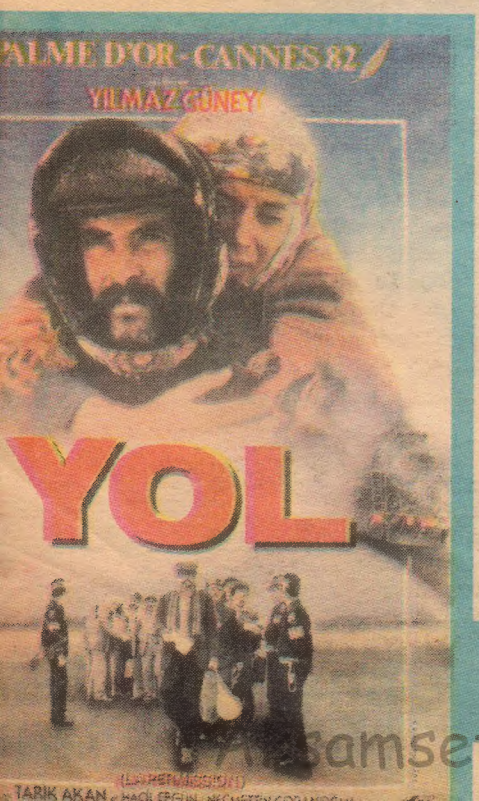

12 Şubat'ta Sinemalarda!

Arsamsefasi

ÖKÜZ

Dediler... Dediler... Dediler... Dediler... Dediler... Dediler...

- *Yaptığımız hayvanlıktı. Vahşetti. Pişmanım* **Haluk Kırcı**
- *Herşey para değil* **Hakan Şükür**
- *Naklen özelleştirme ruhsal sıkıntı yaratıyor* **Uğur Bayar**
- *Mağdur değil mağrurum.* **Yalım Erez**
- *Her defasında tatmin olurum"* **Hülya Avşar**
- *Kadere inanan bir solcuyum* **Ahmet Kaya**
- *Altıncı aydan sonra ekonomi düzelir.* **Halis Toprak**
- *İkinci demokrasi hepimizin kurtuluşu olacaktır.* **Tansu Çiller**
- *Türkiye'de müzik homoseksüel oldu.* **Ercan Saatçi**
- *Bizi sağ da, sol da yönetmiyor.* **Taha Akyol**
- *Bi dakka kardeşim, bi dakka ya! Önce dinlemesini öğren!* **Kadir Çelik**
- *Vücut ölçüm 98-105-110.* **Nurseli İdiz**
- *Nimet ve İmkanları paylaşmalıyız.* **Y. Nuri Öztürk**
- *Cumhuriyetin nimetlerinden faydalanmak istiyorum* **Şemdin Sakık**
- *Iyık ıyk ıyık! Dobrovski!* **M. Ali Erbil**

Dediler ki zamanla hep azalırmış dediler.

kültür mantarı

Manşet Roman

Yeni yıla sorunlarla ama umutlu girdik

Başarmalıyız

- Yılın ilk günü! Piyangodan bir bok çıkmadı!

Asıl ikramiye bugün lotodan

- Yılın ikinci günü! Loto'dan da bir bok yok!

16 milyon kişi 6 kişiye çalıştı

- Yılın üçüncü günü! Zaten 60 milyon insan 6-7 kişiye çalışıyor. Bari Loto'da, Toto'da fırsat eşitliği olsa! Nerdeeee!

43 gün boşa gitti

- Yılın yedinci günü! Ulan Piyango'dan, Loto'dan, Moto'dan bir bok çıkmadı! Bu arada 43 gün geçti, hükümet de kurulamadı!

Gaflet üstüne gaflet

- Yılın onuncu günü! Payımıza düşen zaten ya gaflet, ya da goflet!

9 gün lay lay lom

- Yılın onaltıncı günü! Yine Dobrovski! Hep Dobrovski! Ulen benim kaderim zaten Dobrovski!

Teyyo Pehlivan'ı Yitirdik!

Uydurduğu absürd yalanlarla halkımızın yakından tanıyıp sevdiği **'Teyyo Pehlivan'** lakaplı **Tayyip İde,** dedeyi 84 yaşında kaybettik. Kalp yetmezliğinden öldüğü anlaşılan **Teyyo Dede,** Pasinler İlçe Merkezi Kurtuluş Mahallesi'nde küçük bir evde tek başına yaşıyor ve belediyeden yemek yardımı alıyordu. Hiç evlenmeyen **Teyyo Pehlivan'**ın 100'e yakın yalanı Erzurum Ansiklopedisi'nde yer alacak.

Teyyo Pehlivan'ın söylediği yalanlardan 100 kadarını derleyen Atatürk Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyelerinden Dr. **Şenol Kantarcı,** bunların il kültürünün folklorik bir parçası olduğunu bildirdi ve: **"Gençliğinde iyi güreş tuttuğu için lakabı** Teyyo Pehlivan **olarak kalmış. Şimdiye kadar hiç evlenmemiş. Temiz giyimli, sevimli bir ihtiyar. Okuma yazması yok ama dünyayı çok yakından izlemesini biliyordu. Halk onun anlattığı yalanları, zevkle dinliyordu. Günümüzün gerçek bir Nasrettin Hoca'sıydı. Ani ölümü, sevenlerini üzdü. Yalanlarını yayınlayacağımız Erzurum Ansiklopedisi'ni çok merak ediyordu. Göremedi"** dedi.

Biz de **Teyyo İde Pehlivan Dede** üstadımızı bir yalanıyla ve saygıyla anıyoruz...

Teyyo Pehlivan ve Atatürk

- Rahmetli Atatürk'ün yanında oturuyorum. Gazi, İngiltere Cumhurbaşkanı'yla satranç oynuyor. Hem de iddialı bir karşılaşma. Atatürk, Cumhurbaşkanı'na dedi ki, ***'Yenersem bana ne vereceksin?'*** *İngiltere Cumhurbaşkanı,* ***'Sana Kuzey İrlanda'yı veririm'*** *dedi. Buna karşılık Atatürk de,* ***'Ben de yenilirsem sana Doğu Anadolu'yu vereceğim'*** *diye konuştu. Ben hemen itiraz ettim ve Atatürk'e,* ***'Bizim ev n'olacak'*** *dedim. O zaman büyük Atatürk,* ***'Teyyo pehlivanın evi hariç'*** *dedi. Bu kez İngiltere Cumhurbaşkanı itiraz etti ve* ***'Teyyo Pehlivan'ın evi yoksa ben Doğu Anadolu'yu ne yapayım'*** *dedi ve satranç oynamaktan vazgeçti.*

Dost ve Dadaş insan Oktay Taftalı'nın, adı güzel kendi güzel kitabı çıktı. Biz okuduk bi şey anlamadık. Bir de siz deneyin. Hayırlı mikroestetikler...

Biz habire sabahlayıp dururken, sevgili arkadaşlarımız Vedat Özdemiroğlu, Orhan Açar, Bayram Uslu, Aslan Özdemir'in birer adet çocukları olmuş. Hem anne babalara hem de bebelere uzun ömürler dileriz.

Akşamsefası

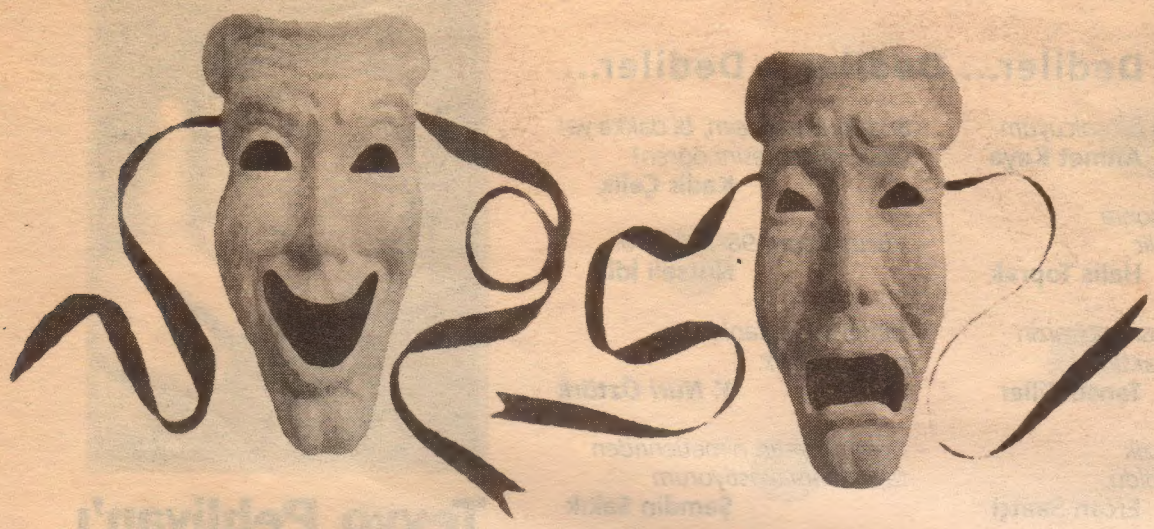

Arabeks/komprador kapitalizm, ancak günü birlik dönebilen pazar çarkına, yeni meta sunabilmek için paralayadursun, görünen o ki, yatırım ve üretim süresi hakikatten duvara toslamış bulunuyor.

Şiir ve Pop Şiir

OKTAY TAFTALI

Gerek bizden önceki şairler, gerekse biz, yıllardan beri bu ülkede, şiirin geniş kitlelerce kucaklanması gerektiğinden söz ettik. Kimi zaman şiir ve toplum ilişkisi gösterdiği cılızlık dolayısıyla bizi kahretti, umutsuzluğa sürükledi. Meteliksiz öğrencilik yıllarımızda, zor bela bir araya getirebildiğimiz üç beş kuruşla çıkardığımız dergiler, birkaç sayı sonra batınca, ağlamaklı olduğumuzu, kent meydanlarında üzüntüden kendimizi deliliğe verdiğimizi anımsıyorum.

Yakın edebiyat tarihimizde her biri derin izler bırakın *"üç çiçek.., "Poietika"*, *"Düşler"* gibi dergilerin mutfağında, büyük umutlarla kitlelere, daha geniş insan topluluklarına, şiiri taşımak için nasıl debelendiğimizi ayrı bir yazı konusu olarak aktarmak gerekecektir. Büyük emekler verdiğimiz, aylarca koşturduğumuz, özene bezene hazırladığımız bir şiir dergisinin ay sonunda yalnızca bin (rakamla 1000) adet sattığını gördüğümüzde, şiirden vazgeçmek bir yana daha da kamçılandığımızı, daha büyük bir özenle şiire yöneldiğimiz ve şiiri yıllarca böylesi bir özen ve umutla çalıştığımızı söyleyebilirim. Eğer bu şiir kitleye ulaşmıyor, geniş yığınları sarmıyorsa demek ki daha çok çalışmalıyız, şiiri daha iyi öğrenmeliyiz diye düşündük. Tıpkı has müzisyenler gibi günden sekiz saat enstrümanıyla çalışan ve yalnızca yılda iki kez konser veren babalar gibi, her gün şiir çalıştık ve yılda yalnızca iki tane has şiir yayınladık. Toplumu ve insanları sanatçılık adına küçümsemenin ve 'onlar nasıl olsa kolay ve basit şeylere layıktır, ötesini anlamazlar' zihniyetinin karşısında olduk. Kendimizi yetiştirdiğimiz, geliştirdiğimiz ölçüde toplumun bize ve şiire sahip çıkacağına inandık. Estetiği, sanatın ve sanatçının ahlakını son derece önemsedik. Şiir adına ortaya çıkan her türlü yalakalığı, medyatik cambazlıkları, ödül yavşaklıklarını acımasızca eleştirdik, yazdık çizdik. **Ve geride bıraktığımız yirmi yıl, bize, şiirin hizmetkarı olmadan, şiirin efendisi olamayacağımızı öğretti.** Ama gel görki bütün bunlar 'boşunaymış.' *İbrahim Sadri* diye *"muhafazakar eskizi"* bir adam çıktı ve salı pazarında limon satarcasına bir eda ile şiirden intikam almaya girişti. Aslında popülist duygu sömürüsü yaparak şiirden intikam alan ve şiiri bir rant-meta alanına sürükleyen adamlar her zaman vardı. Örneğin, bizden önceki kuşakların bu bağlamda bir Ümit Yaşar sorunuyla karşılaştıklarını biliyoruz, buna tanık olduk. Ama arkadaş, *Ümit Yaşar* ne büyük bir adammış ki, bir gün olsun, televizyonlarda *İbrahim Sadri* denen elemanın düştüğü taşralı beceriksiz artist pozlarına düşmedi. Sen otur sağdan soldan tırtıklama dizelerle şiirimsi- şarkı sözümsü metinler yaz, getir bunu kaset yap, klip yap ve Unkapanı piyasasını patlat. O arada memleketin en özenli şiir edebiyat dergileri bin satsın, en büyük şairler sefalet içinde ölsün. Bu işin sosyolojik, bilimsel, sosyal psikolojik araştırmasına girmiyoruz yanlızca *"adalet, adalet"* diye haykırıyoruz. Şaire ve şiir sanatına yapılan bu ihanetin, bu kötülüğün tarihsel hiçbir boyutu ve geleceği olmadığını biliyoruz ama öfkeleniyoruz işte. Nasıl öfkelenmezsin, yıllardan beri sesi soluğu çıkmayan, *"pancar dizelerle"* şarkı sözü yazan, *Ahmet Selçuk İlkan* adındaki eleman bile, bu furyada yeniden gündeme gelme şansı buldu. Şimdi bir de gündemde Savaş Ay'ın kaseti varmiş. Kezban tiyatrocu Semih Sergen de soğuk hava deposundan çıkardığı sesiyle şiir kasetlerini piyasaya sürmüş. Yalnız bu arada bizim *Cezmi Ersöz*'ün kaseti güme gitti, arkadaşımızın günahını aldık, yanarım da ona yanarım.

Arabeks / komprador kapitalizm, ancak günü birlik dönebilen pazar çarkına, yeni meta sunabilmek için paralanadursun, görünen o ki, yatırım ve üretim süresi hakikatten duvara toslamış bulunuyor. Arkadaş, adamlar elektirikli konserve açacağından, kokulu pıttık kılıfına, büllük yağından, lüle tarağına kadar her şeyi ürettiler, reklamını yaptılar ve sattılar. Ama, yetmedi yetmedi, yetmiyor. Sanatın pazarlanabilecek her şeyini zaten onlarca yıldır pazarlıyorlar, ne resim kaldı, ne seramik ne müzik. Bir tek yaradılış gereği anti-meta nitelikler taşıyan şiir sanatı kalmıştı, onu da teknolojiye uydurup plastik bir kasete hapsettiler ve yeteneksizlikleri dolayısıyla şiirden intikam almaya yemin etmiş üç beş *şiir tetikçisi* bulup güzelim sanatımızı vurdular. Hala yazılı dolma kuru sıkı kültürsüzlüğün zincirlerini kıramayan halkımız bir kez daha oyuna geldi ve plastiğe hapsedilmiş *"pancar dizeleri"* şiir niyetine satın aldı.

Yazının başlangıcından biraz yakınıyor gibi ifadeler kullandık ama, buradan şu sonuç çıkar: Şair, şiire yapılan her düşmanlığa karşı, şiirin bin kez daha fazla hizmetine girecektir. Bu da böyle biline.

Tahliye Koması, Maho Dayı, Rakı ve Sözde Terörist!

RAGIP DURAN

Bu mektubu içerden yazıyorum. Ama yayınlandığında dışarıda olacağım. Aslında yazacak o kadar çok şey var ki... Bölük pörçük değineyim. Cezaevi deneyimi olanlar bilir. *Tahliye Koması* derler, cezanın bitimine doğru bir sinir, bir telaş, bir heyecan basar mahkumu. Ben de *tahliye* var da, *koma* pek yok. Çünkü ben sonuç olarak burada kısa süre mülk sahibiyim. Ama otuz yılın mahkumu Neco Dayı bile, tahliye günün kuşluk vaktinde alel acele valizini toplarken, *"Yeter artık, ben taşınıyorum buradan"* diyordu. Ancak tansiyon, vücut ısısı, lipid ve kolestrolünde olağanüstü bir yükselme olduğu belli oluyordu. Apdullah Hoca'da tahliyeye 24 saat kala gözünü duvar saatinden pek ayıramıyordu. Cezaevinde uzun süre kalanlara saygı göstermek gerek. Maddi özgürlüğün kısıtlandığı bir ortamda, aslında zaten geçip giden zamanı, en iyi şekilde değerlendirerek vaktin hızlı geçtiğini sanmak iyi oluyor.

Bir keresinde Ertuğrul Kürkçü, bir ziyaret sırasında, *"Eee nasıl gidiyor cezaevi hayatı?"* diye sorduğunda *"Senin karşında cezaevi hayatından sözetmeye pek hakkım yok benim demiştim de, kızar gibi olmuştu; "Bir dakika kalsan bile, hakkın vardır"* demişti.*" Ben bu hakkımı yine de, İsmail Beşikçi ya da Eşber Yağmurdereli gibi ağabeylerime bırakıyorum.* (Aslında onlardan hemen ve resmen özür dilenmesi ve islamcı, solcu ayrımı yapmadan tüm düşünce tutuklularının şartsız tahliye edilmeleri gerekir!)

Bu son mektupta *Maho Dayı*'dan, *Cevdet Ağabey*'den ve Lütfü Başkan'dan sözetmeden geçmek olmaz. *Maho Dayı*, Kürt ve Saraylı, yani sürgün. *Cevdet Ağabey* eski tüfek. *Lütfü Başkan* da ÖDP Sarayı İlçe Başkanı. Bu üç sahsiyet cezaevindeki siyasilerin yıllardır kadrolu ziyaretçileri Pazar günleri gelirler; sohbet ederiz, Sarayda olup bitenleri onlardan öğreniriz... Danimarka'da yaşayan yazar-çevimen *Hüseyin Duygu*'nun, (ki o da 80'li yıllarda burayı mecburen mesken tutmuş bir süre) babası ve kardeşleri de sağolsunlar uğrayıp hatır sorarlar.

Aslında koğuş arkadaşlarımı ve görevlileri de yazarım demiştim ama uzun tutar.

Hepsinin sağlığı ve akılları yerinde...

Şimdi Ramazan ya. Bizim dışımızdaki günlük hayat, iftar ve sahur saatlerine endeksli. Trakyalılar diyor ki Ramazan'da şarap satışları azalıyor ama... Rakı satışlarında da önemli bir artış var!

Son mektup diye bilanço çıkarayım mı? Kısa.

Şimdi bakıyorum da yakın geçmişe, göz açıp kapayıncaya kadar geçmiş yedibuçuk ay. Bundan en büyük pay eşim Sema'nın sonra bütün arkadaşlarımın ve meslekdaşlarımın. Ben zaten, bağımsız ve tarafsız olmadığı için Adalet Bakanlığının bile yasa değişikliği hazırladığı DGM'lerde, uyuşturucu kaçakçılarından rüşvet aldığı gerekçesiyle işten el çektirilen bir savcının istemi üzerine ceza aldım. Ayrıca yazıyla, fikirle, düşünceyle de suç işlenmez! Bu nedenle, onların ceza dedikleri süreyi, ben bir okuma-yazma kürü olarak değerlendirdim. Ocak sonundan itibaren de, yani pek de sevimli olmayan tesadüften sonra, kaldığım yerden mesleğimi (Gazetecilik ve eğitmenlik) icra etmeye devam edeceğim.

Sağda solda okuyorum, ciddi görünümlü beyler, resmi kılıklı baylar, *"Onlar gazeteci değil terörist"* ve *"Düşünce özgürlüğü deyip terörizm yapıyorlar"* mealinden görüşler beyan ediyorlar.

Üzülüyorum... Bu toplumda yeteri kadar ayna yok galiba! Ben Kürt meselesi hakkında bir yazı yazdığım için buraya gönderilmiştim.

Aradan geçen zaman içersinde, Kürt meselesini çözmek için, yazı yazan insanları içeriye tıkmanın bir yararı olmadığı anlaşılmıştır inşallah.

Hatta böyle yapmakla durum daha da vahimleşiyor farkındaysanız.... Neyse

Arrivederci Saray!

Akşamsefası

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

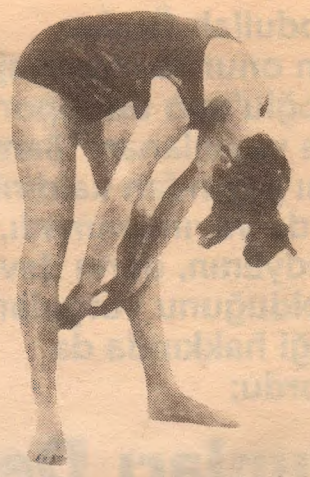

GANİ MÜJDE

İsim : Zerrin Egeliler	Şehir : Zagreb	Hayvan : Zürafa	Bitki : Zeytin	Eşya : Zarf	Artist : Zeki Müren	Not:
Çok emeği geçti ergenlik çağlarımıza. Ne öğrendiysek, daha doğrusu neyi yanlış öğrendiysek ondan öğrendik. Bir de Behçet Nacar'dan... 5 dakika sürerdi sevişme sahneleri ve biz en iyi sevişmenin 5 dakika olduğunu sandık yıllarca. Ve kadınların da orgazm olduklarının çok sonra farkına vardık. Sperm kokan sinemalarda fantazilerimizin doruk noktası oldu Zerrin abla. Sonra 12 Eylül geldi, Zerrin ablaya sinema yasaklandı. O sırada sıkıntıdan öğrenildi tavla... Ne iyi seks yıldızımızdın sen Zerrin abla...	Otobüsle bir italya dönüşü sırasında geçtim kıyısından. İçinde tur yolcularıyla dolu otobüsümüz çiş molası verdi bir göl kenarında. Göl kenarında sadece biz yoktuk, küçük bir de şato vardı içinde yemek yenilen. Şatonun kapısında da komünist dönemden kalma adaleli işçi heykelleri... Sonra birden 50 li yaşlarına merdiven dayamış beş altı adam belirdi ağaçların arasından. Şatonun avlusunda Hırvatça bir marş söylediler ürkek ve etraflarına bakınarak. Marş bitince de koşar adım dört bir yana dağıldılar. İki yıl sonra da Yugoslavya dağıldı. Zagrep Hırvatistan'ın başkenti oldu. Güneşli bir yaz günü aynı göle uğrayan bir otobüsün yolcusu olmadım bir daha. Anılarım bavulumda, yürümeyen trenlerin yolcusuydum artık.	Belki uzun boylu olmadığımdan bu kadar gıcık oluyorum ama o boy ne işe yarıyor allahaşkına... Hayvanlar arasında basketbol revaçta bir spor olsaydı uzun boyu belki bir işine yarardı ama besbelli ki gereksiz bir sırıklık hakim zürafaya... Ağaçların tepesine takılmaktan başka bir hüneri yok. Aslanların kaplanların yemi olmaktan başka ne işe yarar bilemiyorum. İki de boynuzu var Ericsonn anteni misali. Ne uzaar ne kısalır... Bizler gibi...	Radyodan sıcak bir rembetiko eserdi akşam güneşiyle birlikte. Egeye geldim mi gümüş rengine dönerdi ağaçlar. Gümüş rengi zeytin ağaçlarının arasından güneye dönerdi yol. Yola uyardım ben, Bana Uyardı hayat... Ayvalık'ta zeytinyağı kokan eski fabrikaların arasından, elim sevdiğimin elinde İzmir'i aydınlatırdı gece. Sabah kahvaltısı yapılırdı Muğladaki bir alabalık lokantasında. Önüme zeytin gelirdi. Hava da, Yol da, arabam da, aşkım da zeytin kokardı...	Her yaşımda ayrı bir heyecan taşırdı postacılar. Seks filmlerinin etkisiyle olsa gerek Danimarka'dan seçtiğim mektup arkadaşımın mektupları çıkardı ortaokul yıllarımda. Lise'de sarı büyük zarflara koyup gönderdiğim karikatürler ufkumu açtı. Beni önce karikatürist sonra mizahçı yaptı. Asker oldum, bir nişanlı sitemine dönüştü zarflar ve içindeki mektuplar. Hergün gelseler de yetmez oldu sekiz ay boyunca. Sonra faks icat oldu mertlik bozuldu. E-Mail'ler sayesinde unuttuk zarfın tutkalının tadını, ve zarfın üzerinde sevgilinin adını...	İlk karımla yaşadığımız sıkıntılı günlerimize renk katsın diye almıştık "Yumoş"u. Cinsi Terrirer'di hayvanın. Bembeyaz tüyleri vardı, bir de siniri. Ne zaman evden çıkıp bir yere gitsek vukuat yapıyordu. Biz sinemadayken zor bela kirasını ödediğimiz evin halılarını yiyince satmaya karar verdik Yumoş'u. Gazeteye ilan verilmişti ve akşama bir bey aramıştı. Köpek hakkında bilgi aldıktan sonra "Çok özür dilerim adım Zeki Müren. Şu anda çok rahatsızım, eğer size zahmet olmazsa köpeği evime getirir misiniz" ricasında bulundu. Önce kafa buluyorlar sandım ama gazetenin magazin servisi adresi doğrulayınca kalktık gittik. Büyük bir salona aldı bizi hizmetçi. Kucağımızda Yumoş, yumuşak, ışıklı bir mekanda duvardaki kabarık saçlı Zeki Müren resimlerine bakarak ve biraz da eğlenerek 10 dakika geçirdik. Elinde bir zarf ve gül ile geldi. "İnsanın köpeği evladı gibidir, ne kadar üzgün olduğunuzu biliyorum dedi" Zarfı bana verdi gülü eşime... Köpeği orda bıraktık ve bir daha da haber alamadık... Ne Zeki Müren'den ne Yumoş'tan...	Bitti işte...

PKK lideri Abdullah Öcalan İtalya'dayken onun'la röportaj yapan Tayfun Talipoğlu'nun bu röportajdan sonra ATV'de yayınlanan "Bam Teli" adlı programı yayından kaldırıldığı gibi, bu röportajı da yayımlanmadı. Tayfun Talipoğlu medyanın, derin devletin bir uzantısı olduğunu vurgularken kendi geleceği hakkında da şunu söylüyordu:

Ben Bunları Derken İpimi de Kesiyorum Aslında

CEZMİ ERSÖZ

Yol Hikayesi nereden çıktı, nasıl başladı, kimin fikriydi?

- Ben siyasi muhabirlik yaparken de, parlemento muhabiriyken de Anadolu'dan haberler veriyordum. Mesela seçim çalışmalarında otobüsün üstünde gidiyorken, siyasi lider birinci durakta da yirminci durakta da aynı şeyi söylüyordu. İlk o zaman politikacı ile vatandaşın koptuğunu anladım. Sonra bir gün haberlerin süresi derdimi anlatmaya yetmemeye başladı. Haberlerde kısa olmak zorundaydı. O zamanlar insanlar daha ilkeli davranıyorlardı. **Ufuk Güldemir** çok doğru söylüyordu: "haber kırk saniye olur kardeşim". Biz o zaman bunu devrim saydık. Şimdi aynı **Star** haberi kırk dakika yapınca nereden nereye geldiğimizi anlıyoruz. Ben **Star**'a haber programı yapmayı önerdim, bu kısmet olmadı. Ondan sonra topluca **ATV**'ye bir geçiş yaşadık, **ATV**'ninde haber süresi bana yetmedi. Bu haberleri bir haber programı olarak sunalım dedik. Bunu oradaki herkese açtım, bir kamera istedim, böyle bir olanak sağladı bana **ATV**. Özellikle **Dinç Bilgin**'in oğlu **Önay Bilgin**. **Bam Teli**'ni ilk destekleyen, adını da veren odur zaten. Allah var. Yiğidi öldür hakkını yeme.

Bugün olduğu gibi günlük hayat mı önde olacaktı, yoksa politikacı-halk ilişki mi?

- Politikacı-halk ilişkisi her şikayet dinlenilen yerde devreye giriyordu zaten. Biz bunu "devlet nerede?" söylemleriyle vereceğimize, devletin vatandaşa nasıl yanaşması gerektiği ya da neden yanaşamadığını anlatmak şeklinde bir program yapmayı düşündük. Adı önce **T Gücü** olsun dedik.

T gücü ne demek?

- **Tayfun Talipoğlu**'nun T'si. Ama bu T Gücü benim mizacıma çok tersti. Çünkü **A Takımı** gibi bir takım bekliyor insanlar, takım makım yok ortada. Sonra ben Türkiye'de hasbelkader ilk anonsu kullanan adamlardan biriyim. Şimdikiler gibi değil, ama anons anons olacak. Anonsta bir şey verirsin. Şimdikiler başlıyor: **Mesut Yılmaz** İstanbul'a geldi." Ardından haber başlıyor. "**Mesut Yılmaz** İstanbul'a geldi." Yani zaten haberi anons diye veriyorlar. Millet diyordu ki, haberlerin sonunda bam telimize basıyorsun anonsla diye. "**Bam Teli**" işte oradan kaldı. Sonra program başladı. Gece birlere, ikilere kondu. Bir sürü problem yaşadık. Yöneticilere hiç kızmadım. Sonra bir şeyi tespit ettim. Bizim programların saati gece onbir onbirbuçuk. Neden derseniz? Çünkü bu halk belgesel izlemek istiyoruz dese de, **İbrahim Tatlıses** şovu izlemeyi daha çok istiyor. Reytingler bunu gösteriyor. Ya da **Hülya Avşar**'ı izlemeyi, ya da **Kadir Çelik**'in insanları birbirine tokuşturmasını daha çok istiyor. A Takımı'nda **Savaş Abi** (**Ay**) güzel bir şey dedi: "Tamam herkes beni eleştiriyor, ama kardeşim **S.S.K** haberi verdik, ertesi gün reyting ikibuçuk oldu". Ama **Levent Oran** onbir reyting. Demek ki bu halkta bir riyakarlık var. Benim her zaman verdiğim bir örnek vardır. **Cumhuriyet Gazetesi, Uğur Mumcu** öldüğünde doksanbin satıyordu. Cenazede bir milyon insan vardı. Bu bir milyon insanın beşyüzbini o gün Cumhuriyet alsaydı, ya da Cumhuriyet benzeri bir gazete bugün biz kapkacak satan gazetelerde çalışmazdık. Demek ki arz talep meselesi bu. Yani burada yöneticileri de çok fazla suçlamamak lazım. Önce halk iyi yaşamak isteyecek, iyi şeyler okumak isteyecek, talep edecek.

Belki burada şöyle bir cümle kurabiliriz, 1960'larda kitap okuma oranı yüzde otuzbeş, '97'de yapılan araştırmada yüzde üç buçuğa düşmüş. Bu yüzde otuz beş nereye gitti, kendi kendini mi yok etti?

- Ben size çok garip bir şey söyleyeyim. Benim bir iddiam var, Türk halkının en çok barışa ihtiyacı var. Nasıl? Tek basit bir örnek veriyorum, bakın diyorum şimdi Türk halkı neden birbirine düşman? Araba kullanıyorsanız başınıza gelmiştir. Tali yoldan anayola çıkmak üzeresiniz. Ana yoldan saatte altmış kilometre hızla ağır ağır gelen bir araç sizin tali yoldan çıkmak üzere olduğunuzu gördüğü anda hızlanıyor, doksan'a çıkarıyor hızını. Ciddi bir düşmanlık duyuyorlar insanlar birbirlerine karşı. Çünkü üretmeyen insanlar başkalarının ürettiği şeylerin üstünde tepinmeyi çok severler. Çünkü Türk halkı üretmiyor, üretmeyen bir insan para görünce öyle ya da böyle bindiği arabanın gazına basmayı üretim sayıyor, marifet sayıyor. Böyle bir kompleks. Bu hepimizde var, yani okumuşuyla, okumamışıyla hepimizde var. Demek ki önce toplumun ihtiyacı olan barışa geçiş döneminde, geçiş dediğimiz bu dönemde bizim bir önceki kuşakla aramızdaki bağın kopmaması lazım. Biz bu bağı kopardık, çünkü çok hızlı bir gelişme yaşadık. Bugün okuma yazma oranının düşmesi televizyon sayesindedir... Ben **İstanbul**'a geliyorum kimse haber tartışmıyor, alınmasın **İstanbul medyası**. İçeri giriyorum, bilmem kim transfer oldu, villa aldı, konak aldı, bir tane haber tartışan adam yok. Mesleğin en kötü tarafı bu.

Ankara tartışıyor mu?

- İyi kötü tartışıyor. Hiç bir şey olmasa meclise gidiyor, sokaktaki adamla tartışıyor. **İstanbul**'da yaşamak çok daha güçleştiği için ve bir meslek güvencesi olmadığı için, meslek güvencesi kalkanına sığınarak insanlar astronomik rakamlarla gazetecilik yapma çabasına düşüyor. Astronomik rakamla gazetecilik yaparsan yalaka olursun, başka hiçbir şey olamazsın.

Devlet bu ülkede insanların sağduyu sahibi olmasını istemiyor. Bunu istemediği gibi, aslında devletin bir parçası saydığımız medya da halkın sağduyulu ve bilinçli olmasını istemiyor. Belki çok kaba bir yaklaşım, ama doğru gibi. Kötü yanımızı işliyor, geliştiriyor diye düşünüyorum. Sen buna katılıyor musun, bizim iyi yanımız da var. Senin programın insanın iyi yanına hitabeden bir program oldu. Açıkçası televizyon söyleminin dışında bir söylemle sorguladın sen bu ülke insanını. Bunu nasıl kabul ettirdin?

- Bir kere biz çok geç farkedildik. En büyük avantajımız bu oldu. Bizi gece bir'lere koyanlara ben çok teşekkür ediyorum. Ben o zaman dövüştüğümde neden gece on birbuçuğa koydunuz diye, şimdi adamlara hak veriyorum. Biz eğer o gün saat yirmibire konsaydık bir sene sonra program yayından kalkmıştı. Çünkü biz o zaman bu reyting savaşı içine girecektik ve bu reyting savaşı içinde eriyip gidecektik. Çünkü biz o reytingi alamazdık, ben **Hülya Avşar**'la baş edemem. Bu saatlerde olunca hiç seyretmediler, sonra bir gün sokağa çıktılar. İşte bu halkın ilerlemesini istemeyen, kendisini dev aynasında gören gazeteci kesimi sokağa çıktı, baktı ki, -dolmuşa pek binmezler de onlar- deniz kenarında birileri Tayfun Talipoğlu'ndan söz ediyor. Televizyon lafı açılıyor hemen **Bam Teli, Bam Teli**'ni konuşuyor herkes. Ürkülmeye başlandı. Niye? Farkedildi. Tekrarları girmeye başladığı zaman, ben iki üç sene sonra seyreden yönetici biliyorum. Uçağa biniyorlar kokpitte pilot "bir adam var **Tayfun Talipoğlu**" diyor falan. Peki bu adam ne yapıyor? Bu adam çok ucuza program yapıyor. Problem burdan kaynaklanıyor. Bir buçuk iki milyara dört program yapıyorum ben.

Genelde program başına ne kadar?

- Beş milyardan aşağı haftalık program yapan yok Türkiye'de. Ben birde fiyat düşürüyorum, böyle bir şey de var. Biz televizyon yıldızı olmadık. Televizyon yıldızı gibi hareket etmedik. Mesela ben hiç pazarlık yapamadım. Çünkü aldığım paranın hep normal olduğunu düşündüm, astronomik bir şey istemedim. Öyle olunca star olamıyorsunuz, kurumlarda star olabilmek için biraz havalı olmak gerekiyor. Biz uçamıyoruz, bu memleketin yirmi yıllık gazetecisi şu kadar para alıyorsa ben de bunu alıyorsam bu çok normal. Emek-para orantısı yapıyorum Türkiye şartlarında. Ekibim, eşim ve benle beraber beş kişidir. Zaten ben de, **Semra** (**Durak**) da maaşlı ATV elemanıyız.

İlk başlarda, yola çıktın, seni tanımıyorlardı. Bir adam cipiyle geliyor, sorular soruyor. Neler oldu, verdikleri tepkiler nelerdi? Bir çekingenlik olmuştur herhalde...

- Hiç yaşamadım. **Mehmet Ali Birand** bu mesleğe başladığımda bir şey söylemişti. Bu çok doğru bir laftı, sonradan anladım. Mesleğe başlayalı iki ay olmuş, dedim ki "abi sen beni hiç eleştirmiyorsun". "Sende çok önemli bir şey var" dedi "seni herkes evden bir adam zannediyor, bu avantajını kaybetme, şımarma, başka hiç bir şey söylemiyorum sana". E ben de şımarmaya hakkı olmayan bir adam oldum, çünkü ben "evin evladıydım". Demin şurdan **Defterdar Yokuşu**'ndan (İstanbul, Taksim'de bir yokuş) çıkıyorum, bir kadın birinci kattan sarkıyor "Canım oğlum, senin için dua ediyorum, benim oğlum yok, seni oğlum saydım ben" diyor. Bunlar güzel şeyler. Ya da insanlar bana bir milyar iki milyar para gönderiyor, sen nereye vereceğini bilirsin, devlete vermemek şartıyla, bize de açıklamak zorunda değilsin...

Kimlere dağıtıyorsun bu parayı?

- Mesela **Antalya**'da yoksul bir köylü kadını vardı, evine gitmiştim, çok yoksul iki çouğu var, kocası terketmiş. Tabi yazmadık ki kocası gelip kapıya dayanmasın. Parayı onun hesabına yatırdık, hemen alıp yemesinler diye de faize bağladık. Faizi alıp yiyorlar, kadın hasta ve iki çocuğu var. Evine televizyon filan aldık.

Dinç Bilgin'in yaklaşımı ne oldu?

- Yani iyi. Bu **Zafer Mutlu**'nun hadisesinden sonra niye bana sahip çıkılmadı, bilmiyorum. Yani ortada sorun olmayacak bir sorun var. Yani sorun bile sayılmayacak bir sorun var.

Tekrar oraya geleceğiz... Peki programının erkene alınması konusunda çok kavga verdin değil mi? İnsanlar sürekli fakslar çektiler. Yani vatandaşlar da çok baskı yapmışlardır.

- Zaten vatandaştan halkla ilişkilere gelen yazılar vardır. Erken niye yayınlanmıyor, bize düşman mısınız filan diye. Buna dayanamadılar, erkene aldılar. Ama erkene almalarının asıl sebebi benim sponsorum vardı. **Fulda**. **Fulda**'nın reklamında oynamayı kabul ettim. Bana programımı yaşatmak için sponsor gerekiyordu. İki yıllık sözleşme imzaladık. Türkiye'de görülmemiş bir sponsorluk sözleşmesidir. Ben de onun karşılığında reklamlarında oynadım.

Abdullah Öcalan röportajı fikri kimden çıktı?

- Benden çıktı. Bir gazetecinin bunu yaşaması gerektiğini düşündüm. Çok gizli yapmadım. Ben burdan telefonla bağlantı-

Akşamsefası

ları kurdum. Geliyorum, dedim. Tamam gel, dediler. Yani belirli bir gazeteci ilişkisi zaten var. Sonra sıra patron ilişkilerine geldi. Herşey tamamdı. Paramı da aldım gittim. Görüştüm.

Röportaj nasıl geçti?

- Benim yapmak istediğim zaten röportaj değildi. Gidişi, gelişi, ruh hali, nasıl korunuyor... Çünkü evin nerde olduğu bile bilinmiyordu ben gittiğimde. İlk giren benim onun olduğu eve. Dünya basınında ilk benim. Diğerleri gitmiyorlar mı? Gidiyorlar ama bu güven meselesi. Bana bir sürü şey söyledi. Söyledikleri içinde problemli olan vardı. Daha doğrusu kafa karıştıracak şeyler vardı. Çok ağır lafları var. Zaten ben onun için yayınlayın, demiyorum. Bunları anlatalım diyorum, neyi anlatalım? İşte o evde korunuyor falan diye. Bir de yayınlanmasa bile benim gittiğimin bilinmesini istiyordum. Çünkü içeri kamera sokamadığımıza göre, fotoğraf makinesini orda bulacaktık. Onu da gizlimi bulacaktık?

... Peki fotoğraflar nasıl çekildi?

- Fotoğraf makinesi de portakal sandığının içinde geldi. Yani işte portakallarla falan soktular. Onlar çektiler. Onlar derken kareleri ben bastım; ama makine onlarındı. Benimle olan kareleri de orda bir arkadaşımız çekti.

Peki Genel Kurmay?

- Tabii bütün aklına ne geliyorsa, herkesin haberi oldu, devletin bütün güvenlik birimlerinin haberi oldu. Geldim zaten, gelir gelmez aldılar. Sordular, ne oldu diye. Biz de söyledik onlara herşeyi tek tek...

Kasetlere de baktılar mı?

- Kasetler deşifre edildi. Fotoğraflara bakıldı. Milli Güvenlik Kurulu'na kadar girdi. Yani bunların hepsine bakıldı, birşey yok denildi. Bizim kanaatimize göre bu Apo'yla yapılmış belki en verimli en aydınlatıcı söyleşiydi. Şunu yapmaya çalışıyorum. Bunun yayınlanmayacağını biliyorum belki. Belki, diyorum. Ama dinlenecek birileri tarafından dinleyenler bu mesajı alacaktır. Yani her gazeteciye yaptırdıkları gibi, yani bu benim resmi görevim değil. Ama bu her gazeteci gider bunu yapar. Sadece röportaj değil. Onun için Türkiye Cumhuriyeti yayınlamayın deseydi birşey demezdim. Ülke politikasıdır. Ona aldırmıyorum. Benim kızdığım kendi meslektaşlarımızın sansürü. Yani adamlar hiçbirşey demiyor. Allah var, hiçkimse bu memlekette, altını çizerek söylüyorum, ne ordudan, ne MİT'ten, ne polisten bir tek baskı gelmedi. Yayınlama bile, demediler.

Sakıncalı, burayı çıkarmalısın filan gibi şeyler de mi söylemediler?

- Hayır, hiçbirşey demediler. Onun için hiçkimse onların arkasından birşey söylemesin.

Sansür içimizden geliyor, diyorsun...

- İçimizden geliyor. Böyle bir garip nokta.

Sonra onlar geçti, sorgular yapıldı...

- Geldik buraya, ATV'den yayın koordinatörü **Ayşenur Arslan** 'ver yayınlayalım' dedi.

Ayşenur Arslan nerede yayınlayacaktı?

- ATV'de, ben canlı yayında çıkıp konuşacaktım. Gittim geldim filan anlatacaktım. Gittiğimin bilinmesini istiyorum, çünkü şunun için; yarın öbür gün bu fotoğrafların aynısı orada kalacak. İki sene sonra benim konuşmam hiç bilinmeyen bir şekilde ortaya çıkarsa, sanki ben gizli gizli konuşuyormuşum havasına girilecek. Ben gazeteciyim kardeşim. Fotoğrafta gülüyorum biliyor musun? Yani o gazetecilik başarısıyla gülüyorum. Keyiflenmiştim. Düşünün röpörtaj yapacağım fotoğraf aklıma gelmiyor artık. Çok zorluk çıkardı İtalyanlar. Ama bir fotoğraf makinesi bulunuyor ve çekiliyor. Elinde pizza var. Dört mevsim pizzası. Aklıma haberin göbekten gireceği geliyor gazeteye. Var ya, uçuyorum. Gazetecilik başarısı, büyük bir tiraj getirir.

Ali Kırca biliyordu herhalde bu röportajı?

- Ali Kırca biliyor, herkes biliyor ya! Bir de **ERNK** (PKK'nin siyasi kanadı) söylüyor. **Ali Haydar Yurtsever** müracat etmiş. **Tayfun Talipoğlu**'yla görüştük diye. Elçilik biliyor. Herkes aptallaştı. O ne keyif. Müthiş bir başarı. Gelirken yolda **Zafer Mutlu**'yu aradım hemen. Pek sevinmiş görünmedi. Hiç kimseye bundan bahsetme, dedi. Ve telefonu kapattı. Türkiye'ye döndüm. Ve hiçbirşey olmamış gibi **Ayvalık**'a zeytinyağı haberi yapmaya gittim. Yoldayken bir ara telefon çaldı. Açtım, karşımda **Emin Çölaşan**. Apo'yla görüşmüşsün, dedi. Röportajımla ilgili birşeyler sordu. Kendisine, yazma diyemedim. Ama gönlümün bir yarısı yazmasını istiyordu, bilinsin istiyordum, çünkü fotoğraf vardı ortada. O pazar günü bu konuyla ilgili yazısı çıktı. Dürüst bir yazıydı. Aslında ben sert bir yazı, yani bu zamanda görüşmek doğru muydu gibisinden birşeyler bekliyordum. Çok delikanlı davrandı. Üzerine bir baskı gelir sanmıştım aslında. Gazetecilik başarısı olarak sundu bunu.

Salı günü programım birden askıya alındı. Ekonomik krizden dolayı olduğunu düşündüm önce. Ama benim sponsorum vardı. Ve sonra bunun ekonomik krizden olmadığını anladım. İçerden aldığım bilgilere göre benim **Emin Çölaşan**'la görüşmeme bozulmuşlar. **Emin Çölaşan** Türkiye'de en çok okunan köşe yazarıdır. Onun yüzüne telefonu kapatacak bir babayiğit varsa kapatsın. Ben kapatamadım.

Emin Çölaşan'a, bu röportajı yapmadım, demek aklından geçti mi?

- Niye saklayayım? Ben ajan değilim, PKK'lı değilim. Ben gazeteciyim. Hadise bu aslında, bu kadar basit. Sonra, yok konuştun, yok konuşmadın kan davasına dönüştü. Aslında size söyleyemediğim şeyler de var. İşin gerçeği açıklanmasını istemediğim şahsi nedenler yüzünden programım yayından kaldırıldı. Ben yıllarca bu meslekteyim. Belden aşağı hiç vurmadım. Ama onlar belden aşağı vuruyorlar. Bu şahsi meseledir. Ama bunu söylemek bana yakışmaz.

Abdullah Öcalan'la röportaj yapanların başına gelenlere benzemiyor durumun? Onlar siyasi nedenlerden dolayı baskı gördü, seninki kişisel...

- Türkiye Cumhuriyetinden gram baskı gelmedi bana. Zaten baktılar, incelediler, dinlediler, şu bölümü yayınlama, diyebilirlerdi. Onu da demediler. Allah var. Hiçkimse devlete bok atmasın.

Tayfun, devleti de amma övdün be!

- Övmek değil de abi, bana karşı birşey denmedi. **ATV**'ye de birşey denmedi. **Milliyet**'ten **Nilgün Cerrahoğlu**, **Apo**'yla gitti görüştü, yayınladı. Birşey denmedi.

Sana kimler, hangi gazeteler ve kanallar sahip çıktı?

- İçerden kimse sahip çıkmadı. Yazalım çizelim, diyen kimse olmadı. **Savaş Ay** birşeyler yazmış, yayınlanacakmış. Yalnız ilk günler **Tuncay Özkan** telefon açıp kutlamış, bu bir gazetecilik olayıdır seni kutluyorum, demiştir. **Antimedya Dergisi**'nde **Süleyman Yıldız** yazdı. Şimdi durumu birilerinin çıkıp yazması lazım aslında. Gazetecilik dışı ve Türkiye dışı nedenlerle cezalandırılma yaşıyorum. Röportaj yaparken aklımda elimde kelepçeyle **Haymana** Cezaevi'ne gideceğim vardı da, hiç böyle belden aşağı vurulacağı yoktu. Ben bu mesleğe girerken evim olsun, yalım olsun diye girmedim. Ben bu mesleğe yaptıklarıyla anılmak için girdim. Ve bizim kuşakta yaptıklarıyla anılacak bir adam olmak istedim. Şu ana kadar yaptıklarımla başardım mı bilemiyorum, ama en azından başarmaya çalışıyorum. Kimseye de bulaşmadım. Kendi arabamı aldım, gittim haberlerimi yaptım geldim. Bu medyanın ayak oyunlarına, Bizans oyunlarına girmedim. İyi hatırlıyorum bir gün bana el veren ustam **Fikret Otyam**; "Bir gün sana taş koyacaklar, buna hazırlıklı ol. Bu kadar halktan yana olmak, bu kadar sevilmek, bu kadar dürüst olmak problem yaratır." demişti, meğer ne kadar haklıymış.

Devletten sana hiç sansür gelmedi mi bugüne kadar? Ya da bir ikaz... Örnekse, kürtlere çalışma yasağı koyan Ordu valisi Kemal Yazıcıoğlu ile ilgili bir haber yapmıştın...

- Çok ilginç, **Gazeteciler Cemiyeti**'nden ödül aldığım haber odur benim. Konuştum, Ordu Valisi **Kemal Yazıcıoğlu**'na durumu sordum. Evet almıyoruz kardeşim, dedi. Çünkü ben burayı korumakla görevliyim, dedi. Ben bu kararı tek başıma almadım. Muhtarlığı topladım, onlarla birlikte aldım bu kararı. Çok da delikanlı adammış yani. Yok, hayır ben öyle dememiştim, diyen adamlar da var. Türkiye'de en tehlikeli adam tipi ne düşündüğü belli olmayan adam tipidir.

"Delikanlı adam" değil de, arkası güçlü, devletin koruduğu adam demek daha doğru değil mi?

- Bir sürü arkası güçlü adam var. Kıvırtıp duruyorlar ama... Ama adam, açık açık ben buranın güvenliğinden sorumluyum, dedi. Muhtarları toplatıp fikirlerini aldım. Onlar da aynı şeyi söylediler.

Bu arada siyasi partilerden teklif aldığın söylentileri dolaşıyor ortalıkta. Ne düşünüyorsun?

- Başta sıcak bakıyordum. **Bam Teli**'ni meclise taşımayı düşünüyordum. **DSP**'den ve **ANAP**'tan teklif geldi. **DSP**'ye sıcak baktım. **Ecevit**'lerle aram iyidir, ancak daha sonra düşündüm, olmayacaktı, vazgeçtim. Çünkü bu sistemin içinde çözüm bulamam. Beş yüz elli adamdan biri olurum ben.

Peki şimdi hangi kanala geçmeyi düşünüyorsun? Sanıyorum dört kanal, ATV, Show, Star, Kanal D aralarında anlaşmışlar. Kendi aralarında ayrılan birini hiç bir kanal işe almıyor. Televizyoncular bu ilişkiye 'dörtlü çete' adını takmışlar.

- **Bam Teli**'nde çok örnek birşey yaptım. Televizyonculukta ilkti. **Yaşar Kemal**'in romanlarından, **Fikret Otyam**'ın ropörtajlarında yaptığını ben çağımızın enstrümanlarıyla yapmaya çalıştım. Gazetecilik okullarında örnek olarak gösterilecek bir çalışmaydı bu. Bu çalışmanın yıpratılmasını asla istemiyorum. Şimdi söylediğin doğru. Bu dört kanaldan birinden ayrıldığın zaman diğer üçü seni kabul etmiyor. İtiyor. Kim sana sahip çıkıyor? Sağ basın sana sahip çıkıyor. **Akit Gazetesi**, **Kanal 7**, **Samanyolu TV**, **Yeni Şafak** çok destek verdi. Çok ilginç şeyler yazdılar. Şimdi bunlar sağ basın, diğerleri sol basın mı? Hiç öyle birşey yok. Düşünüyorsun, ama düşüncemi nerde özgürce ifade edebiliyorsam orda söylemek noktasına geliyorsun.

Güneydoğu'da, Kürt illerinde insanlar sana karşı nasıl davranıyorlar, güveniyorlar mı?

- Bir çok kez sorun yaratabilecek konuşmaları ben kestim. Biliyorum ki, ben konuştuktan sonra, onların sırtından prim yaptıktan sonra o insanların başı derde girecek. Ben onlara söylüyorum zaten, ben sizi koruyamam, diyorum. **Diyarbakır**'ın **Çınar** ilçesinin bir köyünde öğretmene ne yakıyorsunuz, diye sordum, tezek yakıyoruz dedi, soruşturma açtılar, böyle bir komiklik var mı? Doğalgaz mı yakıyoruz desin. 657'e göre yasakmış konuşması.

Seninle daha önceki bir konuşmamızda, medyanın derin devletin bir uzantısı olduğunu söylemiştin, bu konudaki düşüncelerini açar mısın?

- Doğru. Aslında biliyor musun, bu **Susurluk** konusunda medyanın bir şey yaptığı yok. Çeteler birbirine düştüğü için bir ihbar müessesesi çalışıyor. Birileri yakalanıyor. Bu kimsenin başarısı değil kimse kusura bakmasın. Ne medyası, kim ne kadar çetenin içerisinde biliyor muyuz? Bir yere kadar geliniyor, belirli isimlere gelince orada araştırma kesiliyor. Niye kesiliyor? Biz bunları sağda solda konuştuğumuz için önümüz kesiliyor. Apo röportajı falan bahane ediliyor.

Medya, derin devletin bir parçası mı demek istiyorsun?

- Kesinlikle. Zaten kendilerini de öyle görüyorlar zaten. Sen gazete köşelerine bakmıyor musun? Genel yayın yönetmenleri bakan atıyor. Orada herkes **Meral Akşener**'i suçluyor, telefon dinlemek suç diye. Yıllardır bizim telefonumuz dinleniyor zaten.

Senin telefonun da dinleniyor mu?

- İki telefonum da dinleniyor. Ben bazen espri yapıyorum, çekilin karımla konuşabilir miyim diye. Sana bir şey söyleyeyim, şu cep telefonum var ya kapalıyken bile alıcı vazifesi görüyormuş. **Ahmet Altan**'la konuşurken, aradan çekilin, demek zorunda kaldık, dehşete düştük. Ahmet Altan bu kadar bariz dinlendiğini ilk defa hissediyorum, dedi bana. Dinlendiğini anladığımızda, dinleniyor dediğimizde, cızzz diye uzun bir ses gelmeye başlıyordu.

Şimdi ben bunları derken ipimi de kesiyorum aslında. Sistemin dışına çıktıktan sonra ağlamanın alemi yok. Delikanlılık bence bu. **Yalım Erez** hükümet kurarken herkes bakanlar kurulu listesi hazırlıyordu Ankara'da. Bunları herkes konuşuyor ,ama ilk konuşan adamı vururlar. Saçmalıyor bu herifi yıkalım, sistemin dışına atalım, derler. Sistemin delisi olursun.

A Takımı'nda Savaş Abi (Ay) güzel bir şey dedi: "Tamam herkes beni eleştiriyor, ama kardeşim S.S.K haberi verdik, ertesi gün reyting ikibuçuk oldu". Ama Levent Oran onbir reyting. Demek ki bu halkta bir riyakarlık var.

Akşamsefası

Türkiye, acısız arabeski, davullu-zurnalı Türk adımlı baleyi, ünlü tenor Pavarotti'nin sesinin yetersizliği nedeniyle ülkesine gönderilmesini ilk ondan duydu. O hayatın içindeki kara mizahı haber yaptı, basın camiasının sevgisizliğine ve vicdansızlığına pabuç bırakmadı...Ve nihayet Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı İ.Melih Gökçek'e İ.Melih Gökçek dediği ve demekte ısrar ettiği için işine son verildi...

"-Metin Uca, Kanal-İzasyon Ankara!!"

F. CANAN ATALAY

Sonun başlangıcı nasıl oldu?

- Nerden başlasam,nasıl anlatsam, az kişi kaldık aslında bu zaman. Ben İ.Melih Gökçek'e, İ.Melih Gökçek dediğim için işime son verildi. Ama bu bir simge. Son yıllarda basın sektöründe yaşadığımız ,çalışanlara yönelik dayatmaların en traji komik örneğidir bu. 27 Mart sabahı biliyorsun kritik Milli Güvenlik Kurulu vardı. Sabah gündemini sunacaktım... Ama bana İ.Melih Gökçek'e, İ.Melih Gökçek diyemeyeceğim söylendi. Ama adamın adı da İ.Melih Gökçek'ti.Yaklaşık 9 ay önce işime son verildi. O günden sonra da, -inan paranoya değil- yöneticilerimle tartışarak ayrıldığım için, bir biçimde başka bir yerde benzer işi yapmam da birkaç kez engellendi.Belki bardağı taşıran son damla İ.Melih Gökçek'e, İ.Melih Gökçek deme konusundaki ısrarım oldu. Hala ısrar ediyorum, adı İ.Melih Gökçek. Benden savunma istendiğinde , onlara sadece Ankara Belediyesinin tretuvar çalışmalarında kullandığı iki ayaklı metal levhayı kanıt olarak yollayabileceğimi söyledim.

Mesele sadece İ. Melih Gökçek mi yani!.

- Beni şikayet eden o kadar çok siyasetçi oldu ki değişik dönemlerde...Sadece ve sadece bir tek nedeni vardı: haber yapmak.. TV ve basın araçları, bence devlet-basın ilişkilerini de değiştirdi. Çok pahalı bir uğraş, çok büyük bir güce dönüştü.Ve bu noktada çok ciddi bir sorun var, o da müdahaleyi doğal hakları olarak görmeleri. Yani siyasetçiler buna cüret etmiyorlar, bunu normal bir davranış olarak görüyorlar. Bu İ. Melih Gökçek de olabilir, birbaşkası da. Temel sorun bu baskıya karşı savunmasız olmamız. Yani basında bir örgütlenme sorunu var. Hakkınızı arayacak bir kurum yok. Üyesi olduğum dernek bile beni savunamıyor. Hep kara mizahtan sözediyoruz. Diğer bir karamizah örneği de, Türkiye'de basın sektöründe örgütlü çalışan ender kurumlardan biri devletin ajansı. Orada sendika var, ama özel kanallarda sendika yok. Böyle bir ortamda İ.Melih Gökçek de, bir başkası da gelip herşeyi yapabilir. Artı bu bozuşmanın doğal sonucu olarak ortaya çıkan yeni yönetici tipi var. Asıl tehlikeli olan bence bunlar. Ve bunlar bizim aramızdan gelen insanlar. Daha da üzücü olanı bu...

Kim bunlar?

- Bence artık TV'nin ayrı bir yeri var bu garip yönetici biçiminde. Çünkü zevzek ve zeka özürlü eğlence programlarıyla, yarışma diye yutturulan yılışma programlarıyla neredeyse başabaş yarışan bir habercilik anlayışı gelişti. Bültenler bir hayret sirkine dönüştürülmüştü. Yaklaşık beş dakika gündem haberleri yer alıyordu. Ondan sonra kıçıyla tahta çalanlardan tut da burnuyla zurna çalanlara kadar, her türden insan sardı bülteni. Bunlar ilginçlik diye dayatılıyordu. Benim yapmaya çalıştığım, eğer yaşamın içinde, bir gülmece varsa, haberde altını çizmek. Ama haberin unsurlarını bozmadan. Türkiye'de özel TV'lerin kuruluşu meydanda. Bir iletişimcinin söylediği gibi: Türkiye'de özel TV'ler şehircilikte gecekondu neyse o. Önlenemeyen, düzeltilemeyen, ama varlığı kabul edilmek zorunda olan bir gerçek. Böyle bir noktada başladık. Tek ölçütümüz vardı: TRT'nin yaptıklarını yapmamak. Ama bunun yerine daha büyük yanlışlar yapılmaya başlandı. Dünyanın en sabırlı, en anlayışlı ve en tepkisiz seyircisi kabul edildi seyirci. Ve herşey ona dayatılmaya başlandı. Yani bütün kanallar aslında kanalizasyon olmaya başladı. 'Türkiye'nin başkenti neresidir' diye sorulan bir yarışma programının düzeyinde haber bültenleri çıkmaya başladı. Bunu yaratan kişiler de, ne yazık ki büyük haberciler olarak kabul edilip,değerlendirilmeye başlandılar. Mesela ben , Reha Muhtar'ı bu açıdan çok dürüst buluyorum. Ne yaptığını biliyor, ve inkar etmiyor. Bundan daha tehlikeli olan bir tip var, o da şu ; Ben bunu ilkelilik diye, kuralcılık diye yapıyorum diyen ve bunun tam tersini yapan ilkeliyim diyen ilkeller... Onlar çok daha tehlikeli. Çocuk sömürüsü yok deyip, çocuğun görüntüsünün üstünü kapatıp, sesini, efektini sonuna kadar açmak. Bütün kavramların, bütün insani değerlerin içi boşaltıldı. Benim yöneticim, birlikte Prof. Dr. Muammer Aksoy'un cenaze töreninde kolkola girip, polis dayağına karşı sloganlar atarak yürüdüğüm insan...

Benim için o insan , İstanbul'a gittikten sonra garip bir değişim yaşadı. Belki 40 milyarlık yeni evi, belki de çocuğunun okul taksitleri için , kendisinin de inanmadığı, inananamadığı şeyleri yapmayı başladı. Sanıyorum sadece İ. Melih Gökçek'e, İ.Melih Gökçek dediğim için değil, bunları kendisine söylediğim için daha çok huzursuz oldu. İstanbul'da gazeteciler evleriyle plazaları arasında sıkışmış durumdalar. Plazalarında yaşıyorlar, sevişiyorlar, traş oluyorlar.O zaman da, evleriyle plazaları arasında gidip gelirken gördükleri trafik sorununu yazan ve bu konuda uzmanlaşan gazeteciler ortaya çıkıyor.

Senin durumunda başka kimse var mı?

- Çok somut olduğu için Didem Aslan'ın öyküsünü özellikle anlatmak istiyorum. Didem Aslan, kamuoyunda büyük yankı yaratan Titancılar ile ilgili bir haber hazırlamıştı. O haberle ilgili olarak, incelemediği bazı noktalar olmuş. Ama biliyorsun, bir TV haberi editör başta olmak üzere haber müdürü, genel koordinatör gibi pek çok kişinin denetiminde. Ve bu noktada, bu arkadaşımızın yaptığı haberde , belki de metinden kaynaklanan zayıflığı nedeniyle, Titancılara destek veren bir unsur bulunduğu izlenimi uyandırıldı. Ama aynı haberle ilgili olarak bu arkadaşlara herhangi bir yaptırım uygulanmamıştı. Ta ki kendisi tanıtım ve dolaylı reklam konusunda uzman olan bir gazetecinin, hıncalan biçimdeki yazısının yayınlanmasına kadar. Bu yazısında diyordu ki , *" Ya Didem Aslan sen neden para almadın. Bu konuda aptal mısın"* diye bir soru sormuştu, *dolaylı reklamın piri olan* ağabeyimiz. Bu yazıdan sonra, Didem'in işine son verildi. Daha sonra, bu arkadaşımız tekrar alındı işe ve bir kez daha işine son verildi ! Bu kez gerekçe daha da ilginçti : Mehmet Ali Birand'tan bir alıntı yapmıştı , gittiği bir cenaze töreni haberinde. İlkeli gazeteciler buna dayanamadı...

Peki biz bu noktaya nasıl geldik ?

- Bizim bu noktaya gelişimizdeki en büyük etken, özellikle çok pahalı bir uğraş olan televizyon sahipliğine işadamlarının aşırı merakı , TV'nin varlığının kar getiren bir unsur olmaktan çıkıp, büyük bir güce dönüşmesi ve yayın politikasının maddi çıkarlarca belirlenmesi. Bunun çok somut örnekleri de var. Hangi televizyona bakarsanız bakın, yayın politikasındaki dalgalanmaların hepsi, bağlı olan şirketlerin çıkar ilişkileri tarafından belirleniyor. Büyük bir baş belası var: Rating. Aslında reklam verenler için konulan bu ölçüt, hepimizin namusu olduğunda veya öyle kabul edildiğinde, yaptığınız işin niteliği, rengi, özelliği değil, o saatte izlenip izlenmediği belirleyici olmaya başladı. TV'lerin üst köşesindeki logoları kapatın ,tanımadığınız biri, ekrana çıktığında, ya da farklı bir zaman diliminde baktığınızda, hangisinin hangi kanal olduğunu anlamanıza imkan yok. Mafya liderine satılan bir gazetenin geri alma biçimi, kurtuluş savaşı biçiminde yansıtılıyor ya da yansıtılmak zorunda kalıyor. Bu, içine düştüğümüz içler acısı durumu göstermesi açısından çok çarpıcı bir örnek.

Tepki veriyor muydun?

- Veriyordum, yöneticilerle gırtlaklaşma noktasından, bunun belli yerlere şikayetine kadar varıyordu. 8 yıllık kesintisiz eğitimi protesto mitinginde Akit Gazetesi , olayları benim provake ettiğimi, polislerin bu yüzden insanların üzerine saldırdığını yazdı. Korkunç bir yalandı. Bunun üzerine gidebileceğim tek bir yer vardı, o da Basın Konseyi'ydi. Basın Konseyi'ne dava açtım ve Akit Gazetesi çok ağır bir biçimde suçlandı. Ama benim biraz önce örneğini verdiğim gelişen ve değişen yükselen değerlerin yöneticisi , Basın Konseyi'nin aldığı kararı ekranda bir cümlecik de olsa geçirme ihtiyacı hissetmedi. Bu herhalde orta düzey yöneticilerin insanlık anlayışlarını da yansıtıyor. Tepki vermeye her koşulda devam ettim Örgütlü olmaya çalışıyorum.

Şimdi ne yapıyorsun?

- Yaşadıklarımı temize çekiyorum. Gazeteciliğimi gözden geçiriyorum. Çıkış yolu var mı, yok mu ona bakıyorum. Mal varlığım meydanda ; 11 yıllık gazeteciyim. Anne - babadan kalan evde oturuyorum. Üç tane ceketim, yüzlerce kitabım, sokak kedilerinden oluşan büyük bir ordum ve borçları ödenemediği için satılmış arabanın bir kısmının banka faizi var. Bunlarla yaşıyorum. İyi şeyler yaparak, bu sistem içinde aykırı bir çark olamasam bile, daha farklı dönen bir çark olarak alternatif bir takım şeylere katkım olsun diye çabaladım. Bundan sonra yine bunun için uğraşacağım. Ben aynaya her sabah çok rahat bakabiliyorum. İsim vermeden söylediğim kişiler de, sabah kalktıklarında aynada kendilerini görmekten mutlu oluyorlardır ya da olmaya çalışıyorlardır umarım.

Koşulların oluşabileceğine inanıyor musun birgün?

-Çalışanın emeğine saygılı, yaptığı işi değerlendiren, boğmak yerine, yaptığı işi kendisi için de kullanabilecek bir yöneticiyle karşılaşacağıma inanıyorum. Her ne kadar bir gruptan ayrılınca diğerine geçmeni engelleyen garip anlaşmalar - uygulamalar varsa da, ben yine de yüzüne jilet atılmış bir genelev kadını olarak kalmayı, içeride borçlanarak çalışmaya devam eden kadın olmayı her zaman tercih edeceğim. Belki çok ağır bir benzetme ama aslında durumumuzu en iyi özetleyen örnek de bu. Benim amacım haberlere neşeli bir bakıştı. Salak bir iyimserlik değil, bize özgü garipliklerin, gündelik yaşamda farkına varmadığımız ayrıntıların altını çizmek, eğer gülmece unsuru varsa, onu da bir ton daha koyulaştırmaktı.

Kapanış anonsu senin....

- Tek ölçüt, tek belirleyici rating cihazları değil, seyirciler... Zeka düzeylerinizi aşağılayanları , sizi aptal yerine koyanları cezalandırın. Onları izlemeyin, dönüp bakmayın bile. Haber bültenlerine seyirci kalmayın, Allah korusun haber bültenlerine malzeme de olmayın. Metin Uca - Kanal-İzasyon Ankara !!!

Akşamsefası

Bademli

Eşref saatiyle badem uyanmış er-erken
Ol acemi mevsimi günevvele baştan çıkarmaya
Baharlar açmış tekmil, Bahara nisbet veriyor,
Aşkın ocağından tüten o esirik Buhur...
– Bilmez mi evvelsi yıl ne feci aldatıldığını!
Yine de başı bulutlarda ya siz ona bakın!
Böyle başladı işte Romen bir bademin Romanı:
Boş yaprağa körpe körpe yapraklar yazdı Yeşilistan
Çağla diye dallara üşüşen çocuklar kadar çocuktur
Çağlalar ki onlar bademin yeşile çalan çocukluğu,
Dolanır dururlar, çingene sofralarının çergilerinde
Kilosun ağır satsalar da gâvurun İzmir'inde...
Öbür ağaçlar da kapılmış zaten ferah feza ahengine,
Saçılıp saçılıp döküldükçe gayrı bahçe değil o bahçe
Pembe açsa da kimi, günlerce ağarmaz o beyaz gece...
Çağla biter, peder badem çıkar gelir bezmimize,
Olgunu düşer yere bir düş sesiyle çıt-çıt-çıtt,
Çabuk tut elini, kardeş alargaya yem olmasın ürünü!..
Çıkar değnekleri debboydan, çırp dalları, çırp, çırp!
Diş bademler dişimizde çıtır çıtır, görsün mürvetini!
Çuvallara doldururken daha, malûm çuvalladığın lâkin,
Çalındı kulağına, frenkten ucuz badem aldığı hükümetin...
Aldırma be, bitmedi ki Adem'in de, Badem'in de manitası!..
Ağaç değil meret, can Ahmet'in devr-i daim makinası.
Erenlerin kök elleri yenibahar serperken şölen toprağa
Ocak'ın ocağında çatır çatır yanar badem kabukları.
Ya o sakızlı badem tatlısı, ya o badem ezmeleri!..
Bu şiir bademcik kanseri olmuş bir şairin şiiri...

CAN YÜCEL

Adı: Cengiz
Doğum: 1937 - İstanbul
Meslek: Gece Adamı - Sinyalci

Lakabı: Efendi Cengiz

OKTAY GÜZELOĞLU

Cengiz Abi sen kaç yılında, nerede doğdun?

– Emirgan'da doğdum, 1937 yılında.

Kaça kadar okudun abi?

– İlkokulu bitirdim, orta birden ayrıldım.

Abi senin mesleğin neydi, ne gibi işler yaptın?

– Asıl mesleğim, ütücü, kolacılıktı, sonra garsonluğa başladım, güzel meze yaparım, çok güzel garsonluk yaparım, çok iyi müşteri çağırırım. Eeh işte, bunlar asıl mesleğimin haricine giriyor.

Kendinden, yaşamından biraz bahsetsene?

– Nasıl bahsedim Hocam

Çocukluğundan, büyümenden, gençliğinden falan?

– Çocukluğum çok iyi geçti. Hocam be, esrar, Ahududu likörü, votka, 5 kilo baklava, 5 kilo tatlı...

Niye? bu baklava, tatlı niye?

– Bak bizim 60 senelerinde, bir tane kardeşimiz vardı. Arabası vardı bunun, 4 kişi veya 5 kişi biniyorduk arabaya, 100 gram esrar, 5 kilo şam fıstık, 2 kilo börek, 3 kilo bilmem ne, doğru Rumeli Kavağına, aleme gidiyorduk.

Peki, Cengiz abi, ailen, annen baban ne iş yapardı?

– Babam İstinye Tersanesi'nde ustabaşıydı. Annem, bir zamanlar bir mağazada yemek dağıtıcısı olarak çalışmış. Takaviiddü, maaş alıyordu. Sonra, 1986'da 36 milyon miras aldım. Babamın da iyi parası varmış, biliyor musun baba.

Nereden aldın, nasıl neyin mirası bu?

– 5 kardeşiz, ev, bark, para, benim hisseme 36 milyon düştü, 36 milyon ne biliyor musun? 20 tane daire alırdım, şu Tarlabaşı'ndan;..

Anladım, abi çocukluğun nasıl geçti?

– Çocukluğum, çocukluğum Hocam, benim 15 yaşından 20 yaşına kadar, Kolacı dükkanım vardı. Boyacıköy'de ben tam bir beş sene orayı çalıştırdım, parayıda kazandım ama, bizi yanlış adamlar, yanlış yöne sürükledi....

Nasıl yanlış adamlar abi?

– Hocam, 20 yaşına gelmeden önce, bir araba geliyor hadi, binelim gidelim, nereye gidiyorum, hadi aleme, 200 gram esrar, al git, buyur.

Hiç gitmem demez miydin Cengiz Abi?

– Hocam, hiç diyemedim, deseydim kurtarmıştım maalesef hiç diyemedim.

Cengiz abi hiç evlendin mi?

– Hayatta hiç evlenmedim,

Peki çoluk, çocuk, yok mu, yani evlilik dışı?

– Yok Hocam, Hocam bak, iyiki evlenmemişim. Evlenseydim n'olurdu biliyormusun,

Nolurdu?

– Rezil olurdu, çoluğumu çocuğumu perişan ederdim.

Neden Abi?

– Çalışamıyacaktım, çoluğa çocuğa bakamıyacaktım. Bakamayınca nolucak? Hamfendiyi rezil edecektim. İyi ki evlenmemişim.

İstemez miydin bir evin bir ailen olsun?

– Yav bak dünya güzelim. Ben isterdim bak ben 1958 senesinde, Emirgan'dan bir kızı kaçırdım, aldım, Büyükada'ya götürdüm.

Seviyor muydun?

– Işıl diye bir kız, çok seviyordum, miltimilyarder bir ailenin kızı. Bense babası istinye tersanesinde ustabaşı, eeh bombok bir şey neyse fazla uzatmim Hocam ben fakir bir aile çocuğu o ışıl güzel zengin bir hamfendi, ben 34 senedir. Büyükadaya giderim oturduğumuz çamların altında otururum, hala giderim, param olursa giderim, yaa işte ağlıyacağım yaa (*Koca adam ağlamaya başladı yüksek sesle*) ya ne güzeldi be yaa;...

Cengiz abi ağla açılırsın rahatlarsın? Anıların güzeldi abi?

– Baba orada güzel anıların güzeli vardı be, güzelin güzeli vardı bee güzelin güzeli vardı.

Sonra noldu Cengiz abi?

– Şöyle bir şey oldu efendim saat gece 10 vapuruna bindik, Emirgan Karakolu "IŞIL"ı arıyor, beni arıyor, arıyorlar, arıyorlar Cengiz olabilir diyorlar, IŞIL benim ilkokul aşkımdı, sonra biz onbir buçukta Adadan geldik, otobüse bindik Emirgan'a geldik, bir şeyden haberimiz yok ya baba, bizi polisler yakaladı, karakol, bir sürü korkunç hadiseler, bana diyorlar ki, sen bu 14 yaşındaki kızı niye kaçırdın, falan filan, babam araya giriyor, babam bayağı bey efendi adam, babam 3 tane büyük rakı içer beyefendiliği hiç bozmaz, neyse babam da geldi, anam da geldi, netice de işi yırttım.

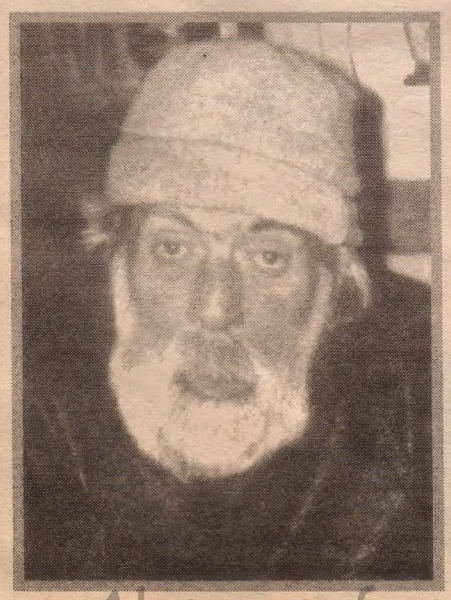

Neyse fazla uzatmim Hocam ben fakir bir aile çocuğu o ışıl güzel zengin bir hamfendi, ben 34 senedir. Büyükadaya giderim oturduğumuz çamların altında otururum, hala giderim, param olursa giderim, yaa işte ağlıyacağım yaa...

Cengiz abi, bu senin ilk ve son aşkın mı oldu?

– Tek o'ydu

Hiç başka bir kadına aşık olmadın mı?

– Hiç hiç olmadı, olmaz da.

Sen hep o aşka mı bağlı kaldın?

– Evet o aşka bağlı kalmıştım, Hocam şöyle bir şey diyicem, ondan sonra benim affedersin Kerhanede dostum oldu. 27 yaşındaydım, ona gidiyordum, Rum Hamfendisi'ydi bana vs. vs. vs. ler bilmemneler, neyse bir şeyler veriyordu. Yani bana o bakıyordu. İki sene de bitti.

Cengiz abi Işıl hanımla sonra hiç karşılaşmadınız mı?

– Şimdi Hocam, o Kanlıca'da oturuyor. 3 tane oğlu var. 2 tane kızı var.

Hiç görüştün mü sonra?

- Görüşmedim de gördüm. Kanlıca'ya gittim, Kanlıca yoğurdu veriyorlar ya oraya gittim. Vapur iskelesine oturdum. IŞIL hamfendi orda, yanında 3 tane oğlu 2 tane kızı var.

En son ne zaman gördün?

– 2 sene önce.

Bu kadar yıl sonra ilk defa mı gördün?

– Öyle diyebilirim.

Yani ondan önce mesela, sen 17 yaşındaydın, şimdi yaşın 61 onu kaç yıl sonra gördün, onu.

– İşte iki sene önce, 3 Arkadaş; Kanlıca da çamlık var oraya gidelim dedi gittik. İşte o zaman, iskele otururken gördüm moralim sıfırın altına indi.

Peki ayrıldıktan sonra onu hiç aramadın mı?

– Hocam arama imkanım olmadı, baba tarafı hiç imkan tanımadı, görüştürmedi. Hep kaçırdılar. İşte Kanlıcaya taşındılardı.

Peki Cengiz abi yaşamında hiç unutamadığın bir olay oldu mu?

– Unutamadığım bir şey, unutamadığım bir şey, haa çok güzel bravo, ha çok güzel bir adamsın be, unutamadığım bir şey, efendim ben 1989 yok 1979 şey de Beyoğlu Ağa Camii'nde yanında Tombala çektiriyorum, 10 karton da sigaram çöp tenekesinin içinde elimde de 7 tane sigara var, çektiriyorum, parayı buluyorum. O ara beni kim takip etmişse, bilmiyorum ve ispiyon, ispiyon da olabilir. İspiyon da olmayabilir. Hocam şöyle bir şey bir adam geldi, polise hiç benzemiyor bir adam geldi; üzerinde yağlı bir pardesü sırf yağ, eee yaşı 50-55 var Allah Allah adam geldi dedi ki, seni tombala çektiriyorsun götürücem dedi. Baktım üstündeki pardesü yağlı, dedim Hoca hadi işine bak, yürü git dedim ya, Adam ne dedi biliyor musun bana? Sen bana yürü git diyorsun ama, ben başkomserden dedi. Allah Allah, nasıl başkomser olursun, hadi yürü git dedim aynen pat elini cebine attı. Tekel'in Başkomseri Tekel'in ben dedi, senin zulanı da biliyorum dedi. Çöp tenekesinden 10 karton sigarayı da çıkarttı, birisi ispiyon etmiş muhakkak, nerden bilecek.

Eee sonra noldu?

– Sonrası söylicem, doğru Emniyet Amirliğine Fezleke tuttular, aa ne güzel Fezleke ne güzel yazdılar, cızdılar, ben sabahleyin doğru Sağmalcılar Cezaevi'ne.

Ne kadar yattın?

– 124 gün sonra beraat ettim. Beraat şöyle oluyor Hocam, beraat edince devletten 124 gün alacaklıyım. Evet böyle oldu.

Hayatında ilk defa mı hapse girdin?

– Yok, ondan önce de girdim

Neden girdin?

– Esrardan girdim. 28 gram esrar yakalattım.

İçerken mi yakalandın?

– Yok, içerken yakalanmadım otelde yatıyordum, camın kenarına koymuşum. Polis otele bir hırsız aramaya gelmiş. Camın kenarında esrarı buluyorlar; kafam iyi sızmışım ya camın kenarın da kalmış. Hadi bir de ondan yattık mı?

Ne kadar yattın abi?

– 4,5 ayda ondan yattım.

Çok az değil mi abi?

Akşamsefası

– 3 kişilik oda da yatıyorum ya; Hocam kimin olduğu belli değil ya, ondan az yattım, bir kerede silahla ateş etmekten yattım.

O nasıl oldu abi kime ateş ettin?

– Niye biliyor musun, Aklın durur, baba aklın durur yav, kimin orda biliyor musun? Gazinocular kralı var ya kimdi o.

Fahrettin Aslan galiba.

– Ha o Baltalimanı'nda çok güzel bir yeri vardı, benim de bir arkadaşım var Attila Oruç diye çok güzel bir kardeşim bana bir silah verdi, kardeşimin de o yerde dostu var, Cengiz girelim buraya dedi, girelim dedim, bir şişe viski bir şişe viski 3 şişe viski içtik, dışarıda .

Kaç senesinde abi?

– 1957 de 18 yaşındayım o zaman silahla içeriye girdik, aslında girmiyeciğim de arkadaş hatırı, kafamızda iyi 3 şişe viski içtik ya, içeri almadılar. İşte o zaman silahla havaya ateş ettim. Polisler geldi aldılar.

Ne kadar yattın o zaman?

– Bir dakka Hocam (Hesap yaptı kendi kendine) 2 sene 4 ay yattım; havaya ateş ettim. Ruhsatsız silah tabii..

Cengiz abi, peki hayatında daha ne gibi işler yaptın?

– Hocam; kolacı, ütücü dükkanını batırdıktan sonra, Yeniköy'de Dayı Nejdetin yanında kumarhane de çalıştım, garsonluk, yaptım soğuk mezecilik, tombalacılık yaptım.

Peki Cengiz abi Sinyale ne zaman başladın?

– Her şey bitince başladım

Kaç yıl oldu başlıyalı?

– 5 - 6 yıl oldu

Ama ben seni daha eski tanıyorum. O zaman da yapıyordun?

– Yok o zaman dostlarımdan alıyordum

Peki bu sinyal değilmi?

– Yoo değil, yalnızca dostlarımdan alıyordum senin gibi dostlarımdan, Dünya güzelim 300 ver Dünya güzelim 6 ver. sonra, 5 - 6 yıl evvel herkesten istemeye başladım işte o zaman sinyal başladı.

Peki ben seni uzun yıllardır tanıyorum. Temiz, takım elbiseli, pırıl pırıl traşlı tanıdım. Kibarlığından insanlar sana hep efendi Cengiz derlerdi. Şiirler yazardın okurdun n'oldu da dibe kadar gittin.

– Teşekkür ederim efendim, sana bir şiirimi söyliim ee "Deniz sessiz ve sakin etrafında martılar ayın ışığıdır görünen parıltılar deniz sessiz ve sa... Aaah. (Şiiri unuttu okuyamadı kafası sarhoş babamın birazda üzüldü okuyamadığına.)

Neyse abi sonra okursun? Otel fiyatları bu ara nasıl abi?

– 1.200 tek kişilik mezar gibi odalar...

Abi senin yaşaman için günde en az ne kadar para lazım?

– En az 5 milyon

Peki hergün bu parayı bulabiliyor musun?

– Sizin gibi dünya güzeli insanlar...

Boşver şimdi bulabiliyor musun bu parayı?

– Dünya güzelim bazen buluyorum bazen bulamıyorum.

Bulamayınca ne yapıyorsun?

– İçki içmiyorum, yahutta az içiyorum. Sadece 1.200 bin lirayı otele veriyorum. Ayık kafayla yatıyorum.

Ayık kafayla uyanabiliyor musun?

– Yaa mecbur kalıyorum, Hocam mecbur kalıyorum. Dünyanın en güzel kardeşi ne yapalım olmayınca yatmak mecburiyetindeydim.

Uyuyabiliyor musun?

– Uyuyamıyorum; sabaha kadar, bir sağ bir sol davulcu geliyor bu ara tak tak ben o zaman uyanığım. Davul vurduktan sonra ezan okunuyor, Ezan okunduktan sonra ben bir yudum dalıyorum, 1 saat falan, kalkıyorum sokağa uyuyamam ki ne yapim. Dünya güzeli.

Bu yolun sonu nereye Abi?

– Öbür tarafa, çok güzel bir şey sordun, hocam ben şimdi.

Neyse Cengiz abi memleketin politikasını beğeniyor musun?

– Yok abi yok, yav birini koydular şimdi kimdi o?

Yalım Erez

– O da kuramaz, kursa n'olur ya yok abi yok bana ne, ben hiç birini sevmem, bana ne politikadan, ben hiç uğraşmam, benim Almanya'dan kız kardeşim geldi 20 milyon verdi, 3 milyon mu yedim. 17 milyonum otelde otelci çaldı. Tabi komadayım, bu kadar basit.

Cengiz Abi dedim ki hayatında bir kere aşık oldun, iki sene de kerhane de dost hayatı yaşadın, daha başka kadınlar oldu mu hayatında, cinselliğin var mı?

– Eee, yok başka hiç olmadı. Eeeee, hiç bir kadın istemedim. Şeyim meyim de kalmadı ki. Eeeee. Hiç bir şeyim yook, hayatın a... koyim, eeey ben ne yapim baba yaaa eeeey 1,4,2... hayat, eee...

(Baba buralarda anlaşılmaz laflar etti anlayamadım. Dut gibi oldu. Kafası düştü, zorla kaldırdım. Sonunda onu oteline götürüp yatırdım.) Bilmiyorum ama 61 yılın anlatımı mutlaka bu kadar değildi diye düşünüyorum.)

Hocam; kolacı, ütücü dükkanını batırdıktan sonra, yeniköyde Dayı Nejdetin yanında kumarhanede çalıştım, Garsonluk, yaptım soğuk mezecilik, tombalacılık yaptım.

Akşamsefası

başka şeyler

küçük İSKENDER

bendim gülüşünüzün yedek parçası
ateş böcekleri sıçrardı kahkahanızdan.

boyamışsınız yüzünüzü kınalı bir akşamüstüyle
işte vaktiniz olsa flu resmimi de çekerdiniz
kıçınız siklamen vazo ve dahi filbahri penisler
buralarda herşey biraz da tene koşuyor.

ulan kapı aralığı gibi memeleriniz vardır
oğlanlar flavta çalar siz suya soyunurken
öpüşürken de apışaralarınızda yaz yağmurları
bir kedinin gözleri serpilir. Gözlerinizde
ihtiyaç fazlası ayrılıklar ve mecburi sonuçları.

bendim hüznünüzün yedek parçası
cam parçaları sıçrardı hıçkırığınızdan.

aleni arzulardınız beni hissederdim
din değiştirircesine sevişirdik
dudak hattınızda yabani güller tayfası
ağzınızdan ağzıma kağıt helvalar dökerdiniz.

sözcükleriniz nedense amonyak kokacaktır
kapanlarınızda ağdalar, manolyalar ve aşk
hiç nedensiz bir ağlama krizi sanki güz
geçer, yerinde derin bir oyuk bırakacaktır.

Bir Öküz okuyucusunu ne kadar ilgilendirir bilmem ama bebekler yeni doğduklarında geceleri iki, üç bazen saatte bir uyanıyorlar. Dolayısıyla durum savaş pilotları eğitiminden farksız oluyor.

Aiguille Du Midi*

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Neredeyse üç buçuk aydır "Geceleri nasıl?" sorusuyla muhatap oluyorum. Şimdi içinizden "Görmemişin oğlu olmuş..." diye başlayan o edepsiz halk deyimini geçiriyor olabilirsiniz. Ben de bu satırları yazarken aynı deyişi mırıldandım. Zehra bebekten sonra hepinize çocuk- bebek, bok- püsür- kaka biraz basmış olabilir. Ama günlerini bebeği ile geçiren bir Öküz yazarından daha fazlasını bekleyemezsiniz!

Ben durumundan şikayetçi değilim. Şikayetçi olduğum tek şey: "Geceleri nasıl?" sorusu ve bu sorunun çeşitli versiyonları:" Geceleri uyuyor mu? Geceleri sizi uyutuyor mu? Geceleriniz nasıl geçiyor? Gece ile gündüzü karıştırıyor mu? Gece ağlıyor mu?" gibi gibi gibi.

Beni gecelerden çok "Geceleri nasıl?" sorusu yoruyor. Aslında "Uyku baldan tatlı, baltadan ağırdır" gibi bir deyişi dilinde barındıran bu halkın evladı, anası olarak kendimi bu soruya çoktan hazırlamalıydım. Bu sorunun "Bebek nasıl?" sorusundan önce gelebileceğini tahmin etmeliydim.

Bir Öküz okuyucusunu ne kadar ilgilendirir bilmem ama bebekler yeni doğduklarında geceleri iki, üç bazen saatte bir uyanıyorlar. Dolayısıyla durum savaş pilotları eğitiminden farksız oluyor. Derin uykuya dalamıyor sabah uyandırıyor zannettiğinizde bir sürü rüyanızı hatırlıyorsunuz. İnanın hayatımın hiçbir döneminde bu kadar çok rüyam olmamıştı. Bu rüyalarımdan birisi gece boyunca iki saatte bir uyanıp yarım saat uyanık kalmanın ne demek olduğunu pek güzel anlatıyordu:

Rüyamda gecenin bir vakti uyandırılıyordum. Uyandırılma nedenim de kızım filan değil. Üstelik beni uyandıran da kim biliyor musunuz? Sedat Bucak. Bana,

"Kalk, dünyanın kaç bucak olduğunu göreceksin!" diyor.

Sedat Bucak'ın rüyama ne hakla girdiğini bilemiyorum. O günlerde Susurluk'u, memleket meselelerini filan düşünecek durumda değildim. Acaba diyorum, "Dünyanın kaç bucak olduğunu göreceksin"in içindeki "bucak" kelimesi mi Sedat Bucak'ın rüyama davet etti? Her neyse Sedat Bucak beni balkon gibi bir yere çıkarıyor ve orada dünyanın döndüğünü görüyorum. Önümden okyanuslar geçiyor, çöller, nehirler, ovalar, dağlar hatta Everest ve Aiguile du Midi bile! Hatta ben Aiguille du Midi'yi gördükten sonra Sedat Bucak'a "Ben zirvesine çıkmıştım" dediğimi hatırlıyorum. O da bana, "Gavur yapar, eliyle koyşmuş gibi adamı dağın zirvesine çıkarır" demişti.

Balkondan tanık olduğum görüntüleri size anlatamam... Derken ben neden şimdiye kadar bunları görmedim. diye düşünürken rüyama Rahşan Ecevit girdi ve "Evladım sen hiç gecenin bu saatinde uyanmadın ki dünyanın kaç bucak olduğunu göreceksin. Biz Bülent ile her gece bu saatte uyanır bu manzarayı seyrederiz. Bugüne kadar bütün insanlar bu saatte uyanıp bu manzarayı gördüler koca dünyada görmeyen bir tek sen kaldın" dedi. Ben uykucu bir tembel olduğumu düşünüp papuçlarımın ucuna bakarken Rahşan Ecevit azarlayan bir teyze tavrıyla;

"Hadi uyan bak bebeğin ağlıyor" diye söylendi. Ben de gerçekten kızımın sesiyle uyandım.

Bu rüyayı gördükten sonraki günlerde ise tuhaf bir duyguya kapılıydım: Geceleri uyandığımda dokunsalar ağlayacak durumdaydım. Kızımı beslemek, külfet gelmiyordu da sadece yeryüzünde o an uyanık tek canlı benimmişim duygusuna kapılıyordum. Sanki yeryüzü tek bir saat düzenine geçmiş, dünya alem mışıl

mışıl uyurken hatta kollarımın arasında beslediğim bebeğim bile uyur vaziyette karnını doyururken bir tek ben uyandırılmış gibiydim. Sınıfın köşesinde tek ayak üstünde durmaya mecbur yaramaz öğrenci misali...

Bu ruh halimi madama anlattığımda madam çok heyecanlandı. Madama bir şey sorup cevabını, çözümünü istediğimizde çok heyecanlanır, heyacanını belli etmemeye çalışır. Dudak çizgilerini zarifçe aşağı doğru büküp başını güzünün önünden ayırmadığı antika masa saatinin kristal saniye çizgisi gibi hafif hafif sallar. Zira kristal yelkovanlı, kristal akrepli ve kristal saniye kollu saat bir daha çalışmamak üzere durmuştur. Ama her gün madam tarafından özenle kurulduğundan bu durağan saatin bir tek kristal saniye kolu bir ileri bir geri gidip gelir. Madam başını işte bu saniye kolu gibi sallayıp, dudağını ısırdığında bilin ki düştüğünüz kuyudan sizi çıkaracak ipin ucu aşağıya doğru sallanmak üzeredir.

Yine böyle olmuş ve Madam demişti ki:

"Senin başka doğuran arkadaşların yok muydu?"

Doğruydu, İki ay, üç ay, onbeş gün arayla doğurduğum bir kaç arkadaşım vardı. "Onlar da gecenin bir vakti uyanmıyorlar mı? Bütün gün parkta bebeklerini dolaştıran kadınlar hatta benim gibi uykusu kaçan yaşlılar da gecenin bir saatinde uyanıyorlar. Bunları düşünsen belki kendini yalnız hissetmezsin. Bir de pencereden bak. O vakit yanan lambaları say. Onlar da senin gibi gecenin bir vakti uyanık olan insanlardır."

Madam bazen söylediği şeylerin saçma olduğunu düşünüp cümlenin sonuna gelmişken sinirlenir, verdiği aklı beğenmez;

"Ne bileyim ben yahu, bana ne!" gibi şeyler söyleyip konuyu kapatır. Yine öyle yapmasına rağmen ben ipin ucunu bulmuştum. Ondan sonra her gece bebeğini emzirmek için uyanan arkadaşlarımı; Gönül'ü, Buket'i, Müge'yi, uykusu kaçan ihtiyarları; madamı, pavyondan eve dönen konsomatrisleri ve hâlâ ışığı yanan pencereleri düşünüp "yeryüzünde tek uyanık canlı benim" korkusunun defterini dürdüm.

Öküz nazarı değmez ise uzun zamandır melek yavrumun bana bütün gece tatlı bir uyku bahsettiğini söyleyebilirim. Dediğim gibi artık tek derdim;

"Geceleri nasıl?" sorusu. Elbette yine madama sordum:

"Bana "Geceleri nasıl?" diye soranlara ne diyeyim madam?"

"Sana ne! de... Sana ne benim gecemden gündüzümden de... Geceler mahremdir kimse kimseye gecesini soramaz. Tanrı kuluna bile gecesini sormaz." "Buldum madam! Ben tanrı kuluna bile gecesini sormazmış diyeyim" "Yok yok, sen sinirli sinirli "Sana ne" de. Böylece geceleri bebeğinin seni uyutmadığını düşünüp uykusuna nazar değdirmezler." "Ya da Aiguille du Midi diyeyim madam! Anlamazlarsa susarlar."

** Avrupa'nın en yüksek dağının bir tepesinin adı. Kelime anlamıyla "Öğlenin İğnesi" mecazi anlamı olabilir bilemiyorum.*

Akşamsefası

Eylül

HÜSEYİN DÜZ

Behçet Aysan İçin

umudun ve aşkın
unutulduğu ülke eylül!
burada bütün mısrâlar
duvağına doyamadan ölür...

sırf bu yüzden
yokyer'e şair oluyorum işte
içinize su serpen
uykusuz yangın kulesi...

(ve herkes eteklerinden
taşları döküyor
bense yağmurları
yaprakları...)

halbuki güneşi ve yağmuru
en iyi yorumlayan topraktı...
toprağın yorumu ilkbahardı...

velhasıl kimse anlamadı:
bu ülkenin
kendi küllerinden doğa doğa
doğacak külü kalmadı
bu ülke şimdi
yakılan şairlerin küllerine muhtaç

umudun ve aşkın
unutulduğu ülke eylül!
burada bütün mısrâlar
duvağına doyamadan ölür...

ahdua

AYHAN BOZKURT

az sonra şaha kalkmış bir rüzgâr gibi geçeceğim
yıkandığım düş sokağının en mahrem yerinden...
Şehre bir beddua edeceğim

gökyüzü yanarak inecek toprağın altına

yıldızlarınızı makaslayan ellerimi
bağışlayın!
Çünkü kan lekesini yağmurla temizleyeceğim

bir tufan artık düşler, şehre çok beddua edeceğim

Sazan Bıyığı

CELALETTİN BENZER

Bu yalnızlıkta da sen yoksun...
Sevmedim mi Nedir?
Bak kafam ağır, kırık
avuç içimde, hassas
açelyam, açmeyyo
çapkının elinde çiçek
zulada bahar patlamış,
İki vapur düdüğü arası
kofti zincir
üzümün çöpü
kavga da çıkmış
yeşil deniz yok diye.
Turkuaz mı kışkırtmış ne?
ince belliye kapanmış kaşık
demli karlık bahçesinde
matbaadan gelmişim
gülhaneyi arabalıya bağlayarak
üç çeyrek evvel
selamsızın çocukları dönüyor mendirekten
bundan sonrası yağmur zaten.

Önce Kadınlar ve Çocuklar

MERAL ONAT

Kız Sabile!.. Geçen akşam yaptığın o etli yemek vardı ya, bu akşam da ondan istiyorum!.. Tadı aynı olsun oyarım...

Ay gene nerden bulucam eşek dilini... Büyü tutmadığı gibi tadını da çok sevdi zırt pırt istiyo adam!. Topkapılarda eşşek dili aramaktan ölüm çıkıyo kii....

Hadi lütfen! sakinleşin biraz!. Yoksa kocanıza sadece birkaç ay ömrü kaldığını belli edeceksiniz.

DAHİLİ

Me... merak etmeyin doktor bey!. şimdi toplarım kendimi... Ay öyle sevinçliyim ki inanamıyorum bi türlü... Kurtuldum Artık, Kurtuldum!...

OHH IIHH! OĞH

mmmh!. canım benim!. muck!

...Ve... tarafların boşanmalarına...

Evlenirken sana hiç altın maltın takmamıştık oyacığım.. hep bugünlerin için.. Al, esas şimdi lazım olucak,.. hayırlı olsun..

Ağğh!. İşte bu hareketin süper!. Mutfakta yıllardır hep arkamda, hep arkamda, ilk defa yanıma geçiyosun... öyle zevk aldım ki, oğhh!..

Akşamsefası

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

Deniz savaşlarının dramatik yanını gösterme konusunda Ayvazovski'nin ustalığına şapka çıkartmak gerekir. Ressamın, 18 Kasım 1853 tarihli Sinop deniz savaşını içeren tablosunda dram, yanan gemilerden gökyüzüne doğru yükselen ateşler ve dumanlar arasındaki martıların kanat çırpışıyla yansıtılır.

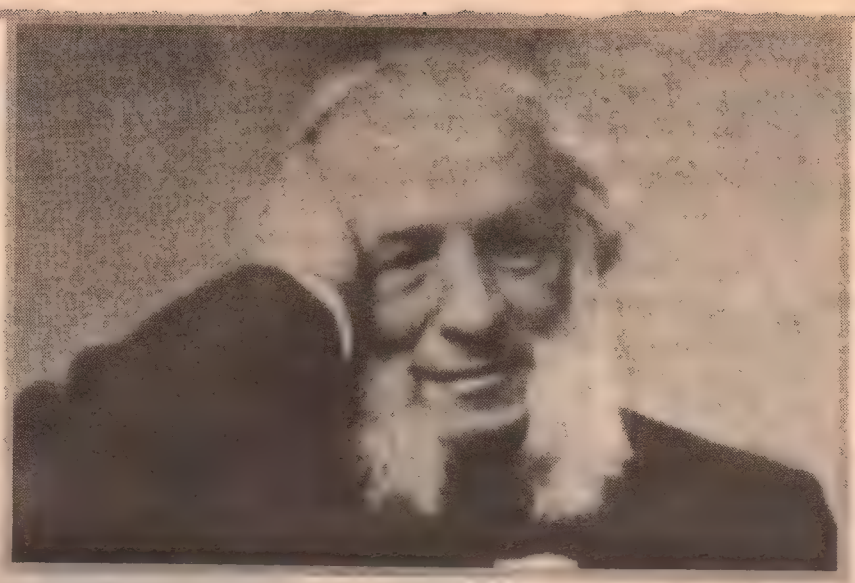

Ayvazovski

Filika

Batmak üzere
olan bir gemide
panik içindeyken herkes
ne de çok sevinir
ipleri çözülen
filika

Resimlerde Batan Gemiler

Katerina, "Vroum Maria" adlı geminin Hollanda'dan St. Petesburg'a doğru yola çıktığını öğrenince çok sevinir. Daha da alevlenir, Rus Çariçesinin kalbinde, satın aldığı resim koleksiyonunu sarayın duvarlarında bir an önce görmek isteği. Ama, geminin Danimarka açıklarında kayalara bindirdiği haberi geldiğinde. Katerina, büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Sığ sulara demir atan yaralı Vroum Maria, dört gün kalmayı başarır suyun üstünde. Bu arada, tabloların bir kısmı kurtarılır. Gemi batarken, paha biçilmez tabloların bir çoğunu da beraberinde götürür.

1771 yılında yaşanılan bu kazanın ardından, batıktaki resimlerin çıkarılması için yoğun diplomatik ilişkiler başlatılır. Bir balıkçı, geminin enkazını bulduğunu söyler ama yapılan aramalardan hiç bir sonuç alınamaz. O tarihten sonra da yapılan nice araştırmada Vroum Maria'nın izine rastlanılmaz.

Bir batıktaki resimlerden, resimlerde batan gemilere geçiyoruz: Nazım Hikmet, 1962 yılının 19 Nisan günü (ki, anne rahmindeki suda batık bir gemi gibi duran Sunay Akın dördüncü ayını doldurmaktadır!) Moskova'da yazdığı "Severmişim Meğer" adlı şiirinde şu ayrımı yapar:

meğer denizi severmişim
hem de nasıl
ama Ayvazovski'nin denizleri
bir yana

Şairin, Ermeni asıllı ünlü Rus ressamı "bir yana" koymasının nedeni, Ayvazovski'nin tablolarında daha çok fırtınalı denize yer vermesidir. Gemileri yutan dev dalgaların ressamıdır Ayvazovski. Bu yüzden, devrilen yelken direğine tutunan denizciler, kayalıklara bindirmiş bir gemi, deniz savaşları ve filikalardaki yaşam kavgası bir çok tablosunun ana konusudur. Resmini yaptığı kentlerin arasına İstanbul'u da katan bu ressam, felaket anıyla mı anılmalı yalnızca? Elbette hayır. Onun, şapkasını koyduğu kayalığa dayadığı sol eliyle yüzünü tutmuş bir halde, ufka bakan bir adamı çizdiği tablosunda oldukça durgun bir deniz vardır. 1880 yılında yapılan bu tabloda, dolunay ışığı altındaki adam ise Rus şair Puşkin'den başkası değildir. Ayvazovski, şairin değişik ülkeler görme özlemini de ustalıkla oturtur Puşkin'in bakışlarına. Nazım Hikmet'in, bu tabloyu, Ayvazovski'nin "sevmem" dediği deniz resimlerinden ayırdığına da şüphen yoktur. Ben ise ressamın en çok 1889'da yaptığı "Dalga" adlı tablosunu severim. Bu tabloda, dev dalgaların azgın köpükleri arasında sulara gömülmekte olan bir geminin direklerinin yanısıra, alabora olmamak için direnen bir filikanın içindeki insanlar ve kırılan direğin su üstünde kalan parçasına tutunan iki denizcinin dramı yansıtılır.

Ayvazovski, Osmanlı donanmasındaki "Mersin" ve "Fethi Bülent" adlı gemilerin resimlerini yaparken asıllarına sadık kalır. Oysa, Fransız ressam Monet'nin bir resmi, ağır eleştirilere maruz kalır bu konuda. Söz konusu tablo Amerika iç savaşı sırasında yapılır. Konfederasyona bağlı "Alabama" ile Birleşik Devletler'in "Kearsaye" adlı gemileri 1864 yılının yazında, Fransa sahili olan Cherbourg açıklarında karşılaşırlar. Boulogne'de bulunan Monet, Cherbourg'a giderek, bir tekneden savaşı izler. Olayın etkisinden kurtulamayan ressam, tuvale yansıtır tanıklığını. Tabloda, alevler içinde kalan Alabama batarken görülür. Küçük bir tekne de, suyun üstündeki bir tahta parçasına tutunmuş denizciye doğru yaklaşmaktadır. Bazı tarihçiler, Alabama'nın yelken iplerinin yanlış çizildiğini belirterek, Monet'nin iki geminin savaşına tanık olmadığını iddia ederler. Bu yaklaşımın, ressamın tablosunu değerlendirmede esas alınamayacağı barizdir. Çünkü, Monet'in kaygısı, Alabama'yı kusursuz çizmek değil, ön plandaki insanı kurtarma çabasıyla, arka plandaki savaş arasındaki zıtlığı verebilmektir.

Monet, tuvalin büyük bir bölümünü denizin yeşil sularıyla doldurur. Gökyüzü adeta tablonun üst kısmına sıkışmış gibidir. 25 Mayıs 1872 tarihli "Le Journal Amusant"da çıkan "Stap" imzalı bir karikatür, Monet'nin tablosunu alaya alır. "Kearseya ve Alabama'nın Savaşı" adlı tabloda prespektif hatası olduğunu belirtmek amacıyla yapılan karikatürde, denizdeki adamı kurtarmaya giden küçük tekne, su altındaki balık olarak çizilir ve şu yorum yapılır: "Okyanusun bize dikey bir kesitini vererek ve bütün çerçeveyi okyanus sularıyla doldurarak adeta bize balıkların yukardaki savaşa olan şaşkınlığını gösterir gibi!.."

Jules Clareti de, bir geminin batışını gösteren tablolar arasında en çok eleştiriye uğrayanı olan Monet'in çalışmasına yönelik şu yorumu yapar: "Prespektif hiç yok. Çok fazla Japon tarzına benziyor. Ben, savaş sırasında Cherbourg'daydım. Resim bana savaşın dramatik yanını göstermiyor. Bir teknenin üzerinde bir kaç insan birbirini bombalayan gemileri izliyor. Bir geminin kahverengi yeşil gövdesi, bir parça gökyüzü, biraz duman ve işte sana savaş!.."

Deniz savaşlarının dramatik yanını gösterme konusunda Ayvazovski'nin ustalığına şapka çıkartmak gerekir. Ressamın, 18 Kasım 1853 tarihli Sinop deniz savaşını içeren tablosunda dram, yanan gemilerden gökyüzüne doğru yükselen ateşler ve dumanlar arasındaki martıların kanat çırpışıyla yansıtılır. Monet'in saldırılara maruz kalan tablosunu sanatının olgunlaşma döneminde yapmış olduğunu düşünürsek, acımasızca yapılan eleştirilerin yanlışlığı gün ışığına çıkar. Çünkü o, eşyanın değil, zamanın ve duyuların resmini yapma çabasındadır. Resmin temel kurallarını, perspektifi, derinliği, boşluğu dolduran havayı renklerle verebileceğini düşünür. Dramatik, kötümser bir hava yerine, iyimserlikle doldurur tablolarını. Resim, kendi iç dünyasını dışa vurma yolunda bir araçtır yalnızca. Herşeyin renklerle anlatılabileceğine inanan Monet, Emperyonizm akımının öncülerinden biri olarak tablolarını ünlü müzelere astırmayı başarır.

Medusa adlı gemiden bir sal üstünde kurtulmayı başaran on beş insanın dramı ise Gericault'un tablosunda ölümsüzleşir. Satın aldığı büyük bir tuvali 1818 yılının 24 Şubat günü büyük bir stüdyoya taşıyan Gericault, resmi bir yılda tamamlar. Tabloyu inceleyen Fransa kralı XVIII. Louis şunları söyler: "Mösyö Gericault sizin deniz kazanız hiç kuşkusuz bir felaket değil."

Ne var ki, Gericault'un resmini "felaket" olarak yorumlayanlar da vardır. Ressam, çalışmaya başlamadan önce salın tam bir modelini yaptırır. Böylelikle, aynı kaygıyı sal üstündeki insanlar için duymadı diye saldırıya uğrar. Resimdeki kazazedeler son derece sağlıklı ve adeleli görünümdedir. Tabloyu görenler, günlerce açık denizde kalan, açlık ve susuzluktan yorgun düşen insanlar yerine, atletik yapılı üstelik tablo, dönemin siyasal çalkantısını da yansıtmamaktadır. Oysa, Medusa'nın batışı, Kral yanlısı donanmanın bozuk ahlakını ve egemen sınıfın kendinden aşağıdakilere kötü davranışını gözler önüne seren önemli bir olaydır. Öyle ki, kurtulmayı başaranlardan Saving ve Corréard, hükümetten ölenlerin ailelerine tazminat ödenmesini ve de suçlu subayların cezalandırılmalarını isterler. İstekleri geri çevrilince de, deniz kazasını ortaklaşa yazdıkları kitaplarıyla kamuoyunu aydınlatırlar. "Medusa'nın Enkazı" adını koydukları dükkanlarında kitap ve bildiri yayınlamayı sürdürürler. Adını okyanusun dibinde yatan bir gemiden alan dükkan, siyasi muhaliflerin toplanma yeri olur.

Saving ve Corréard'ın anılarını okuyan Gericault, onlarla tanışır ve sorular sorar. Ressamın tuvale fırça değdirmeden önce yaptığı hazırlık dönemi takdirini toplar herkesin. Model olarak ölüleri kullandığını iddia edenler bile vardır. İddialar, ressamın olayı gözünde canlandırmak için ölüleri deniz kıyısına, dalgaların arasına taşımış olduğuna kadar gider. Gerçek olan ise, salın arkasındaki ölüler arasında yüzüstü yatan ve sol kolu elireye doğru uzananın, Gericault'a modellik eden genç Delacroix olduğudur.

Ölüm döşeğinde, kendisine Medusa'nın salını anlattığı tablosunun sorulması üzerine Gericault şu yanıtı verir: "Ha, o mu, bir süs"...

Akşamsefası

Günce/Ocak'99

Mülkiyelilerin geleneği vardır. Bu gelenek içinde; *Yalçın Küçük, İsmail Beşikçi, Fikret Başkaya, Haluk Gerger...*

Yalçın Küçük okuldayken bir grubu vardı. *Ergin Günçe, Yılmaz Ünlü* (Hatta benim kitapla ilgili ilk yazıyı *Alper Tunga* takma adıyla yazmıştır *Yılmaz Ünlü*) *Yalçın Küçük*, Fikir Kulübü'ne üye oldu bu grupla. Daha sonra Fikir Kulübü, federasyon oldu. Fikir Kulüpleri Federasyonu adıyla... Bir zaman *Yalçın Küçük*, Yazko Edebiyat'ta "*gizli işsizlik- gizli orospuluk*" diye bir şey yazmıştı. *Yalçın Küçük*, haklılığın inadıdır. Bu tartışılır, kimine göre, doğrudur veya yanlıştır. Hırçındır *Yalçın*...

◆

<u>Ayağa kalkanlar</u>
1. *Yalçın Küçük*
2. *Orhan Pamuk*
3. *Metin Üstündağ*
4. *Haydar Ergülen*
5. *Yıldırım Türker*
6. *Etyen Mahçupyan*
7. *Mina Urgan*
8. *Murat Belge*
9. *Enis Batur*

◆

<u>Ayağa kalktığı halde farkedilmeyenler:</u>
1. *İdris Küçükömer* / aydınların kullandığı tarihe bakışı ondan öğrenmek...
2. *Bilge Karasu*
3. *Cemal Süreya* / son iki kitabını kimse farketmedi. *Enis Batur*'un dışında.. "*Güz Bitti*" ve "*Sıcak Nal*" adlı kitapları.

◆

Sezai Karakoç çok dürüst bir adamdır. "*Yoktur Gölgesi Türkiye'de*" müthiş bir şiirdir. Ping - pong diye şiirler yazdı. Bir kız yüzünden. Masa tenisi oynarmış bu kız... *Sezai*'de ona aşık olmuş. Sürekli onu oyun oynarken seyredermiş. Kendisi de ping-pong oynamayı bilmez...

◆

Osmanlıların kurduğu (Ermeniler için)
Der - Zor (Hitler'in kurduğu kamp gibi)

◆

Çocukluğum Beyoğlu'nda orospularla geçti. *Zeki* adında bir arkadaşım vardı. Annesi kapıcıydı. Serbest orospular o evde toplanırlardı.

Orospular derlerdi ki, "*yapın ama içime işemeyin!*" Bu bir argodur mesela.. Sokaktaki çocuklar birbirlerine "*.mcık petro*" derlerdi. Buna benzer...

◆

"*Vakitsiz Üsküdarlıyım*" şiirimde mesela yoksulum demek istedim. *Orhan Veli* çok kibar kullanırdı. Daha çok *Kemal Tahir*'den (Külhanbeyidir o), *Metin Kaçan*'dan öğrendim. Argo biraz nezih olursa iyi ama açık-seçik olursa aman aman diye veryansın ederler. Bu bir yanlışlıktır. Argo, genel sözlüğe girer.

ECE AYHAN

Akşamsefası

45'LİK PLAĞIN 50. YILINDA KİTAP

Öztürk Serengil demişti ki..

Unuttun Bizi Süleyman

Ne işler açtın başıma
Maliye ortak aşıma
Tahsildarı taktın peşime aaah!
Unuttun bizi Süleyman
Dağıttın bizi Süleyman
Mahvettin bizi Süleyman
Ayıbettin be Süleyman
Vergiler gelsin zamlar gelsin
"Vaaağ mı bunun izahı" dersin
Acılı fakir Öztürk versin
Bilmiyorum bilmiyorum ne olacak benim halim

Oooo merhaba merhaba Süleyman Bey hoşgeldiniz hoşgeldiniz. Nasılsınız efendim iyi misiniz? Biz de iyiyiz efendim, zatıalinizi pansuman yapıyorduk iyi ki geldiniz. Dostum çok teşekkür ederiz, ayvayı yemiş vaziyetteyiz. Mühim değil, 2.80 uzandık, sayenizde bit tabii. Beyim her türlü şeye her türlü şeye ama vergi koydunuz. Uyuz olup kaşınmak, öksürmek, aksırmak, tıksırmak... Acaba "Ai Ai Ai!" buna da vergi koydunuz mu? Rica ederim buna vergi koymayın, istirham ederim. Daha evvelden haberimiz olsun. Bizatihi ve de kütübihi benim bundan haberim olmasını rica ediyorum. Hoş geldiniz. Biz bu gidişle tahmin ediyorum ki evlere bacalardan girmeyeceğimizi kim temin edebilir? Bakkal, çakkal elinde baltalarla bizi bekliyor. Teşekkür ederiz. Haa birşey söyliycem. Kelliği korumuşsun, vergi koymamışsın hı hı hı hay Allah razı olsun, ver elini öpücem, ver... İmkanı yok imkanı yok elini öpücem ver neriye gidiyorsun Süleyman gitme tüü be Süleyman.

Çok nutuklar çekiyorsun
Paşanın koluna giriyorsun
Sen bizi düşünmüyorsun aaaah!
Uyuttun bizi Süleyman
Dağıttın bizi Süleyman
Yatırdın bizi Süleyman
Nereye tüydün a Süleyman
Bu kazığı atan bize sensin
Tabii şimdi halimize gülersin
Sen bizim sokaktan geçersin
Kazıkladın, kazıkladın
Ne olacak benim halim
Gülüyorsun şimdi zalim
Gülüyorsun şimdi zalim aaah Kazık...

KİTAP Sahaf
Turnacıbaşı sk. 23-25 Anabala Pas.
No: 4 Beyoğlu / İstanbul
0212 249 49 36

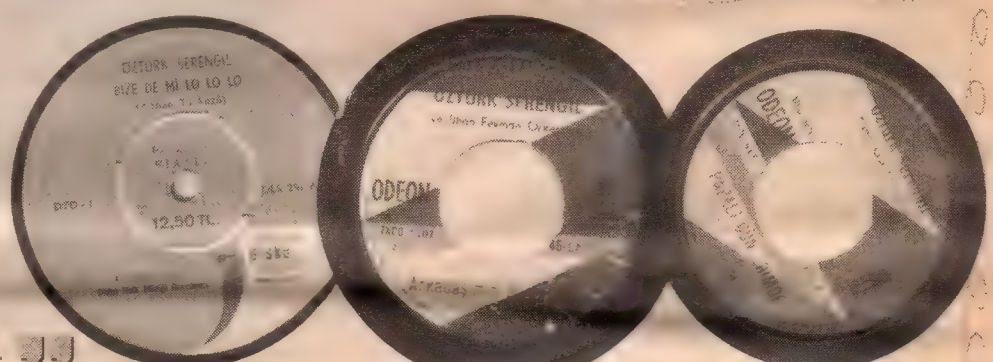

Böyle Saça Böyle Tarak

Günümüz müziğinin temelinden iki şarkı; Yalan Falcı ve Uzat Serçe Parmağını.
Örnekleri çoğaltmak yerine çeşitli şarkıların isimlerinden yeni şarkılar yazdık sizlere...

Yalan Falcı

Ellerimi tutup yalanlar saydın
Sırlarımı duyup ellere yaydın
Falın çıktı dedin gözün aydın
Hani nerede senin yalan sözlerin
Yalan falcı yalan bu sözler yalan
Bu fal böyle çıkmaz vallahi yalan
Yıllar yılı ona gözyaşı döktüm
Yollarına baktım boynumu büktüm
Falcı sana koştum derdimi döktüm
Hani nerede senin güzel sözlerin
Hani nerede senin tatlı sözlerin
Yalan falcı yalan bu sözler yalan
Bu fal böyle çıkmaz vallahi yalan
Ardından hep koştum hayaller kurdum
Ben onun yoluna canımı koydum
Derdime bir çare hep onu buldum
(S. Mutlu Akbulut Söz: Rıdvan Tandoğan)

Uzat Serçe Parmağını

Bu sevdanın sonu yok ayrılık zehir mi yok
Anladım ki sevgilim senden bana hayır yok
Uzat serçe parmağını küstüm seninle
Aradaki bağlarımı kestim seninle
Artık bana gelme yüzüme hiç gülme
Sildim kalbimden seni kaybettin beni
Beklemekten usandım yıllarca boşa yandım
Ne kadar cahilmişim sana nasıl inandım
(Kerem Güney Söz: Selahattin Sarıkaya)

Sevenlerin Kaderi — **(Gönül Yazar - Kervan-God Father - Söz: Ülkü Aker)**

Uykuda mısın sevgili yarim (Şükran Ay - Coşkun - Söz: Kazım Sanrı)
Sen uyurken gideceğim (Şükran Ay - Coşkun - Söz: Fikret Şeneş)
Kaderin oyunu (Nuri Sesigüzel - Grafson - Der: Bedirhan Kırmızı)
Gelinlik giydim (Neşe Karaböcek - As - Söz: S. Cumhur Önal)
Kaderde yokmuş gülmek (Nuri Sesigüzel - Grafson)
Geceler yarim oldu (Nuri Sesigüzel - Grafson)
Özür diliyorum senden (Mehmet Bozdoğan - Güngördü - Söz: Halit Araboğlu)
Gülmüyor artık yüzüm (Sevim Tanürek - Pathe - Suat Sayın)
Kader böyle yazmış yazımı (Nesrin Ünal - Decca - Söz: Cavit Deringöl)
Sevdiğim kız gelin olmuş (Seyfettin Sucu - Urfa'nın sesi - Söz: Necat Söylemez)
Nem alacak felek benim (Nezahat Bayram - Columbia)
Deli gibi sevdim (Gönül Akkor - Gönül - Söz: Cengiz Tekin)
Ruhumda sıkıntı var (Seyfettin Sucu - Urfa'nın sesi - Uzun hava)
Meğer sevmek ne zormuş (Adnan Şenses - Aras - Söz: Adnan Şenses)
Gözyaşımdan gayrı nem kaldı (Nuri Sesigüzel - Yavuz - Söz: Aşık Mahzuni Şerif)
Son tesellim şarap oldu (Yıldız Tezcan - Türkofon - Söz: Selahattin Sarıkaya)

Ömrüm Boyunca Kaçacak mıyım? — **(Adnan Şenses - Aras - Söz: Adnan Şenses)**

Karşıdan sallanıp gelen güzel (Ali Ekber Çiçek - Edifon - Arif Sağ)
Gel güzelim yavrum (Berkant - Sahibinin sesi - Söz: Sezen Cumhur Önal)
Ayıp ayıp vallah (Kenan İşler - Philips - Söz: S. Sarıkaya)
Yazıklar olsun sana (Suat Sayın - Aryo Plak)
Ne dedim de kırıldın (Salih Demirci - Plak-i - Rüştü Uygun)
Dünya ahiret bacımsın (Nuri Sesigüzel - Türküola - Söz: S. Sarıkaya)
Git işine (Harun Kolçak - Fono Müzik - Söz: Harun Kolçak)
Öyle bakma bacım küstüm sana (Sivaslı Aşık Ali Sultan - As)
Gidersen güle güle (Kenan İşler - Philips - Söz: S. Sarıkaya)

Akşamsefası

Gece Nöbeti

MURATHAN MUNGAN

daha az seviyorum seni
giderek daha az
unutur gibi seviyorum
azala azala
aramızdaki uzaklığın karanlığında

geceler kısalıp, gündüzler uzuyor öyle olunca
daha az seviyorum seni
kendini iyileştiren bir yara gibi
daha az
ve zamanla

sen geceyi tutuyorsun, ben nöbetini
uzak dağ kışlalarında
görmüyoruz birbirimizi
usul usul sis iniyor
kopmuş yollara
ışığı hafif, uykusu ağır koğuşlarda üzerini örtüyorum senin
bir çığ gibi uyuyorsun rüyalarımda
sevgilim sevgilim
yıldızları daha büyüktür bazı gecelerin
nöbet kadar yalnızken öğreneceksin bunu da

artık daha az seviyorum seni
unutur gibi, ölür gibi daha az
yeniden ödetiyorum kendime
onca aşkın öğretemediğini
kolay değildi
yalnızca sevgilimi değil, evladımı da kaybettim ben
kaç acı birden imtihan etti beni
bir tek gece vardır insanın hayatında
ömür boyu sürer nöbeti
bu da öyleydi,
iyi ol, sağ ol, uzak ol
ama bir daha görme beni

30 Aralık'98

Akşamsefası

AbSÜrD ÖyKü

Sevecen Serçeler

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Günlerden bir gün güzel prenses bahçede yürüyüşe çıkmıştı, yerde yırtık bir abonman bileti buldu. Biletin yeni yırtıldığı belliydi; çünkü henüz sıcaktı.

Yapraklarından soyunmuş, zigzaglar çizerek ilerleyen kumrulara rağmen biletin tadına bakmayı akıl edebildi. Bahçedeki yıpranmış botlardan oluşan tepeler baharın geldiğini haber vermekte, sırtını kara bir böceğe yaslamış dağ ise kışın yakın olduğunu söylemekteydi. Mor ve kısa burunlu leyleğin gözünden kendisine gülümseyen denizciye aldırmadan saraya koştu. "Lordum, üstadım, alt katta birtakım tıkırtılar duyacaksın, sakın ilgilenme." dedi. Adamı az önce öldürdüğünü söylemedi, bunu kendisinin bulması için ona bir şans tanıdı; çünkü "Saatiniz var mı?" sorusunun aslında yırtık timsahları sorduğunu biliyordu. Aralarda bir yerdeydi yelkovan ve yelleri kovmaya devam ediyordu.

Üsküdar vapuru karnındaki bücükleri kusmaya başladığına göre orada olması gerekiyordu. Hevesli bir betonun çiçek açmak için yırtınmasıyla ilgilenecek zamanı kalmamıştı. Onu ve kumruların yüzündeki hınzır beklentileri görmezden geldi. "Birini bekliyorsunuz, ne güzel!" dedi vatmana. Bu sırada hüzün, kuyruğu bozup öne geçmişti. O da inat olsun diye, kendi yerine gülüşü kuyruğa sokup kargaya yaslandı.

"Kulaklarını tıka. Bana inan! Iyi bir şeyler oluyor." dedi köprüye. Oysa tünel işini çoktan bitirmiş yatmaya gidiyordu. Sarı kanatlı bir ırmaktan üstüne dünler sıçradığını fark etmemişti. Bunu anlayınca padişah babasına çıkıp kırlangıçları şikâyet etti. Kendisine çok hoş bir sürpriz hazırlamakta olduğunu bile anlamayacak kadar cesurdu. Ona düşen tek şey, yaprakların dökülmesini beklemekti.

Öğleden sonra merdivenin dibine kadar yuvarlandığında aklına geldi. Artık bu tenden kurtulabilirdi. Yılanın elbise değiştirmesi gibi soyundu derisinden, yeni bir kuyruk edindi. Kadınlık kokusu sürülüp güneşe bırakılmış kafaların iki üç boy küçüldüğünü elbette biliyordu; çünkü bu, kurumuş kafa elde etmenin en bilinen yoluydu.

Kolbaşının kır atı, şahlanmıyor, her zamanki gibi hapşırıyordu yine. Aygaz müziğine bu yüzden aldırmadı. Düpedüz şemsiye tutuyordu ve Teşvikiye sırtlarına bulutlar indirmeyi sürdürmekte kararlıydı. Unutulmaz "Gece ve Buğu" şiirinde Charles Rimbaud böyle diyordu. Kurtların dişlerinin yalancılıklarına ya da yaratıcılıklarına göre parladıklarını anlamıştı; ama çok parlamanın çok yaratıcılığı, az parlamanın az yaratıcılığı gösterip göstermediğinden emin değildi. Belki de çok ışık, yeterli derecede uyuduklarını gösteriyordu. Daha fazla sarkmasın diye lordun yüzüne, daha sonra çene adı verilecek bir düğüm atması gerektiğini bu sırada kavradı.

Marketin dar sokağına açılan garda toplanmış bekleşen deniz kaplumbağalarının kırmızı bir gölde kaybolan namuslarının -aslında kendilerinin değil, oğlankardeşlerinin namusuydu; ama onlar için fark etmiyordupeşinde olduklarını anlaması uzun sürmedi. "Iyiyim." demeyip yalnızca teşekkür edeceklerini anladığı için hatırlarını sormadı. Birkaçı sorulmamış hatırları toplayıp giderken ötekiler kapıyı kırıp iskeleye girme kararı aldı. Ne de olsa günlerden ekimdi ve fabrikanın bu akşam da geç açılacağı önceden bildririlmişti.

"Şu anda sayfayı bağlıyoruz. Rica etsek eşinizin ağzından bir açıklama yapar mıydınız?" diyen sayfa sekreterine "Eşim bu konuda şöyle der," dedi. "Geçmişin izinde ilerleyen..." Açıklamasını tamamlamadı; çünkü o sırada izin kaçmakta olduğunu fark etmişti. Arkasından yetişip ona kuyruk sokumu meselesini hatırlamayı görev bildi.

Delikanlının biri, elinde bir kalburla geçiyordu; göz göre göre ellerini çaldılar çocuğun. Bunun üzerine yas ilan edildi. Yağmura hazırlıksız yakalandığı için yüzünün derisi çekmeye başlamıştı. Ateşe tutulmuş bir yaprak gibi buruştu, sertleşti. Alttan gelen taze yüz, göz çukurlarının birinden fışkırırken eski yüz kara bir böcek kabuğu gibi döküldü.

Kocalarının başına bir şey geldiğinde kendi kadersizliklerine ağlayan kadınlar meydanda toplanmış ağlıyorlardı. İçlerinden birinin kocasını, şehrin bulvarlarına şehriye düştüğü günden beri tanıyordu. O gün de böyle, işlek bir zulüm dökülmekteydi asfalta, bu yüzden her yer kaygandı. Zenci olmaktansa şişman, kısa boylu, kel bir beyaz olmayı isteyip istemediğini sormuştu şişman, kısa boylu, kel bir beyaz olan adama.

Eğilmeden dizlerini kaşıyacak kadar uzun kolları olan başka bir adam, ustasına öğretmek için ezberlediği sözü oracıkta söyleyiverdi: "Üstüne vazife olmayan işi öğrenme! O iş, vazifen olur sonra."

Büyük bir gerçek kırıklığı içindeydi prenses; buna rağmen az kullanılmış bir jeton bulma umudunu hiç yitirmediğine göre sarayın bahçesine dönebilirdi.

Tanımadığınız insanların çektikleri evlat acısı, aşk acısı, baba acısı ve adları bile olmayan, yazılmayan, yazılamayan diğer ailelerin çektikleri acılar gibi tüylerinizi diken diken edecek tarifsiz kederler zaten şu günlerde mahsun olan yüreğinizi ziyarete geliyor. Ve bir savaşın iki cephesinde yıllardır akan, durmayan kanın özetini tek sütunluk bir gazete kolonunda gördüğünüzde sıradan bir insanın olması gerektiği gibi gözleriniz umulmadık bir anda dolabiliyor.

Gibi Mi?

CÜNEYT ÖZDEMİR

Son zamanlarda belki yalnızca bu memlekette, bu şehirde, hatta -kimileri için- tüm dünya da aylar, dakikalar, günler anlar bir hayvanat bahçesinin demir parmaklıklarının ardında sonsuz sayılacak günlerini sabırla bekleyen, oysa normal şartlarda ormanın -ve tabi alemin- kralı olması gereken aslanların içine düştükleri çaresizlik **gibi** acı vererek geçiriliyor. Ve bu acıyı bütün, ama gerçekten vücudu saran bütün dokularınızda aynı şiddet de hissettiğiniz anlarda; Kendinizi atmaya kararlı olarak dikilmekte olduğunuz bir köprünün üzerinde *"sakın atlama ha!"* pazarlığına girişen insanların gereksiz çırpınışlarını seyrediyormuşsunuz **gibi** geliyor. Kendi hayatınızın bireysel çıkmaz sokaklarını bir kenara bırakıp, şu etrafınızda oluşan ya da oluşturulan zamanı, hayatı seyretmeye, anlamaya, yaşamaya kalktığınızda şizofren bir kızın maceralarını okuduğunuz romanının ana karakteriymişsiniz **gibi** hissediyorsunuz. Ama şizofren olan biri **gibi** değil de; Şizofreninin ta kendisi **gibi**...

Rahşan Hanımefendi'nin mazbut eşi, yani çiçeği burnunda reno seven şair bir başbakanın sağdan çarklı hükümetinin elleri kolları bağlı bir şekilde 90 günlüğüne ayakta durmaya çabalayışını seyrederken, asker otobüsüne bindirilmiş genç bir adamın önündeki ayları düşündüğü **gibi** içiniz geleceğinizden burkuluyor. Çaresizlik içinde duyulan endişeler, zorunlu olarak bir süre için rafa kaldırılan umutlar, ya da bir filmin en çok sevdiğiniz yerinde verilen 15 dakika ihtiyaç molaları **gibi**... Kendi hayatınızı televizyondan ya da kendinizi durdurup hayatınızı etrafınızdan, ellerinizden akıp gidişini seyrediyorsunuz. Korkuyor, korkularınızı bile koruyamıyorsunuz.

Gazetecilerin incir çekirdeğini doldurmayacak önemde konuları aynı değerde insanlara ardı ardına değerli haber bültenlerinde sorduklarında ya da manasız konuları saatlerce ödül yorgunu alacakaranlık kuşağı programlarında tartıştıklarında hatta tartışmalarını skandal soslarıyla bezeyip her gece her gece bize kakaladıklarında; karnı tok bebeklerin annelerinin son lokmayı ağızlarına tıkıştırmalarındaki **gibi** ne yapacağınızı bilemiyorsunuz. Üstelik artık büyüksünüz de her sıkıldığınız da çocuk **gibi** ağlayamıyorsunuz. Mızıkçılık yapmak yok, hayat herkese eşit mutsuzlukları açmadan sunuyor.

İşte o anlarda bazen kendine uzaydan gelmiş ve karşısına ilk çıkan canlıya -son günlerin moda videokliplerinden birinde olduğu gibi - hadi bir domuza diyelim - *would you go to bed with me*? (Benimle yatağa gider misin?) adlı şarkıyı mırıldanan bir uzaylıymış **gibi** geliyor. O zaman da hayatın içinde, gözleri görmeyen herhangi bir Türk vatandaşının belediye rantı olarak görülüp iki ayda bir bozuk kaldırımlarda yaşadığı çaresizliği yaşar **gibi** dolaşıyorsunuz. Körsünüz ve bunu bile görmüyorsunuz.

Gazetelerin arka sayfalarına sıkışan şehit ölüm haberlerinde hiç tanımadığınız isimleri okurken, geride bıraktıkları insanların yüreğine düşen kor alevler mutsuz biten filmlerin sonları **gibi** öyle bir yarım kalmışlık duygusu oluşturuyor ki, içinizde bir yerlerde koca bir çukur açılıyor.

...ve bir anlığına içinden alevlerin fışkırdığını düşündüğünüz o çukur bir an sonra Turistlerin ziyaret ettiği bir Ege adasının (hadi *Santorini* diyelim) sessizliğinde olduğu **gibi** sizi dünyanın en muhteşem manzarasından ya da kendinizden kaçmaya zorluyor. Görünmeyen bir rüzgarın sıcak bir yaz gecesinde vücudunuza dokunması **gibi**... Tanımadığınız insanların çektikleri evlat acısı, aşk acısı, baba acısı ve adları bile olmayan, yazılmayan, yazılamayan diğer ailelerin çektikleri acılar **gibi** tüylerinizi diken diken edecek tarifsiz kederler zaten şu günlerde mahsun olan yüreğinizi ziyarete geliyor. Ve bir savaşın iki cephesinde yıllardır akan, durmayan kanın özetini tek sütunluk bir gazete kolonunda gördüğünüzde sıradan bir insanın olması gerektiği **gibi** gözleriniz umulmadık bir anda dolabiliyor. Normal bir insanın üzülmesi gerektiği **gibi** üzüldüğünüze şaşırabiliyorsunuz. Bir şehit çocuğu, bir gazinin sevgilisi, bir faili meçhul cinayetin kurbanının yakını **gibi**... Önce ürperiyor sonra üzülüyorsunuz. Ne çare...

Her ani trafik kazası, her gencin beklenmedik intiharı ve her ayrılık haberi, 8 yada 9 şiddetinde birer deprem **gibi**... Yıkıyor tüm hayalleri, umutları, yarınları...

Bırakın bunları bir eski ve eksik dostunuzla ani bir emir demiri keser komutuyla bir daha hiç ama hiç konuşmamak üzere susmaya karar vermek, hapishanede tel örgülerin camdan duvarların ardında hiç tanımadığınız müebbet mahkumunu bir kaç dakika içinde tanımaya çabalamak...

...ve mecburiyetten konuşacak bir kaç çaresiz kelime aramak, yaralı bir martı **gibi** kırgın ruhları çaresiz bırakabiliyor.

...ve zaman ardı ardına çözümsüzlüğünü tekrar ediyor, siyasetten, ticaretten, hayatın ta kendisinden umudu keşmişken olduğu **gibi** yalnızca sizi tekrar ederek size yine kendinizi vaad ediyor... Üstelik utanmadan her seferinde bunu yeni bir şeymiş gibi sunuyor.

Peki siz ne yapıyorsunuz? Saatlerce açılmayacağını bildiğiniz bir trafiğin ortasında beklerken, o trafiğin ortasında hınca hınç dolu bir otobüsün içindeyken, ayakta hiç tanımadığınız ve tanımak istemediğiniz insanlarla üst üste bir kurtarıcının gelmesini beklerken güzel şeyler düşünmeye çalışmak **gibi**... avutuyorsunuz kendinizi.

120 dakikalık *"TÜRKİYE'DE HAYAT"* adlı filmin sonunu bekler **gibi**, umutsuz geleceğinizi bekliyorsunuz.

Sanki "her şey çok güzel olacakmış" **gibi**?

...Sizi hayatına sığdıramayanlara, size hayatınızda bir yer açma fırsatını tanımayanlara... Gidenlere, tutunamayanlara üzülüyor ve her gidenin ardından, gelmeyenler ve gelmeyecekler için umudunuzu biraz daha yitiriyorsunuz.

Anneniz, babanız, ülkeniz, kocanız, vatanınız, karınız, sevgiliniz, ordunuz, arkadaşınız, komutanınız, öğretmeniniz, patronunuz herkes ama herkes sizden sürekli bir şey bekliyor da siz parasızlık nedeni ile hastanede rehin kalmış bir insan **gibi** "ne yapabilirim?" diye kendinize soruyorsunuz. Yapmak istemediklerinizi yapıyor, kendinizi tekrar ediyorsunuz. Hatta içinizden ölsem de kurtulsam bile diyorsunuzdur, kimbilir?

Belki yaşarken ölüyorsunuz **gibi**dir...
ya da
ölürken yaşamak **gibi**...
ya da,
Kendi kendinizi, bir **gibi** gibi değil de, her şeyi daha farklı yaşamanın gücünü bir gün bulacağına hala salak **gibi** hayal edebilmek **gibi**.

Mutsuz, umutsuz, korku dolu, kırgın, yalnız, endişeyle... Tüm **gibi**lerden umudunu kaybetmiş herhangi bir insan **gibi**.

Onun, diğerinin, bunun şunun ya da benim **gibi**...

Orhan Alkaya'nın Sözleri

✻ *Kötülük yaralar, cehalet öldürür.*

✻ *Eleştirmenlere ateş etmeyin. Hiçbir zaman belirgin bir yerde durmadıkları için, ıskalarsınız.*

✻ *Bir eleştirmen sizi övdüğünde, hemen karamsarlığa kapılmayın. Eleştirmenlerin doğru tesbitler yaptığına da tanık olunmuştur.*

✻ *Yıl sonu değerlendirmeleri... Kaç eleştirmenin sizden nefret ettiğini anlamanız için mükemmel bir deneyim.*

✻ *Eleştirmenden, hoşsohbet bir masa adamı yahut genç ve güzel bir kadın olmasını beklediğim için, neden bana tuhaf bir söz söylemişim gibi bakıyorsunuz?*

✻ *Suya uzaktan bakan, olsa olsa hayal görür.*

✻ *Varlığın anlamsız bulunduğu zamanlar ile, varlığa gereğinden fazla anlam yüklendiği zamanlar arasında, hacimli ve derin bir BENlik alanı vardır. Eleştirmen, bu alanı sizin yerinize doldurmaya yeltenir.*

✻ *Kötü yazarların sayısı arttığında, eleştirmenlerin haklılık payı da artar. Bir tür bileşik kaplar teoremi...*

✻ *Doğru dürüst eleştirmenlere, başka bir sıfat bulmalı.*

Akşamsefası

Grubun lideri hatun, "Sakın erkek getirmeyin" demiş. Onlara ben de sizdenim desem de kabullendiremedim. Birdenbire mızıkçılık yapıp kadınlıkları tuttu. Eh, kadınlardan da erkek olsa bir gecelik olur deyip yanaklarından öptüm.

Bir Gecelik Erkeklik

ALİ KEMAL YILMAZ

İçlerinde heteroseksüllerin de bulunduğu bir grup kadın, Beyoğlu'nda erkekliğin kendine özgü yanlarını keşfe çıktılar. Çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu grup ikişer olarak dağıldılar. Ben Esma ile Güneş'i (Kaan ile Sarper) izleyebildim. Tesadüfen Güneş'in ayrıldığı sevgilisi Filiz ve yeni sevgilisi Emel ile karşılaştık, Sarper kimliği ile öylesine revaçtaydı ki kızlar birbirleriyle ona eşlik etmek için yarıştılar. Trafik karışınca çıkan kavga sonucu Güneş terkedildi. Kıyamet kopmadı ya birlikte porno filme gittik. Rock barlarda çapkınlık yaptılar. İlginç olan kimse onların kadın olduğunu anlamadı.

Fantazi olarak kaç kadının aklından erkek olup sokağa çıkmak geçti bilmek zor. Fakat ikisi İngiliz aktris olan Diane ile gazeteci olan Jane'in fikri ile bir eşcinsel barda erkek tavırları provası yapıp, plastik makyajla karşı cins olup gecelik olsada kadınlığı unuttular amaçlarını bilemedikleri bir dünyayı aralamak olarak tanımladılar önlerine taktıkları protez penisler bazen problem çıkarsada erekte olmuş şekli ile önce erkeklerin dikkatini çektiler. Tabi erkek eşcinsellerin. Karanlık avantajlarıydı, sakal ve bıyık son derece doğal duruyordu. Esma ile Güneş, eşcinselleri onların dili ile uzaklaştırıp, hedefleri olan kızlara yöneldiler. Milli Piyango satan iki genç kıza çok güzel bir yaklaşımla iltifat edip, çıkma teklifi yaptılar. Piyangocu kızlar, sevgililerinin olduğunu söyleyerek teşekkür ettiler.

Tesadüfün Böylesi

Güneş, Yeni sevgilisi Emel'i uzaktan görünce gözlük takıp, "Seninle tanışabilir miyiz?" dedi. Kızcağız bocaladı. Şakayı öğrenince Güneş'in yeni haline övgüler yağdırdı. Güneş bilinçli bir lezbiyen olarak, "Ben kendimi kadın olarak seviyorum" yanıtını verince Emel ona çok daha içten sarıldı. Aynı yerde dışardan gelen müzikle dans etmeye başladılar. Çevreden izleyenler de onları alkışladılar. Her şey tıkırında giderken karşımıza Güneş'in eski sevgilisi Filiz çıkmaz mı. O da tüm çapkın erkekler gibi ikisine de mavi boncuk vermeye kalkınca evdeki bulgurdan oldu. Sonra Filiz'le bir süre dolaştık. Onunla da kavga ettiler. Nedeni tüm heteroseksüeller gibi kıskançlık tabii. "Aman kadınlar gitti diye kıyamet kopmadı ya" dedi Güneş. "Haydi rock barlara gidip yeni kızlarla tanışalım" önerisine karşılık Esma, Sibel Gökçe ile tanışıp şaka yapalım, belki beni beğenir birlikte oluruz" dedi. Sibel'e kararlaştırdığımız şakayı uyguladık. Esma, "Beş yıl önce sizinle birlikte olmuştuk, beni unuttunuz mu?" deyince Sibel çok şaşırdı. Ona da kızların erkek olabileceğini yutturabileceğimizi söyleseler inanmazdım. "Ben sizinle hiç birlikte olmadım" dedi sadece. Şakayı anlayınca, onlara sarılıp çılgınlıklarını kutladı.

Yeni Yetme Erkek Olup Porno Filme Gitmeden Olur Mu Ya?

İstiklal'de porno film oynatan sinemanın afişlerine baktılar uzun süre. Kapıda çığırtkanlık yapan adama Güneş, "Ağbi parçalar nasıl tavsiye eder misin?" sorusunu yöneltince, "Bizde yanlış olmaz, harbi porno bunlar delikanlı" yanıtını aldık. Çaktırmadan filme girdik. Yarım saatten fazla bekleyip miki filmi sandalye gıcırtılarının konsere dönüşmesinden sonra terk eyledik. Onlar da çaktırmadan konserde saksafonlarını okşadılar mı bilemem fakat mutluluklarına diyecek yoktu. Gitmeleri gerekiyordu. Grubun lideri hatun, "Sakın erkek getirmeyin" demiş. Onlara ben de sizdenim desem de kabullendiremedim. Birdenbire mızıkçılık yapıp kadınlıkları tuttu. Eh kadınlardan da erkek olsa bir gecelik olur deyip yanaklarından öptüm.

Akşamsefası

Mayın ve Nadas

MEHMET ALTUNDAL

masalardan taşıp düştüğüm yeryüzü
şiir ve müzikle aldanılan dünya
kaydır optiğini, gözlerini değiştir
köşe başlarında piranhalar
toplumsallığın ve ilişkilerin
ikiyüzlü pamuğunda

mağaramda bırakmıştım zırhımı
kalbim şimdi kadavra

herkes, cennetine giden yolu
güçlü olmanın feodal yaylasından geçiriyor
güçlülük versiyonları deneniyor binbir maskla
seyyar psikologlar bak adım başı
avlarını arıyorlar, içgüdüleri bermuda
gözleri eğreti sıva

çözümleme diyorlar
her söze ustalıkla döşenmiş mayın
başkasındaki ölüm kendilerine ecza

çözümleme dedikleri düşünülmüş imha,
yapılmış provası
bakıyorum silâhlarının dumanı
kavisleniyor havaya

Ey başkasını eksilterek kendisini tamamlayan
parçalanmışlığın pusunda soluyan kadim kurt
senin aramıza sızdırdığın o gizli tanrı,
gizli düşman
demek ki Sürecek Bu Vurgun,
Zulûm Bu Kan!

Teninize ihtiyacım vardı; şiiri bıraktım. Soluğunuza
tutkundum; bir hayat kiraladım sokağınızda,
sizin kelimelerinizi kuşandım anlamlarınızı,
sizdeydim sizinleydim korunaksızdım bendim
evet insandım
gözlerinizde taşıdığınız haciz memurları
içinizde uyuyan çıngıraklı devlet
beni buraya gömdü:
Dostluk serap, Mutluluk vaha
ruhum labirent ruhum labirent ruhum labirent
kendimi nadasa bırakıyorum
kalbim kadavra.

Sevginin İpucu

ERKAN AKTAŞ

Gözlerinden döktüğün son yeşil,
Nedensiz açtığın her telefon,
Kasvetini sakladığın her gülüş,
Sevginin ipucu olsun...

Başlangıçların hoşluğu,
Keyiflerin yabancı dili
Ve kendi adını unutuşun
Sevginin ipucu olsun...

Kısa şiirlere giden
Uzun dolanbaçlı yollar,
Dilin ucundaki sözcükler
Sevginin ipucu olsun...

Yeter ki senin sevgin olsun
bana görünen ipin ucu olsun!

Yokedici

T. YÜKSEL

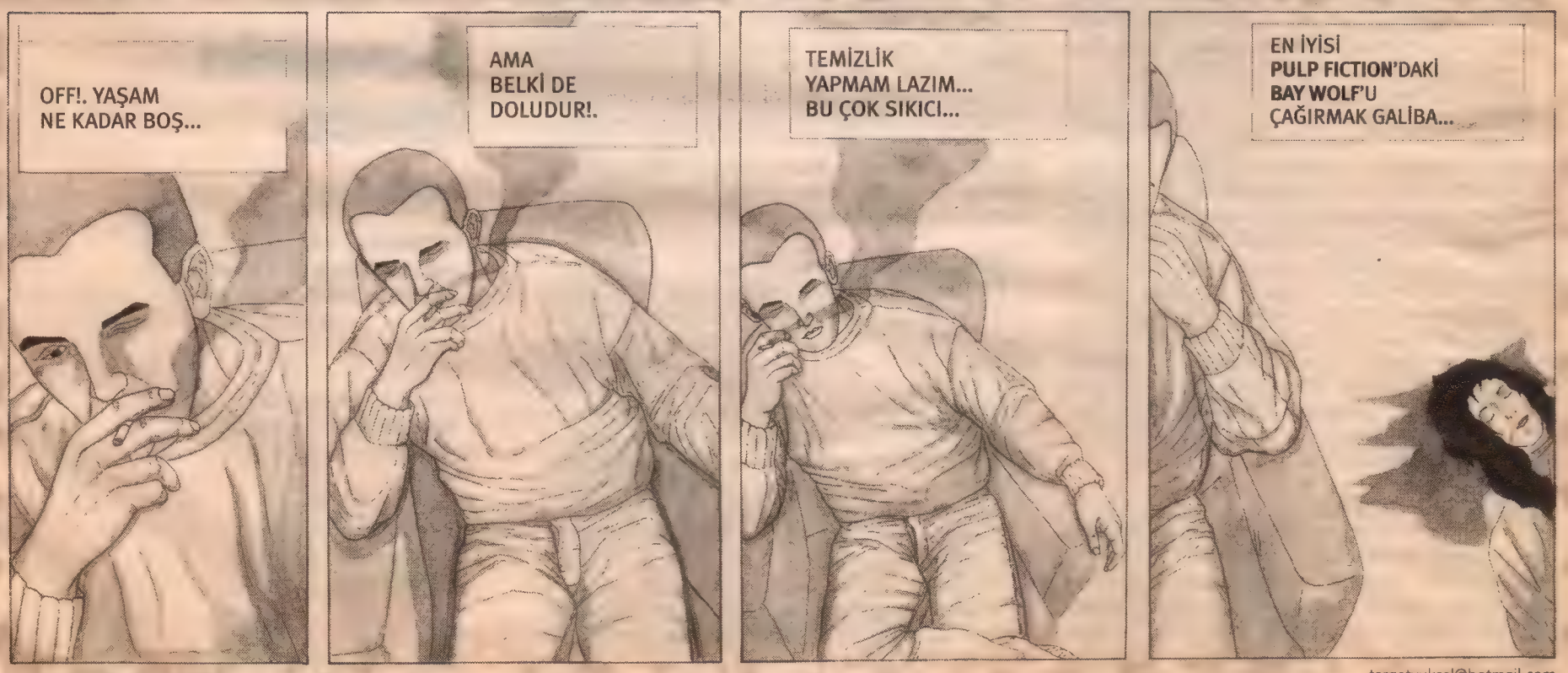

targetyuksel@hotmail.com

Akşamsefası

kıldan tüyden bir

antoloji

bıyıklıyken

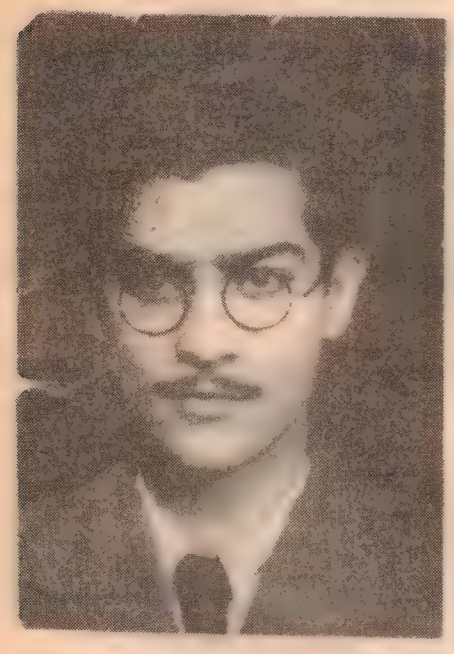

Eflatun Nuri

— 1946 Yıllarında Güzel Sanatlar Akademisi'ne gidiyordum. ***Günseli Başar*** *adında bir arkadaşım vardı. Bir gün* ***"Eflatun ben Beyoğluna "İnci" pastahanesine gitmek istiyorum; hani tabak içinde yuvarlak birşeyler var, onların üzerine kepçeyle çukulata gezdiriyorlar ya (Profiterol) işte ondan canım istedi, sen de gelir misin paralar benden"*** *dedi. Paranın lafını olur.* ***Günseli****'nin yanında* ***İstiklal Caddesi****'nde yürümek ne demek. Akademinin en güzel kızıydı. Neyse* ***Günseli'yle*** *Taksime geldik. Herkes bizi kesiyordu. İmam Adnan Sokağı'nı geçerken bir ses duydum:*

– ***Ufff! Anam... Kıza bak oğlanı al!.*** *Baktım üç ayı gibi palabıyıklı, iri yarı adam, bir kişi olsa hadi giriş, olacak şey değil. İstemiyerek duymamazlıktan geldim. Bu yetmiyormuş gibi öbürü:*

– ***Ağbi erkek kızdan daha güzel!..*** *demez mi? Tepem fena halde attı.* ***Günseli*** *kolumdan çekti.*

– ***Eflatun yürü n'olur, değmez serseri onlar****, dedi. Aradan yıllar geçti* ***Günseli Başar*** *ilk önce Türkiye güzeli oldu, daha sonra da Avrupa güzeli seçilmez mi? Şu allahın işine bak! Demek ben kız doğsaydım dünya güzeli olacakmışım!*

Ne yapabilirdim doğa hakkımı yemişti... Ben de o ara bir halt yemeden, acele tarafından bıyık bıraktım.

Bırakış o bırakış. 71 yıldır bir tomar kılı tüyü taşıyorum dudaklarımın üstünde, burnumun altında. Bundan sonra keser miyim, kesmez miyim. Kısmet!..

Yıllardır hayatım küçük bir kasabada küçük bir evde doğayla ölümün gölgesinde yaşadıklarımdan ibaret. Tek özgürlüğüm bunları görebilecek kadar yabancı olmam. Şimdi gidip uyuyan bilgisayarımı uyandırmalı ve yazmaya başlamayalım.

Tepedeki Yabancı

ŞAVKAR ALTINEL

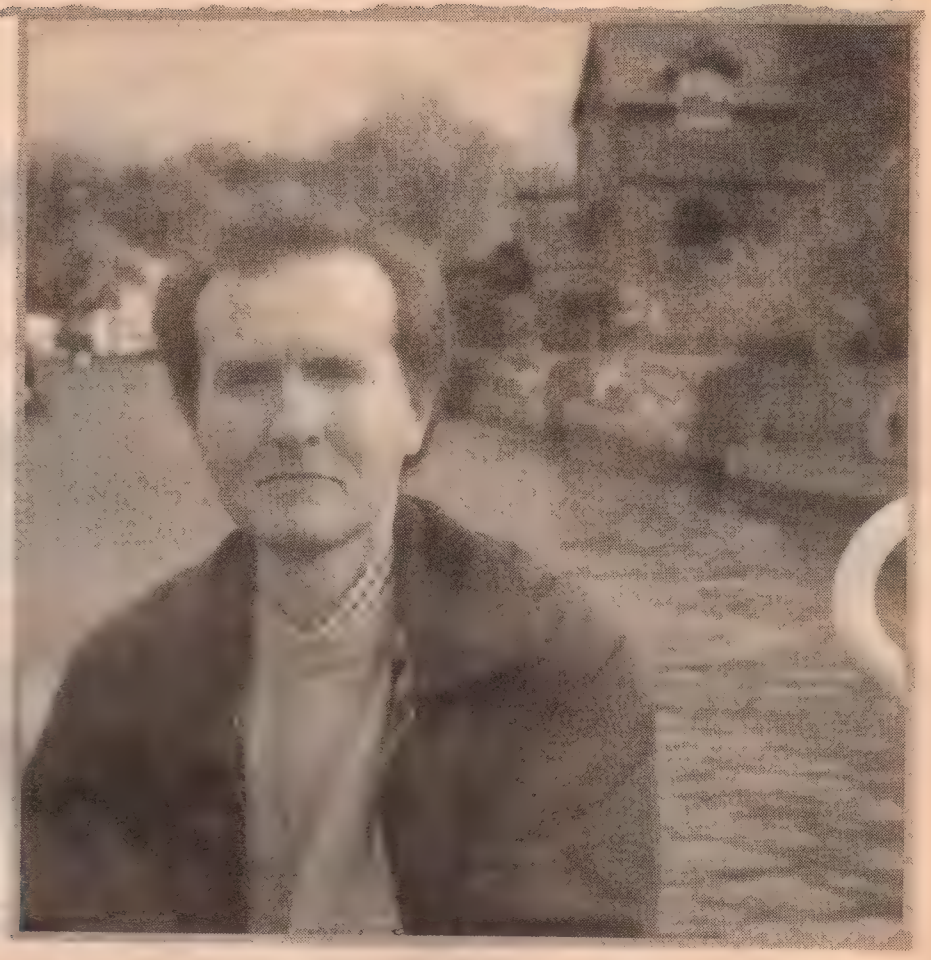

Londra Çevre Yolu'nda bir ara serpiştiren yağmur eve varmadan duruyor, ama aralık göğünün griliğinde bir değişiklik olmuyor. Sokak kapısını açıp hâlâ Türkiye'nin kokusunu taşıyan valizimi antreye bırakıyorum. Eşim sabah işe giderken kaloriferi kapattığından içerisi soğuk, ama birazdan gene çıkacağım için önemli değil.

Oturma odasının perdeleri açık. Eşyalar soluk ışıkta sessizce duruyorlar. Yokluğum sırasında postadan çıkanlar telefonun yanında yığılı. Bir iki iş mektubu, bir yardım kuruluşunun Afrika'nın kurak bölgelerinde kuyu açmak için para isteyen ilanı, İskoçya'dan gönderilmiş bir kart. Telesekreterde bir mesaj yok.

Çalışma odamda her şey bir hafta önce bıraktığım gibi. Bilgisayarın ekranı karanlık, kitaplarım raflarındaki yerlerinde, kendime yazdığım notlar duvardaki ilan tahtasına raptiyeli.

Gıcırdayan merdivenlerden yukarı kata çıkıyorum. Küçük kedi en üst basamakta kıvrılmış uyuyor. Büyük kedi her zamanki gibi banyodaki dolapta. Uzanıp okşadığımda katlanmış havluların arasından başını kaldırıp gözlerini hafifçe aralıyor, sonra gene kapıyor. Bu kattaki odalarda da her şey aynı. Her yolculuktan döndüğümde içime dolan o "demek ben buymuşum. Hayatım bunlardan ibaretmiş" duygusu.

Yeniden aşağı inip arka bahçeye çıkıyorum. Bahar gelene kadar artık uzamayacak olan çimler yassı ve ölgün. Balıklar havuzun dibine gizlenmişler, görünmüyorlar. "O kış havuz dondu, balıklar buzun içinde bir uykunun içindeki düşler gibi asılı kaldılar." Hangi romandandı bu cümle?

Evden çıkıyor, sokaktan aşağı inip anacaddeye sapıyorum. Berkhamsted, Londra'nın yarım saat kuzeyinde, yirmi bin nüfuslu bir kasaba. "Homestead"den bozma "hamsted" Türkçe'ye "köy" ya da "yurt" olarak uyarlanabilir. "Berk" argoda "budala" demek, ama buraya ilk taşındığımızda sandığım gibi kasabanın adı "Budalaköy" değil. Bu "Berk" Almanca'da "dağ" anlamına gelen "Berg'den geliyor. Bin beş yüz yıl önce bu vadiye yerleşen Saksonlar iki yandaki yüksek tepelerden dolayı buraya "Tepeyurt" adını vermişler. Gene de, ben budalalık çağrışımını seviyorum. Bir ara, buradaki hayatımla ilgili, adı Beatles'ın ünlü şarkısının adı gibi *Tepedeki Budala* olacak bir kitap yazmayı bile düşünmüştüm.

Kasabanın tarihte belli bir yeri yok değil. Saksonlar'ı 1066'da Hastings Savaşı'nda yenen Normandiya Dükü "Fatih" William İngiltere'yi resmi olarak Berkhamsted Kalesi'nde devralıp İngiliz tahtına geçmiş. Bugün demiryolunun öbür yanında hâlâ duran sur kalıntıları bu kalenin olduğu yerde üçyüz yıl sonra yapılan başka bir kaleye ait. Bu ikinci kalenin inşaatına *Canterbury Öyküleri*'nin yazarı Chaucer'ın nezaret ettiği söyleniyor. Bizim oturduğumuz sokağa paralel sokaklardan birinde on sekizinci yüzyıl şairlerinden Cowper doğmuş. Biraz aşağıda da, Graham Greene'in babasının müdürü olduğu ve romancının kendisinin de okuduğu Berkhamsted Okulu var. Her sabah trenle ya da arabayla Londra'daki işlerine gidip akşam dönen aile babaları bunların hiçbirine aldırmıyorlar.

Gazete bayiini, postaneyi, resim malzemeleri satan küçük dükkânı geçiyorum. Saatin dörde yeni geliyor olmasına karşın, hava kararmaya yüz tutmuş durumda; vitrinlerde ışıklar yanıyor. Dört yol ağzında sola sapıp istasyona doğru yürüyor ve iki yüz yıl önce Londra'ya mavnalarla yük götürmek için yapılan kanalın üstündeki köprüye çıkıyorum.

Mavnalar artık sürekli olarak kıyıda demirli, üstleri kapalı yüzer konutlar olarak kullanıyorlar. Kavakları andıran ince uzun söğütlerin altında şimdi bir ikisinin bacalarından duman tütüyor. Karşı kıyıdaki ördekler beni görünce umutla başlarını kaldırıyor, ama kendilerine atacak ekmeğim olmadığını anlayınca yaklaşmaktan vazgeçiyorlar.

Yüzümü tepelerdeki korulara çeviriyorum. Bazı akşamlar bu koruların içindeki yollardan arabayla geçerken farların ışığında büyük karaltılar olarak gördüğümüz geyikler yapraksız ağaçların arasında bir yerlerde olmalı. Bir yerlerde dallarda sincaplar dolaşıyor, toprağı örten çürümüş yaprak yığınlarının altında tarla fareleri soluk alıyor, baykuşlar kovuklarında uyanıp ava çıkmaya hazırlanıyor. Fransızlar'ın anlamadığı, Almanlar'ın Grimm Kardeşler'in masallarından çıkma bir duygusallıkla yaklaştığı, Amerikalılar'ın ise düpedüz korktuğu doğa İngiltere'de yalnızca her yere sokulan bir gerçek. Londra'da bile insanların çoğu apartmanlarda değil, bahçeli evlerde yaşıyor. Geceleri şehrin göbeğinde tilkiler çöp bidonlarını karıştırıyor.

İngiliz aksanı, İngiliz sokakları, İngiliz hayatının her yönü gibi, bütün bunlar da benim için alabildiğine tanıdık. Ve yabancı. Yıllardır her yerde yabancı olmasaydım, her şeyin ne kadar garip olduğunu göremez ve dolayısıyla da tek kelime yazamazdım. Yazının başladığı bir nokta varsa bu, dünyada bir yabancıya dönüştüğümüz nokta.

Uzun bir trenin ışıklı camları demiryolunun setinin üstünden gürültüyle akıp gidiyor. Yolun öbür tarafında birkaç yıl öncesine kadar bir kereste şirketinin deposunun durduğu yerde yeni yapılmış evler var. Mutfaklarda akşam yemeği hazırlayanları görüyorum. Eski şirketin 1950'lerde Kanada'dan ithal ettiği kerestelerle birlikte getirtip kanalın kıyısına yerleştirdiği Kızılderili totemi sivri gagalı kartalları, korkunç yüzleri ve iki yana açılmış kanatlarıyla hâlâ eski yerinde. Çok değil, bir on-on beş yıl sonra kimse bu totemin nereden çıktığını hatırlamayacak, gerçek bir totem olduğunu bile bilmeyecek.

Castle Sokağı'na sapıyor. Berkhamsted Okulu'nun karanlığa gömülmeye başlamış tuğla yapılarının önünden geçip bir kez daha anacaddeye çıkıyorum. Biraz ileride Birinci Dünya Savaşı'nda cephede ölen Berkhamsted'li gençlerin anısına dikilmiş gri, taş anıt duruyor. Hep yaptığım gibi, durup üstünde yazan adların birkaçını okuyorum. Hâlâ dükkân levhalarında ya da kasabanın telefon rehberinde karşıma çıkan aile adları. Doğa gibi, ölüm de İngiltere'de her yere sokulan bir gerçek. Ülkenin her köşesindeki savaş anıtları Rönesans şairlerinin, bir gün öleceklerini kendilerine hatırlatmak için yazı masalarına koydukları kafatasları gibi.

Bu anıt Türkiye dönüşü kasabayı kolaçan etmek için çıktığım küçük turun uç noktası. Artık eve dönmekten başka yapabileceğim bir şey yok. Yıllardır hayatım küçük bir kasabada küçük bir evde doğayla ölümün gölgesinde yaşadıklarımdan ibaret. Tek özgürlüğüm bunları görebilecek kadar yabancı olmam. Şimdi gidip uyuyan bilgisayarımı uyandırmalı ve yazmaya başlamayalım.

Akşamsefası

Öküz Dumanaltı 99

TURGUT UYAR

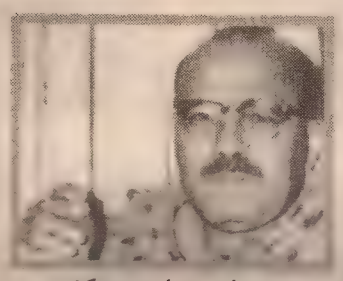
CEYHUN ATIF KANSU

CİLVAN HACO

KÜÇÜK İSKENDER

HALİL ERGÜN

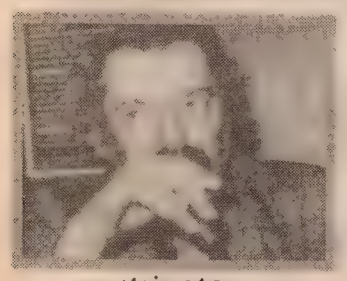
HALİT ÇAPIN

ECE AYHAN

ADNAN ÖZER

EDİP CANSEVER

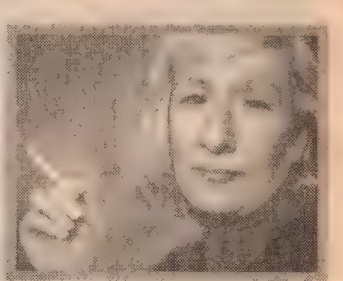
ALEV ALATLI

CAN BARSLAN

CEMAL SÜREYA

CEM KARACA

FETHİ NACİ

BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU

BÜLENT ERSOY

BAŞAR SABUNCU

BARIŞ PİRHASAN

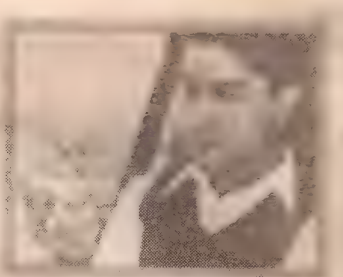
AZİZ NESİN

AHMET HAMDİ TANPINAR

VEDAT GÜNYOL

ÇETİN ALTAN

HALİDE EDİP ADIVAR

MEHMET ÇAĞÇAĞ

MEHMET GÜRELİ

ABDİ İPEKÇİ

MELİH CEVDET ANDAY

ÖZDEMİR İNCE

RAGIP DURAN

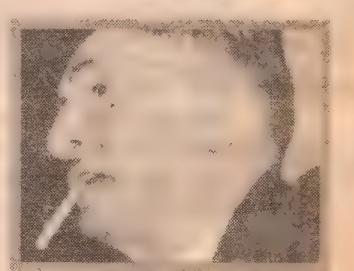
REŞAT NURİ GÜNTEKİN

CEZMİ ERSÖZ

SAMİ BAYDAR

SEVİM BURAK

YAVUZER ÇETİNKAYA

İHSAN OKTAY ANAR

Akşamsefası

Eşber Abi Gastesi

erzurum çarşı pazar leylim amman aman leylim amman aman

- Çocuklar, bazı şeyler vardır, delikanlılığı bozar!

**Geçen ay sıkıldık, dellendik İstanbul'dan...
Ve bir grup arkadaşla Çankırı'ya, Eşber Abi'yi görmeye gittik.
Açık görüşte Eşber Abi ve diğer mahkûmlarla şahane muhabbet ettik. Ordan burdan konuşurken, laf lafı açtı, söz döndü dolaştı ve son günlerde epeyi tartışılan yerli filmlere geldi,
İşte o güzel günden geriye kalanlar...**

"Bunların Yürekleri Hiçbir Tarafta Değil"

HATİCE MERYEM

- Bütün toplumlarda devam edip giden bir hayat var ve bu hayat sanata yansıyor bir biçimde. Romana yansıyor, şiire yansıyor, öyküye, filme yansıyor. İşte bütün bunların içinde sinemanın önemli bir özelliği var. Daha toplumsal bir olay, daha kitlesel, muhatap kitlesi daha geniş. Aynı zamanda yapanlar bakımından da bir dezavantajı var, eğer kollektif bir çalışma yapılmazsa yani yapımcısıyla, yöneteniyle, senaristiyle, hepsi belli ölçüde ortak bir bakış açısına sahip olunmamışsa, yani bir sanat eseri ortaya çıkarmanın asgari şartlarına toplu olarak birlikte sahip değillerse ortaya ucube bir şey çıkıyor. Birinci saptama bu. İkincisi ise bütün bunlar varolmasına rağmen sanat yapmanın ötesinde tarihi saptırmayacaksınız. Ele aldığınız konudaki insanların bakış açılarının tam tersini ifade eden bir propoganda filmi yapmayacaksınız. Burada son derece dürüst olmak gerekiyor. Bulunduğunuz yerden, anlatmak istediklerinizin yaşadıkları yerden hayata ve olaylara bakmanız gerekiyor. Böyle bir asgari ahlâk şartı var burada. Bunu aştıktan sonra başka gerekler de yerine getirmeniz lazım. Birincisi o yılki ticari konjonktürü düşünmeden, bir maliyet hesabı yapmaksızın yani *ben buna şu kadar yatırım yapıyorum o zaman yaptığım iş de şu kadarlık olmalı veya ben bundan şu kadar kazanabileceğim için bu kadar yatırım yapmalıyım* gibi maliyet hesabı üretmiş [illegible] ya iyi bir şey çıkabilir. Ancak yine de bazı dezavantajlar var. Bir toplumun belleğine kazınmış bir olayı bir filme dönüştürmek istiyorsanız mutlaka ona zaman olarak nesnel bir uzaklığa geldiğiniz zaman dönüp bakmanız gerekiyor. Bunu yapmadığınız zaman o sanatta olması gereken objektif bakış, o nesnellik kendiliğinden ortadan kalkmış olur ve böyle bir dezavantajla başlamış olursunuz zaten.

yenlerin yanında olmadığınız için ruhunu ve ifade tarzını duyamazsınız. Yani o kaldırımda bir polis de olabilir bir başkası da. Herkes o olayın yaratanlarının ruhuyla bakamaz. Şimdi anlayabildiğim kadarıyla bugün sinema sanatını bu tarzda yapanlar o yürüyenlerin içinde olanlar değil de kaldırımda duranlar. Onlar durdukları yerden bakarak, güncel ticari kaygılara da yaslanarak birşeyler çıkarmaya çalışıyorlar.

Özellikle 12 Eylül, 12 Mart filmlerine bakınca, o sürecin sadece ve özellikle yenilgi gibi gözüken yanlarının, o işin içinde olan bireylere yansıyan yanlarıyla öne çıkıyor. O bireycilik noktasından baktığınız zaman da ortaya bir bunalım tablosu çıkıyor. Yani şöyle bir şey **12 Mart**'ı bir yana bırakalım hadi daha yakın bir **12 Eylül**'de en az altı yüz yedi yüz bin kişi gözaltılardan cezaevlerinden geçtiler. Büyük baskılar, işkenceler yaşadılar ve bunların içinde bu gördükleri baskılar nedeniyle bireysel olarak psikolojik olarak etkilenenler oldu, aile ilişkileri bozuldu, bir sürü şey bozuldu. O şiddet insanların bilincinde ve hayatında ne kadar tahribat yapabilirse bu tahribatı onlar yaşadılar. Ama kendi ruhlarında bu tahribatı bertaraf ederek bir aşmayı gerçekleştiremeyenler büyük çoğunluk itibariyle olumsuz tipler olarak toplumla tade edildiler cezaevlerinden. Şimdi bunların bu psikolojik çöküntülerini, yıkımlarını, ya ni bu terörün bireyde yarattığı tahribatı filmi yapma ya kalktığınız zaman belki gerçeğin bir yanını ifade ediyorsunuz ama o tarihi yapanların bakışlarına uygun tarzda bir sanat yapmış olmuyorsunuz. Ve böylece de eğer sizin sanattaki bakış açınız toplumcu bir bakış açısıysa bu bakış açısına aykırı birşey ortaya koymuş olursunuz, yani niyetinizin tersine bir sonu

ların filan. Çünkü mesela **Jeanne D'arc** diyor ki; *"Fransız ulusunu, işgalciye karşı koruyorum"* ama aynı dönemde **İspanyollar** da Fransa'nın egemenliği altında. Şöyle düşünülüyor bugün ulusal kimlikle İngilizleri **Fransa**'dan kovduysa aynı kimliğe İspanyol'lar da sahip olup Fransızları sürebilirler. O zaman **Jeanne Darc**'ın ölmesi gerekir. Onlar da o gerekçeyle onu ateşe sürüyorlar. Ama işte bütün bunlar ancak dörtyüz beşyüz yıl, sonra gerçekten yerli yerine oturtulup değerlendirilebiliyor.

Konumuza dönersek Türkiye bütün bunları, daha 12 Eylül'ün etkileri bitmeden hangi bakış açısına göre "özenle" değerlendirebilecek? Şimdi filmi görmeden, bilmeden tekrar söylüyorum, filmde anlayabildiğim kadarıyla şöyle bir kaygı var: Toplumun simge kabul ettiği bir **Deniz Gezmiş** var, biz bunu bir biçimde perdeye yansıtalım. İyi de bu filmde **Deniz Gezmiş**'in öne çıkan kimliği ne? Gözünü kırpmadan idam sehpasına gitmesi mi? Sadece bu yanıyla dramatik bir şey ama aynı zamanda dünya çapındaki '68 sürecinin Türkiye'deki yansımalarının ve burada Türkiye'de henüz oluşmamış olan bir sol hareketin daha doğrusu toplumsal gelişmeye müdahele etme imkanı olmayan Türkiye solunun başka bir mecraya gidip öğrenci hareketi kimliğinde toplumun karşısına dinamik bir güç olarak çıkmasının yarattığı bir imge olarak da **Deniz Gezmiş**, yani öyle bir sürecin ürettiği bir şey. Şimdi filmde böyle bir şey var mı? Anladığım kadarıyla yok. Yani o toplumsal ilişki ve çelişkilerle birlikte o direngen kimliği anlatmadığınız sürece sadece bir yanını ortaya çıkarıp ve sizin en çok işinize gelen toplumun özellikle duygusal yanlarını tahrik ederek, ki bunun kısa ifadesi duy-

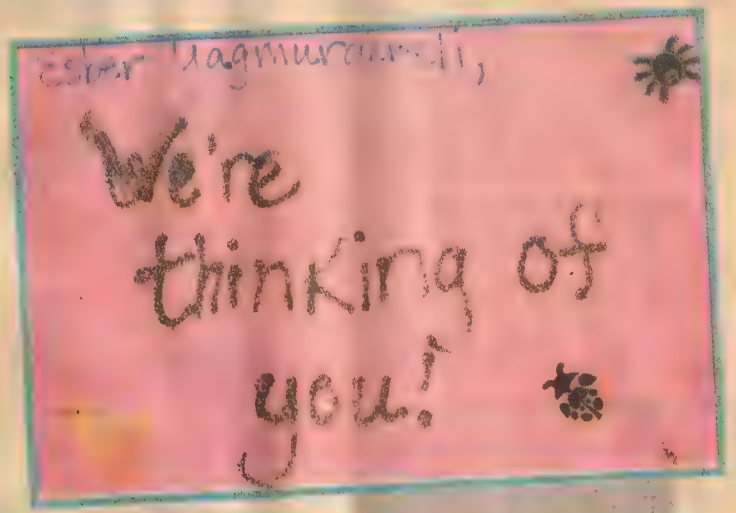

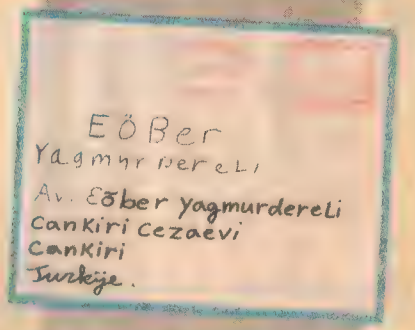

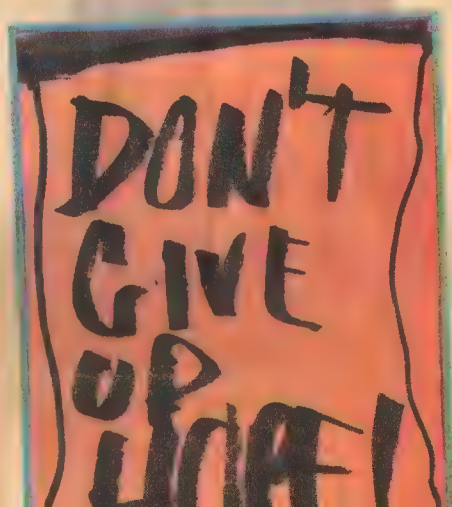

tirım yapıyorum o zaman yaptığım iş de şu kadarlık olmalı veya *ben bundan şu kadar kazanabileceğim için bu kadar yatırım yapmalıyım* gibi maliyet hesabı ile sanatı üretmeyi düşünmüyorsanız o zaman ortaya iyi bir şey çıkabilir. Ancak yine de bazı dezavantajlar var. Bir toplumun belleğine kazınmış bir olayı bir filme dönüştürmek istiyorsanız mutlaka ona zaman olarak nesnel bir uzaklığa geldiğiniz zaman dönüp bakmanız gerekiyor. Bunu yapmadığınız zaman o sanatta olması gereken objektif bakış, o nesnellik kendiliğinden ortadan kalkmış olur ve böyle bir dezavantajla başlamış olursunuz zaten.

Şimdi son günlerde Türkiye'de tartışılan filmlere baktığınız zaman bütün bu olumsuzlukları birlikte taşıdıklarını görüyoruz. Yapanlar o ruhu taşımıyorlar belki yakınında bulunmuşlar, belki içinde yaşamışlar ama yaşayanlar gibi bakarak, duyarak yaşamamışlar. Onlar sadece bir seyirci gibi, yani bir sokakta miting yapanlar pankart taşıyanları siz kaldırımda durup seyredersiniz, olayın içindesinizdir ama o yürü-

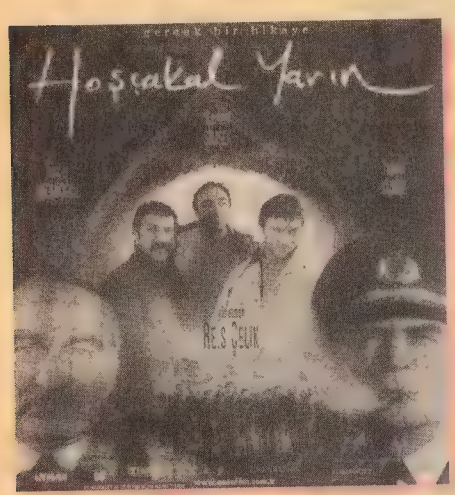

bu tahribatı onlar yaşadılar. Ama kendi ruhlarında bu tahribatı bertaraf ederek bir aşmayı gerçekleştiremeyenler büyük çoğunluk itibariyle olumsuz tipler olarak topluma iade edildiler cezaevlerinden. Şimdi bunların bu psikolojik çöküntülerini, yıkımlarını, yani bu terörün bireyde yarattığı tahribatı film yapmaya kalktığınız zaman belki gerçeğin bir yanını ifade ediyorsunuz ama o tarihi yapanların bakışlarına uygun tarzda bir sanat yapmış olmuyorsunuz. Ve böyle ise de eğer sizin sanattaki bakış açınız toplumcu bir bakış açısıysa bu bakış açısına aykırı birşey ortaya koymuş olursunuz, yani niyetinizin tersine bir sonuca varmış olursunuz. Birincisi ticari kaygılarınızdan, ikincisi yeteneksizliğinizden ortaya çıkar bu durum. Son günlerde tartışılan filmlerdeki şey bu, yani mesela o **Leoparın Kuyruğu**'ndaki olay. Herhalde bir yıkıntıyı, bir çöküşü anlatıyor. Bu süreç insanlarda, toplumda çok büyük tahribat yaptı ama bunun içinde sağlıklı olan yanlar da var.

15.yy.da bir Jeanne D'arc olayı yaşandı. 20. yüzyılda bunun iki tane romanı yazıldı, biri İngilizce diğeri Fransızca. İngilizce'de yazan **Bernard Shaw**. Uzak bir mesafeye gelindiği için ve 15. yy.ın başında burjuva üretim biçimi henüz hakim bir karakter kazanmadığı ve feodal değer yargıları egemen olduğu için eğer **Jeanne D'arc**'ın öyküsü o gün yazılmış olsaydı üç bakış açısından yazılırdı: 1) İngiliz istilasına karşı iktidarını kaybetmiş olan garibanbir kralın mazlumluğu temelinde, 2) Bütün bu olaya kilisenin bakış açısı ölçüsünde 3) O zaman kı aristokrasinin ve aydınların olay karşısındaki tutumları bakımından. Ama şimdi beş yüz sene sonra baktığımız zaman bütün bunların hepsini birden özümseyip görebilecek tarzda, daha yukarıdan bakıp bir senteze varabiliyorsunuz. O zaman **Jeanne D'arc**'ın kişiliği de bütünüyle ortaya çıkmış oluyor. O, tanrıdan ses geldiğini, Fransız kralını kurtaracağını söyleyip halkın önüne düşüp İngilizleri püskürtüyor ve bir ermiş kimliği kazanıyor. Bu ermiş kimliği krala iktidarını yeniden verdiği halde kral bu kimliğin kendi iktidarını zaafa düşürebileceğini düşündüğü için onu İngilizlere teslim edip ölümüne göz yumuyor. Ve orada halkın gözündeki o ermiş kimliği, onu İngilizlere teslim eden kralın ona yüklediği büyücü kimliği ile çatışıyor. O dönemde **Jeanne Darc**'ın yakılmasının nedeni büyücü olarak değerlendirilmesidir. Ve bunda kralın bir çıkarı var. Bunda diğerlerinin de bir çıkarı var... O zamanki aristokrat-

Bu ülkede *12 Eylül*'ler yaşandı, insanlar acı çekti, ondan sonraki dönemde otuz bin insan hayatını kaybetti. Bu toplum tarihinin en büyük alt üst oluşlarından birini yaşıyor. Şimdi bütün bunlara bir tarihsel perspektif içinde bakmadan, tek tek olayları bu süreç içinden cımbızlayıp ticari ihtiyacınıza göre kullanmaya kalktığınız zaman ifade edilemez bir ayıbı işlemiş oluyorsunuz. Herşeyden önce birinci mesele bu.

ve burada Türkiye'de henüz oluşmamış olan bir sol hareketin daha doğrusu toplumsal gelişmeye müdahele etme imkanı olmayan Türkiye solunun başka bir mecraya gıdıp öğrenci hareketi kimliğinde toplumun karşısına dinamik bir güç olarak çıkmasının yarattığı bir imge olarak da **Deniz Gezmiş**, yani öyle bir sürecin ürettiği bir şey. Şimdi filmde böyle bir şey var mı? Anladığım kadarıyla yok. Yani o toplumsal ilişki ve çelişkilerle birlikte o direngen kimliği anlatmadığınız sürece sadece bir yanını ortaya çıkarıp ve sizin en çok işinize gelen toplumun özellikle duygusal yanlarını tahrik ederek, ki bunun kısa ifadesi duygu sömürüsüdür, temelinde bir şey yaparak sunma yoluna girdiğiniz zaman hem kullandığınız malzemeyi berbat ediyorsunuz hem de bir sanatçı olarak bu dar çıkar nedeniyle bu malzemeyi tahrip ederken öbür taraftan da bu ülkedeki direnme çizgisini, onun ruhunu tahrip ediyorsunuz demektir. Esas mesele bu. Bu sadece film için değil, roman için de söylenebilir, bir oyun için de. Tekrar özetlersem, bir olayı herhangi bir sanat eseri biçiminde topluma sunmaya kalktığınız zaman o olayın toplumsal arka planını son derece doğru, dürüst, dönemine uygun tarihe uygun bir tarzda objektif olarak kavrayıp kendi özelliklerinin dengelendiği bir temelde sunmuyorsanız zaten işi baştan kaybetmişsiniz demektir. Yani açıkçası orada bir terbiyesizlik yapmışsınız demektir. Ve şimdi bugün her alanda bu terbiyesizlik yapılıyor. Ve şöyle yanlış bir şey de yapılıyor; bu ülkede **12 Eylül**'ler yaşandı, insanlar acı çekti, ondan sonraki dönemde otuz bin insan hayatını kaybetti. Bu toplum tarihinin en büyük alt üst oluşlarından birini yaşıyor. Şimdi bütün bunlara bir tarihsel perspektif içinde bakmadan, tek tek olayları bu süreç içinden cımbızlayıp ticari ihtiyacınıza göre kullanmaya kalktığınız zaman ifade edilemez bir ayıbı işlemiş oluyorsunuz. Herşeyden önce birinci mesele bu.

Her sanat eseri bir hesaplaşmadır. Toplumla hesaplaşmadır, egemen anlayışla, insanın kendi kendisiyle bir hesaplaşmasıdır. Üstelik ele aldığınız konu zaten bir hesaplaşma olayı ise o zaman mutlaka oradan bakarak anlatmanız lazım. Hesaplaşmayı göze alamıyorsunuz siyasi olarak, ideolojik olarak zaten baştan teslim oluyorsunuz demektir. Teslim olduğunuz şey de şu, yani bu düzen bu devlet ideolojisiyle sizin önünüze bir çerçeve koyuyor, diyor ki; ne yapacaksan bu alan içinde yapacaksın, şu ölçüler içinde yapacaksın. Eğer bu çerçeveyi zorlama anlamında bir sanat yapılmıyorsa, bir kaygı bile taşınmıyorsa orada baştan zaten etik olarak tartışılması gereken bir şey var. Yani bir devrimcinin hayatını bir devrimcinin bakış açısıyla veremiyorsanız zaten herşey söylenebilir, her türlü suçlamaya muhatap olursunuz. Bir de şöyle bir şey var; bir toplumsal olayı tartışma gündemine sanat düzleminde soktuğunuz zaman o düzlemle birlikte o konunun bütün alanlarının da tartışılmaya açılması lazım. Yani bir **12 Eylül**'ü, bir **12 Mart**'ı tarihsel olarak elden geçirmek lazım. Bir tarihçi, bir sosyolog gözüyle bakmak gerekiyor, bütün alanlarda o konuya ilişkin net bir fikrin ortaya çıkması gerekiyor. Ondan sonra o temelde, bir anlamda sanatı o bilimsel veriler temelinde yeniden biçimlemek gerekiyor. Sanatın işlevi de, araçları da başka, o ayrı bir şey, ama en azından eğer sırf son derece bireysel, insana özgü bir şey değilse yani bu Deniz Gezmiş olayı gibi çok önemli bir tarihsel ve toplumsal olayı ele alıyorsanız bunun arka planlarını, etkide bulunduğu içinden geçtiği her türlü diğer alanlarla bir incelemeden geçirmeniz gerekiyor. Yani şunu demek istiyorum, bu işin senaryosunu yazan Türkiye'nin gayrı resmî tarihini de biliyor mu? '68 olaylarının Türkiye'de hangi tarihsel gelişimin halkasına denk düştüğünü? O bi-

Devamı arka sayfada ➜

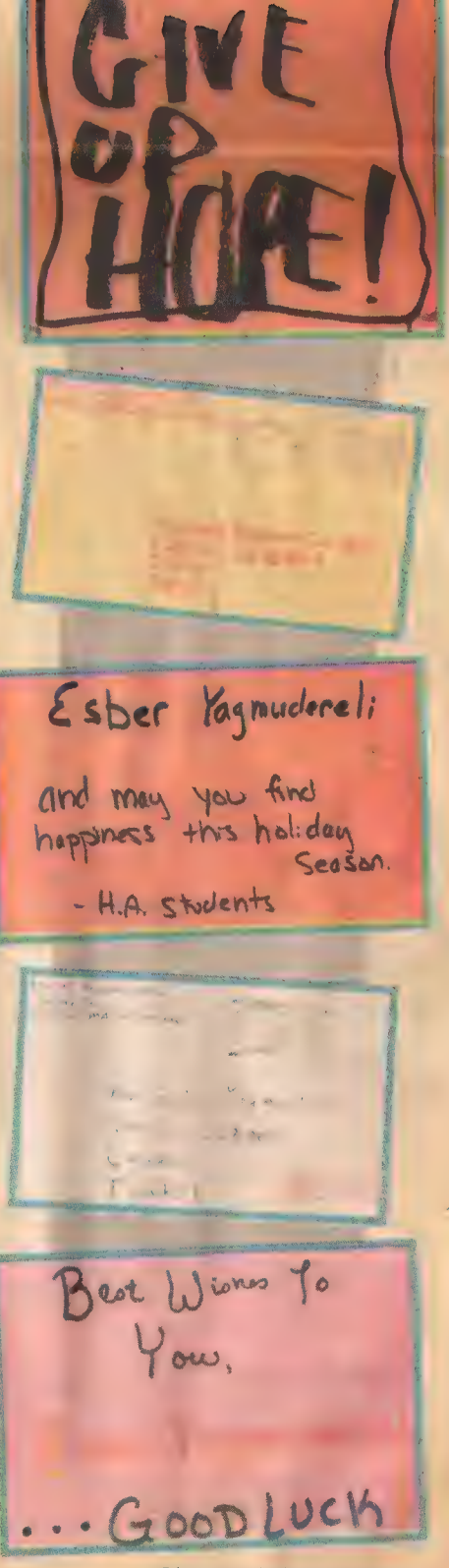

Eşber Yağmurdereli'ye dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen bazı yılbaşı tebrik kartları...

← Baştarafı ön sayfada

lince erişmiş mi? Bir tarihsel süreklilik içinde bu kavrayışı gerçekleştiremediğiniz sürece ipin ucunu kaçırmış oluyorsunuz. O, artık içi boş, ayakları yerden kesilmiş, her türlü dış etkiye açık bir konuma geliyor. O günün ruhuyla, şartlarıyla değil, bugünün ticari sinema anlayışıyla film yapılıyor. Mesela '68'lerdeki başkaldırı, Kemalist bir başkaldırı mıdır? Değilse, en başta bunu tartışmak filmi gerekir.

Bu film temelinde *hiç bir yere ulaşılamaz. Filmin adı imha bir kere, Hoşçakal Yarın! Yarın tümüyle kaybedilmiş bir şey midir bu ülkede? Yarına hoşçakal demeyenler de var. Deniz Gezmiş'in kimliğinde bu lafı söylemek başlı başına suçtur. Böyle bir şey olabilir mi? Esas mesele bu filmi ya da bu filmleri tartışmak değil. Yani bugün bu olayların üzerinden yirmi, yirmibeş yıl geçmiş olmasına rağmen bunları yerli yerine oturtmadan bu işleri sanata aktarmada sanki bir acelecilik değil de bir kasıt var, köylü kurnazlığı var.*

Yönetmenin bir bakış açısı olması lazım şöyle ki benim yazdığım senaryo bir yönetmenin elinde tam bir slogan filmi olabilir, bir başka yönetmenin elinde ise baştan sona bir şiir. Diyelim bu senaryoda kan var, şiddet var ama bunlar bir şiirin arka planına o kadar güzel oturtulabilir ki insan orada bir şiiri izleyip çıkar. Yani yönetmen, bakış açısına göre berbat da edebilir, güzel bir şey de çıkarabilir.

Her tarihsel çatışmanın tarafları vardır. O zaman burada şuna bakmak lazım, yüreği ne tarafta bunların? Bu sanatçının yüreği hangi tarafta duruyor? Şimdi bu son yapılanlara bakarsak bunların yürekleri hiçbir tarafta değil. *Sanatta namus diye bir şey olmaz. Her sanat ürününün bir etik düzeyi vardır, onun altına düştüğünüz zaman orada namus filan aranmaz. Sanat eserinde iyiniyet tartışılmaz, ürünün niteliği tartışılabilir.* O zaman şu, elinize bir şiir kitabı aldınız "bunlar iyi şiir değil ama belli ki adam emek vermiş, kabiliyeti bu kadarmış" diyelim. Kabiliyeti bu kadarsa kitabı yayınlamasın, gitsin duvarcılık yapsın, demircilik yapsın, yapabileceği iş ne ise onu yapsın, değil mi? Ben sanat eserinin namusunu şöyle tartışırım, aldığı sözü özüne uygun biçimde kullanmayıp kendi çıkarı için tahrif etmişse o zaman namus ya da namussuzluk tartışılır.

Şöyle düşünelim, *devlet Hoşçakal Yarın ya da Leoparın Kuyruğu gibi böyle bir Atatürk filmi yaptırır mıydı? O zaman devrimciler niye yaptırıyor? Devlet elli tane eleştirmenin elinden geçirirdi resmi tarihe uyuyor mu diye. Burada da başka bir şeye bakmak gerekiyor.*

Sinema ticari spekülasyona çok açık. Roman gibi, şiir gibi değil. Çünkü büyük bir yatırım ve onun karşılığını alabilmek için de her türlü öğe kullanılıyor. Herşeyin bir pazar değeri var toplumda. ve birşeyler de durmadan bulunup pazara çıkarılıyor. Şimdi yirmibeş sene sonra bu film yapılırken şöyle bir şanssız noktaya gelinmiş. Devrimci değerler bugün dibe vurma durumunda. Yani bu film Deniz Gezmişlerin asılmasından bir hafta sonra yapılsaydı böyle olmazdı. Kimse cesaret edemezdi de ondan olmazdı. Ama şimdi aradan bu kadar zaman geçmiş üstü küllenmiş, bunu bu küllerin altından mutlaka yürekli birinin bulup çıkarması gerekiyordu. Şimdi bunlar yürekli olmadıkları için ortaya çıkan şey bugünkü değerlere daha doğrusu değersizliğe denk düşen bir şey. Anlatılan belki de bir yenilginin psikozu, başka bir şey. Çünkü Türkiye'de bugün bu değerler karşısında egemen bir değer sistemi içerisinde yaşıyor insanlar. Böyle bir şanssızlık da var. Bugün devrimci değerler daha revaçta olsaydı, yükselen değerler durumunda olsaydı, belki daha dikkatli olurlardı. Pazar endişesi ile bile olsa daha dikkatli olurlardı. Yani bir de o malzemeyi bu konjonktüre uygun kullanma ihtiyacının getirdiği olumsuzluklar var.

Sonuçta sadece film çerçevesinde değil, *Türkiye'de12 Mart'ın ilk günlerinden itibaren bu konuları içeren filmler yapılıyor. Bunların hangisi şimdiye kadar kalıcı bir sanat eseri durumunda olabildi? Yani hepsi parladı, söndü. Türk sinemasına kalmış bir şey var mı, Yılmaz Güney'in filmlerinden başka.* Veya Yılmaz Güney'in sineması neden hala tek ve örnek sinema gibi duruyor. Çünkü o değerlere sahip o ruhu taşıyor, orda bir ruh var, onu reddedemiyorsunuz. Tartışabilirsiniz, Duvar filminde fazla şiddet ön plana çıkmış gibi şeyler söylersiniz, çekim tekniği bakımından, olayı anlatış tarzı bakımından, sinema dili bakımından bir şeyler belki söyleyebilirsiniz. Ama sonuçta hiç bir devrimci tartışmaz onu, tartışsa da olumlu sonuçlara varır. Yani Yılmaz Güney namuslu mu namussuz mu diye bir tartışma var mı bu filmleri konuşurken? Yok. Odur iş. Çünkü orada bir bakış, bir duruş var, o hayata denk düşen bir şeydir. Veya ilgilendiğiniz, aktarmak istediğiniz konu böyle bir özellik taşıyorsa mutlaka asgari ölçüde ona sadık kalmak gibi de ahlaki bir şart var. Yani karşı tarafta bile olsa ahlaken onun özüne uygun davranmak zorundasınız bir sanatçı olarak. Bir faşist de bir devrimciyi romanında kullanabilir ama bir devrimciyi devrimci gibi kullanıyorsa gene de ona saygı duyarsınız değil mi?

Ortada dramatik bir olay var. Bir öğrenci lideri şunları şunları yapıyor, sonra da çok dramatik bir bitişi var idam gibi. Herkesi etkileyecek bir şey idam. Ve şimdi bu idam olayının içerdiği dramatik yapıyı, dokuyu anladığım kadar filmin ana unsuru haline getirip toplumun önüne sunuyorlar. Deniz Gezmiş'i idamla biten hayatından dolayı hatırlıyorlar büyük ölçüde. Yani ne adam öldürdüler, ne adam yaraladılar ama idama gittiler. Mesele bu. Bunlar kaç kişinin katili idilerdi ki astınız gibi... Bunu eksene koymuş bu duyguyu istismar ediyorlar. Ve bu duyguyu istismar ederek de onların kimliklerini tahrif ediyorlar. Onları iyice duygusal, o tarz bir ölümü hakketmeyen insanlar olarak sundukları için de ikinci bir tahrifat var. Işte bu tarz bir konuyu işleyen, bu tarz iddiaları olan bir sinemanın bu zaaflara düşmemesi lazım.

Ortada bir miras var ve herkes akbaba gibi, çökmüşler başına didikliyorlar. Biri siyasi olarak kullanıyor, biri sanatsal olarak kullanıyor, yazık yani. Hepsi bu. Alan akbabalarla dolu.

Esas problem *nerede ve en acıklısı ne biliyor musunuz? En samimi ifadesiyle bu işin içinde birlikte olan insanlar o ruhu çoktan kaybettikleri için, bizzat yaşayanlar birşey çıkarıp ortaya koyamadıkları için alan akbabalara kalıyor.*

Can Baba, Eşber Abi ve Met üst..

TARIK DURSUN K.

YAŞAR KEMAL

ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN

TUĞRUL TANYOL

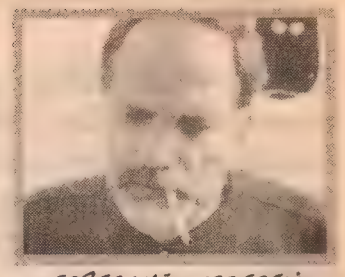
EŞBER YAĞMURDERELİ

SENNUR SEZER

ORHON MURAT ARIBURNU

ORHAN PAMUK

OĞUZ ATAY

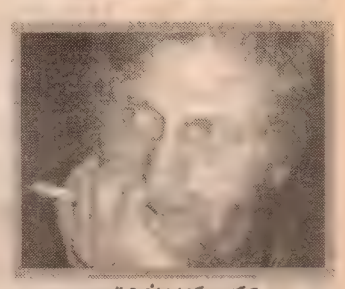
MÜŞFİK KENTER

ABİDİN DİNO

HALE SOYGAZİ

ORHAN VELİ KANIK

ERKAN YÜCEL

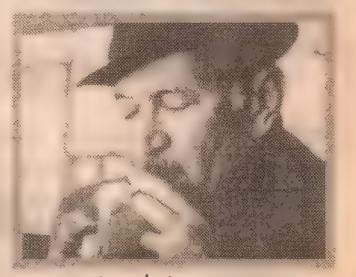
OKTAY RİFAT HOROZCU

ORHAN KOÇAK

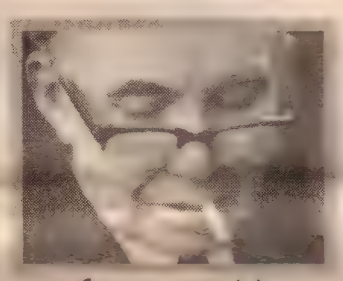
BEHÇET NECATİGİL

METİN KAÇAN

MERAL OĞUZ

OĞUZ ARAL

TARIK AKAN

EFLATUN NURİ

ENİS BATUR

NURULLAH ATAÇ

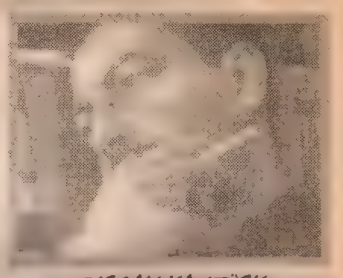
TURGAY KANTÜRK

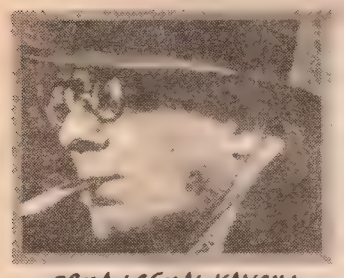
OSMAN CEMAL KAYGILI

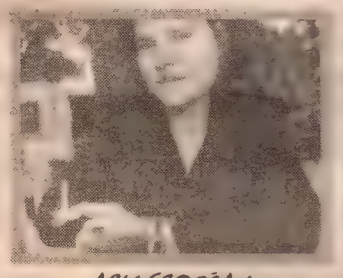
ASLI ERDOĞAN

MEHMET KARTAL

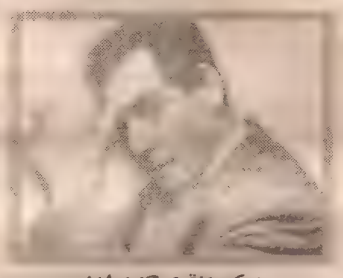
YAVUZ GÖKMEN

İLHAN BERK

CEMİL KAVUKÇU

FERHAN ŞENSOY

METİN ELOĞLU

ZUHAL OLCAY

NİHAT GENÇ

ONAT KUTLAR

ORHAN KAHYAOĞLU

MİNA URGAN

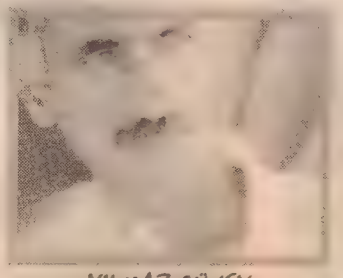
YILMAZ GÜNEY

ARA GÜLER

Akşamsefası

Eteklerin altından gözüken, şeffaf çorapların sardığı baldırlar. Dar kotların sıkıştırdığı kıvıran kalçalar. Şiddet, bunlara baktıkça, yutkunur. Dekolte bluzlerden görünen göğüs başlangıçları var. Şiddet, yalanmaya başlar. Sığındığı mağarada şiddetin uyuşmuş beyni, onlarca fantaziye kaptırır kendini. Ve, tükenir. Bütün gün yollarda gördüğü birbirinden güzel dişiler var. Erkek kurbana saldırmak risklidir. Hem, fantaziler dişiler üzerine kurulmuşken, kerizlik olur. Şiddetin uyuşuk beyni, bütün gün yollarda gezen harika dişileri hayal eder.

Duygu Adı: Şiddet

MEHMET KARTAL

Duygu adı: Şiddet. Tohumlanma süresi: Zaman. Eylem duyguları: Ölümüne saldırmak ve gittikçe artan dozaj. Final: Ağır yaralanma ve ölümler. Geride kalan: Cansız bedenler. Ve, yapılan yeni mezar taşları.

Bilinçsiz bir tohumdur şiddet. Nereden, nasıl ve ne zaman geldiğini anlamaz insan. Küçük bir çocukken, yüzlerce karıncanın barındığı yuvaya su döküp çırpınarak boğulmalarını seyretmekle bile başlayabilir. Bir zaman sonra, küçük karıncaları boğmak veya yakmak haz vermez olur. Büyük böcek yuvalarına taşınır çırpındırarak öldürmek oyunu. Zamanla o da yetmez olur. Çekirgeler toplanır. Onların sesi çıkar ölürken. Artık sessiz ölümler yetmez olur. Çünkü, şiddetin duyguları sessiz çırpınışlarla varılan ölüm hazlarının yanında, ölümün haykırış seslerini de tanımıştır. Daha sonra, bir kertenkele yakalanır. Gövdesine ince ip bağlanır ve esir edilir. İnce gövdesi ipten kurtulmak için çabaladıkça, haz alınır. Ama bu sadece başlangıçtır. Sıra daha hazlı oyunlara gelir. Önce kuyruğu ezilerek bıraktırılır. Kuyruğunu kaybeden kertenkele, şaşkınca ipten kurtulmaya çabalar. Kuyruğunu kaptırdığına göre, şiddet daha fazla şeyler isteyecektir. Ölümü hisseder. Ama çırpınışı boşunadır. Şiddetin kara gölgeli ayakkabısı sırtına yaklaşır. Yavaş yavaş inmeye başlar. Kafanın dışarda olmasına özen gösterir. Ölüm öncesi korkunun ifadelerini inceler şiddetin duyguları. Ayağını biraz çeker ve kertenkeleye nefes aldırır. Bir an için kurtulacağını sanması istenir. Kertenkele rahatlamış gibidir. Ama kara gölgeli ayakkabı yine yaklaşır ince bedene. Bu kez biraz daha basar. Uzun dilin dışarı çıkması, yeni bir haz keşfidir. Gözlerde hızlı oynamalar, kafanın korkuyla daire çizmesi başlar. Ve, şiddetin ayağı, basıverir.. "Corkkk' diye bir ses ve ayakkabı hemen kalkar.

Besi hayvanları kesildikten sonra, derisi yüzüldüğünde bile, gövde üzerinde çırpınan sinirler vardır. Onlar çok sonra ölür. Kertenkelenin ezik bedeni de aynı şekilde titrer öldükten sonra. Aynı akıbete bir fare uğrar. O daha çok çırpınır. Fare asidir, isyankardır. Ezilmemek için kendini kasar. Ayakkabının ezme gücüne kertenkeleden daha fazla dayanır. Ama sonunda, o da patlayıverir. Ve, ölmüş bedenin içinde titreyen sinirler sayesinde hala çırpınan gövdeye büyük bir keyifle bakar, şiddetin duyguları.

Sıra daha büyük gövdesi olan kediye gelir. Yavrularının başında bekleyen yırtıcı ana kedi bulunur. Kedi sinsidir. Kolay tezgaha gelmez. Lakin, şiddet onu bir avuç ciğerle kandırmayı becerir. Kedi yaklaşır. Şiddetin gözlerindeki bakışları beğenmez. Ama, aç gözlü bir hayvandır ve dayanamaz. Şiddetin eli onu biraz okşar. Kedi, ciğerin hayrına güvenir. Sonra, şiddetin kollarında yavrularıyla birlikte bilinmez kaderine doğru taşınır. Taa ki, gövdesinin ortasına sıkıca sarılmış ipten kurtulmak için kendini yerden yere vurana kadar. Yavrularına bakar. Yeni kaderi, çırpınarak ölmektir. Bunu anlamıştır ama, iş işten geçmiştir. Önce, keskin satır kuyruğunu uçurur. Kedi panikler. Yerde kıvranan, zıplayan kuyruğuna bakar. Sonra kuyruk sokumuna bakar. Hani, 'bu benim mi..?' dercesine. Gözleri büyür. Şiddetin dudaklarıysa, ona sırıtarak bakmaktadır. Şiddetin elleri kedinin gövdesine sarılı ipi çeker. Kedi havalanır. Satır yüzüne yaklaşır. Kuyruğunu kopartan satırı görünce sinsice bakmaya başlar. Aklı hala yavrularındadır.

Şiddetin elleri bir yavruyu alır ve duvara fırlatır. Duvara çarpan bedeni henüz kemikleşmemiş, minik kıkırdak yığını yavru cansız yere düşer. 'Miyaaachhh' sesi, bir kedinin ancak ölüm anına yaklaştığında çıkartabildiği sestir. Dört ayağıyla boşlukta çırpınır. Diğer yavruları sırayla duvara yapışır. Kedi, olağanüstü bir güçle gövdesini sıkan ipten kurtulmak için ölümüne debelenir. Sonra, kuyruğunu kopartan satır yine yüzüne yaklaşır, sağa sola oynar. Kedinin gözleri pür dikkat satırı izler, yaklaşan ölümün korkusuyla. Kedinin tek arzusu, satırı tutan şiddetin eline darbe vurmaktır. Arada bir ölmüş yavrularına bakar. Haykırışları ortalığı ayağa kaldıracak kadar isyankardır. Satıra bakarak kurtulmanın yollarını arar. Ama şiddet çok daha avantajlı durumdadır. Satırın, gözleri önünde kavisler çizmesi, kediyi iyice çıldırtır. Şiddetin gözlerine pür dikkat bakan kedinin gözlerinde, artık korku kaybolur. Kedi, yavrularına baktıkça, aynı şiddetin gözleri gibi bakmaya başlar. Şiddetin elinde hala kokan ciğerin kokusu vardır.

Kedi boşlukta debelenirken, şiddetin eli, kullandığı maddeyi dudaklarına veya burnuna götürmektedir. Şiddetin beyni dönmeye başladıkça, boşlukta çırpınan kediyi daha büyük bir haz ile seyretmeye başlar. Artık kedinin gözlerinde ölüm korkusu değil, ölümüne savaş nefretleri belirmiştir. Ama, çırpındıkça belini sıkan ip yüzünden çaresizce bakmaktadır. Şiddetin elindeki satır havalanır. Kedi, satırın inmesinden korkmaktadır. Birden satır beline doğru iner. Kedi, ölüm haykırışlarıyla kurtulmaya çabalar. Ama, satır geri çekilmiştir. Çünkü, şiddet çabuk ölümü sevmez. Defalarca kalkar ve iner. Ve sonunda, kedi ortadan ikiye bölünmüş bir halde yere düşer. Ön tarafı şiddete saldırmak ister. Ama dermanı yoktur. Ön ayaklarıyla yavrularına yanaşır. Şiddete bakışlarında artık yakarmalar vardır: 'Muuaaavvv..' Sesi ağlamaklıdır. "Ne yaptın.?. Neden yaptın?' der gibi.

Kedi hala ciğer kokusu duyar lakin kendi yarım parçasından geliyor. Yanında da salata olarak, ölüm var.

Şiddetin duyguları, artık böcek, fare, kurbağa, kedi derken, önce yavru köpeğin çırpınışını seyretmeye alışır. Daha sonra, daha büyük gövdeli büyük köpekler kurban olur bu oyunlara.

Ve.. sonunda insan çırpınması yerleşir uyuşmuş beynin içine. Lakin, insan öldürmek riskli iştir. Bilhassa kadınlara nefret duyulur. Rengarenk giysiler içinde, rüzgarla dağılan saçlar. Kendi beğendiğine gösterilen tebessümler. Yollarda öpüşmeler. Bunlar, şiddetin dozajını artırmaya iter uyuşmuş beyni. Eteklerin altından gözüken, şeffaf çorapların sardığı baldırlar. Dar kotların sıkıştırdığı kıvıran kalçalar. Şiddet, bunlara baktıkça, yutkunur. Dekolte bluzlerden görünen göğüs başlangıçları var. Şiddet, yalanmaya başlar. Sığındığı mağarada şiddetin uyuşmuş beyni, onlarca fantaziye kaptırır kendini. Ve, tükenir. Bütün gün yollarda gördüğü birbirinden güzel dişiler var. Erkek kurbana saldırmak risklidir. Hem, fantaziler dişiler üzerine kurulmuşken, kerizlik olur. Şiddetin uyuşuk beyni, bütün gün yollarda gezen harika dişileri hayal eder. Bir an kendini onların erkeklerinden biri yerine koyar. Sonra hayaller tükenir. Artık dişi, bir düşman olur şiddetin uyuşuk beyninde. Sahip erkekler kıskanılır. Yine yolda yürürken, yanından bir dişi geçer. Dişinin çekici olmak için kullandığı parfüm, şiddetin burnundan beynine vurur ve çok başka düşünceler uyandırır. Sonra şiddetin burnu, hep o parfüm kokusunu arar olur. Yollarda sadece o koku için dolaşmaya başlar. Sığınakta başlayan onlarca fantazi mastürbasyonları, yüzleri geçer ve binlere ulaşır. Ama, gerçekleşmesi mümkün olmayan fantaziler olduğunu, iyi bilir şiddetin beyni. Rüzgarla dağılan saçlar, güzel tebessümler, baldırlar, göğüsler... Ve dişinin tadına bakmak ister, şiddetin bütün duyguları. Duvara baksa, yolda görmüş olduğu dişilerin hayalini görür şiddetin gözleri.

Boş fantaziler tatminkarlığını yitirmiştir artık, şiddetin şuursuz beyninde. Şiddetin dudakları, dişleri ve kolları, yumuşak, temiz ve sıcak bir beden aramaya başlar. Önce gücünün yettiği sığınakçılarda dener arzularını. Ama bu yetmez olur. Çünkü sığınakçılarda, bir dişinin yumuşaklığı, temizliği ve sıcaklığı yoktur. Bir an için sakinleşir. Ama o parfüm kokuları, sıcak havada yayılmış. Şiddet, kokuyu duyduğu anda gözlerini kapayıp içine çekiyor. Sanki, en kalite esrarı çekmiş gibi sapıtıyor şiddetin beyni. Yine kıskançlıklar, eziklikler, gem vurulamaz hale gelmiş ihtiraslar, sıcak beden arzusu. Dişilere karşı büyük bir nefret duyar hale gelir şiddetin uyuşmaya doymaz olmuş beyni.

Ve.. bir an gelir, sotalık bir yerde, punduna getirdiğinde, nefret ettiği dişiyi kıstırır. Beyin uyuşmuş, gözlerde nefret var. Kurban olarak seçilen dişi korkuyla bakıyor. Şiddet, zorla soyuyor bedeni. İlk kez çok yakın olduğu yumuşak, temiz ve sıcak bedeni hayvani duygularla kokluyor, yalıyor, dudaklarıyla kemiriyor. Ve dişlerini geçiriyor. Şiddetin nefret dolu bakışları, kurbanın gözlerine ulaşıyor. Yeterince acı yok. Yeterince korku yok. Yeterince ıstırap yok. Yukarı çıkıyor. Zoraki intikam birleşmesi başlıyor. Ormanda günlerce aç gezerken, Antilop yakalamış bir Kaplan vahşiliğiyle saldırıyor sıcak ete. İntikam birleşmesinin yeterince acı vermediğini görüyor, şiddetin gözleri. Hayvanlarda çırpınışlar daha tatminkardı. Kanlar fışkırıyordu. Ama kurbanın bakışlarında hala arzulanan ölümün korkusu yok. Şiddet, o bakışları yakalamak istiyor. Zoraki birleşmenin şiddeti artıyor. Titreyen eller, kurbanın ağzını sımsıkı kapatıyor. Dişler dolgun göğüslere geçiyor. Ama ölüm korkusu dolu bakışlar hala yok. Şiddetin uyuşmuş beyni, arzuları için emrediyor. Dozaj artıyor. Zoraki birleşmenin, yuvası değiştiriliyor. Ve hızla... Evet, şiddet arzuladığı bakışları yakalamış. Ve, çok mutlu. Ama bu fazla sürmüyor. Çünkü, yuva alışmış. Şiddet çıldırıyor. Eli beline gidiyor. Ve, alet kurbanın etine batmaya başlıyor. Kurbanda yine arzulanan bakışlar beliriyor. Şiddet nefret ettiği dişi adlı varlıktan olanca gücüyle intikam almaya başlıyor. Arzuladığına hep gülümseyen dudaklar artık gülemiyor. Gözler parıldamıyor. Alet ete girmeye devam ediyor. Şiddetin arzuladığı bakışlar, artık devamlı belirgin. Kurbanın çabuk ölmemesi için, alet geri çekiliyor. Ve, etin sağlam yerine batıyor alet. Kurbanda yine arzulanan bakışlar beliriyor. Ölüm gelene kadar, alet deldiği eti terketip, sağlam ete dalıyor. Tek amaç, şiddetin gözlerinin görmek istediği bakışlar. Sonunda.. açık gözlerde fer kalmamış. Beden soğumuş. Ama şiddet, hala nefretini kusmaya devam ediyor. Kurbanı terk eden şiddet, duyduğu büyük haz ile, maddesine sarılıyor. Şiddet yakalanırsa yakalandı. Yakalanmazsa, nefretini kusmaya devam ediyor.

Puslu beyinler, işte böyle saldırganlaşır. Önce hayaller, fantaziler. Sonra zoraki sığınakçı deneyimleri. Ve, ardından gelen şuursuzca saldırganlıklar. Bir taraf şuursuzca saldırır. Ve, belki de, kurban şuursuzlaşır. Boşluğu yakalarsa, kurban nefretini kusar. Hem de çok sert bir şekilde. Yaşam hep zincirlemelerden ibarettir. Bir an gelir, şuurlular da şuursuzlaşır. Yaşamın zincirlerinin her halkası, birbirine böyle eklenir.

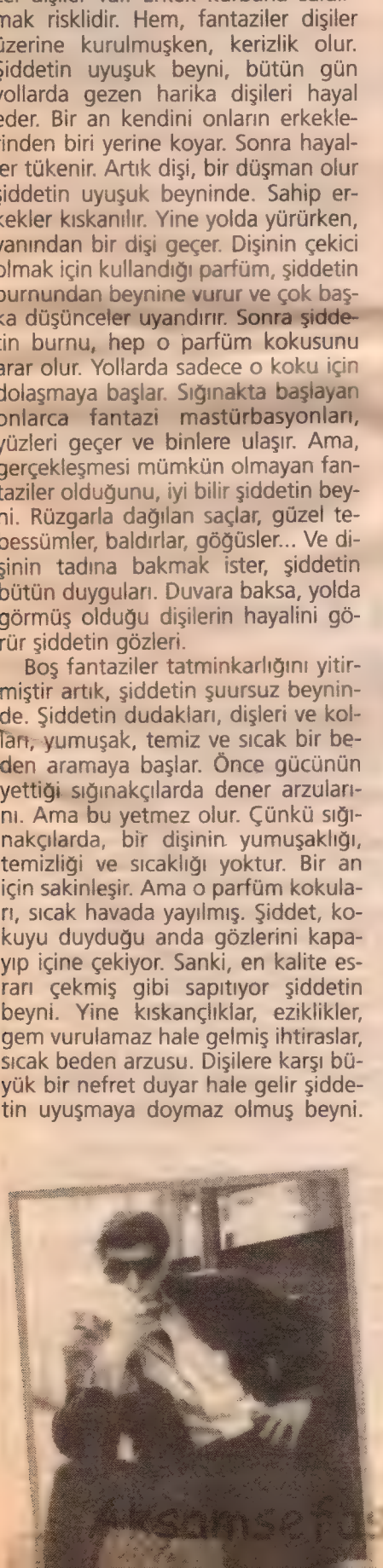

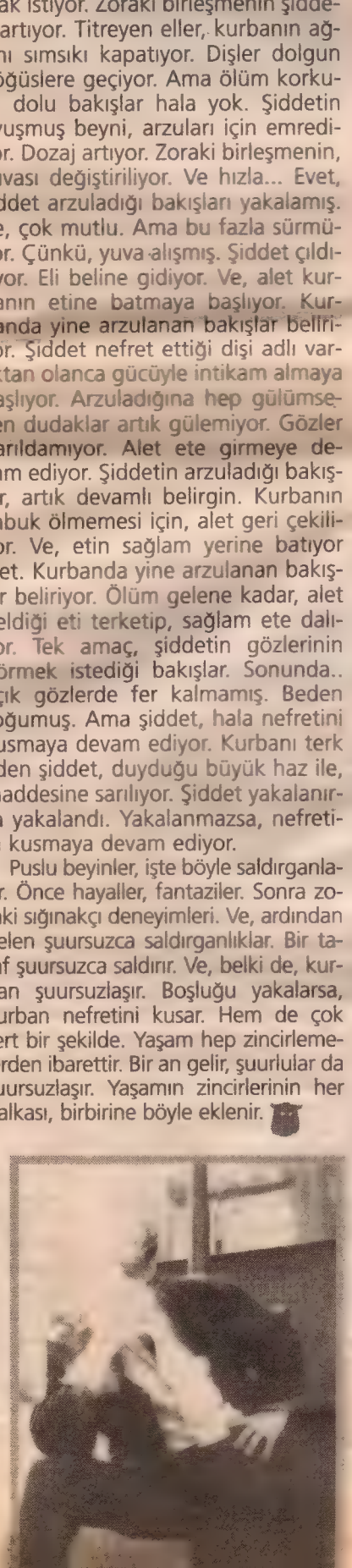

Onunla ilk tanıştığımda, ders ücretini belirlemeyi bana bırakmıştı. Fakat ilk dersimizin sonunda, belirlediğim ücretin yarısını aldı.

Müzik

İHSAN OKTAY ANAR

İbni Kayyım el-Cezviyye'nin Katabe'den naklettiğine göre, Şeytan ilahi huzurdan kovulup dünyaya inince, Tanrı'ya, "Ey Rabbim! Beni lanetleyip huzurundan kovdun. Peki benim 'kitabım' ne olacak?" diye sorar. Gelen cevap, "Şiirler ve Şarkılar" şeklindedir. El Cezviyye bu yüzden, müziği, Şeytan'ın kitabı olarak görür. Mesaj gayet açıktır: İnsanın mutlu olması için Tanrı, gereken her şeyi zaten yaratmıştır ve bu nedenle yeni şeyler yaratmaya gerek yoktur. Bu fikre kısmen katılıyorum: Eskiler, "Su sesi, kuş sesi, kadın sesi." derlerdi. En güzel seslerin doğada olduğundan kuşkum yok. Ama ne yapayım? Müziği seviyorum, hem de 38 yaşımda viyolonsel dersleri alacak kadar.

Fakat müzik ne kadar güzelse, müzik dersleri de o kadar azap içinde geçer. Çünkü müzik öğretmenimiz, ne yazık ki, her hassas insan gibi mükemmeliyetçidir. Oleg Kagan'ın kendi keman öğrencilerine davranış tarzı bu konuda bir fikir verebilir: Öğrenci, kendisine ödev olarak verilen parçayı iyi çalamayınca, bu virtüoz sandalyesinden kalkar, öğrencisine yaklaşır, elinden kemanı ve yayı alıp emniyetli bir yere koyduktan sonra zavallıya tekme tokat girişir. "Şeytan azapta gerek" demişler, "Şeytanın kitabını" hatmetmek isteyen kişinin aynı azabı belki bu yüzden çekmesi gerekir.

Benim ise ilk müzik hocam, Hareket Marşı'nın bestecisi olan Hüsnü Öncü'ydü. Karşıyaka Çarşısında, pasaj içinde bir dükkanı vardı. O zamanlar 13 yaşındaydım ve gitar dersi alıyordum. Fakat hocam, karnesinde zayıf getiren öğrencilere ders vermeyi reddederdi. Bu yüzden her sömestr sonu ona karnelerimizi göstermek zorundaydık. Üzerinde önemle durduğu bir ikinci nokta da tempoydu. Bize ödev olarak verdiği parçayı ona çalarken bir yandan da ayağımızla tempo vurmamız gerekirdi. Tempodaki bir yanlışımızın kefaretini ise ayağımıza sert bir şekilde basarak bize ödetirdi. Bu hususa o kadar önem verirdi ki, gitar metodu yayımlayan bir müzisyenin, "Sakın ayağınızla tempo vurmayın. Tempoyu vuran kafadır." sözü üzerine çılgına dönmüş ve adamcağıza hakaretlerle dolu bir mektup bile döşemişti. Şimdi 90'lı yaşlarda olması gereken hocam Hüsnü Öncü'ye minnettarlığım sonsuzdur. Her şeye rağmen, müziği bana sevdirmişti.

Keman hocam Tuğrul Göğüş'ü de severim ve ona hayranlık duyarım. Hayatımda tanıdığım en idealist insandı. Onunla ilk tanıştığımda, ders ücretini belirlemeyi bana bırakmıştı. Fakat ilk dersimizin sonunda, belirlediğim ücretin yarısını aldı. Ve bu parayı da, gönüllü olarak ders verdiği konservatuarın tadilatı için harcadığını öğrendim. Bir tek amacı vardı: Müziği öğretmek ve sevdirmek... Bir saat olması gereken derslerimiz iki, iki buçuk saate kadar uzardı. Ders bitiminde onu durağa kadar geçirir ve İzmir'in diğer ucundaki (24 km.) evine onu götürecek belediye otobüsü gelene kadar beklerdim. Tuğrul Bey şimdi Adana Devlet Senfoni Orkestrası'nda çalıyor. Buraya gönüllü olarak gittiğinden eminim.

Şimdiki aklım olsa, gençliğimde müzisyen olmaya karar verirdim. Ama vakit halâ geç sayılmaz. Başarılı bir akademisyen ya da "ünlü" bir yazar olmaktansa, ortalamanın altında, basit bir sokak çalgıcısı olmayı tercih ederim.

Not: *Sonunda, İnternet'e ben de bağlandım:* (anar@egenet.com.tr)

9 yıl önce yitirdiğimiz o ünlü, saygıdeğer Butik Mualla'ya gelince, bir dizi şöhret geçiyor gözümüzün önünden. Türkân Şoray, Fatma Girik, Hülya Koçyiğit, Gönül yazar, Selma Güneri, Fikret Hakan, İzzet Günay, Ediz Hun ve Ekrem Bora.

Sosyete Terzisi Mualla ve Manevi Oğlu Yılmaz Güney...

AGÂH ÖZGÜÇ

Bir süre önce, Selçuk Ural'dan doğma kızının Alaattin Çakıcı'yla ilişkisi nedeniyle gazete haberlerinde isminden sözedilen Canan Yaka kim? Bir dönemlerde "Butik Mualla" adıyla sosyete ve sanat çevrelerinde ün yapan "sosyete terzisi Mualla Özbek"in biricik kızı... Aslında konumuz rahmetli ve saygıdeğer annesi Mualla Özbek, ama geçmişteki bir anı nedeniyle, bir iki satırla da olsa sayın Yaka'dan sözetmek gerekiyor sanıyorum. Eee, yeri gelmişken...

Yıl 1966 idi. O yıl Canan Yaka, dönemin ünlü batı müziği sanatçısı Selçuk Ural ile evlenme hazırlığı içindeydi. Selçuk Ural ise, daha önce ilişki kurup ayrıldığı sinema sanatçısı Ceyhan Cem (Çubukçu)'den doğan Hakan'ın (Ural) babası olmadığını iddia ediyordu. Ve sonuçta Cem'le Ural mahkemelik oluyorlardı. İşte o yıl, Canan Yaka, Ceyhan Cem'in geçmişiyle ilgili Pazar Dergisi'nde yayınlanmış bir belgeyi mahkemeye sunmak üzere Nişantaşı'ndaki evime kadar gelip alıyordu. Ne var ki 33 yıl önce emanet alınan Pazar Dergisi cildi, asla geriye gelmedi. Aradan uzun yıllar geçtiğine göre bizim emanet belge, koca cildiyle kimbilir hangi çöplüğe atılmıştır? Biz çöplüklerden ne belgeler toplamadık ki, biliriz.

Aradan geçen bu yıllar içinde Canan Yaka, Selçuk Ural'dan boşanmış, Kadir İnanır'la uzun bir beraberliği olmuş, annesi Mualla Özbek yaşamını yitirmiş...

Yıl 1996'dır. Ülkemizde film üreten, yani tüm yapımcılarla ilgili bir sözlük hazırlığı içindeyim. Mualla Özbek de bu yapımcıların arasında. Bu nedenle doğum ve ölüm tarihleri gerekiyor. Bu bilgileri en doğru biçimde kimden alacağız? Elbette kızı Canan Yaka'dan. Nişantaşı'nda ana mesleğini sürdürdüğü terzihanesine gidiyoruz. Önce uzun süre bizi bekletiyor kapı girişinde. Patroniçeye ulaşmak ne kadar da zormuş... Neden sonra lütfen teşrif ediyor. Soğuk bir karşılama. Ve beni tanımamazlıktan gelmesi de saygısızlığın bir başka boyuttu. Siz dikkatli olun, biz alıştık böyle karşılanmalara...

Evet, yıllar sonrasının Canan Yaka'sı bu.

9 yıl önce yitirdiğimiz o ünlü, saygıdeğer Butik Mualla'ya gelince, bir dizi şöhret geçiyor gözümüzün önünden. Türkân Şoray, Fatma Girik, Hülya Koçyiğit, Gönül yazar, Selma Güneri, Fikret Hakan, İzzet Günay, Ediz Hun ve Ekrem Bora. Tüm bu ünlüler, Mualla Özbek'in 1965'de kurduğu Efes Film şirketinin prodüksiyonlarında oynadılar.

Ama, ille de Yılmaz Güney...

Butik Mualla ile Güney bir ana-oğul gibiydiler.

Butik Mualla, Nebahat Çehre ve Yılmaz Güney düğün törenlerinde

Güney'le evlenen Nebahat Çehre'nin muhteşem gelinliğini hazırlayıp diken de Mualla Özbek'ti. Ayrıca nikâh şahidiydi. Yalnızca ilk nikâhlı eşi Çehre'nin mi? Bu vefalı dost, manevi oğlu Yılmaz Güney'i Fatoş Süleymangil'le olan ikinci evliliğinde de yalnız bırakmıyacak, nikâh şahitliği görevini tekrarlayacaktır. Ve ünlü terzinin tek amacı, oğlu gibi sevdiği Güney'i hep mutlu görmekti.

Yılmaz Güney, Mualla Özbek'in yapımcılığını üstlendiği üç filminde oynadı. "Ben Öldükçe Yaşarım", "Kuduz Recep" ve "At Hırsızı"... Özellikle de Duygu Sağıroğlu'nun yönettiği "Ben Öldükçe Yaşarım"da, sinema yaşamının "ilk büyük oyun"larından birini sergiliyordu Güney. "At Hırsızı"nda ise, önce Fikret Hakan'la sonra da dönemin ünlü gazete patronlarından, Milliyet'in eski sahibi Ercüment Karacan'la evlenen Semiramis Pekkan'la oynuyordu.

Mualla Özbek'in sosyete çevrelerinden basın dünyasına dek uzanan geniş bir çevresi vardı. Kaldı ki "bir" dediği "iki" olmazdı. Ne var ki 7 filmden sonra yapımcılığa son verince Güney'le olan diğer projeleri gerçekleştiremedi.

Butik Mualla ve Yılmaz Güney. Bir dostluk simgesi. Bu iki güzel insan, bu ana-oğlu yaşamıyor. Güney 1984'den, Özbek ise 1990'dan beri...

Öztürk Serengil, Suzan Avcı

"Mangırajlı Saltanat"ın Sonu ve Yitirdiğimiz Serengil...

Öztürk Serengil, 1985 yılında kaleme aldığı anılarında şöyle diyordu: Benim ölmemi bekleyen çoktur bu piyasada. Sebebi ortada. Pisliklerini bilenlerden birinin daha ortadan kalkması... Şimdi adamlara git beni sor, ne heyecanlar işitirsin bu zavallılardan..."

"Yeşilçam'ı Benden Sorun" adlı kitabından yaptığımız bu alıntı, onu sevenlere ne kadar abartılı gelse de açıklamalarında bir inceden gerçek payı vardı. Çünkü Öztürk Serengil, Yeşilçam'la ve de içinde yaşayan kişilerle ilgili çok şeyler biliyordu. Anılarını yazdığı kitapda anlatmak istediği o kadar çok olay vardı ki, onları yazıya dökmesi, o günün koşulları içinde mümkün değildi. Bugün için de öyle...

"Yeşilçam"ı Benden Sorun" adlı anı kitabı yayınlanmadan çok önce, Serengil'le metinler üzerine uzun boylu konuşmuş ve anlattıklarının bazı bölümlerini, çalıştığım Haftanın Sesi Gazetesi'nde tefrika etmiştim. Daha sonraki yıllarda ise, Serengil anıları yeniden kaleme alarak, bana anlattığı olayları ve kişileri ayıklayarak, basılması için Milliyet Yayınları'nı vermişti. Ve kitap olarak ilk kez orada çıktı.

Öztürk Serengil, klasik bir deyimle "Türk sinemasına damgasını basmış bir aktör"dü. Ve aslında macera dolu yaşamı yeniden araştırılarak yazılmalıydı. İnişli çıkışlı yaşamıyla birlikte sinemadaki yeri... Öztürk Serengil, yoktan varolan bir oyuncuydu. Çok acılı yoksul günler geçirmiş, ama sonunda Ayhan Işık gibi süper starlara kafa tutabilecek kadar güçlü olduğunu kanıtlamıştı. Serengil'i en iyi tanıyan kadim dostlarından biri, öncelikle Fikret Hakan'dır. Birlikte geçirdikleri o yoksul ve acılı günlerin anılarını elbette Fikret Hakan'dan dinlemek gerekir.

Öztürk Serengil'in yaşam çizgisine şöyle kısaca bir göz attığımızda neler görmeyiz ki? Tabela ressamlığından tiyatro sahnelerine. Sonra Yeşilçam, sonra Nişantaşı Rumeli Caddesi'nde "Abidik Gubidik" adıyla açtığı gece kulübü. Kısa sürede şöhretlerin uğrak yeri olmuştu. Ardından Serengil Plak Şirketi, sonra yine Serengil adıyla İthalat-İhracat firması, gazinoculuk, şovmenlik ve yurt dışı turneleri derken kumar tutkusuyla tüm kazandıklarını, sahip olduğu mülkleri yavaş yavaş yitirişi...

Kendi deyimiyle "mangırajlı saltanat" günleri sona ermişti. Sonları "aj"la biten "kelaj" ve mangıraj" gibi uyduruk kelimeler üreten Serengil, bu saltanat döneminde Türk sinemasına ne deyimler kazandırmamıştı (!) ki?... "Bebem", Şepkem", "temem bilekis" ve daha neler neler? Hele içlerinde "yeşşee" olanı vardı ki en ünlüsüydü. "*Yeşşee" sakız gibi herkesin ağzındaydı. Türkçe'nin bu bozuluşu, ta meclis sıralarına dek sıçramış, o dönemde rahmetli İnönü bile bu uyduruk kelimeyi kullanmıştı.

Günahları ve sevapları ne olursa olsun, Türk sineması önemli bir sanatçısını yitirmişti. Ve Serengil anılarının sonunda şöyle soruyordu:

"Peki bize kim sahip çıkacak?.."

Elbette önce Serengil'in Serengil'e..

Akşamsefası

Perihan Kocamaz'dan Oya Peri'ye...

Gazete haberlerinden okuyoruz: "Oya Peri intihara teşebbüs etmiş. Bir süreden beri evinde kaldığı ablasıyla tartışıp kendini ikinci kattan aşağı atmış. Sokakta park halindeki bir arabanın üzerine düşmüş. Olayı bir iki kemik kırığıyla atlatan Oya Peri hastaneye kaldırılmış"

Oya Peri, dönemini kapamış bu nedenle de kıyıda köşede kalmış eski sinema oyuncularından biri. Bir süre şarkıcılık da yapmıştı. Eğer kendini ikinci kattan aşağı atmasaydı haber olamayacak, eski hayranları ya da dostları, arkadaşları unutulmuş sanatçının nerelerde olduğunu demek ki öğrenemeyeceklerdi.

Biz de bu "intihara teşebbüs olayı"nı bu haber sayesinde öğreniyor, eğer o kişiyi biraz tanıyorsak, ister istemez gerilere doğru bir yolculuğa çıkmak zorunda kalıyoruz. Örneğin yıllar öncesinin sinema oyuncusu Oya Peri, nasıl bir kimlik taşıyordu? Nasıl sinemaya geçmişti? Elbette herkes gibi onun da bir yaşam macerası olacaktı. Gökten zembille inmemişti ya...

Oya Peri, aslında takma bir isim. Gerçek adı ise Perihan Kocamaz. Eski mankenlerden ve şimdi Show Televizyon Kanalının sahibi Erol Aksoy'la evli olan İnci Günay'ın da teyzesi. Oya Peri, Gümüşsuyu Ankara Pallas'ta otururken sık sık görüşürlerdi. Yıllardan beri de sanıyorum ki araları pek iyi değil.

Özellikle de güzel bacaklarıyla dikkati çeken Oya Peri, girdiği bir güzellik yarışması sonucu sinemaya geçmişti. O yıllarda Ankaralı ünlü ve zengin bir avukatla evliydi. Kıpır kıpır, son derece hareketli, yaşam dolu bir kadındı. Gece yaşamını ve alkolü seviyordu. Konuşkandı, yani tam bir "masa kadını"ydı. Açık yürekliydi. Damarına bastılar mı isyan ediyor, alkolün etkisiyle de zaman zaman saldırganlaşıyor, kendini kaybediyor, tırnak atıyordu. Sivri uçlu tırnakları, bir silah gibiydi. Hayatına giren erkeklerin çoğu, günlerce bu tırnak izlerini yüzlerinde taşımışlardı. Elbette ki içlerinde bu davranışlarından, zevk alan mazoşist eğilimli erkekler de yok değildi. Ve bu nedenle bir adı da "panter kadın"a çıkmıştı Oya Peri'nin.

Güzel ve seksi giyiniyor, güzel evlerde oturuyordu. Dekorasyona düşkündü. Elbette ki hızlı yaşama da. Ancak ilişkileri uzun süreliydi. Yaşamında günlük maceralara yer yoktu. Biriyle beraberse, sonuna kadardı. Mesut Engin ve Salih Güney, yaşamına giren en zorlu iki erkek tipiydi. Her ikisiyle de olaylı geceler yaşamıştı. Kavgalar yumruklaşmalar, kırılan camların, havada uçuşan tabakların ardından karakolluk olmuşlardı. Bu kez yüzü tırmıklanan, başında bardaklar kırılan Oya Peri'ydi.

. Oya Peri, Tanju Gürsu ve Zeynep Değirmencioğlu

Bu hareketli yaşam içinde istediği herşeyi elde etmişti. Ama yaşamı boyunca bir eksiği vardı ki, onu yıkan, onu gerginleştiren, tüm hırsına karşılık sinemada istediği ve özlediği yere gelememesiydi. Ve giderek de mesleğinden kopma noktasına gelmiş, çevresini kaybetmişti. Bundan böyle tek dostu "yalnızlık"tı. Bu "yalnızlık ve tek başına kaldığı günlerde" evden eve taşınmış, üzerine titrediği tüm eşyalarını, gardroplar dolusu giysilerini dağıtmış ve sonunda ablasına sığınmak zorunda kalmıştı.

İşte Oya Peri, böylesine dolu dolu yaşayan bir kadındı. Bu ölümlü dünyada iyi ki de gönlünce yaşamıştı. Ama sonuç?...

Kendini ikinci kattan aşağı atmak mı olmalıydı?

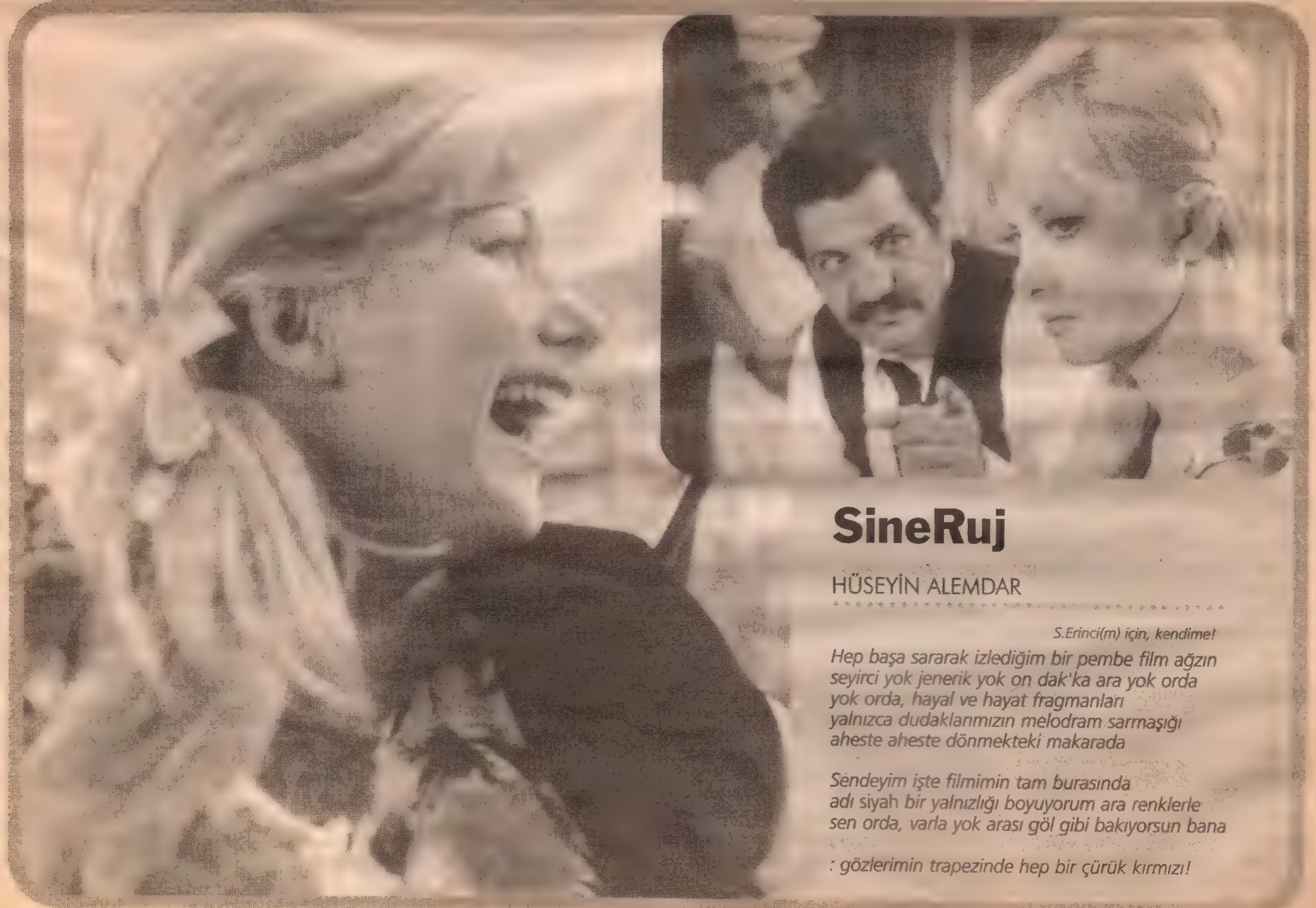

SineRuj

HÜSEYİN ALEMDAR

S.Erinci(m) için, kendime!

Hep başa sararak izlediğim bir pembe film ağzın
seyirci yok jenerik yok on dak'ka ara yok orda
yok orda, hayal ve hayat fragmanları
yalnızca dudaklarımızın melodram sarmaşığı
aheste aheste dönmekteki makarada

Sendeyim işte filmimin tam burasında
adı siyah bir yalnızlığı boyuyorum ara renklerle
sen orda, varla yok arası göl gibi bakıyorsun bana

: gözlerimin trapezinde hep bir çürük kırmızı!

bir çift kanat bir altın madeninden daha değerlidir

Kanatlar ve Sözcükler

AKGÜN AKOVA

Siren Kayalıkları

Yeni yıl, Berlin Üniversitesi'nde mitoloji dersleri veren Gerd Stein'ın yanına ters takla atarak geldi. Yılbaşı gecesi, arkadaşlarına yemeğe giden babasının tabağı masada öyle, boş boş bekledi; çünkü sarhoş bir motorsikletli, yaşlı adamı gideceği yere değil, yanlış adrese göndermişti. O adreste o gece ölüm oturuyordu; ki bilirsiniz ölüm sürekli adres değiştirir.

Gerd'in annesi de, bir ay sonra, otuz beş yıllık kocasından kalan fotoğraflara baka baka, çok yüksek bir erime katsayısıyla, bir kemik ve yalnızlık toplamı olarak, kırılan yaşam bardağından yerlere aktı.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, birçok yerde "kahpe" olduğu söylenen, ama benim yıllardır buna ilişkin kanıt arayıp bulamadığım felek, Gerd'e bir de Osmanlı tokadı patlattı. Bu tokadı atmayı, tahttan düşürülen padişahları ipe götüren cellatlardan öğrenmişti. Çünkü ölüme giderken bile, bir padişahın çocuğunu düşüren bir cariye gibi ağladığını görmek dayanılmazdır.

Felek, tokadı atarken Gerd'in Yunan tanrıçalarına benzettiği sevgilisini kullandı. Genç Afrodit, görünmez bir kamyonun çarptığı bir adama dönen Gerd'i, üzüntüsünden cinsel durgunluğa girdiği için terk etti ve sexshoptan vibratör alırken tanıştığı bir zenci saksafoncuyla yaşamaya başladı. Yirmi bir gün sonra, bedeni bıçak yaralarıyla dolu ve saçları kazınmış olarak Gerd'in evinin önüne yığıldığında, kimse ona kapıyı açmadı. Ağlamasını ise Gerd değil, komşu evin köpeği duydu. Kadını bir de o ısırmayı ihmal etmedi.

Yaralı kadın hastanede yaşamla köşe kapmaca oynarken, bu durumdan haberi olmayan Gerd, başına toplanan kara bulutları dağıtmak için çıktığı Türkiye gezisini sürdürüyordu. Söylencelerin kokusunun taşlara bile sindiği kıyıları dolaştı. Üçağız'da kiraladığı pırpır bir tekneyle Kekova'ya giderken uçan balıklara rastladı. Şimdilerde Çayağzı diye adlandırılan Andriake'de, kızağa alınmış tekneleri onaran balıkçıları izledi. Kış, kırçıllı bir at gibi Akdeniz kıyılarında yağmurla birlikte koşuyordu. Yağmur sonrası oluşan su birikintilerinin yüzeyinde, Phaselis antik kentinin yansımalarını gördü. Myra kaya mezarlarına tırmanıp aşağıya bakınca, ağaçlardaki olgunlaşmış portakalların turuncu patlamaları gözlerini aldı.

Akdeniz'deki kış ışıkları Gerd'in yalnızlığını daha da derinleştiriyordu. Kemer'de, çam ve sedir ağaçlarının birlikte şarkı söylediği, beyaz şapkalı Toroslar'ı seyretti. Beymelek'de, kırmızı çiçekler döken bir ağacın altında, yakaladıkları yılanbalıklarını temizleyen balıkçılarla karşılaştı. Onların ikram ettiği çayı içerken, bu insanların sıradan yaşantılarında, kendisinden daha mutlu olduklarını düşündü.

Su perisi Lykia ile Apollon'un oğlu Patarus'un kurduğu Patara'da ıssız kumsalı adımlarken, yaşamın yorgun yüreğinde artık acı bir tat bıraktığını ve yeryüzünün kendisine, kendisinin de yeryüzüne gereksinimi olmadığını farketti. Demre'de St.Nicolaus Kilisesi'ni gezerken öğrendiği, Türklerin Noel Baba olarak tanıdığı piskoposun kemiklerinin bir bölümünün 1087'de İtalya'nın Bari kentine kaçırıldığı öyküsünü anımsayarak, "Ölürken, bir söylence gibi, kimsenin beni bulamayacağı bir yerde ölmeliyim," diye düşündü, "yoksa kemiklere bile rahat vermiyorlar!"

Ölüm yerini seçerken kararsız kaldı. Sonunda, Homeros'un sözünü dinledi; Foça'ya gitti. Adalar denizinin küçük parçalarından biri olan Orak Adası'nda, Siren kayalıklarını buldu. Sirenlerin denizcileri baştan çıkaran fısıltılarını duydu. Ölüm yine adres değiştirmiş, bacaklarını kayalıklardan denize sarkıtmıştı. Selamlaştılar. "Bugün ölmek istemiyorum," dedi Gerd Stein, "yarın bir kayık bulup buradan denize açılacağım. Denizde buluşalım." Ölüm, kendi ayağıyla yanına gelmek isteyen bu ölümlüyü kırmadı ve Gerd'in adını buluşma defterinin o günkü sayfasından silerek, ertesi gün öleceklerin arasına yazdı.

Gerd, ertesi sabah, aylardır kullandığı uyku haplarını cebine koyduktan sonra sevgilisine yazdığı mektubu postaya verdi. Mektupta ne yazdığını burada anlatmıyorum; çünkü Ulrike mektubu hiçbir zaman okuyamadı. Genç adam, bir kayık kiraladı. Siren kayalıklarının tam karşısında kürekleri bıraktı, ayağa kalktı ve cebindeki iki kutu ilacı çıkarttı. Biraz sonra, akıntının etkisiyle açığa sürüklenen kayığın içine uzanacak ve sessiz bir ölümün rotasını tutturacaktı. Kutulardaki hapları tam ağzına atıyordu ki, birden deniz kımıldadı, kayığın hemen yanında sular çalkalandı ve Gerd kara bir kafanın kendisine baktığını büyük bir korkuyla gördü. İri gözlü, kel kafalı, tuhaf yüzlü yaratıkla gözgöze gelince, paniğe kapılıp geriye doğru sendeledi. Kayığın içine sırt üstü düşerken elindeki ilaçlar sulara saçıldı. Kıyıya doğru öylesine hızlı kürek çekti ki, tam o sırada buluşma yerine gelmekte olan Ölüm bile ona yetişemedi.

Böylece, Gerd Stein'ın Ege sularında yeniden yaşama dönüşü, belki de siz bu satırları okurken nesli tükenmiş olan Akdeniz foklarından birinin sayesinde oldu.

Sevdiğim Kadın Adları Gibi - 7

Zeynep

Zeynep söylesene
neden açmayıp yaktın sevgilinin gönderdiği mektubu
oysa biliyordun
Onat Kutlar'ın
"yanmış bir giysinin küllerinden bir ipekböceğine ulaşılamaz"
dediğini
sırtımızı neden birbirimize değil de duvarlara dayıyoruz Zeynep
kitap kurtlarımızı neden zehirliyorlar okullarda
ve sorularımıza neden doğru yanıt vermiyor öğretmenler
Zeynep söylesene
neden yaralı kartalların düştüğü dağlara çıkıyoruz
kıyı kahveleri dururken
ve nasıl yitiriyoruz analarımızı babalarımızın hoyratlığında
zamanın kestiği geri dönüşsüz bir bilet mi gençliğimiz
ya da içimizde başka birileri mi var
niçin ağaç görünce kuşlardan utanıyoruz Zeynep
"kafesin biri, bir kuş mu aramaya çıkmış", Kafka'nın dediği gibi
yoksa
"her öten kuş, yardımcı olmuyor mu gerçekten göğe"
bunu sana değil, Erich Fried'e soruyorum
ve kimden söz ediyor Nietzsche,
"uçurumu sevenin kanatları olmalı" derken
aşktan niçin korkuyoruz Zeynep
aşık olduklarımıza hem tapıyor
hem boğmaya çalışıyoruz bir kaşık suda
paylaşılacak bir ekmeğin arasında
yuva denen hapishaneye
gizlice soktuğumuz
bir törpü müdür aşk
bizi yakaladıkça hırpalayan bir yürek kabadayısı mıdır
geçmek için gölgesini arayan yaban atları mıdır aşıklar
yalnız sana değil
kendime de soruyorum
soruyorum
ve bellek evreninde
başka soru yağmurlarıyla karşılaşıyorum
kim olduğumu anlamak için
uçurumlara ve kanatlara bakıyorum
savaşlara ve barışlara
elmaslara ve buğdaylara
tekerleğe ve bilgisayara bakıyorum

anlamak için kim olduğumu
senin gözlerine bakıyorum Zeynep
yanlış anlama ama
neden yakmayıp açtın sevgilinin gönderdiği mektubu

Akşamsefası

Deniz görmeyen bir balkonda oturup da Külebi'yi seyretmek, denize bakmak demekti bizim için. Aramızdaki yaş ve ün farkının büyüklüğüne karşın konuşabildiğim, zaman zaman da diklenebildiğim bir ustaydı o.

Külebi Işıktı, Bizler Pervane

ABDULKADİR BUDAK

Şiir, her şairin ölümüyle biraz daha yalnızlaşır, eksilir; sonradan gelen hiç bir şair öncekinin boşluğunu dolduramaz. Her şair, başarabilirse kendi boşluğunu doldurabilir de ondan. Biten ekmeğin yerine sofraya yeni bir ekmek koymaya benzemez bir şairin yerine yenisini koymak. Ne gidenin ne de gelenin doğasına uygundur bu. "Her ölüm erken ölümdür" der ya Cemal Süreya; her şair ölümü de şiirin erken ölümüdür bana kalırsa. Şairin ölümünden değil, şiirin de ölümünden söz edilebilir. Doğru da olabilir, öyle görülebilir de üstelik. Yine de, bir şair bağlamında fiziki varlığın öneminden, bir örnekle de bunun açıklanmasından yanayım bu yazıda. Artık şiir yazmıyor olsa da, eski yazdıklarının altına düşüyor olsa da, başka bir deyişle şiir onu bırakmışsa da insan olarak bir şairin varlığı beni hep heyecanlandırmıştır. Duvar-elek ilişkisi ya da örneğinde görülse bile, deneyiminin, birikiminin genç şairler nezdinde önemli olacağı düşüncesindeyim. Birikimin yeni şairlere aktarabiliyor olması, güzel bir şiir yazıyor olması da anlamına gelir belki yaşlı bir şair söz konusu olduğunda. Şimdiki gençler daha bır karşı çıksa da, yaşamın her alanında olduğu gibi şiirde de usta-çırak ilişkisi ya da gerçeği vardır ve sanıldığının aksine yararlıdır da bu. Ustayı iktidar odağı gibi değil de, birikim gibi, deneyim gibi, kişisel bir okul gibi görmede ne sakınca vardır? Hem sonra, Oktay Rifat'ın, Turgut Uyar'ın, Necatigil'in, Ceyhun Atuf Kansu'nun ya da Cahit Külebi'nin bu anlamda bir iktidar oluşturması, iyi şiirin iktidar da olduğu anlamına gelmez mi? Böyle de düşünülemez mi? Hem şu unutulmamalıdır ki, yeteneksiz, birikimsiz, donanımsız bir insanı şair etmeye hiç bir 'kudret simsarının' (ne çirkin, aşağılayıcı bir sıfattı bu) gücü yetmez; kendinde olmayanı kimse bir yere getirmez. Terzinin hüneri, kumaşın kalitesizliğini ortadan kaldırabilir mi? Dayanıklı olacak, kullanılabilecek, işe yarayacak olan, yani vücudu sarıp koruyacak olan terzinin becerisi değil kumaşın kendisidir. İlk yıkamada çekecek bir kumaşa gösterilen dikiş özenin ne gibi hükmü olabilir ki? Aslolan kumaştır yani, burada ise usta değil, çıraktır. Kendini bilen hiçbir genç şair de usta bellediği birine şiirlerini "nasıl buldun" sorusunun yedeğinde götürmez, göstermez. Dolaylı bir ilişkidir söz konusu olan. Ona gitmek, onun şiirlerine, teknik becerisine vakıf olmaktır. Kendini bilen bir ustada ustalık taslamaz genç şaire. Alçakgönüllüdür usta; yaşı biraz daha büyük olan bir çıraktır gerçekte. Yaşamın (şiir yaşamında) öğrencisi olmak, öğretmeni olmaktan çok daha önemlidir çünkü. Her döneminde acemi, güzel bir acemi olmak durumundadır usta dediğimiz insan da. Her yeni şairin kendini yenileyeceğini, tazeleyeceğini, zinde tutacağını bilmek ve gençleri izlemek durumundadır. Yekinmesi, kan tazelemesi biraz da buna bağlıdır desek daha doğru olacak belki de. Yani madalyonun tersi de geçerlidir. Soğuk bir usta olmaktansa sıcacık bir çırak olmak önemlidir. Teknik yeterli olmaz, kurtaramaz her zaman. Ruh gereklidir o tekniğe. Teknik ustada, ruh ise daha çok genç şairdedir. O halde etle tırnak ilişkisi gibi görülmelidir bana kalırsa, sanat alanındaki usta-çırak ilişkisi ya da birlikteliği.

Böyle bir girişe, uzun sayılabilecek bir girişe neden gerek duymuş olabilirim? Şundan: Cahit Külebi ölünce önce şiirimiz, sonra da Ankaramız boşaldı ya da eksildi gibi gelmişti bana da, onun için. Bilindiği gibi Külebi, ölümünden yıllar önce bırakmıştı şiir yazmayı. Ama, o hep hergün yazan, yayımlayan bir şair gibi duruyordu aramızda, yakınımızda. Telefon ettiğimizde telefona çıkardı, aradığımızda bulabilirdik bu usta şairi. Seyrek görüşürdük belki; ama, ona hemen ulaşabileeğimiz duygusu bize iyi gelirdi, rahatlatırdı. Yaşından umulmayacak heyecanı, güzel öfkesi bizi besliyordu, şiiri kadar. Sevdiğimiz öteki şairleri saymamızdan pek hoşlanmasa da, alttan alta bizi fırçalamaktan geri kalmasa da, onun fiziki varlığı bizi her zaman sevindirmiştir. Bir Behçet Necatigil ile karşılaştığımda heyecanlanmıştım bu kadar, bir de Külebi'yle. Aradan zaman geçtikçe, her karşılaşmadan, konuşmadan sonra daha rahat hissetmeye başlıyorum kendimi. Tartışacak cesareti bulabiliyordum kendisiyle. Vay sen misin "Hilmi Yavuz genç şairdir Külebi'ye sorarsak" dizesini yazan? "Hilmi Yavuz benim için... " cümlesiyle başlayan bir tartışmaya, daha doğrusu fırça yemeye hazır olmalıydım.

Ankara bugün Gülten Akın'la, da güzel elbette. Ali Yüce ve Ali Püsküllüoğlu, Ahmet Telli, Ali Cengizkan, Ahmet Erhan, Şükrü Erbaş, Hüseyin Atabaş, Hayati Baki, Adnan Azar, Salih Bolat, Akif Kurtuluş, Adnan Satıcı, Mahmut Temizyürek, Ahmet Özer ve daha niceleriyle bir "şiirkent" Ankara. Daha gençleri de var; varlığından hoşnut olduğum, sevinç duyduğum, beslendiğim genç şair arkadaşlarım. Dediğim gibi onlarla da güzel, yaşamaya değer bir şehir gibi geliyor bana. Ama, ne yazık ki Külebi yok artık, fiziken yok yani. Bir yanımız eksik, yaşarım sanki bu yüzden. Şiirimizin adalarından biriydi o; bu denizsiz şehirde (küçük İskender'in bana takıldığı biçimde, bu martısız şehirde) adamızdı bizim. O adaya ulaşmak için ne tekneler eskittik, ne kürekler düşürdük betondan bir denize. Olmadı yüzmeyi denedik, kulaçlar attık. Kollarımızın (şiirlerimizin) gücünü sınadık kaç kez. Kayseri'deyken, çıkardığımız dergiyi kastederek "denizsiz taşra kentinde giyilen can yeleği" dizesini yazmıştım. Ankara'ya yerleşince bu dize Cahit Külebi'de karşılığını bulmuştu sanki. O dizeye verilen bir cansuyu olmuştu. Deniz görmeyen bir balkonda oturup da Külebi'yi seyretmek, denize bakmak demekti bizim için. Aramızdaki yaş ve ün farkının büyüklüğüne karşın konuşabildiğim, zaman zaman da diklenebildiğim bir ustaydı o. Seviyeli, sevimli bulunan bir karşı çıkış, bir farklı bakış gibi algılanmasaydı Külebi'yle karşılaşmaktan korkardım doğrusu. Onu özlüyorum. Bana dibini gösteren derinliği o öğretmişti çünkü.

Abdulkadir Budak, Cahit Külebi, Ahmet Özer, Şükrü Erbaş, Gültekin Emre, Remzi İnanç'ın evindeler.

Akşamsefası

Çalışmak için kitapları yanıma alırım. Kelimeleri tekrar öğrenmek istiyorum. Eğer ben şimdi bu şehirdeysem.

Arfe

NUR AKALIN

Bugün ağustos 14. Üç gündür defterden uzak kaldım. Çünkü her gün yer değiştirdim. Defterin olduğu çanta başka bir evde kaldı. Bu sabah yazmam gerekir.

Sabah 8.30'da çıktık evden. M. işe gidiyor. Fotoğraf çektirdim. Haftalık kart aldım.

M. Yakalanırsa gönderileceğini söyledi. Kağıtları eksik. Burada yaşıyor. Ev. İş.

Arkadaşlar. Sürekli.

O işe gitmek için ayrıldı. Sabah erken saatler. Karşımda genç bir kadın ve dokuz yaşında oğlu oturuyor. Koreli. Yüz çizgileri. Birbirleriyle çok ilgililer. Annesi ve oğlu.

Çok zor. Çocuk annesiyle çok iyiydi. Kadın beyaz tenli, beyaz ayakkabılı. Arada bir çocuğa bakıyor. Sanki ondan uzun süredir ayrıydı. Ben onların arkasındaydım.

Yürüyen merdivenlerden birlikte çıktık.

Bir gece M.'nin evinde kaldık. Evde beş kişi. Biri, üç gündür evde. Hiç biri yeri bilmiyor. Bilmeside gerekmiyor. M. İspanya üzerinden gelmiş. Olimpiyatlar sırasında işçi. 23 yaşında. Annesinin adı; Arfe.

Evden çıktık. Sabah daha önce kaldığım yerden çantamı alıp, bu eve getirecektim.

Evde birisi bekleyecekti. Saat 1'e kadar. Eve geldiğimde saat 12'ye 20 vardı. Evde kimse yoktu. Çantayı üst katta kapının önüne bırakıp, aşağıdaki kahvede, köşede bekledim. Telefon ettim. Saat 1 oldu. Kimse yok. M.'nin çalıştığı yere gittim. Kapının şifresini bilmediğim için. Kapı kapandı ben aşağıda berlerken. Sokağa açılan kapı. Şifreyi söyledi. Yazdım. C.'ye getir, akşam oradan alırsın, dedi. Tamam, dedim. C.'nin çalıştığı yeri öğrendim. Gittim çantayı aldım. Sonra C.'ye bıraktım. Akşam 8'de sinemanın (REX) oradaki kahvede buluşacaktık. Fakat defterin olduğu çanta M.'nin evinde kaldı. Akşam buluştuk. C.'nin evine gittik. Yağmur yağdı. Akşamüstü. Eve iki kişi daha geldi. Sonra onlar M.'nin evine gitti. M. bizimle orada kaldı. Sabah, pazar günü. M. çalışıyor. Biz C. ile saat 10'da çıktık, bir kahve içtik. Akşam görüşürüz, dedik. Ayrıldık. Bütün gün dolaştım. Saat 4'de M.'nin yanına gittim. Çalıştığı yere. Yemek yedim. Kahvede oturduk biraz. Akşam M.'nin evinde buluşuruz, dedik. Gittiğimde, beni sokağın köşesindeki kahvede saat 8'de bekliyordu. C. saat 9'da evde olacaktı. Telefon ettik, yoktu. Sonra yine aradık. Saat 10'a doğru evdeydi. M. burada kalırız şimdi demişti ama, H., M. ve ben akşam yürüyerek C.'ye gittik. Evde iki kişi daha vardı. Daha öncekiler. H. ve iki kişi eve döndü. M.'nin evine. Biz orada kaldık. Gece banyo yaptım. Çantamı düzenledim. Bugün tatil. M. çalışıyor. Sabah erken onunla çıktım. Fotoğraf çektirdim. Haftalık kart aldım. Yazı yazmak için buraya geldim. Sabah biri metroda akordeon çalıyordu. Duygulara ne gerek var?

Keriman Hanım, bir hafta sonra gelecekmiş. Annesi hastaymış. Bu pazar sabah gelecekti. Kasedi ona bıraktım.

Saat 2'de M.'ye telefon edeceğim. Çalıştığı yere. İş yerinin yakınındaki kahvede buluşup, anahtar alacağım. Ve belki eve gidip, uyurum. M.'nin evine.

Ben pek konuşmuyorum.

Tatil gününde kim, ne yapıyor?

Dün gidip, tekrar tren bileti sordum. Sanki çarşamba günü, iki saat sürüyor yol, gitsem. Cumartesi, akşamüstü dönsem, pazar günü İstanbul'dayım. Bugün parka giderim. Çalışmak için kitapları yanıma alırım. Kelimeleri tekrar öğrenmek istiyorum. Eğer ben şimdi bu şehirdeysem. Bu düşündüklerimi ve bu gördüklerimi görmekten değişene kadar. Bir süre. Bir ev. Defter. Telefon kulübeleri. Telefon kulübeleri.

Telefon kulübeleri.

Ne yalan söyleyeyim, yıllardır peşinde olduğumuz bu eli kanlı mafya babasının karşımızda böyle ezilip büzülmesi hoşuma gitmişti. Erol'la Ömer'in yüzündeki ifadeden anladığım kadarıyla adamlarım da bu durumdan gayet memnunlardı.

Gizli Devlet Görevi

AHMET ÜMİT

Özel uçağımız Moskova yakınlarındaki askeri havaalanından kalktıktan bir saat sonra kendine gelebildi Çerkez Çetin. Alnının sağ yanında iri bir şişlik vardı, yere düştüğünde başını çarpmış olmalıydı. Gözlerini açan Çerkez Çetin'in şaşkın bakışları kelepçelenmiş ellerinde gezindi, durumu kavramıştı ama birden gözleri pencereye kayıp, uçmakta olduğumuzu fark edince; çöktüğü koltukta doğrulmaya çalışarak,

"Nereye gidiyoruz?" diye bağırdı.

Emniyet kemerini çözmediğimiz için çabası bir işe yaramadı. Kımıldayamıyordu. Sonunda kıpırdanmayı bırakarak pes etti ama sorusuna hâlâ yanıt alamamıştı.

"Nereye gidiyoruz?" diye öfkeyle yineledi.

Erol'la Ömer soruyu yanıtlamak yerine nefret yüklü bir gülümseyişle baktılar ona. Bunun üzerine Çerkez bakışlarını bana çevirdi. Benden de yanıt alamayınca, bağırmaya başladı.

"Beni nereye götürüyorsunuz... Orospu çocukları bunun hesabını vereceksiniz."

Ömer'in sağ elinin kalktığını ve hızla Çerkez'in suratına indiğini gördüm. Dudağındaki yara açıldı, çenesine doğru ince bir şerit halinde kan süzülmeye başladı.

"Orospu çocuğu sensin," dedi Ömer.

Çerkez Çetin yenilgiyi öyle kolay kabul edecek adamlardan değildi.

"Siz kiminle uğraştığınızın farkında değilsiniz," diye söylendi tehdit dolu bir sesle. "Başınıza ne işler açacağım göreceksiniz."

Gülümseyerek başımı salladım. Sonra cebimden Camel paketini çıkarıp, ona uzattım.

"Yak bir tane," dedim. "Kullandığın marka."

"Hangi sigarayı kullandığımı nereden biliyorsun?" diye sordu şaşkınlıkla.

"Böyle aptal aptal konuşma," dedim paketi biraz daha yaklaştırarak. "Aylardır peşindeyiz, bokunun rengine kadar biliyoruz."

"Aylardır mı?" diye kekeledi, sonra sanki kafasındaki soruların yanıtı benim suratımda bulacakmış gibi dikkatle yüzüme bakarak sordu. "Siz kimsiniz?"

Sorusuna yanıt alamayınca uzattığım paketten bir sigara çekti. Sigarayı dudağının kenarına yerleştirirken gözleri hâlâ yüzümdeydi. Aldırmadan sigarasını yaktım. Küçük, ela gözbebekleri sinirli sinirli kıpırdanıp duruyordu. Sigarasından derin bir nefes aldıktan sonra,

"Binbaşı'nın adamları olamazsınız," diye bir tahminde bulundu.

"Kes sesini," diye bağırdı Ömer aynı anda.

Anlaşılan Binbaşı lafını duyunca o da benim kadar şaşırmış ve öfkelenmişti. Sahi bu herif, Binbaşı'yı nereden biliyordu. Teşkilatın Çerkez Çetin ve arkadaşlarını bir dönem kullandığını biliyordum. Önce Ermeni teröristlerine karşı yabancı ülkelerde düzenlenecek operasyonlarda bir iki iş vermişlerdi onlara. Sonra da yeraltı dünyasında neler olup bittiğini denetlemek amacıyla Çerkez'le bağlantı sürmüştü. Ama Çerkez son yıllarda teşkilatla bağlantısını karanlık işleri için kullanmaya başlamış, arkasındaki gücün adını da vererek bazı devlet adamlarını tehdit eder hale gelmişti. Bu da bardağı taşıran son damla olmuş, teşkilat Çerkez'in derhal yakalanmasını ve kanun önüne çıkarılmasını kararlaştırmıştı. Ama Çerkez'in Binbaşı'dan söz etmesi gerçekten de ilginçti. Binbaşı gibi üst düzeyde bir görevlinin Çerkez gibi biriyle görüşmesi imkansızdı. Belki Çetin boş atıp dolu tutmak istiyordu.

"Yoksa," dedi gözlerini kısarak. "Siz gerçekten de Binbaşı'nın adamları mısınız?"

"Kimsenin adamları değiliz," dedim. "Seni ülkeye götüren güvenlik görevlileriyiz."

"Ülkeye mi?" diye korkuyla söylendi Çerkez. Doğru mu, yoksa yalan mı söylüyoruz anlamak için yüzlerimizi tek tek inceledi. Sonra dudaklarında sırnaşık bir gülümsemeyle, "Şaka yapıyorsunuz," dedi. "Beni korkutmak için böyle söylüyorsunuz."

Ne yalan söyleyeyim, yıllardır peşinde olduğumuz bu eli kanlı mafya babasının karşımızda böyle ezilip büzülmesi hoşuma gitmişti. Erol'la Ömer'in yüzündeki ifadeden anladığım kadarıyla adamlarım da bu durumdan gayet memnunlardı. Doğal bir sesle açıkladım.

"Şaka yapmıyoruz. Türkiye'ye gidiyoruz."

"Ama bu imkansız," dedi Çetin alıklaşmış bir suratla. "Beni sorgusuz sualsiz Türkiye'ye götüremezsiniz. Buna Rus yasaları izin vermez."

Yanıt vermedim. Ona Çeçenlerin elinde bulunan bir generallerinin serbest bırakılmasına karşılık Ruslar seni bize teslim ettiler diyemezdim ya.

"Ruslara rüşvet verdiniz," diye umutsuzca söylendi. "Alçaklar, herifler sattılar beni."

O anda küçük uçağımız şiddetle sarsılmaya başladı.

"Neler oluyor?" diye bağırdım. Soğukkanlılığını yitirmeyen Erol koltuklara tutunarak ayağa kalktı pilot kabinine ilerledi. Pilotla konuştuktan sonra döndü.

"Bir şey yokmuş," dedi. "Pilot, hava boşluğu, diyor. Az sonra kurtulurmuşuz."

Pilotun az sonra kutuluruz dediği hava boşluğu birkaç dakika sürdü. Uçağımız rotasında yeniden pürüzsüzce kaymaya başlayınca Çerkez gözbebeklerini yüzümde kilitleyerek,

"Bu işte bir bityeniği var," dedi. "Binbaşı'yla bir ay önce görüştüm. Hiçbir sorun yoktu."

Binbaşı lafını duyan Ömer, Çerkez Çetin'in yakasına yapıştı.

"Binbaşı'yı ağzına alma, anladın mı? Eğer bir daha ondan söz edersen gebertirim seni."

Ömer'i omzundan yakalayıp yerine oturttum.

"Sakin ol," dedim. "Adamı öldüreceksin."

"Bu pisliğin teşkilat hakkında atıp tutmasına dayanamıyorum," dedi Ömer.

Gerçekten de öfkelenmiş gibiydi ama tepkisi fazla geldi bana. Hepimiz sakinleşmek üzereydik ki Çerkez kelepçeli elleriyle ağzındaki sigarayı alarak yeniden konuşmaya başladı.

"Anlamıyorum, beni niye tutukladığınızı anlayamıyorum!"

"Bunda anlaşılmayacak ne var?" dedi Erol her zamanki sakin tavrıyla. "Sen Interpol'ün kırmızı bültenle aradığı bir kanun kaçağısın. Türkiye'de on beş kişinin ölüm emrini vermekten, eroin kaçakçılığından, aranıyorsun."

"Ama," diye itiraz etti Çerkez Çetin, "aynı zamanda ben size de yardımcı oluyordum. Binbaşı bilir. Yeraltında yaşananları olduğu gibi rapor ediyordum."

"Sus ulan!" diye yeniden atıldı Ömer.

Çerkez Çetin, Ömer'in yine vuracağını sanarak eliyle yüzünü korumaya çalıştı. Bunu yaparken sigarasını yere düşürdü. Erol eğilip sigarayı aldı. Çetin ağzına koymadan önce,

"Boşuna konuşuyorsun," dedi. "Bizim teşkilat senin gibi pisliklerle işbirliği yapmaz."

"Ama yaptı. Ben yıllarca size hizmet ettim," diye açıklamaya kalkıştı. Bu da Çetin'in ikinci hatası oldu. Ömer'in iri yumruğu bir anda çenesine iniverdi. Yumruğun şiddetiyle Çerkez geriye savruldu. Araya girerek Ömer'in ikinci yumruğunu indirmesine engel oldum.

"Yeter artık," diye çıkıştım. "Adamı öldüreceksin."

"Gebersin pezevenk," dedi Ömer aldırmayarak. "O kadar masum insanın canını yaktı."

"Bizim görevimiz onu sağ olarak ülkeye götürmek," diye çıkıştım Ömer'e. Operasyondan kimin sorumlu olduğunu unutmuşa benziyordu. "Sen öndeki kabine geç," diye ekledim.

"Efendim?" dedi afallamış bir suratla.

"Pilotun yanına geç, diyorum. Sakinleşinceye kadar orada kal."

"Ben sakinim," diyerek karşı çıktı.

"Değilsin," dedim. "Bu bir emirdir. Pilot kabinine geç."

"Ama amirim," diyecek oldu.

"Aması maması yok, ne diyorsam onu yap."

Öfkeyle soluyan Ömer çaresiz kalkıp pilot bölümüne geçti. Çerkez Çetin, kelepçeli elleriyle çenesini tutarak, ürkmüş gözlerle onu süzüyordu. Ömer uzaklaşınca gözlerini yeniden bana çevirdi bakışlarıyla bir şey söylemek istiyor gibiydi ama hâlâ bir şeylerden çekiniyordu. Gözucuyla yanımda oturan Erol'a baktım, yoksa ondan mı korkuyordu? Bakışlarımı çevirince Çerkez'le göz göze geldik. Evet, Erol'dan korkuyordu. Çerkez'in söylediklerine inanmam için hiçbir neden yoktu. Ama onu dinlemekle de bir şey kaybetmezdim. Bir süre suskun kaldıktan sonra, Erol'a arka bölümdeki buzdolabından su getirmesini söyledim. Erol kalkar kalkmaz Çerkez adeta fısıldarcasına açıkladı:

"Beni öldürecek. Savcılığa çıkmama asla izin vermez. Konuşursam bu onun sonu olur."

"Kimin sonu olur?" diye sordum.

"Bu operasyonun sorumlusunun, yani Binbaşı'nın."

Binbaşı'nın operasyonun sorumlusu olduğunu nereden biliyordu bu adam?

"Bu operasyonun sorumlusu benim," dedim şaşkınlığımı gizlemeye çalışarak.

Bir an alaycı bir ifade ile beni süzdükten sonra,

"Ya senin amirin kim?" diye sordu.

"Bunu sana söylemeyeceğimi biliyorsun," dedim.

Erol'un gittiği yöne baktıktan, bizden yeterince uzakta olduğunu anladıktan sonra,

"Senin amirinin Binbaşı olduğunu biliyorum," diye fısıldadı.

"Saçmalıyorsun," dedim.

"Hepinizi kandırıyor. O teşkilat içinde ayrı bir teşkilata sahip. Emin değilim ama bu ikisi de onun adamları olmalı. Albatros Gemisi'ndeki uyuşturucu operasyonunda yanındaydılar. Gerçi başlarında kar maskeleri vardı ama sesleri, boyları posları..."

"Bir dakika," dedim. "Ne Albatros'u, ne uyuşturucusu? Sen neden söz ediyorsun?"

Bir an şaşkınlıkla yüzüme baktı sonra acı acı gülümseyerek, başını salladı.

"Ne kadar aptalım. Tabii... O operasyondan teşkilata söz etmedi. Uyuşturucudan gelen parayı kendine ayırdı... Sizin nerden haberiniz olacak! Tam yirmi milyon dolar."

"Yirmi milyon dolar mı?" diye söylendim. Bu çok paraydı. Dikkatle Çerkez'in yüzüne baktım. Sesindeki boğukluk, gözlerindeki ürküntü, mimiklerindeki panik... Adam içten görünüyordu. Ama Binbaşı'dan kuşkulanmak kendimden

Akşamsefası

kuşkulanmak demekti. Binbaşı teşkilat için canlı bir efsaneydi. Zekası, gözü pekliği, dürüstlüğüyle evrak memurundan tutun da daire başkanlarına kadar herkesin hayranlığını kazanmıştı. Daha önemlisi beni yetiştiren, eğiten, hayatımı kurtaran adamdı. Binbaşı'nın böyle usülsüz bir işe bulaşacağını, hele hele kendisine çıkar sağlayacak bir entrikaya karışacağını hiç sanmıyordum. Dalgınlaştığımı fark eden Çerkez, elinde su şişesiyle yaklaşmakta olan Erol'a son bir kez göz attıktan sonra hızla fısıldadı.

"Biliyorum bana inanmıyorsun, ama inan doğruyu söylüyorum. Daha da önemlisi eğer bu işin içinde değilsen senin de hayatın tehlikede."

Olayı anlamak için yanıp tutuşuyordum ama Erol yanımıza geldiği için başka soru soramadım. Uzattığı pet şişeyi alırken, Binbaşı'nın kendi ekibimi değil de Erol'la Ömer'i yanıma almam konusundaki ısrarını düşünüyordum. Bu pek alışıldık bir davranış değildi. Ama Ömer'le Erol'un bu tür operasyonlarda en deneyimli elemanlar olduğu da bir gerçekti. Hayır hayır, bu mafya babasına, bu eli kanlı uyuşturucu kaçakçısına inanmam için bir neden yoktu. Yine de Çerkez Çetin'in yüzündeki, o ihanete uğramış adam ifadesi beni düşünmeye itiyordu. Moskova'da kaldığı otel odasına girdiğimizde hiç gerek yokken Ömer'in Çerkez'e ateş etmeye kalkışması, Binbaşı'dan söz ettiğinde konuşmasını engellemeye çalışması, kafamı karıştırıyordu. Son dönemde askerlerle, sivillerin çatışması sonucu teşkilatın eski etkisini yitirdiği bir gerçekti. Bu durumdan rahatsızlık duyan kimi yöneticilerin kendi başlarına bir takım operasyonlara giriştiğine ilişkin söylentiler benim de kulağıma gelmişti. Ama Binbaşı gibi deneyimli bir istihbaratçının bu tür bir pisliğe bulaşması bana çok mantıksız, hatta imkansız geliyordu. Anlaşılan kuyruğu sıkışan Çerkez, teşkilat içindeki çatışmalardan yararlanarak benim aklımı çelmeye çalışıyordu. İyi de amacı neydi? Onu serbest bırakacağımı düşünmüyordu herhalde. Kafamdan bunlar geçerken pilot kabinin kapısı açıldı, Ömer'in başı göründü.

"Bir dakika gelebir misiniz amirim?"

"Ne oldu?" diye söylendim koltuğumdan kalkarken.

"Pilot ineceğimiz bölge hakkında bir şeyler sormak istiyor."

Ayağa kalktığımda gözüm yeniden Çerkez'e kaydı. Yüzünü kaygı bürümüştü. Ona aldırmadan pilot kabinine yürüdüm. Kabin kapısından başımı uzatınca pilot sıkıntılı bir yüzle,

"İneceğimiz yerde fırtına var," dedi. "Sorun çıkabilir. Başka bir bölgeye inemez miyiz?"

Bu tür gizli operasyonlarda çizilen plana uygun davranmak çok önemlidir.

"Oraya inemeyeceğini mi söylüyorsun?" dedim, işin ciddiyetini öğrenmek için.

"İnmesine inerim de, biraz riskli. Bu havaalanı artık kullanılmıyor. Fırtına olmasa hiç sorun yok. Bu uçak rahatlıkla oraya iner."

"İnebileceksek rotayı değiştirmeyelim," dedi Ömer. "Binbaşı bizi orada bekleyecek."

Ne kadar da emindi. Binbaşı'nın havaalanında olacağından bir tek benim haberim var sanıyordum. Üstelik havaalanının kullanılmadığını da bilmiyordum.

Ömer'in sözlerini yeterli bulmayan pilot bana bakmayı sürdürüyordu.

"Ömer haklı," dedim. "Büyük bir tehlike yoksa, planlanan yere inmeliyiz."

Pilotun kaşları çatılmıştı ama söylenenlere karşı çıkmadı.

"Durum kötüleşmezse ineriz, yoksa başka bir havaalanı bulmamız gerekecek."

Koltuğuma döndükten sonra Çerkez'in ısrarlı bakışlarına rağmen onunla hiçbir şey konuşmadım. Ama içim hiç rahat değildi. İşin kötüsü ne düşüneceğime ne yapacağıma da karar veremiyordum. Bir kanun kaçağının sözlerine dayanarak kendi arkadaşlarım hakkında kuşkuya mı düşmeliydim ki bunların arasında amirim, babam gibi sevdiğim Binbaşı da vardı. Öte yandan adına istihbaratçılık denen bu tuhaf oyunda olmayacak iş yoktu. Az sonra Ömer pilot kabininden çıkarak yanımıza geldi. Koltuğa oturmadan,

"Rüzgâr yön değiştirmiş," dedi. "Fırtına ineceğimiz bölgeden uzaklaşıyor."

"Güzel," diye mırıldandım gülümsemeye çalışarak.

"Çay isteyen var mı?" diye dostça sordu Ömer arkaya yürürken.

Yüzüne yayılan çocuksu gülümseme dikkatimi çekti. Belki de onlardan kuşkulanmakla büyük bir hata yapıyordum. Onlar görev arkadaşlarımdı, benim için gözlerini kırpmadan tehlikeye atılırlardı, aynı şeyi ben de onlar için yapardım. Yine de aklımı kurcalayan düşüncelerden kurtulamadım. Ömer'e çay içmeyeceğimi söyleyerek, arkasından kalktım. Nereye gittiğimi merak eden Ömer'in soru dolu bakışlarıyla karşılaşınca elimle tuvaletin kapısını gösterdim. Ömer'in yüzünde hiç beklemediğim utangaç bir ifade belirdi, gözlerini kaçırdı. Bbu insan azmanının benim işememden duyduğu utancın altında yatan nedenleri düşünmek yerine tuvaletin kapısını iterek içeri girdim. Kapıyı sıkıca kapadıktan sonra tabancamı kılıfından çıkarıp namlusuna kurşun sürerek kolayca erişebileceğim, bedenimin sol tarafına, belimle pantolon kayışımın arasına yerleştirdim. Her türlü sürprize hazırlıklı olmalıydım.

İki saat sonra uçağımız kül rengi bulutların arasından inişe geçti. Küçük uçağımız fazla sarsılmamıştı. Bundan sonrası daha kolaydı. Ancak Çerkez böyle düşünmüyor olacaktı ki yüzü dışarıdakinden daha kara bulutlarla kaplanmıştı. Uçağımız aşağıdaki küçük havaalana yaklaşırken gözucuyla Ömer'le Erol'a baktım. Hiçte gergin bir halleri yoktu. Koltuklarında kendilerinden emin bir halde oturmuş, uçağın tekerleklerinin yere değmesini bekliyorlardı. Çok beklemediler; önce küçük, sarsıntılı bir dokunuş, ardından daha sert bir sürtünme, sonra uçağımız asfaltın üzerinde akmaya başladı. Giderek yavaşladı, sonunda durdu. Biz toparlanırken uçağın motorlarının hâlâ çalıştığını fark ettim. Pilot kabinine gittim.

"Sen inmiyor musun?" diye sordum pilota.

"Ben Ankara'ya uçacağım," dedi. "Sanırım siz karayoluyla devam edeceksiniz."

Eğer Çerkez'e birazcık inanacak olsaydım şimdi paniğe kapılmam gerekirdi. Çünkü bu ıssız havaalanı bir komplo için bulunmaz fırsattı. Üstelik bu fırsatı da bizzat Binbaş'ının kendisi yaratmıştı. Ama öte yandan böyle gizli operasyonlarda bu türden gözden ırak yerlerin seçildiği de görülmemiş iş değildi. Ülkedeki suç ortaklarını ele geçirmek için Çerkez Çetin'in yakalandığını kimsenin duymaması gerekiyordu. Uçağın kapısına yönelirken hâlâ kafalda bu düşünceler kavga edip duruyordu. Bu yüzden geride kaldım. Önce Ömer indi uçaktan, ardından Çerkez Çetin ile Erol, en son da ben. Merdivenlerden inerken sağ elimi mümkün olduğu kadar silahımın kabzasına yakın tutarak çevreye bir göz attım. Havaalanı bomboştu, dikkatle bakınca elli metre kadar ilerdeki hangarın girişinde bir Land Rover'ın durduğunu fark ettim. Binbaşı'yla adamları orada olmalıydı. Yanılmamıştım cipin kapısı açıldı, sırtında operasyonlarda giydiği deri ceketiyle Binbaşı çıktı dışarı. Gülümseyişini buradan görebiliyordum. Yanında başkaları da vardır diye düşündüm ama cipten kimse inmedi. Erol ile Ömer aralarına Çerkez'i almış beni bekliyorlardı. Ama kararlıydım onların önüne geçmeyecektim. Merdivenin son basamağına gelmeden,

"Siz yürüyün, ben arkadan geleceğim," dedim.

Ömer'in yüzündeki dostça ifade kaybolmuştu, kuşkuyla yüzüme baktı ama karşı çıkmadı. Çerkez ortalarında yavaşça terk edilmiş hangara ilerlemeye başladılar. Ben iki metre kadar arkalarındaydım. Aslında bu önlemin güvenlik açısından hiç bir önemi olmadını biliyordum. Hangarın içine yerleştirilmiş bir nişancı beni kolayca vurabilirdi, ama hiç değilse kuzu kuzu ayaklarına giden aptal bir av olmadığını onlara göstermiş olacaktım. Umduğum gibi olmadı, kimse bana ateş etmedi. Dahası biz hangara yaklaşmadan Binbaş'ı yanımıza geldi. Önümdeki adamların arasından beni görmeye çalışarak,

"Hayrola, niye geride duruyorsun?" diye yüzünde alaycı bir ifadeyle sordu. Ne düşündüğünü ne yapmaya çalıştığını biliyorum dercesine gülümsemeyi sürdürüyordu.

"Hiiiç," diyerek öne çıktım. Aslında bunu yapmamam gerektiğini biliyordum ama karşımda öğretmenim, yıllarca emir aldığım yöneticim vardı.

"Hiç olduğunu sanmıyorum," dedi. "Sende bir tuhaflık var."

Benim yanıt vermeme fırsat bırakmadan Çerkez,

"Ona anlattım," diye bağırdı. "Herşeyi biliyor. Beni öldürmekle kurtulamayacaksınız. Artık onu da öldürmek zorundasınız. Foyanız ortaya çıktı..."

Çerkez konuşmasını sürdürecekti ki Ömer silahını çekerek kabzasını ardı ardına adamın başına indirmeye başladı. Üçüncü darbeden sonra Çerkez yere, dizlerinin üzerine çöktü. Ömer'in saldırısı beni kendime getirdi, iki adım geriliyerek silahımı Ömer'e doğrulttum.

"Ona dokunmamanı söylemiştim," diye bağırdım.

Ömer söylediklerime aldırmadan silahın namlusunu Çerkez'in kafasına dayamış gözlerini Binbaşı'ya dikmişti. Aynı anda Erol'un da silahını çekerek bana doğrulttuğunu gördüm. Şimdi Binbaş'ı da silahını çekecek ve beni vuracaktı, sonra sıra Çerkez'e gelecekti. Onu da öldürecekler ve beni öldüren silahı onun eline vereceklerdi. Böylece kaçmakta olan Çerkez Çetin'in beni vurduğunu, çaresiz kalan arkadaşlarımın da onu öldürmek zorunda kaldığını açıklayacaklardı. Dosya böylece kapanacaktı. Bunun kaybedilmiş bir savaş olduğunu bile bile inadımı sürdürdüm.

"Silahını onun kafasından çek," diye bağırdım Ömer'e.

Ömer yerine Binbaşı karşılık verdi bana.

"Ne yani," dedi dudaklarındaki kendinden emin gülümseyişi yitirmeden. "Bir eroin kaçakçısı, bir katil için arkadaşını mı vuracaksın?"

Dönüp Binbaşı'nın gözlerinin içine baktım. Çerkez Çetin doğruyu söylemişti, anlattıklarının kanıtı bu arsızca bakan açık renk gözlerde saklıydı.

"Sizin benim arkadaşlarım olduğunuzdan artık emin değilim," dedim.

Binbaşı'nın dudaklarındaki gülümseme bir an için kayboldu; bir düş kırıklığı, bir an parlayıp yok olan bir öfke kıvılcımı ama sonra o buz gibi gülümseme yeniden belirdi.

"Saçmalama," dedi. "Biz aynı taraftayız."

Belki de beni öldürmeyi düşünmüyorlardı. Belki Binbaşı beni de Çerkez'in sözünü ettiği kendi teşkilatına almayı tasarlıyordu. Boyun eğmek, bu öneriyi kabul etmek hiç değilse kabul etmiş görünmek en iyisiydi ama yıllardır Binbaşı'ya hayranlıkla, gıptayla bakan egom ayaklandı. Ucunda ölüm bile olsa Binbaşı'nın yaptığı bu hatayı yüzüne vurmak, onun pis işlerine alet olmayacağımı söylemek için dayanılmaz bir istek belirdi içimde.

"Ben sizinle aynı tarafta değilim," dedim. "Ben görevi çıkarlarım için kullanmam."

"Bizim kullandığımızı kim söyledi?" diye sordu Binbaşı. "Teşkilatın ne kadar atıl kaldığını görmüyor musun?"

Binbaşı'nın açıklamaya çalışması kendime duyduğum güveni artırdı.

"Teşkilattaki atıllıktan kurtulmak için eroin ticaretine bulaşmaya gerek yoktur," dedim. Bunu söylerken hâlâ Binbaşı'ya bakıyordum. O anda büyük bir gürültü duydum. Ömer'in Çerkez'i vurduğunu sandım, O kadar gerilmiştim ki parmağım tetiğe kendiliğinden dokundu. Ömer sırtüstü yere yıkıldı ama Çerkez çöktüğü yerde kıpırdamadan öylece duruyordu. Çıkan gürültünün kalkmakta olan uçaktan geldiğini o anda anladım. Aynı anda elindeki silahı üzerime doğrultmuş olan Erol'un nefretle bakan yüzünü gördüm, O anda iki el silah sesi duydum. Bir an Erol'un bana ateş ettiğini sandım. Ama rakibim karnını tutarak yere yığılınca ateş edenin Binbaşı olduğunu anladım. Şaşkınlıkla ona baktım. Bu adam ne yapıyordu.

"Seni öldürmesine izin veremezdim," diye açıkladı. "Sen ikisinden de yeteneklisin. Ve bana lazımsın. Konuştuğumuzda bunları niye yaptığımı anlayacaksın."

Binbaşı bunları söyledikten sonra silahını Çerkez'e çevirdi.

"Ama önce şu heriften kurtulalım," diye ekledi.

"Yapma," dedim silahımı onu çevirerek. "Onu savcıya çıkaracağım."

Kaşlarının altından yüzüme baktı. Nefret yoktu bu bakışta, bir dostun kırılmış, incinmiş duyguları vardı.

"Yapma," diye uyardım onu.

Bakışlarındaki ifade küçümsemeye dönüştü.

"Bir alçak yüzünden beni öldüreceksen hiç durma," diyerek kararlı bir tavırla Çerkez'e döndü. Ben tetiğe ondan önce bastım. Kurşunu yiyince sarsıldı. İnanılmaz gibiydi ama Binbaşı'yı vurmuştum. Bir an ne yapacağımı şaşırdım. Tabancamın namlusun yere indirdim Binbaşı bana döndü. Karşısında durmaktan utanıyordum. Yere düşeceğini biliyordum, bir an önce düşsün suçlayan bakışlarla bana bakmasın istiyordum ama daha iyisini yaptı; namluyu doğrultup bir el ateş etti. İkimiz de aynı anda yere düştük. Başımı eğip baktığımda sol göğüsümde gömleğimden süzülen kanı gördüm. Binbaşı iyi bir atıcı olduğunu bir kez daha göstermişti. Başım asfaltın üzerine düştü. Binbaşı da az ötemde hareketsiz yatıyordu. Sonra Çerkez'i gördüm. Talihin kendisine yine güldüğüne inanamadan bir süre şaşkınlıkla etrafına baktı, kimse olmadığını görünce doğrularak Ömer'e yaklaştı. Cebinden kelepçenin anahtarını aldı. Kelepçeyi çıkardı. Koşarak Land Rover'e bindi. Homurtuyla yirmi metre ötemden geçen cipin benzin kokusunu duydum. Çerkez Çetin, Binbaşı'nın cipiyle, bu ıssız havaalanından uzaklaşırken ben hâlâ kendimi kaybetmemiştim.

*(Can Yayınları'ndan çıkacak olan **'Agatha'nın Anahtarı'** adlı yeni kitabı'ndan)*

Akşamsefası

Şiirimizin büyük ustalarından Ülkü Tamer'le Antep, çocukluk, sinema, dergicilik, İkinci Yeni, şair-şiir, Zülfü Livaneli (şarkı sözü), ölüm, doğa, aşk, at yarışları, futbol, günlük hayat ve yeni kitapları üzerine konuştuk...

"Şiir Fiyakadır"

AYHAN BOZKURT

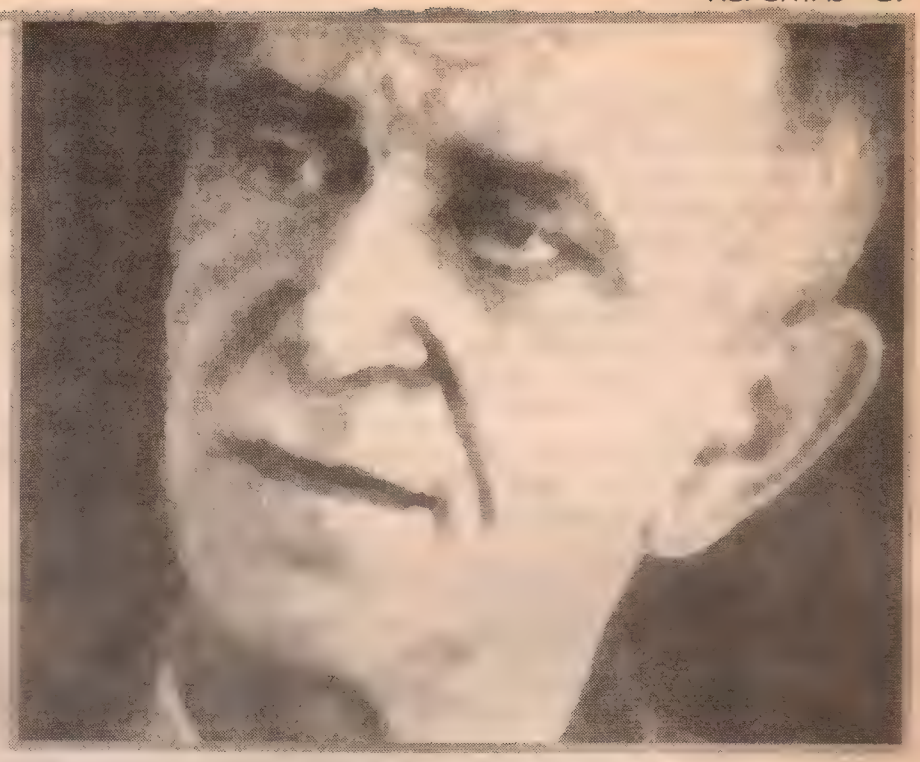

Her Şair kendini anlatır, başka birşey anlatıyormuş gibi görünsede. Şair çılgının tekidir... Neruda, Lorca bile kendini anlatır. Ne kadar bir boğa güreşçisini anlatsa da kendisi vardır orada. Halk Şiiri bana göre en büyük kaynaklaradan biridir. Karacaoğlan, Pir Sultan...

Mutlu bir çocuktum. Okumayı çok seviyordum. Okuduğum ilk kitabı hatırlıyorum; "Gençlik Hikayeleri" (Grimm Kardeşler'in). Bir mucize olmuş kitap hala bende duruyor. Okumak konusunda babam ve annem sürekli beni desteklerdi. Babam biz daha çocukken, bir kitaplık yaptırmıştı. Kitaplıkta özellikle dünya edebiyatından örnekler vardı. Sait Faik'in 1932 Basımlı kitapları da bulunuyordu. Bu kitaplığımız çok büyük bir hazineydi bizim için. Bende çocukluktan kalma sinema sevgisi var.

"Antep Neresi" isimli şiir kitabımın çoğu Antep'i anlatan şiirlerden oluşuyor. Bu şiirleri yazarken kaynak olarak Antep'e yöneldim. Bir süre şiir yazmadığım dönem oldu. Bunun özel bir nedeni yok. Ama beni yazmaya yeniden eşim Neslihan teşvik etti. İşte yazmadığım süreçteki ateşi canlandırdı. Son bir kaç yıldır sadece yazıyorum.

Antep'le ilgili yüzlerce anım var. Benim hep tekrarladığım bir söz vardır: "İnsanın anayurdu çocukluğudur" (Amodonun bir sözü) Ben de şöyle geri baktığımda anayurdumun, çocukluğumun Antep olduğunu görüyorum. 12 yaşıma kadar sürekli Antep'te kaldım. Lise dönemimde İstanbul'da yatılı öğrenciydim ama Antep'e gider gelirdim. Antep'le ilgili temel anılarım sinemayla ilgili.

Ben sinemacı olmayı düşündüm hep. Bana büyüyünce ne olacağımı sorduklarında sinemacı olacağımı söylerdim. Ama artist olacağımı düşünürlerdi. Oysa ben sinemacı, sinema salonu işletmecisi olmak isterdim. O zamanlar sinema bizim için herşeydi. 1947-48-49 yıllarında Antep'te 7-8 tane sinema vardı. En önemlisi de Nakıp Ali'nin sinemalarıydı. Bu çok önemli bir adamdı. "Allaben Anıları" kitabımın bir bölümünü Nakıp Ali'nin Sinemalarına ayırdım. Bu söylediğimin keyfini aldım diyebilirim, dışarıdan film ithal ettim. Amarcord filmini getirdim, Kan Davası, Macarlar, Merhaba Dünya... Sinema bana göre değişik bir törendir. Film başlamadan önce sinemayı koklayacaksınız, dediğim gibi bir törene dönüştüreceksiniz. Biz çocukken, film başlamadan iki saat önce sinemaya giderdik. Ve film başlayana kadar salonda otururduk. Türk sinemasından çok film yoktu. Çünkü o zaman Türk Sineması, İstanbul Şehir Tiyatrosu oyuncularının, yönetmenlerinin elinde bir çeşit tiyatro sineması gibiydi. Muhsin Ertuğrul, Süha Bilgeci, Cahide Sonku, Sami Ayanoğlu... vardı. Biz yabancı Amerikan filmlerini severdik. Kovboy filmleri, korsan filmleri daha çok ilgimizi çekerdi. Örneğin filmde bir atlı kovboy koşturmaya başlasın, sinema salonu alkıştan yıkılırdı. Benim ilk kahramanın Errol Flynn'di. Sonra Garry Cooper oldu. Bir de gangaster filmleri vardı ki, bayılırdım onlara. Mısır Filmleri vardı o zamanlar. Bu filmler Türkçe sözlü ve şarkılıydı. O dönemlerde Arapça yasaklanmıştı. Filmler sözden, şarkıya kadar Türkçe olurdu. Örneğin Sadettin Kaynak'ın şimdi bile dinlediğimiz "Enginde Yavaş Yavaş", "Üzgünüm Leyla" hep o filmlere yapılmıştır. Filmlerden, "Leyla İle Mecnun", "Harun Reşid'in Gözdesi", "Hurmalar Altında Cemile", "Paşanın Kızı" defalarca kez izlediğim filmlerdi. O dönemde Leyla Murat vardı ki kırıp geçirmişti Türkiye'yi... Hemen hemen her filmde başrol oynardı.

"Soğuk Otların Altında" ilk kitabım. Biz "A Dergisi"ni yayımlıyorduk. Kemal Özer, Adnan Özyalçıner, Onat Kutlar, Doğan Hızlan, Ergün Ertem, Ferit Öngören, Asım Bezirci, Demir Özlü... Ama asıl dergide koşturan Adnan Özyalçıner, Kemal Özer ve bendim. "A Dergisi Yayınları" adı altında **Soğuk Otların Altında** kitabım yayımlandı. Onat Kutlar ve ardından Adnan Özyalçıner'in kitabı yayımlandı. Ama uzun ömürlü olmadı, "A Dergisi" kapanınca yayınlarımız da durdu. Genç edebiyatçıların bir araya geldiği bir dergiydi. Biz her ay adam başı on lira verip çıkartıyorduk dergiyi. Benim profesyonel anlamda dergi editörlüğüm Milliyet Yayınlarıyla başladı, ve Milliyet Çocuk Dergisi diyebilirim. Sonra Milliyet Sanat Dergisi'ni aylık biçiminde yayınladık. Daha sonrasında Sanat Olayı'nı çıkardık. Tabi o zamanlarda elektronik bir daktilo ile çalışıyorduk, şimdiki olanaklar yoktu. Bizde sanat dergisi deyince nedense çok büyük bir ağırbaşlılık aranıyor. Ben **Öküz Dergisi**'ni bu yüzden çok seviyorum. Alçakgönüllü, dinamik, sevimli, canlı, son derece yaşayan bir dergi. Bir sanat dergisi elbette ciddi olmalı ama okuru iten dergi olmamalı. Böyle dergileri sevmiyorum.

İkinci Yeni daha çok biçimli ilgili bir atılımdı. İkinci Yeni başladığı zaman Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever sonradan kendi sesleriyle apayrı sanatçılar olarak ortaya çıktılar. Daha önce yazılmış şiirin sınırlarını zorlamaktı ve zorlandı, gümbür diye ileriye gidildi. Ve herkes o gitme noktasında yerini buldu. Cemal Süreya ile Edip Cansever farklı noktalara ulaştı ama bakıyorsunuz İkinci Yeni içerisinde bulunuyor. Aynı kalıp içinde düşünmemek gerekiyor bu anlamda.

Her şair kendini anlatır, başka birşey anlatıyormuş gibi görünsede. Şair çılgının tekidir... Neruda, Lorca bile kendini anlatır. Ne kadar bir boğa güreşçisini anlatsa da kendisi vardır orada. Halk Şiiri bana göre en büyük kaynaklardan biridir. Karacaoğlan, Pir Sultan...

Zülfü Livaneli benim bir şiirimi besteledi. Daha sonra "Memik'e Ağıt" şiirimi "Memik Oğlan" adıyla besteledi. Ardından bir kaset hazırladığını söyledi ve sözlerini benim yazmamı istedi. Diğer şarkılar için bana müzikleri verdi. Ve ben bu müzikler üzerine söz yazdım. Bunlardan "Güneş Topla Benim İçin", "Selam Olsun" öyledir. Bunların hepsi benim için bir şiir türüdür. Bir şekilde ayrı tutmuyorum.

Ölüm varolan ve kaçınılmaz bir şeydir. Sıradan, olağan bir şey... Korku, yakınlarımın düşeceği ya da onlardan duyacağım kötü şeyler... Aslında çok fazla korkularım yok. Bir laf vardır ya; korkunun ecele faydası yok. Üzüntü ise herhalde hayal kırıklığı...

İçtenlikle birşey söyleyeyim; insan aşk şiirleri yazar. Bunlar daha çok kafasında oluşturduğu şeyler oluyor. Biz biraz daha ürkektik. Ancak kafamızda yarattığımız şeyleri yazardık. Şu anda ben gerçekten eşimi düşünüyorum. Somut olarak yazdıklarımda eşim var. İlk aşkıma gelince, ilk aşkım ilkokul birinci sınıftaki öğretmenimdi.

At yarışlarını 30-35 yıldır izliyorum. Ama büyük bir keyifle... Ben Türkiye At Yarışı Yazarları Derneği üyesiyim. Bu bir kumar biçiminde değil, sadece keyif aldığım için ilgiliyim. Zaten ben at yarışlarının kumar olduğuna inanmıyorum. Çünkü bir insan kumar oynuyorsa bu at yarışı da olabilir, başka birşeyde... Benim at yarışı meraklısı arkadaşlarım var ama hiç birisi kumarbaz değil. Bu biraz da insanla ilgili.

Günlük Hayatımda fazla dışarıya çıkmıyorum. Evde çalışıyorum. Arasıra yürüyüş için çıktığım oluyor tabii... Gece hayatım yok. Son derece yalın ama son derece keyifli ve mutlu bir hayatım var. Bu anlamda da alkol kullanmadığımı söyleyebilirim. Belki kırk yılda bir kere bir kadeh rakı içebilirim. O da eş- dost toplantılarında, onun da bir kadehini bile içemediğim olmuştur. Gençlik yıllarımda içerdim. Sanki içki edebiyatçıların bir parçası gibi...

"A Dergisi" futbol takımını oluşturmuştuk. (Kemal Özer, Onat Kutlar, Adnan Özyalçıner) Altunizade'ye Memet Fuat'ın yanına giderdik. Ve futbol maçları yapardık. Hiç unutmam, bir maçta ben bir şut attım, kalede Adnan var. Şut kalenin iç direğine çarptı. Kale direğide Adnan'ın kafasına düştü. Ben o zamanlar Keşanlı Ali Destan'nında Manyak Cafer'i oynuyorum. Bizim ekiple Edebiyatçılar Birliği maç yaptık. Ben Edebiyatçılar Birliği'nde oynadım. Takım kaptanımız Orhan Kemal'di. Adnan Özyalçıner, Feridun Metin Aksın vardı. Karşı takımın kaptanı Haldun Taner'di. Hakemimiz ise Halit Kıvanç'tı. Biz, yani Edebiyatçılar Birliği 5-3 galip gelmiştik. Ben beş golden üçünü attığım için bir hafta tiyatroda benimle konuşmadılar. Birde çok ilginç bizim seyircimiz vardı. "Yürüyün Fazıl'ın Aslanları" (Fazıl Hüsnü Dağlarca) diye sloganları vardı. Böyle bir futbol sevgisi vardır bende. Galatasaraylıyımdır.

En çok sevdiğim şair Ahmet Muhip Dıranas'tır. Yakın bir tarihe gelirsek; Necati Cumalı, Behçet Necatigil... Daha yakınlar Cemal Süreya, Edip Cansever... Refik Durbaş, Ataol Behramoğlu, İsmet Özel... Daha gençleri söylersem, onlarda tek tek güzel şiirler buluyorum. İçinde şairliği taşıyor. Ama bana isim ver dersen, beklemeyi tercih ediyorum. Aradan zaman geçince de onlar genç şair olmuyor belki... Yalnız önemli birşey var; bizim zamanımızda ezbere şiir bilirdik. Dergilerdeki şiirleri ezberlerdik. Ezberleyelim diye değil tabiki. Şiiri okutan belirli dizeler oluyordu. Bu dizeler çarpıcıydı. Bundan dolayı hatırda kalabiliyordu, ezberleyebiliyorduk. Şimdiki şiirlere bakıyorum bütün olarak çok güzel ama dizeye verilen önem sanki arka plana atılıyor. Ama tekrar ediyorum çok güzel bütünlüklü şiirler görüyorum. Bana göre şiir fiyakadır... Bugün şiirin herşeyi iyi ama biraz fiyakası eksik gibi görünüyor.

Yazarlar ve aydınların hapishanelerde olması son derece büyük problem. İlk defa olan birşey değil bu, geçmişte de böyleydi. Türkiye'de bir olay olsa Rıfat Ilgaz'la Aziz Nesin bavulunu hazırlıyordu. Bir insanın düşünce suçundan mahkum edilmesi kadar alçakça birşey olamaz.

Yeni kitaplarıma gelince, şu anda "Yaşamak Hatırlamaktır" çıktı. Bir şiir kitabı var, adı "Günlerden Sevdalardan" olacak. Bir çalışmam daha var; "Divan Edebiyatı'ndan 40 Şiir". Bu kesinlikle bir antoloji değil. 40 tane Divan Edebiyatı'ından şiir alıyorum. Asıllarına kesinlikle bağlı kalarak bir düzenleme yapıyorum.

Akşamsefası

Yeni Kararlar Aldım Ucuzluktan

GÜLAY BATUR

Akşamsefası

Kitap Kapağı Açmadan

METİN CELÂL

MİNİMA MORALİA
THEODOR W. ADORNO
(Çev. Orhan Koçak - Ahmet Doğukan, Metis yay.)

Adorno, çağımızın en önemli düşünürlerinden biri. Frankfurt Okulu adıyla tanınan düşünce akımının da önemli adlarından. Müzik ve felsefe eğitimi aldığından olsa gerek genellikle müzikten yola çıkarak estetik üzerine görüşler ileri sürdüğü yapıtlar vermiş. **"Sakatlanmış Yaşamdan Yansımalar"** alt başlığını taşıyan **Minima Moralia** başyapıtı sayılıyor. Kitap küçük küçük denemelerden oluşuyor. Hayatın hemen her alanına, özellikle *"felsefe, günlük yaşam, siyaset, işçi hareketleri, edebiyat, müzik, psikoloji, faşizm, ırkçılık, savaş....."* konularında, denemeler bunlar. Tabii sonuçta herşey dönüp dolaşıp sanat, estetiğe, felsefeye ve ideolojiye geliyor. Kitabın arka kapağında söylendiği gibi *"Adorno'nun kendine özgü yöntemi de bu kitapta en güçlü ifadesini bulur; ilk bakışta önemsiz görünebilen tek bir olay ya da nesne (örneğin astroloji) Adorno'nun merceği altında, büyük tarihsel eğilimleri açıklayan bir şifre olarak belirmektedir."* Şunu da belirtmeliyim, **Minima Moralia**, küçük denemelerden oluşsa da kolay okunan bir kitap değil. Çeviriden mi kaynaklanıyor bilmiyorum ama okumak isteyenlerin inat etmesi, kolay pes etmemesi gerek. İnatla okumaya devam edenler kitabın tadını zaman içinde çıkartamaya başlayacak.

TÜRK SİNEMA TARİHİ
GİOVANNİ SCOGNAMİLLO (Kabalcı yay.)

Ülkemizde özellikle kültür sanat üzerine araştırmacılığın, tarihçiliğin ne denli zayıf olduğunu hepimiz biliyoruz. Bir çok sanat dalında değil tarihi bir döküm, ele gelir bir inceleme kitabı bile bulmak imkansız. Bu duruma bakınca Türk Sinemasının oldukça şanslı olduğunu düşünmemek elde değil. Onun en büyük şanlarından biri de **Giovanni Scognamillo** gibi bir araştırmacının inceleme alanı olması. **Türk Sinema Tarihi,** 1896'dan 1997'ye uzanan bir tarihsel kesiti içeriyor. 564 sayfalık bu dev eserde sinemanın tüm gelişim evrelerini, en ünlü sanatçısından, en gizli emekçisine, en sanatsal filminden en ticarisine kadar kapsayan bir genişlikte ele alıyor yazar. Üstelik yoruma olabildiğince az yer verip belgeleri konuşturarak. **Türk Sinema Tarihi**'nin genişletilmiş yeni baskısı birbirinden güzel fotoğraflarla ve renkli film afişleriyle desteklenmiş. Bir anlamda sinemanın görselliğinin kitaba yansıması da sağlanmış. Her sinema seyircisinin ihtiyacını duyacağı bir yapıt.

YAZMAK YA DA YAŞAMAK
JORGE SEMPRUN (Çev. İsmet Birkan, Can yay.)

Geçen ay **Neçayev Dönüyor**'u tanıtırken kitabın yazarı **Semprun**'dan da biraz söz etmiştim. **Semprun**, yazarlığının yanı sıra eylemci bir devrimci de. Belki de bu niteliği onun 2. Dünya Savaşı sırasında Buchenwald Toplama Kampı'na yollanmasına neden olmuş. **Semprun** bu dönemi ve kamp öncesini ona dünya çapında ün kazandıran **Büyük Yolculuk** kitabında anlatmıştı. **Yazmak ya da Yaşamak**'ta ise büyük savaşın bitimi ile özgürlüğe kavuşmasının öyküsünü anlatıyor. Bu aynı zamanda toplama kampında yaşadıklarıyla bir hesaplaşma. Çünkü, özgürlüğüne kavuştuktan sonra ne yaparsa yapsın, nasıl yaşarsa yaşasın kampta yaşadıkları belleğinden silinmiyor. Sürekli kendi ölümünü yaşadığını hissediyor, düşünüyor. Sonunda da, *"Kampın dışında hiçbir şey gerçek değildi, o kadar... Gerisi sadece kısa bir tatil, duyu yanılması, bulanık bir rüyaydı. Hepsi bu"* diyor.

Can Yayınları kitabı "Deneme" dizisi içinde yayınlamış. Kitabın kapağında da bunu açıkca belirtmiş. Arka kapaktaki tanıtım yazısında ise kitaptan "roman" olarak sözediliyor. Bana kalırsa tam anlamıyla bir anı kitabı **Yazmak ya da Yaşamak**. Ama nasıl adlandırılırsa adlandırılsa önemli bir belge ve özellikle **Büyük Yolculuk**'u okuyanlar için kaçırılmaması gereken bir eser.

ADA 4-4910
KANAT GÜNER (Ada Müzik yay.)

Eroin Güncesi ile önce medyanın sonra okuyucunun kalbini kazanmış bir yazardı **Kanat Güner**. **Öküz**'de yazdığı yazılarla isterse iyi bir yazar olacağını da kanıtlamıştı. Bu nedenle yazdığını söylediği yeni kitabı tüm okuyucularınca merak ediliyordu. **Kanat Güner**, güncesini tuttuğu eroinin kurbanı olup kısacık yaşamını noktalayıverdi yazdığı kitabı tamamlayamadan. Ölümünden sonra kardeşi **Sonat Antepli,** ondan kalanları, onun mirasını bir kitapta toplamış. İnce bir içsızısıyla ve yüreğiniz burkularak okuyorsunuz kitabı. Belki de adı sizi bu hale sokan. Çünkü, **Kanat Güner,** kitabın başında ve sonunda yer alan bölümlerde bir kara mizah harikası yaratıyor yaşadıklarından damıttığı sözcüklerle... Sanki emin adımlarla nereye gittiğinin bilincinde... Ama kitabın bence temel direğini oluşturan Beyaz Abla'nın öyküsü bu kara mizahın doruk noktası. **Kanat Güner**'in edebi yeteneğinin, yaşadıklarının dışına çıkıp yazdığında da ne kadar yetenekli olduğunun bir kanıtı. **Kanat Güner**, dünyadan erken gitmeyi tercih etti. Giderken de derin sorular sordu bize.. Şimdi bizim yapmamız gereken, medyada, hatta dergimiz **Öküz**'de de (bilerek ya da bilmeyerek) yaratılan (ve neredeyse tüm okuyucuları eroine başlatacak olan) "eroinman kahraman" efsanesini aşarak onun gerçek öyküsünü okumak, onun üzerinde düşünmek. Sanıyorum "Beyaz Abla" bu çaba için iyi bir başlangıç olacak.

DAMASCENO MONTEIRO'NUN KAYIP BAŞI
ANTONIO TABUCCI
(Çev. Kemal Atakay, Can yay.)

"Porto'da bir parkta bir gencin başsız cesedi bulunur." Lizbon'un skandal gazetelerinden biri hemen muhabirini olayı sıcağı sıcağına yansıtması için Porto'ya yollar. Muhabirimiz edebiyat üzerine tezini hazırlayan biridir. Porto'ya gitmek de, olayı araştırmak zorunda kalmak da hoşuna gitmez. Ama, o ne kadar kaçmaya çalışırsa çalışsın şahitler, muhbirler, istenmeden gelen bilgiler onu olayın içine sokar. Cinayetin görünenden çok farklı bir boyutu vardır. Araştırdıkça polis, çeteler, uyuşturucu ve kara para gibi olgular cinayet olayını karmaşıklaştırır. "Perreria Iddia Ediyor"la tanıyıp sevdiğimiz, hemen tüm önemli eserleri Türkçe'de yayınlanan ve geçen yıl İstanbul'a gelen yazarın gerçek bir olaydan yola çıkarak yazdığı son romanı **Damasceno Monteriro'nun Kayıp Başı**. Gerçekten yaşanmış bir olaydan yola çıkarak anlatı oluşturmanın ilginç bir örneği.

SEKS NEDEN KEYİFLİDİR?
JARED DIAMOND (Çev. Sinem Gül, Varlık yay.)

Varlık Yayınları'nın yeni dizisi bilim üzerine popüler, kolay anlaşılacak ama yeni ve ilginç bilgilerle yazılmış kitaplardan oluşuyor. **Seks Neden Keyiflidir?** bu dizinin kitaplarından. Yazar, insanın cinsel evrimini araştırırken aynı zamanda neden sekse, cinsel birleşmeye ve tabii cinsel aşka gereksinim duyduğumuzu araştırıyor. Kitabın en ilginç yanı konuyu ne cinsel birleşmeleri tarfi ederek, ne de jinekolojik açıdan bakarak ele almamış olması. İçgüdünün ve davranışların izini sürerek ve daha çok insan ilişkilerinin tarihine, doğasına bakarak sonuçlara ulaşmaya çalışıyor. Bilimsel bilgiyi de dizinin genel bakış açısı içinde herkesin anlayabileceği bir şekilde vermeye çalışıyor.

SAYILARIN GİZEMİ
ANNEMARIE SCHIMMEL
(Çev. Mustafa Küpüşoğlu, Kabalcı yay.)

Üçler, beşler, yediler, kırklar.... Sayıların günlük hayatımızda gizli, gizemli ve de önemli bir yeri var. Onlara bağlı bir çok batıl itikatımız, takıntımız oluşmuş. Yedinin uğuru, onüçün uğursuzluğu, kedinin dokuz canlı olması... Bir çok şey sayı ile ifade ediliyor. İslamiyet, özellikle Mevlevilik üzerine araştırmalarıyla dünya çapında tanınmış bir yazar olan **Schimmel**, artık uygarlıklardan itibaren sayıların insan hayatındaki, dindeki yerlerini, bir çok gelenekte niçin aynı anlamlara geldiklerini araştırmış. Kitabı okuyanlar sayıların gizemi hakkında bir çok bilgi sahibi olmak yanında *"En azından trafik ışıklarının niye üç aşamalı olduğunu, birçok insanın niye arabalarının plakalarında belirli uğurlu sayılar (çoğunlukla yedi ve yedinin katları) seçtiğini ve niye bir çok insanın triskaidekaphobia'nın, yani 'onüç korkusunun' ürkütücü adından rahatsız olduklarını anlayabilecekler - umarız"*.

PANAMA TERZİSİ
JOHN LE CARRE
(Çev. Mehmet Harmancı, İnkilâp yay.)

Le Carre, özellikle soğuk savaş dönemini anlattığı **Soğuktan Gelen Casus** ve **Köstebek** gibi romanlarıyla tanınmış bir yazar. Kendisinin de istihbarat kökenli oluşu, belki de aynı bölgelerde görev yapmış olması nedeniyle hem konuya hakimiyeti, hem de anlattıklarının çoğunun sonradan gerçekleşmesi (gerçekten de İngiliz İstihbaratında Sovyetler için çalışan bir grup tespit edildi ve Köstebek'in yazarın romanındaki gibi çok üst düzeyde bir yönetici olduğu anlaşıldı) ona verilen önemi daha da artırmış. **Le Carre**, aynı zamanda diğer bestseller yazarlarından farklı olarak sırf yazdıklarıyla değil yapıtlarının edebi tadı ile de dikkati çekiyor. Son romanı, **Panama Terzisi**'nde Panama Kanalı'na yönelik bir istihbarat çalışmasının öyküsünü anlatırken yeri geldiğinde casusların, onların örgütlerinin ne kadar aptalca davranışlarda bulnabileceklerini, nasıl kolayca aldatılabileceklerini anlatıyor. Kitap yayınevince olağanüstü büyük bir punto kullanılarak 476 sayfalık bir boyuta ulaştırılsa da kolayca okunuyor. Tek sorun anlamsız cümleler, hatta paragraflar, insanın gözüne batan atlamalar ve tashih hataları. **Mehmet Harmancı**'nın deneyimli bir çevirmen olduğunu bildiğim için bu sorunun redaksiyondan kaynaklandığını sanıyorum. Okuduğunuz eser bir casus romanıysa ve **Carre** yazdığı için her cümlesinin ayrı bir önemi varsa, hatalar daha da çok rahatsız ediyor.

KISACA

ELEKTRONİK EROS
CLAUDIA SPRINGER
(Çev. Hakan Güneş, Sarmal yay.)

"Elektronik Eros, Terminatör, Robocop tiplemeleri başta olmak üzere sinemanın yenilmez zırhlı sayborglarını; biri yirminci yüzyılın erken, öbürü geç dönemlerinden iki makine kadın karşılaştırmasını ele alıyor, inceliyor ve tartışıyor. Kitaptaki inceleme süreci, tartışmanın doğası gereği resimli kitaplardan bilimkurgu romanlara, dergilerden

Bir Kitaptan Bir Şiir

İşte Gülüm Buna Hayat Diyorlar

işte gülüm buna hayat diyorlar
ve onarmıyor günler, geçmiş günleri
alışkanlıklar bizi kendimizden öteye götürmüyor kimi
birdenbire eski bir fotoğraftaki ışık değişiyor
avlunun köşesindeki yaban otlar
hırçın bir kokuyu yükleniyor

baban, eski baban olmuyor mesela
bir babanın bile anıları değişiyorsa...
şaşırma gülüm, dikenlerini sakın onlardan

kapılar hızlı çarpıldığında, alkolün dumanlı havasında
sana kalan, yüzünün esrarında bir koyu leke....
pencerenin kenarında cezayir menekşesi yok artık
ne de kınalan saksıları ağlayarak yapıştıran
geçmişindeki gibi masum bakışlı bir anne

büyümek her zaman onurlu değildir
ne de ağlamaklı bir sesi avutmaya
geceyarısı açılan bir telefon

çiçekli bahçenizi kurtlar kemiriyor
pamuk prenses yedi cücelere ihanet içinde
ve prens uzak bir limanda seni beklerken köreliyor
ona sapladığın hançer senin bağrında şimdi
çünkü o bilmiyor, çünkü masal bitti
büyümek her zaman onurlu değildir ki!

ve resimler bile değişiyor
bir gün bir anı olarak korunduğunun da
değişen, yaşayan ve kirlenen bir hayata sahip
olduğunu kabul edemiyorsun
o ayak izleri senden önce geçmişti oradan
önce ya da sonra yalnızca bir adlandırma kimi

işte gülüm buna hayat diyorlar

Özlem Sezer (*Derin, Yön yay.*)

Bir Kitaptan Bir Bölüm

Direniyorum, uykusuzluğa, sosyal cibiliyetsizliğe, cahilliğe, kemik ağrılarına, erken bunamaya, küçük adamlara meydan okuyorum. Bütün bu gürültü patırtıdan sonra sonum Orhan Veli gibi çukurda son bulursa millet bana şeyleriyle gülecek diye korkuyorum albayım, yine başkalarının incitmesine, acıtmasına izin vermemeye karar verdim ama benim kararlarım lafta bile kalmıyor ki albayım. Klasik bir teraziyim ben, karar veririm, karar veririm, karar veririm. Herşey bir yana bir çift kağıdın varsa bir kıyak yapsana albayım, ben sana sabundan kurufasulye yaparım. Veya dolaptan aşırdığım tereyağını verirsin, askerlerine yedirirsin.

Kanat Güner (*Ada 4-4910'dan*)

Akşamsefası

filmlere ve televizyon programlarıyla bilgisayar yazılımlarına kadar bütün alanları kapsıyor." (Arka kapaktan)

YEŞİLÇAM SOKAĞI FOTOĞRAFLARI
TANER AY (Çalıntı yay.)

Taner Ay üslubu, farklı bakış açısı ile tanınmış bir eleştirmen. Esas olarak edebiyat ve rock kültürü üzerine yazsa da o bir sinema eleştirmeni. **Yeşilçam Sokağı Fotoğrafları**'nda **Suphi Kaner**'den **Hayati Hamzaoğlu**'na bir çok sanatçıyı **Taner Ay** kendine özgü yöntemleriyle değerlendiriyor, tanıtıyor.

BİR AŞK TEFECİSİNİN NOTLARI
JORDİ VIRALLONGA
(Çev. Serdar Çelik, Era yay.)

Çağdaş İspanyol Şiiri'nin tanınmış şairlerinden **Jordi Virallonga**'nın Türkçe'de yayınlanan ilk şiir kitabı. Şair sözcüklere yüklediği çok yönlü anlamlar ve gündelik yaşama görülmemiş bir tarzda bakışıyla tanınıyormuş. *"Anılar ve beyaz bir ev verebilirim sana / fırtınalar geldiğinde korunman için;/ konuşulacak şeyler arkadaşlar döndüğünde / veya eğer ihtiyacın varsa bir başka kısa hayat / yeniden var etmek seni ellerimle."*

AHLAK, ESTETİK VE ŞİİR
OKTAY TAFTALI (Gendaş yay.)

"Yurdum İnsanı", şair, felsefeci ve Öküz'ün başyazarlarından **Oktay Taftalı**'nın günümüz Türk Şiirinin somut örneklerinden yola çıkarak ahlak, etik ve estetik hakkında özgün tezler geliştirdiği kitabı. Taftalı kitapta yer alan yazılarında belirli bir bütünlük içinde hem Türk Şiirini değerlendiriyor hem de genel bir felsefi bakış oluşturmaya çalışıyor.

HIZ VE POLİTİKA
PAUL VIRILIO
(Çev. Meltem Cansever, Metis yay.)

"**Dromoloji üzerine bir deneme**" alt başlığını taşıyan bir kitap. Yazar kendisini bir şehir düşünürü olarak tanımlıyor, **Hız ve Politika** Türkçe'de ilk kitabı. *"Bugün yeryüzünü kasıp kavuran ekonomik savaş, ilan edilen savaşın, gelecek olanı hızlı ve kısa hücumun henüz yavaş ilerlemekte olan bir safhasından başka bir şey değildir; çünkü savaşın olmadığı durumda sınıfsal iktidar olarak askeri gücü pekiştiren de bizzat bu ekonomik savaştır."*

ŞAHİTSİZ VAKİTLER
EBUBEKİR EROĞLU (Yapı Kredi yay.)

Kitabın girişinde şu sözlerle tanıtılıyor şair; *"Ebubekir Eroğlu, gerek şiirlerinde gerekse deneme yazılarında insanı ve hayatı sorgular hep; İnsanın bu dünya içindeki yerini. Bir romantiktir."* **Şahitsiz Vakitler, Ebubekir Eroğlu**'nun yeni şiirlerinden oluşuyor. *"yenilmek mesele değil / ilham eder bir daha denemeyi / balta yemiş bir ağacın / sürgün vermesi gibi"*

MEMLEKETİNİ ÖZLEYEN YENGEÇ
YERVANT GOBELYAN
(Çev. Hagop Gobelyan, Aras yay.)

Yervant Gobelyan, günümüz Ermeni edebiyatının tanınmış isimlerinden. Ermenice'de şiir ve öykü kitapları yayınlanmış. Sanıyorum Türkçe'de ilk kez kitap olarak yayınlanıyor öyküleri. Türkiye'nin, İstanbul'un havasını yansıtan, kolay okunan, içten öyküler yazmış Gobelyan.

YASEMİNLİ MEKTUP
MESUT ADNAN (Hera yay.)

Genç kuşak şairlerinin en yenilerinden **Mesut Adnan**. İlk kitabıyla ilgi görmüş, merak uyandırmış. **Yaseminli Mektup** ikinci kitabı. *"Desenini değiştiriyordu / yüzündeki kelebek / öpüyordu seni belki de / kendi bahar odasında"*

BELKİ DE KAYBEDEN ZAMAN
ÖZCAN KARABULUT (Can yay.)

Kendine has farklı anlatımıyla genç kuşağın önemli öykücülerinden Özcan Karabulut'un yeni öykü kitabı **Belki de Kaybeden Zaman.** *"Klasik öykü sınırlarının dışına taşan, öyküyle anı, anıyla günce arasında gidip gelen, birbirine geçişli, tümden bakıldığında birbirini tamamlayan metinler var Belki de Kaybeden Zaman'da."*

BİR ŞEHRİN HATIRA FOTOĞRAFLARINDAN
ÇİĞDEM SEZER (Hera yay.)

Dergilerde yayınlanan şiirlerinden, kitaplarından tanıdığımız bir şair **Çiğdem Sezer. Bir Şehrin Hatıra Fotoğrafı** ile de **1998 Orhan Murat Arıburnu Şiir Ödülü**'nü kazanmış. *"adın adımdır bilmezsin / yakamda bir tutam kır / yeşili, senden / geçsem de geçemem aşkın tül kafesinden"*

GECENİN GÖZLERİ
MEHMET KARTAL (Aykırı yay.)

Türkiye'nin ilk "hırsız" yazarı **Mehmet Kartal**. Onu daha önce yayınlanan polisiye kitaplarından tanıyoruz. **Gecenin Gözleri**'nde eski mesleğinden anılar anlatıyor.

En Çok Güldürenler

1. **Lombak**, Bahadır Baruter - Fatih Solmaz (L-manyak yay.)
2. **Karikatürler 2**, Selçuk Erdem (Parantez yay.)
3. **Komikaze IV**, Erdil Yaşaroğlu (Leman yay.)
4. **Yüreğinin Götürdüğü Yerden Gel**, Can Barslan (Parantez yay.)
5. **Üç Yanlış Bir Doğruyu Getirir**, Gani Müjde (Parantez yay.)
6. **Yine mi Yazılı Var**, A. Gülüm - K. Gönen (İletişim yay.)
7. **Falınızda Rönesans Var**, Ferhan Şensoy (Ortaoyuncuları yay.)
8. **Asterix**, Sezar'ın Tacı (Remzi Kitabevi)
9. **Tommiks**, Lanetli Ada (Aksoy yay.)
10. **Hasbi Tembeler**, Mort Walker (Aksoy yay)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkanı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

Bazı başlıklar kitabın içeriğini de anlamamıza yetecek; "Çalma eyleminden Harmanlamalar", "Hırsızlık ve Gasp Cinayetleri", "Oto Fareliği", "Definecilik Aşkı", "Park İlişkileri ve Cinayetler", "Yalnız Yaşayan Bayanlara Saldırı".

DERGİLER

ÇALINTI

"Müzik Kültürü Dergisi" **Çalıntı**, 30. sayısı ile yedinci yaşını kutluyor. Gerçekten de bir azim ve inat dergisi **Çalıntı**. İlk sayıdan itibaren giriş yazılarına bakan hep son sayıyı okuduğunu sanır ama gördüğünüz gibi otuzuncu sayıyı da devirmiş. Bjork, Barbra Streisand, Yoko Ono, Politik Rock'un Kayıp Ozanları, Kürt Müziği ve Kültür **Çalıntı**'nın bu sayıdaki konularından. **Çalıntı'**yı edinmek için "İstiklal cad. Atlas Pasajı, 207/9 Beyoğlu - İstanbul" adresine yazmalısınız.

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT HARİTASI

Kısa adıyla **Harita**, bir başvuru kaynağı. İstanbul'daki kültür ve de sanat olaylarını daha hayata geçirilmeden okuyucuya bildirmeyi amaçlıyor. Sinema, tiyatro, konserler, sergiler, opera, bale, yeni çıkan kitaplar, kasetler, geziler konuları arasında. Ayrıca dergide kısa kısa ve hoş yazılar da yer alıyor. **Harita**'yı İstanbul'un büyük kitapçılarından edinmek mümkün.

MAVİ PORTAKAL

"Dünya bir portakal maviliğinde" ve portakal da bilindiği gibi Antalya'nın simgesi. **Mavi Portakal**'ı Antalya Tömer yayınlıyor. Kış 99 tarihli sayısı ile oldukça toparlanmış, kendine ve ele gelmiş. Bahadır Bayrıl, Murathan Mungan, Ahmet İnam, küçük İskender, Cezmi Ersöz, Serdar Koçak gibi şair ve yazarlardan öyküler, incelemeler, şiirler yer alıyor. Adresi; Tömer Antalya Şubesi, Sinan mah. Cebesoy cad. no.26, Antalya.

SANAL ÖRDEK

Sanal Ördek, "haftalık mizah dergisi" alt başlığıyla çıkıyor ama daha çok kültür dergisi görünümünde. Güncel konularda yazılar, denemeler, şiirler, söyleşiler var. Yazarların çoğunu da **Express**'den hatırlıyoruz. Akif Kurtuluş, Tarık 2000 Ziyad, Cezmi Ersöz, Altay Martı, Cem Sancar, Mesut Kara, Tolga Çandar ilk sayının yazarlarından. **Sanal Ördek**'i tüm gazete bayilerinde bulabilirsiniz.

ÇINAR

Çınar, Giresunlu bir dergi. Orada hazırlanıp, basılıyor. Yazarlarının çoğu da sanıyorum Giresunlu. **Çınar**'da Fethi Naci'nin anıları, Hakan Adanır, Mustafa Güngör, Osman Canik gibi şair ve yazarların şiir, öykü, deneme ve eleştirileri yer alıyor. Yazışma adresi; Gazi cad. 48 Giresun.

KAOS GL

"Eşcinsellere kendilerini bulma ve ifade etme konusunda hiçbir zaman fırsat verilmedi ve hassasiyet gösterilmedi. Çoğu heteroseksüel insan küçük yaşta cinselliklerini yaşayabiliyorken, bizler o güzelim yılları çelişki ve yalnızlık içerisinde geçiriyoruz." Memleketimizin tek escinsel dergisi **Kaos GL** kadın ve erkek eşcinsellerin özgürce sözlerini söyleyebilmeleri ve sorunlarını tartışabilmeleri amacında. Bilgilendirici broşürler de veriyor. Ocak sayısının broşürleri "Kondom ve Doğum Kontrol Hapları", "Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar", "Hepatit B". Adresi; Ali Özbaş, PK 53, Cebeci - Ankara.

MAHŞER

Mahşer, büyük boyda bir fanzin. Şiir ve öykü ağırlıklı. Son sayısındaki hemen tüm yazıları ve şiirleri Taylan v.s. yazmış. Ünlü "Kaybedenler Kulübü"ne yakın bir havası var. Mahşer'i Beyoğlu Atlas Pasajı ve Kadıköy Akmar Pasajı'ndan edinmek mümkün.

Mevzu

Chat'leşmek

İnternet'in faydalarından ve de faziletlerinden söz etmeye gerek yok sanırım. Büyük bir özgürlük ortamı. Herkes kendi sözünü, düşüncesini istediği şekilde açıklayabiliyor. Bu da tabii, düşünceyi her zaman kontrol altında tutmayı seven, "insanın iyisi düşünmeyenidir" diyen yönetimler için bir kabus olmasına neden oluyor.

Onlar internetteki seks içerikli siteleri bahane ederek, halkın ahlakının bozulacağı bahanesine sığınarak, bu özgürlük ortamını kontrol altına alamaya çalışıyorlar. Daha doğrusu kontrol altına almanın yollarını arıyorlar. Oysa dertlerinin düşünce özgürlüğünü sınırlamak olduğu apaçık.

Geçtiğimiz günlerde bu sınırlama için ilk ve en önemli adımlardan biri atıldı. Hemen her mahallede bulunan internet kafeler kapatıldı, mühürlendi. Niyetleri, bilgisayar almaya gücü yetmeyenleri, öncelikle öğrencileri internet ortamından kopartmak. Bahane de hazır, bunların adı "kafe" ya, kahve ruhsatı almaları gerekirmiş. Neyse ki basının sesi gür çıktı ve şimdilik bu uygulamadan vazgeçtiler.

Belli bir amacınız varsa, bir araştırma yapıyorsanız internet yararlı bir alet. Dünyanın neresinde yazılmış olursa olsun ilgilendiğiniz konudaki kitaplara, yazılara ulaşma imkanınız var. Sizinle aynı konuda araştırma yapanlarla haberleşme olanağınız var ve de onlarla anında yazışma (chat yapma) olanağınız var.

Belli bir amacınız yoksa internet tam anlamıyla bir zaman tüketme makinesi işlevini görebiliyor. Şarkı türkü dinleyebilir, sevdiğiniz sanatçıların fotoğrafına bakabilir, hatta filmlerini izleyebilir ve bu da sizi açmazsa chat yapabilirsiniz.

Chat'in Türkçe'de karşılığı geyik yapmak. (Bilgisayarcılar yine türkçeye sevgi ve saygıları nedeniyle bu "chat" sözcüğüne de "sohbet odaları" karşılığını bulmuşlar, sağolsunlar). Üstelik sanal ortamda olduğunuz ve karşınızdaki kişiler sizi tanımadığı için sözünüzü sakınmadan söylemekte sonuna kadar özgürsünüz.

Son zamanlarda sohbet odaları internetin en çok ziyaret edilen yerleri... İsterseniz aklınıza geleni konuşuyorsunuz, isterseniz belirli bir konuyu seçip o konudaki odaya giriyorsunuz.

Bu en azından teoride ve bilgisayarcıların hayalinde böyle. Çünkü "yurdum insanı", her şeyde olduğu gibi bu sohbet işinde de kendi insiyatifiyle düzeyi belirlemiş. En özel konulu sohbet odalarında bile boş laflar ediliyor. Öyle geyik felan değil tamamen boş laflar. Boş laflar sıkmaya başlayınca da küfür başlıyor. En belden aşağısından küfürler...

Herhangi bir mahalle kahvesinde bile bu sohbet odalarında konuşulandan daha düzeyli ve içerikli konuşulduğu kesin. Çünkü sohbet odaları bir özgürlük ortamı sağladığı için ve de sanal olduğu için herkes içindekini fütursuzca kusabiliyor. Yurdum insanının içindeki de kuşkusuz küfür.

Sosyologlar açısından ilginç bir ortam bu sohbet odaları. Küfür edenlerin yaşları ve kültür durumlarını araştırmak bile önemli veriler sunabilir. Sohbet odalarında genellikle 15 - 20 yaş arasında, büyük şehirlerde yaşayan, bilgisayar alabilecek maddi güce sahip, eğitimli, çoğu halen lise ya da üniversitede okuyan gençler var. Bu çoğunluk işte sıkı bir geyiği döndürecek kadar bile kültüre sahip olmayan, ister istemez sık sık küfüre sığınanlar....

"Genel ahlak, genel ahlak" diye başımızın etini yiyip her şeyi yasaklamaya çalışanlara da sohbet odalarını öneriyorum. Biraz orada geçen diyalogları izlesinler, kendi yüce genel ahlak kavramlarının yurdum insanına ne kadar aykırı geldiğini görsünler de akılları başlarına gelsin. Her şeyi yasaklamaktan vazgeçsinler...

Sohbet odalarına, chat'e karşı mıyım? Hayır. Bu bir modadır, bir zamanlar telsizin moda olması gibi. Ve rahatlamak ve ferahlamak için gereklidir. Chat yapan arkadaşlarda bir süre sonra kelime dağarcıklarındaki küfürlerini bitirince ya sohbet odalarına gelmemeye ya da geyik düzeyinde de olsa konuşmaya, fikir alışverişi yapmaya başlarlar. İşte o zaman devlet büyüklerimizin korktuğu başına gelir. Yurdum insanı düşündü mü öyle bir düşünür ki, onu hayata geçirmeden duramaz...

M.C.

Akşamsefası

Biz Televizyonu Çok Sevmiştik Ya Da Gözümüzde Büyütmüştük...

MİNE SÖĞÜT

Dünya her zaman batıda, bizim için olduğundan daha hızlı döndü. Bill Clinton'ın yürümeyi, konuşmayı ve gülmeyi öğrendiği yıllarda Amerika'nın orta halli ailelerinin evinde bile televizyon vardı. Süleyman Demirel ise, televizyonun cismiyle burun buruna geldiğinde çoktan "baba" olacak yaştaydı... Dolayısıyla da onlar öyle oldular, biz böyle...

Bu envai çeşit adla tanımlanan televizyon, her dönemin en parıltılı yıldızı olma becerisi sayesinde, yükselip alçalan değerlerin içinde popülerlik istikrarını başarıyla koruyan tek kahramanımızdır. O kahramanın bugününü biz (ben ve bu yazıyı okuyanlar) sevmeyiz. Ama 30 yaş civarında olan bizlerin çocukluk ruhunda, 50 yaş civarında olan annelerin babaların hercai çalarında ve gitti gideceklerin sonbaharında gönüllere taht kuran, geçmişin siyah beyaz, tozlu kelebeği, duyguların derinlerinde bir yerlerde hala pıtır pıtır kanat çırpar.

O yıllar iyimserlik yıllarıdır. Gelecekten hala bir şeyler umulan, "güzel günler göreceğiz çocuklar, güneşli günler göreceğiz..." yıllarıdır. İnsanlar kitaplara inandıkları gibi televizyona da inanırlar. En içten duygularla o sanal dosta sıkıca sarılırlar. Ülke tarihinde ilk kez devlet memurları o yıllarda star olur. (Bkz. bir Tuna Huş, bir Cemile Kutgün).

Türk Halk Müziği korosunun elemanları sadece o yıllarda pop yıldızlarının mertebesine yükselebilirler.

Sadece o yıllarda kayıtsız şartsız tüm diziler, repliği repliğine ezberlenip bir hafta boyunca küçük büyük herkesin diline dolanır. 60'larda başlayan televizyon meltemi, 80 sonrası rüzgara dönüşüp 90'larda azgın bir kasırga olduğunda, 30 yaşın üstündeki bizlerin içimizin titremesi bundandır.

O naif ve tatlı kız çocuğunun, gün gelip yürek söken, canlı canlı göz oyan cadı bir kadın olacağını o zamanlar kimse düşünmek istemezdi. Sanılırdı ki bir ömür, televizyon akşamın yedi buçuğunda başlayacak ve onbir buçuğunda bayrak töreniyle bitecek; sanılırdı ki bir ömür ekrandan sızan birkaç saatlik büyüyle geçecek; sanılırdı ki küçük evin Laura'sı hiç büyümeyecek ve 1999 hep bir dizi filim adı olarak kalacak, hiç gelmeyecek. Zaten sanılırdı ki Ecevit birgün kanatlanıp melek olacak...

1968'de Amerika'nın Vietnam'ı işgalini naklen izlemek en babayiğit düş avcısının bile aklından geçemeyecek kadar uzak bir hayaldi.

1968 yılının ilk günlerinde TRT televizyonu, Ankara'yla anca baş a çıkarken, İstanbul'da Teknik Üniversite televizyonu haftada sadece bir gün karınca kararınca gönülden kopan bir gayretle yayın yapabiliyordu. Ve haftanın o biricik günü yüz bin İstanbullu (hesaplayın, bu kadar insan bugün Ali Sami Yen'i ve Fenerbahçe stadını anca doldurur) nefeslerini tutup Fecri Ebcioğlu'nun hazırladığı, adı nedense Büyük Geçit olan müzik programını izlemek üzere televizyonlarının karşısına mıhlanıyordu.

Bu yayın için ilk kez kameraların karşısına geçen Altan Erbulak'ın aklına gelen ilk sözler de yayının kendisi gibi pek naifti.

"Nevra beni görebiliyor musun? Bak gözümü de kırpıyorum. Baak televizyondayım. Beni görüyor musun?

Altan Erbulak'ın arkadaşı Nevra, evde bu sözleri duyduğunda, şehirdeki yaklaşık yüz bin televizyon seyircisiyle birlikte kahkahayla gülmüştü. Halkın espri anlayışının da naif olduğu yıllardı o yıllar.

1970'lere televizyon günlük yaşamdaki o kocaman koltuğuna ilişmişti. O koltuğa tamı tamına kurulması ve yayılması biraz zaman alacaktı.

Hayatımızın bu çekingen ve saygılı konuğunu, birgün arsızlaşıp tüm yaşamımıza egemen olacağını hiç düşünmeden sevmeye başladık.

Camın ardında ne görsek inandık. Çoğu Amerikalı olan aktör ve aktrislerin canlandırdığı kahramanlar için kah güldük kah aladık. Hatta daha da ileri gidip kişilik bölünmeleri yaşadık. Özellikle o yıllarda çocuk olan bizlerin dünyasında elektrikli bir dünyadan kopup gelen bu hayal kahramanları, resimli kitaplardaki ve ninelerimizin dişsiz ağızından dökülen masallardaki kahramanların pabucunu çoktan dama atmıştı.

Bütün kız çocukları kendilerini "Çarli"nin bir meleği sanıyorlardı. Kısa saçlılar Sabrina, sarışınlar "Cin", esmer uzun saçlılar "Keli".

Kepçe kulaklı çocukların hepsiyle "Kepçekulak, Mistır Sıpak"diye alay ediliyordu.

Evimize gelen büyüklerden iyi kalpli ve cefakar kadınlar gözümüzde "Pamela"dan, şirret ve bilmiş olanlar, hele hele içki içenler "Suelın"dan farksızdı.

Babamızın patronu pis bir "Ceyar", iş yerindeki en yakın ve yakışıklı arkadaşı iyi huylu "Babi"ydi.

Üstümüz başımız kirlendiğinde annemiz bizi "Pasaklı Seli" diye azarlardı.

Uyumadan önce dua ederdik "Allah babacığım n'olur" Kimbıl" bizim kapımızı da çalsın, biraz da bizde saklansın" diye.

Sadece küçükler değil kocaman insanlar da televizyonun o garip büyüsü içinde kendilerine göre bir masalın peşindeydiler.

1976 yılında yayınlanan bir "TV'de 7 Gün" dergisinde bu masallardan birinin çok garip bir öyküsü var. Bir televizyon seyircisi haberleri sunan Aytaç Kardüz'ün tam iki ay boyunca ne giydiğini, giydiklerinin tahminen kaç lira olduğunu hatta renklerinin bile ne olabileceğini günlüğüne not etmiş:

21 Şubat 1976 Cumartesi

Şu anda Aytaç Kardüz haberleri okuyor. Sırtında reglan kollu beyaz siyah çizgili triko bir kazak var. Kayık yaka, hafif bol kollu ve son moda bir kazak. Fiyatı 500-600 liradan az olamaz.

1 Mart 1976 Pazartesi

Bu çok şık triko takımı ilk kez görüyorum. Yün elbisenin zemini bej gibi bir renk olmalı. Üstünde renk renk ince çizgiler var. Çok modern bir elbise, yaka devrik, kollar genişçe ve truvakar.... Bu zarif takımın fiyatı mutlaka 2000 liradan fazla...

9 mart 1976 Salı

Yeleğine bayıldım. Koyu renk dik yakalı, muhtemelen siyah bir kazağın üstüne bu cici yeleği giyiyor. Tı örgüsü yeleğin 4 parmak genişliğinde bir omuzu var ve yelek renk renk yuvarlak motiflerden yapılmış. Çok güzel, çok orjinal, buna fiyat biçmek zor ama 700 liradan az olamaz.

13 Mart 1976 Cumartesi

Ah ne yazık ki evde yoktum. Çocuklara sordum, onlar da "biz ne bilelim dediler". Bunun için Aytaç Kardüz'ün ne giydiğini yazamıyorum.

30 Mart 1976 Salı

Beyaz ve üç parmak diklikte bir yakası olan kazağın üstüne yakasız önden dümeli, çok değişik ve son derece modern bir triko takım giyiyor. Bu bir döpyes olmalı. Fiyatı su içinde 2 bin 500 eder.

21 Mayıs 1976 Çarşamba

Aytaç Kardüz bugün ekranda görünmedi. Gazeteden okudum yıllık izine çıkmış.

Programımızı o yılların naif televizyon dünyasından bu tatlı anıyla noktaladıktan sonra yapımda emeği geçen tüm ekip arkadaşlarım (Hayat Mecmuaları, Ses mecmuaları, TV'de 7' Gün'ler...) adına hepinize endiş eli günler, hüzünlü geçmişler dilerim. Hoşçakalın efendim.

Akşamsefası

Merak

TUNCER ERDEM

korkuyla karanlık gelmeden / kışla beraber

kaypak ve öfkeli suların kıyısında geçer / sakin güz geceleri

yalana tahammülü yoktur toprağın / denize benzemez

➜

akşamın son kitabı gibi / en canlı hayalidir hayatın

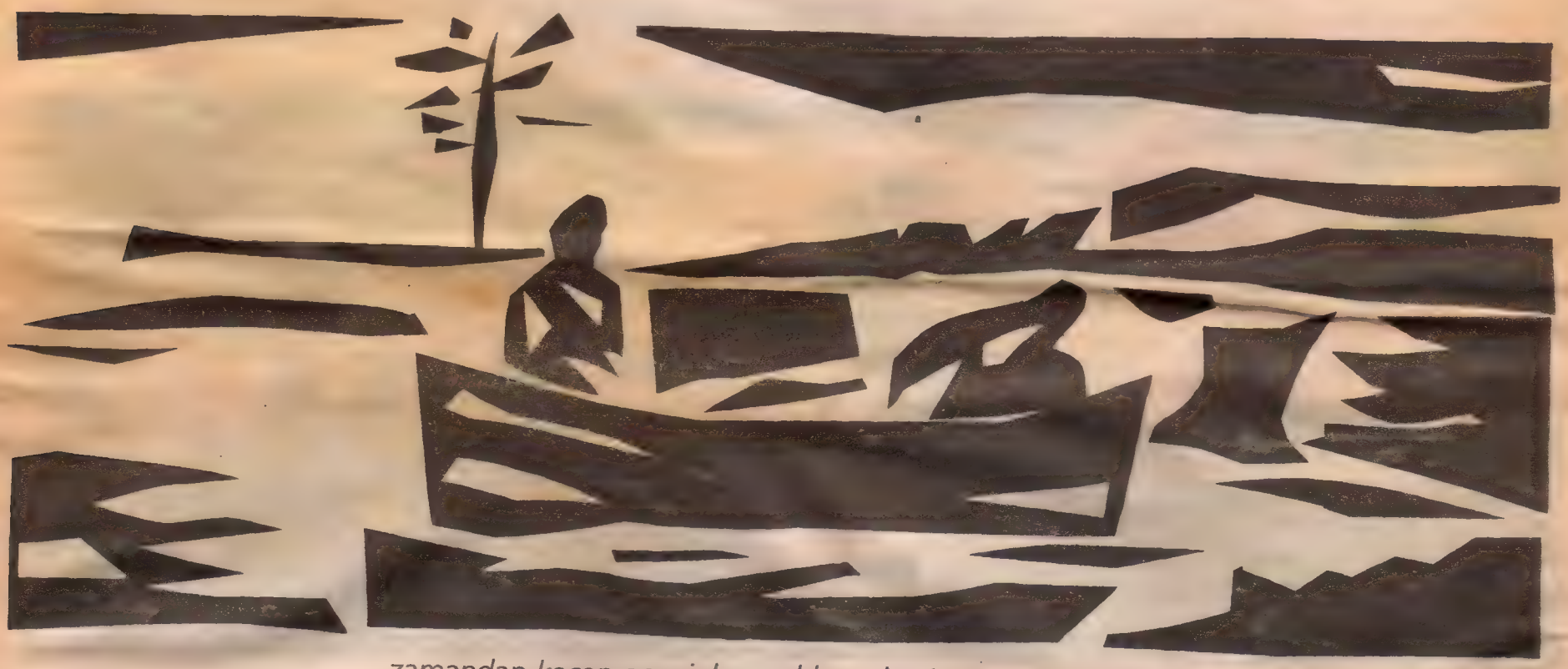

zamandan kaçan gezginlere rehber olur / toprağın işaretleri

açık denize varır topraktan kaçanlar / geleceklerine bakarak merakla

"Matbuat dolandırıcısı Yunus Nadi"

Türk gazeteciliğinin halle muhtaç bir davası

Gazeteci "Nadi,, İş Adamı "Nadi,, yi Cumhuriyet Matbaasından Kapıdışarı Etmeli!

Nasıl milyoner oldu?

Baba Tahirin mel'anet cömezi iken....

—1—

İzmirde kereste dolabını kimler çevirmiş?

Bir günde nasıl 50 bin lira kazanmışlar?

Yunus Nadi B. millî servete 5 milyonluk bir zarar mı verdirdi?

İzmir, 10 (Hususi müstaceldir.) — Kutuluk kereste için İktisat vekâletinden müsaade alarak bu vesikalarla ebniye kerestesi getirenlerin Şerif paşa zade Remzi ve Cevahirci zade Sabri beyler oldukları söylenmektedir.

Bir günde getirilen kerestelerin piyasaya arzedilerek 50 bin lira kazandıkları her yerden şayi olmuştur.

Bartın Fabrikatörlerinde bir çokları bu yüzden binlerl. lira zarar gördüklerinden mesleyi Ticaret mü[illegible]ğüne bil-

Zingal [illegible] sahibi Yunus Nadi B.

"Baba Tahir"cilik geleneğinden de gelen bu meslekte, günümüzde ihale takipçisi başyazarlar, genel yayın yönetmenleriyle karşılaşıldığında şaşırmamak gerekir. Türk basınında **"Baba Tahir"**ler her dönemde var olmuştur...

"Baba Tahir"ler Her Dönemde Var Olmuştur

EMİN KARACA

İşadamlığından gazete patronluğuna ya da gazete patronluğundan işadamlığına yol alan kişilerin yanında, patronunun gazetecilik dışındaki işlerinin takipçisi gazete yöneticileri, başyazarları örneği salt Ertuğrul Özkök'le sınırlı değildir. Türkiye'nin gazete ve gazetecilik tarihinde bunun oldukça zengin örnekleri bulunmaktadır.

Basın tarihimizde bu tür gazetecilerin atası sayılabilecek bir *"Baba Tahir"* vardır. 1864-1909 yılları arasında yaşayan Baba Tahir, İstibdat Döneminde günlük *"Malumât"* gazetesiyle haftalık "Malumât" dergisini çıkaran karanlık işlere bulaşmış, arkadaşlarını bile Saraya jurnal etmekten çekinmeyen bir gazetecidir...

Terkos Gölü'ndeki Domuz Leşi...

Baba Tahir, geçen yüzyılın sonlarında Terkos Gölü'nden yararlanarak İstanbul'a su şebekesi kurmaya kalkışan bir Fransız şirketinden haraç ister. Şirket, haracı vermez. Bunun üzerine Baba Tahir, gazetesi *"Malumât"*ta şöyle bir haber yayımlar:

"Terkos Gölünde bir domuz leşine rastlandı. Terkostan gelen şehir suyunun hem mülevves hem de mekruh olması üzerine... vs.vs."

Kurmakta olduğu su şebekesine abone bulmakta zaten zorlanan Fransız şirketi, bu haber üzerine Baba Tahir'e istediği haracı verir.

Bunun üzerine Baba Tahir ertesi gün, bir gün önceki şantaj haberini şu şekilde düzeltir:

"Her ne kadar, dünkü nüshamızda Terkos Gölünde bir domuz leşine rastlandığı yazılmışsa da, yapılan tahkikat sonucu gölde görülen cismin bir domuz leşi olmayıp, bir ağaç kütüğü olduğu anlaşılmıştır..."

Ahmet Rasim'in Tanıklığı...

1865-1932 yılları arasında yaşayan ünlü gazeteci ve yazar Ahmet Rasim Bey'in bu konudaki tanıklığına başvuracak olursak, şunları okuruz:

"...Sorunun en can alacak noktası işte burada. O tarihte "gazeteci" demek: Yerici, ara bozucu, laf taşıyan, yalancı, dolandırıcı (türlü türlü abone ilân işleri dolayısıyla), iftiracı, rüşvet yiyen ("Ya şu kadar para verirsin, yahut yazarım ha! ilintisiyle), anaforcu (Tiyatrolara, oyunlara, parayla girilen her yere biletsiz, ücretsiz girip çıkmaları nedeniyle)...

Daha sayayım mı? Sanırım ki yeterlidir! Bana öyle geliyor ki "gazeteci" sözcüğüne bu anlamları verdiren Osmanlı basınının ilk döneminde her iki, üç, dört sayıda ad değiştirerek İstanbul dışı abonman paralarını içetmeye alışmış olan "Vatan", "Ayine-i Vatan", "İstanbul" gibi gazetelerin sahibi ünlü Eğribozlu Arifakiler; yine bir zamanlar valileri, mutasarrıfları, kaymakamları, kısacası şunu bunu gözdağı ile düşürme ya da övme ve alkışlamayla dolaba koymakta ün yapmış başka imtiyaz sahipleri; yazarlar, idare memurları, gazeteyle ilişkili kişiler veya ilişkili geçinenler, yarım pabuç muhabirler, İstanbul dışı (muhbir-i sadıklar) rastgele, çalakalem mektup gönderenler... Sözün kısası, bir gazetecinin ahbabının ahbabı olanlar... idi. Diyojen'lerin, Hayal'lerin, İstikbal'lerin, Çaylak'ların, Çıngıraklı Tatar'ların dil temizliği ve şakalarını, kimi okurlarca kuşku ve bir düşünce sapmasıyla, dillere düşürmeye yönelik sayılmış olması da caba!

Rahmetli Faik Reşat Bey'in "Nevsal-i Osmanî" adlı yapıtı, Arifaki hakkında yazdığı uzun makalede, onun serserilik ve gazetecilik yoluyla yaptığı kötülük ve dolandırıcılıklarının şaheserleri vardır.

Yine bir zamanlar Basiret'in, Vakit'in bunlardan örnek almış olan ve batıp çıktıklarından ötürü "Meryem Ana Kandili" denilen bir takım basılı kağıtların, İstibdat Dönemi'nde eşsiz, biricik, bir yönden de bilgili geçinmiş olan "Malumât"ın vurgunculukları dillere destan, dahası Meşrutiyet Dönemi'nde bile epeyce örnekleri görülmüştür.

İşte yıllar, bu kokuşma ve savsaklanmayı "gazeteci" sözcüğü üzerine yığa basa basbayağı, saydığımız niteliklerle eşanlamlı yapmıştı..."

Yunus Nadi'nin Gazetecilik Dışındaki İşleri...

Cumhuriyet döneminde de benzeri gazeteci örneklerine sıklıkla rastlandı. Bu alanda kimin hangi kirli çamaşırının olduğu ise, birbirleriyle şiddetli kalem kavgalarına tutuştuklarında ortaya çıkıveriyordu... Gizli-açık ne varsa birbirleri hakkında bildiklerini sayıp dökmeye başlıyorlardı. Örneğin Yunus Nadi'nin gazetecilik dışındaki işlerinin dökümünü 1931'de kapıştıkları "Yarın" gazetesinin sahip ve başyazarı muhalif ve atak gazeteci Arif Oruç yapmasaydı öğrenemeyecektik.

28 Haziran 1931 tarihli Yarın gazetesinde *"Menfur Sahtekarlığını İtiraf Etti!"* başlıklı yazısında Arif Oruç şunları yazıyordu:

"Aziz vatandaşlar, dikkat ediyorlar mı? Yunus Nadi tevil edebileceği şeyleri sahtekârlıklarla, tahriflerle filan itiraf ediyor. Fakat neden şu diğer suallere cevap vermiyor? Bugün ilâveten iki yeni sual daha soruyoruz:

1) (Seferyadis) isminde bir Yunanlı ile Mermeris gibi en tehlikeli askeri bir mıntıkada krom madeni işiletmek için yeni ve büyük bir şirket yapmış mıdır, yapmamış mıdır?

2) Yunan orduları ilerlerken, cephane getiriyorum diye, İnebolu'ya çıkartılan sandıklar, askeri memurlar tarafından yakalandığı zaman içinden ağır kumaşlar çıkmış mıdır, çıkmamış mıdır?

3) Gazi abidesi için sanatkâr (Kripel) meselesinin içyüzünü neşredeceğimiz komisyon işi ne suretle ve kimselerle sulh olanarak halledilmiştir?

4) Şeker tüccarı Amari, bir makale ile idam edilmesi lazım gelen muhtekir diye tavsif edilirken, ertesi gün 'Cumhuriyet'in ilk sahifesinde namuslu vatandaşmış, tahkik ettik, diyen biz miyiz? Yunus Nadi midir?

5) İttihat ve Terakki merkezi umumisi binasını kaç liraya almıştır?

6) 250.000 lira kıymetinde Matosyan matbaasını kaç liraya ve ne şekilde almıştır?

7) Çerkes Ethem'den alınan 1000 liranın cevabı nerede kaldı?

8) Bomonti'de hissesi var mıdır? Buz fabrikasında iki sene evvel "Milliyet" gazetesine cevap verdiği gibi yalnız meclisi idare reisi midir? Yoksa hissedar mıdır?

9) Evvela Hıdiv Abbas Hilmi Paşa tarafından tesis edilen bankadaki vaziyeti nedir?

10) Turkuaz binasını 270.000 liraya mı, yoksa (440.000)e mi satın almıştır?

11) Zingal orman şirketindeki vaziyeti nedir? İzmir'de çevrilen fırıldaklar memleketi yirmi gün evvel (5. 000.000) zarara sokmuş mudur, sokmamış mıdır?

12) Geçenlerde bir başmakale ile Berlin Fahri Türk konsolosuna çatılmıştı. Bunun sebebi nedir?

13) Eğer, semer, dürbün efsanelerinden sonra resmi tamimlerle ortağı hükümet münakasalarından (ihalelelerinden) resmen menedilmemiş midir?"

Arif Oruç'la kalem kavgaları sırasında bu iddiaları reddeden Yunus Nadi'nin, aslında o sıralarda Türkiye Kibrit İnhisarı T.A.Ş., ile Türkiye Ticaret ve Sanayî Bankası A.Ş.'lerde kimlerin hisselerini temsil ettiği, hangi görevlerde bulunduğu 1971'de Ankara'da SBF yayını olarak basılan A. Gündüz Ökçün'ün *"1920-1973 Yılları Arasında Kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye"* kitabında açıkça görünmektedir.

"Türk Gazeteciliğinin Halle Muhtaç Bir Davası..."

Bu kez 1937'de *"Tan"* gazetesinin sahip ve başyazarı Ahmet Emin Yalman'la kalem kavgasına tutuştuklarında Yunus Nadi'nin işadamlığı yeniden gündeme gelecekti. O günlerden birinde Ahmet Emin Yalman; *"Türk gazeteciliğinin halle muhtaç bir davası/ Gazeteci "Nadi" işadamı "Nadi"yi Cumhuriyet matbaasından kapıdışarı etmeli"* başlıklı yazısında şunları söylüyordu:

"Bizim bütün temennimiz, bütün Nadi'lerin idealist gazeteci "Nadi"nin reisliği altında bir toplantı yaparak vaziyeti tetkik etmeleri ve gazeteci "Nadi"yi Türk gazeteciliğine kazandırmak yolunda berrak bir karara varmalarıdır. İdealist "Nadi", işgazetecisi "Nadi"yi Cumhuriyet Matbaası'ndan kapı dışarı attığı gün, Türk gazeteciliğinin manevi seviyesi birdenbire yükselecektir."

Yalman sonraki günlerdeki yazılarında da: *"Nadi'nin gazete haricinde yaptığı işlerin listesi bile bir cilt tutar"* demiş, 26 Ekim 1937 tarihli başmakalesinde, *"Yunus Nadi'nin İş dolaplarından bir kaç misal daha: Soma madeni, petrol ve buğday işleri"*ne değinmiştir...

Ataları, örneklediğimiz böylesi kişiler olan ve *"Baba Tahir"*cilik geleneğinden de gelen bu meslekte, günümüzde ihale takipçisi başyazarlar, genel yayın yönetmenleriyle karşılaşıldığında şaşırmamak gerekir.

Türk basınında *"Baba Tahir"*ler her dönemde var olmuştur...

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

Dost Dost Diye Nicesine...

Etrafınızda arkadaş diye dolaşan insanların sizin için ne anlama geldiğine ve sizin onlar için ne ifade ettiğinize dair bir yazıdır. "*Deneme*" türünde, '*deneme-yanılma*' yöntemiyle yazılmıştır.

* İyi arkadaşın aklından geçenleri gözünün bebeğine bakıp şıppadanak anlarsınız. Uzak arkadaşın dediklerini anlamaz ama anlar gibi yaparsınız...

* Başınız sıkıştığı, ruhunuz sıkıldığı her an, gecenin bilmem kaç buçuğunda bile iyi arkadaşın kapısını çalıp teselli dilenebilirsiniz. Kötü arkadaş başınıza gelenleri çok sonra öğrenir de öğrendiklerini gider başkalarına anlatır, arkanızdan dedikonuzu yapar. Kılı bile kapırdamaz...

* İyi arkadaşı en küçük yapı taşlarına kadar tanırsınız. Ne yer, ne içer, enginar sever mi, çayına kaç şeker atar, hepsini ama hepsini bilirsiniz. Issız bir adada kazazede olsa yanına alacağı 3 şeyi hiç tereddütsüz sayabilirsiniz. Uzak arkadaş öyle mi ya... Yeri gelir burcunu bile hatırlayamazsınız. Yani...

* İyi arkadaşla konuşurken kendinizi frenleme ihtiyacı hissetmezsiniz. İçinizden geldiği gibi, bardaktan boşanırcasına, gevzek gevzek (geveze'nin 'gev'i, zevzek'in neyi?) sohbet edersiniz. Neden? E çünkü yanlış anlaşılma korkusunu zerre kadar hissetmezsiniz. Karşınızda ki, sizin ciğerinizi bilir. İstediğiniz kadar abuklayıp sabuklayın, ne demek istediğinizi leb demeden anlar. Amma velakin, uzak arkadaşla hoşt beşt ederken kazın ayağı öyle değildir. Konuşurken kasılırsınız. Bir lafı söylemeden önce zihninizde evirir çevirir, orasından burasından rötuşlayıp kuşa çevirir, aklınızca yanlış anlaşılma riskini en aza indirirsiniz. Karşınızdakinin rahatlıkla içini doldurabileceği en sıkıcı kalıp cümlelerle işi idare etmeye uğraşırsınız. En fenası da, susmayı konuşmaya tercih edersiniz...

* İyi arkadaşın kız kardeşi dünya ahiret bacınızdır. Uzak arkadaşın kız kardeşi yeri gelir, baldan tatlı olur...

* İyi arkadaş iyi arkadaşın pezevengidir. Üstelik uzak arkadaş gibi, bu hizmetinden dolayı komisyon da almaz.

* İyi arkadaşlardan biri günün birinde çok meşhur olsa, o talk şov senin bu haber bülteni benim koşturup dursa, ünlü olmayan öbür arkadaş kıskançlık krizleri geçirmez, ünlü olanın kirli çamaşırlarını ortaya dökmez, sırlarını ifşa etmez, arkadaşının ününden ve yününden faydalanmayı aklından bile geçirmez. Uzak arkadaş ise, zamanında beraber çektirdiğiniz fotoğrafları başkalarına gösterip aklınca millete hava atar, bi de utanmadan "bildiği her şeyi ben öğrettim o puşta" deyip rezilliğin üzerine tuz biber eker...

Hakan Öngelir - Bayrampaşa

...

Seni,
Bir arabanın sağ ön
koltuğunda oturan
Yaramaz
Kolejli bir kız edasıyla seviyorum.
...
Seni,
Körfez kriziyle karşılayıp
Türk filmlerindeki
Aşkını gizleyen, şımarık
kızların gülüşleriyle tanıştırıyorum.
...
İlişkimi
Hep kendime benzeyen
kızları kıskanarak yaşadım
Ve onları
Kürtajıma davet ettim..
Benim ne kadar verimli
olduğumu görsünler diye...
...
Sen...
Kitaplarımın tek cümlesi...
Sakalların mimiklerime batıyor.

S. Gamze G.

Selam Öküz Okurları

Ben Selçuk Üniversitesi'nde okuyorum burada bize okutulan Türk Dili dersi kitabında, Nâzım'ın dili adında ama dille hiçbir alakası olmayan Mehmet Kaplan adlı bir yazarın kültür ve dil adında dergah yayınlarından çıkma kitabından bir pasaj aktarıyorum. *Nazım Hikmetin bir şiirinde Polonya asıllı olduğunu söylemesi ve Borzeçki adını alması, onun kendisini bir Türk olarak hissetmediğini gösterir. Bence onun komünist olmasını, komünist olunca Rusya'nın emrine girmesini yadırgamıyorum.* sf. 156

Şimdi bu kitabı bize okutan ve kendini edebiyatçı zanneden insanlara bir çift sözüm olacak; Nâzım'ın şiirini sizin gibi kültür fukarası ve kemik beyinliler ne anlayabilir ne de yargılayabilir.

Nâzım'ın dili üzerine yazılanların dille veya kültürle bir alakası var mı.

Özgür Yelegen - Konya

On dakika sonrası...

Seni arayacağım
Ya da sen beni.
Sesinin tüm sıcaklığıyla
Burada olacaksın.
Yine sana dokunmak,
sarılmak isteyeceğim.
Unutup, kollarımı kapatıp
sarılacağım,
senin yerine boşluğa...
Bir kere daha lanet edeceğim,
sesine dokunmanın imkansızlığına
ve yokluğuna...

Ada Mercan - İstanbul

Altın Vuruş

bazı raslantılar kırmızıdır. kötü adamların metrelerce ağlaması şemsiye açtırır, buna şapka çıkarılır.

bazı ayrılıklar tekme-tokattır. uykusunda sokaklar büyüten bir çocuğun haykırışı ebediyen hadisedir, kefilim.

bazı başlangıçlar kan gibi ılıktır. siyambalığı akvaryumu tanımaya çalışırken gürültü yapılmaz, mektup yazmak akıllıca olur.

bazı aşklar enikonu doğaçlamadır. kalpten kalbe salınacak kurup sallanmak, töre'nlerle yasaklanmıştır.

bazı tutarsızlıklar dikkate şayandır. bir yandan kusarken, önüne gelen kurbağayı hala öpüyorsa prenses.e krala şeker söyle kaymak söyle..

bazı yakınlaşmalar dilsizdir. kendine doğru otostop çekerken insan, bir görüntü gelip-geçer aynadan.

bazı mevsimler altyazısızdır. gökkuşağının altında uzun süre beklemek, geçici körlük sebebidir.

bazı sevişmeler yarımyamalaktır. kimsenin gülmeyeceğini sezer, bileklerini keserken palyaço.

bazı yanılgılar sürükleyicidir. şehirlerarası hüzünler koridorda barınır, pencere kenarlarını özler.

bazı dokunuşlar takvim kokar. ıskarta yalnızlıklar biriktirmek yalınayak buz dansına benzer, benden söylemesi.

bazı geceler maksatlıdır. makaslar bilenir gizlice, bütün deli'ller bir tek bavula sığdırılır.

bazı bedenler kalabalıktır. karşı karşıya getirilmiş aynalarda, çok uzun ilişkiler yaşanır.

bazı cinayetler failimeşhurdur. düşlerimin senaryosunu kafka'nın yazdığını bilseniz, bir daha gülemezsiniz.

bazı özgürlükler imzasızdır. birileri beni kışkırtmasaydı, elbet kuşanmazdım mürekkebi.

bazı filmlerde herkes başroldür. perde indiğinde çok uzakta olmayın, ışık hep aynı yönden gelmeyebilir.

bazı yalnızlıklar geniş zamanlıdır. yaşadığınız her gün, uyandığınız son gün olabilir.

bazı mutluluklar kimsesizdir. bir martıyı fotoğrafa sığdırmaya çalışmak, İstanbul'u tedirgin eder.

bazı terkedişler fransızcadır. daha hiç konuşmamışken öyle kalakalmak çok şık olur.

bazı sabahlar "artık çok geç"tir. penguenlerden bahis açmak, sonbaharı kış'a düğümler.

bazı buluşmalar mecazidir. an gelir, gözyaşları cam gibi kırılır, buzdan şarapneller dağılır.

bazı adalar derin kuyulara açılır. bütün kelimeler çerçevelenmiş gibidir ve duvarlar sanki yumuşacık toprak.

bazı intiharlar yanlış anlaşılır. çekinmeyin, ısrarla deneyin.

bazı beraberlikler hepyek'tir. fırsat buldukça aynaya bakın ve böylece kendinizi çoğaltın.

bazı adresler göçmendir. sıcacık sobaları özler kediler de, hiçbir bunu hiçbir yaz'a anlatamazlar.

bazı çocuklar Tom Sawyer'dir yara bere, Pinokyo'dur müebbet, ve

Küçük Prens, yerçekimsiz.

ve bazen- ki uyuyor olursunuz siz daima - çiçektozlarına büyülü kelimeler katıp, ALTIN VURUŞ yaparlar. bize de bu yakışır. aman.

A.Lee - İzmir

Anmalık

iç çamaşırlarını hüznün
açıkta bırakma demişti annem

sonra dolabın içindeki anlama bulaştın
askılıkta içini ürperten
anne kokusu ve bayramlıklar
koku öyle güçlü ki
içimde deliren çocuk sığ ve acemi
dolap eski dolap
"içi düş demek çocuk demek"
sonrası eylül, sonrası
mermer bir lahitle sevişen annem
o en çok benim ateş ağzım
kuruyan dudağım içimi kemiren
derken şimdi böyle

gül kaplamalı bir dolapla

Betül Tarıman - Kastamonu

Deneme 7

– Deneme olmaktan öteye gitme ümidiyle başlıyorum yine Üzme beni Cicim Öküz

"*Avarlar, İstanbul'u kuşatan ilk Türk topluluğudur*" Tamam bunu kapattım. Anlayamıyorum.

"*Future tense will / Shall ile yapılır*"

Future: *gelecek*... Gelecek hiç beklediğim gibi gelmeyecek...

Yine kaydım. Olmadı. Okuduklarımdan bir bok çakmıyorum. Küçücük beynime iki uyarıcı fazla geliyor.

Bir yanda Bizans, bir yanda beynimi kemiren, dütdürü dünyalıktan bile daha betere giden hayat...

Annemler şu anda benim ders çalıştığımı sanıyorlar. Meyveler soyup getiriyorlar, kendileri soğuk odada otururlarken benim sabamı yakıyorlar. Tek çalışayım, büyük odam olayım diye

Canım Annem, bu dünyada mutlak anlamda tek sevdiceğim, Özüm, diğer yarim

Affet beni! istediğin evlat olamadım. Senin benden tek istediğin ders çalışmamken, ben o halt hariç herşeyi yaptım.

Ama bunun tek suçlusu yine sensin.

Bu kafayı, bu ruhu sen verdin bana. Sonra yoğurdun *iyilik* dedin, *saygı* dedin. Büyüdüm, iyi olmaya çalıştım belki başarılı olamadım ama hep saygılı oldum.

Sonuçta ne oldu biliyor musun, tek anlamım? Depresyondayım, bunalımlardayım...

Küçük kutumuzun içindeki renkli insanlar, kimbilir nerdesiniz? Kaç yüz bin kilometre uzaktasınız benden. Ama bu engel değil söylediklerinize üzülmeme. Haberlerde sizleri izledikten sonra anlamsızlaşıyorum. Göğüslerim zaten büyük, daha da büyüyorlar.. Kalbimi sıkıştırıyorlar. Nefes alamıyorum. Beynim isyan ediyor

Üzülüyorum... Hislerim üzülmekten daha öte, daha ağır... yıkılmak, hiçliğine lanet etmek...

Paramda yok ki s.ktirip gideyim bu cennet vatanımdan kimselere anlatamam derdimi.

Arkadaş topluluklarında dönen geyiklerin yanında yakışık almaz benimkisi. Anlatsam, bilirim daşak geçeceklerini, bilirim "Kızım, işin gücün yok mu?" diyeceklerini. Yok, başka derdim yok... Müthiş bir ailem var, birkaç can dostum var. Şükür Allahıma, güzellikte vermiş bana. Elimi sallasam o biçim!

Canım Öküz, nerden nereye... amacım neydi, ben neler yazdım; Hoş gör beni çok dolmuşum boşaltanım yok... Belki bilmezsin ama üzersin beni. Eskilerde seni okuduktan sonra içimi çok derin hisler sarardı. "Tek değilsin elin" derdim kendi kendime çeşni insan, çeşni fikir, çeşni kafa, çeşni hayat hepsinde biraz ben varım yada onlar bende...

Biri benim arkadaşım, biri din kardeşim, biri sever benim gibi sarı'yı, peki bunlar olmazsa? Hiç farketmez. Bilsin beni, bileyim onu ve saygı duyuşalım karşılıklı, kim kimi hırpalarsa onu yani... "*h*"yi gırtlaktan çıkararak oku. Anlamını sorsan bilmem. Annem söylerdi. Nasıl anlatsam... "*hırpolamak*" işte!

Annem öğretmen, lise mezunu komşu teyzeyi küçümser. Annem ondan tahsili, annem ondan üstün "*küçümse anne küçümse*", hakkın var. Komşu teyze üzülür. Karısı kapıcıyla evlidir, komşu teyze mühendisle "*Benim kocam mühendis, seninkisi kapıcı*" kapıcının karısı üzülür.

Anneme doktor teyze kabarmış "*Canım bizim iş hanı yani...*" demiş... Annem üzülmüş. Herkes bir yerlerde küçümseyebileceği ve kendisini küçümseyecek kişileri bekliyor. Peki ben... Ben neyim, hiç bilmem. Kimseye yaranamam. Sağcısı sevmez beni, çünkü "*kro*"yum. "*Helin kürtmüş, Helin kuyruklu*" tamam burası olmadı. Solcu abilere gideyim. Onlar eşitliği savunuyorlar. "*Ne Allah mı, öff... Tanrı de bari kibar olsun*"

"*Olmaz, Allah*" .

"*Yobaz Helin, gerikafalı Helin, örümcek Helin*" Bu da olmadı. N'apcaz şimdi? Ben neyim. Ben insanım sonra kızım, sonra 1.70 boyundayım, sonra... Saygı duy bana Öküz'üm, Sen ne olursan ol, ben ne olursam olayım saygı duy. Hakaret ettirme bana. Sana yazan "*ben solcuyum*" desin ama "*s.kmişim!*" sağcıyı demesin

(Canım küçük İskender, cicim küçük İskender) Ukalalaştığımın farkındayım. Ben dünkü çocuk, bugünkü boşluktaki kız otoriteymiş gibi sallıyor.

Biliyorum, yazımı basmayacaksınız. Eleştirdim, kaka şeyi yaptım. Neden hiç tahammül edemiyoruz eleştirilmeye? Babama, "*senin çocukluğundan kalma*

Çıktı! Çıktı!
Leman Kitapçısı'ndan ve Leman ürünleri satan noktalardan bulabilirsiniz.

ve hala aşamadığın komplekslerin var" dedim, oracıkta sıçtı ağzıma. Amacım gaza getirmek değil. *"Basamazsın, basamazsın"* deyip basmanı sağlamaya çalışmıyorum. Belki bu yüzden değil de hiçbir edebi değeri olmadığı için yayınlamazsın ya da çok boktan gelir.

O zaman Amenna. Belki de sana bile gelmeden sabah uyandığımda, maskemi taktıktan ve Aralık Öküz'ündeki *gece gezen kız gibi "kalbimi çantama koyduktan"* sonra bir daha okuyacağım, yüzümde alaylı bir ifadeyle. *"Sıçmışın kızım Helin"* deyip, ben kendi ellerimle içimdeki Helin'i yok edeceğim.

Bu yazım ne bir uyarı, ne de bir öğüttür. Zaten haddim de değil. Bunlar benim en saf, en temiz duygularım, en içten haykırışlarımdır. Duy beni Öküz

Ben *"başkoymuşum Türkiye'min yoluna..."* şarkısını söylesem de,
Ben şeytana tapsam da,
ben başımı örtüp, tarikata girsem de
ben orospu olsam da
ben fakir, ben kürt, ben alevi, ben
çirkin olsam da
sen bana saygı duy Öküz
ve benim seni sevdiğim gibi hudutsuz ve çıkarsız sev beni, ben olduğum için sev Öküz.

Asimile Urfalı Helin

20. cc'deyim

Kanat Güner'e

Yeni kitabını okudum, bitti. Salak bir de sevgilim var benim, ona da okuttum, bu kadın yalancı oğlum, o ölmedi ki" dedi. (En güzel yalanlarını 15 cc'de söylüyor)

Dün akşam tam rakı fondip halindeyken annem baskın yaptı, masanın üstündeki akinetonu görmeseydi belki... Ama azıcık tebessümlendi. İlacı kaptığı gibi banyoya koştu, öldürmek zorundaydık, öldürdüm. Salondaki halının üzerine koyup, sardım ve balkondan aşağıya attık. Bir de kendimin kiralık katili olmaya hazırlanıyorum, hiç çözemediğim bir anda beyinciğim beni öldürmek için bahaneler arıyor, annemi belki de sırf bu yüzden yok ettim. Kocası tarafından eroine alıştırılan kadın annemdi galiba, bok yerine bana güldü, yazık, bunu hakedecek kadar insanlaşmamıştı daha...

Var ya, bazen bu hayata sıkıştırılmışız gibi geliyor. Diğerlerinin işi gücü olmadığı zamanlarda bize bakarak, vakit öldürmeleri için buradayız gibi. Herkes, herkes gibi olmamızı hem istiyor, hem istemiyor, çünkü bizleri görünce kendi suçlarını hafifletme olasılığı duyuyorlar. Bizi, kendilerinin zor veya komik anlarında farkeden sıkıştırılmış insan müsveddeleri olarak görüyorlar. Bencillik işte. Oysa ben kendimi melek sanıyorum, salak sevgilim çiçeklerin tanrıçasıymış çoğu zaman... Asıl biz kendimizi böyle sandığımız anlarda ancak kendilerini bizim yerimize koyarlar. Benim sorunum bunlar değil aslında, neyse, kafa flu olmak üzere, en iyisi s.ktir et!

Lucky'e selam söyle

Yarın gece belki size uğrarız, sevgilim de sizi çok seviyor, o da en az benim kadar istiyor size gelmeyi. Konserler devam ediyorsa, bize de bilet alıver. Orada bari yerimiz olsun. Sıkışmayalım!...

Fatih Tunç - Bursa

Çatı

Altındayız
Çatı altındayız
Aynı çatı altındayız
Yalnızca aynı çatı altındayız

Halit Sertgenç - Bursa

Ben Dün Gece Televizyon Seyrettim;

Araştırmacı-gazeteci bayan arkadaşımızın suratına tükürdü bir adam. Ve arkadaşımız hiç istifini bozmadan adama sordu: Neden tükürdünüz... Neden konuşmuyorsunuz?

Bir -tanınmış- bayan, telekominikasyon reklamından seslendi. "Haydi hedef kitlem" diye. Ben kendimi dışlanmış hissettim...

Karadenizli bir türkücü abimizi, polis işyerinden almaya geldi. Ve kameralar adamın bu durum karşısındaki şaşkın bakışlarını -inanın saydım- tam sekiz kere üstüste yayınlayınca ben de şaştım, şaşıkaldım...

Sapsarı montlu ve kapkara gözlüklü bir abimiz, saadet içinde, kerbela adında bir turistik beldeyi tanıttı... Ailecek sevindik.

Karnı ramazan davuluna dönmüş bir çocuk Anne' diye ağlarken, etkileyici bir ses Vicdansız anne'den bahsediyordu. Vicdansız anne ise bıraktığı mektup da çaresizliğini anlatıyordu...

Yorumsuz!

Gurbet ellere yolladığımız meşhur bir topçumuzla röportaj yapamayan basın mensupları, meşhur topçunun bindiği taksinin şoförüyle konuştular:

– Abi, bahşiş verdi mi?

Dedim ya ben dün gece televizyonu seyrettim... Darısı başınıza.

Gece - İstanbul

Hayyam'dan Uzakta

Gecenin bir vakti
Üzüm çekti canım
Mor mor, salkım salkım
Dyonissos'un bağlarından
Kokusuna nem, aşk, sevişme karışmış
Ve Girit'in ağır ruhu
Ve Rodos'un güvercinimsi ıslığı
Ey Akdeniz
Koynunda ne zaman direleceğiz

Terliksi Hayvan - Ankara

Şair'in Ciğer Ezmesi

Deniliyor ki; Şair'in Şiir'i ile kendisini özdeşleştirmeyin "hayal kırıklığına" uğrarsınız. Ciğer ezmesini yediğiniz Kaz'la tanışmak gibidir Şair'le tanışmak. Hem de Şair söylüyor bunu.

Tamam Şair'i Şiir'i gibi yaşıyor, oluyor görmüyorum elbette. Şair'in de gündelik yaşamın içinde olduğunu biliyorum. Şair için prototip de yaratmadım. "Hayal kırıklığına" uğrarsınızla başka bir şey anlatılıyor olmasından korkuyorum. Yoksa söylenen Şair'in hayatın içindeki duruşuna, belirlediği tavrına, genel olarak tarzına; ürettiği şiirlerin tavrının, tarzının kokusunun sinmediği mi? İşte bu benim korkum.

"Hayal kırıklığına" uğrayacağım düşüncesi, Şair'in Şiir'i ile arama soğukluk sokuyor. Kendimi kandırılmış hissediyorum. Büyü bozulacak diye ödüm kopuyor. Doğanın canından koparıp kanıma kattığı sonsuz acımasızlığın, kör şiddetin, tekrarla oluşturduğu alışkanlıkların, klişelerin elini dilini şiirin büyüsüyle bağlıyorum, şiirin büyüsüyle efsunluyorum kendimi. Yaşamıma can katsın diye şiiri protein, vitamin, minerale dönüştürüyor beynim. Şiirin kokusunu kendime sindirmeye çalışıyorum. Büyüye kapıldığım anları çoğaltarak hayatıma yaymak çabam. Duyarlılığımı eksiltmeden derinleştirerek şiirle korumak çabam. Tüm kötülüklerden şiirin buğusu içinde kalarak korunabileceğimi seziyorum. Ömrüme denk olacak kendimi oldurma kavgamın en önemli silahlarından biri şiirin kokusunu üstümde taşımak.

Yazar değilim yazmam. -Yazamadığım için yazmam -Ancak bu kadar böyle anlatabildim. Kalın çizgilerle, abartılı, hissedilen düşünülen kadar derinleştiremeden. Anlatamadıklarımı yazılanlarda buluyorum. Böylece duyduklarımı, hissettiklerimi, düşündüklerimi derin hislerimi, kendi düşüncelerimi gündelik hayatın içindeki edimlerimde etkin kılıcak güce, olgunluğa varıyorum. Buğu beni sarıyor.

Peki Şair'in ustalık imbiğinden süzülüp beni sağaltan, koruyan, eviren Şiir'i, O'na değmez olur mu hiç. Şairliği "meslek" edinmemiş şiire gönül veren Şair nasıl hayal kırıklığına uğratır beni. Bu olmaz biliyorum. Olmaz da. Hem sadece Şair değil bana karışmış yapıtların sanatçılarının hiç biri.

Nurdan

Karpuz Kollu Kız Belgen'e

Ablamın çocuğu ben,
karpuz kollu ben,
lüle saçlı ablam.
İp atlarız, hem çift kollu,
hem tek kollu, hep birlik.
Çayır,
çimen,
uçurtmayız ikimiz...
Ablamın çocuğu ben,
söndü sanırım artık karpuz kollarımız,
haritanın bir ucunda ben,
bir ucunda o, ablam!..

Nur Uçar - Antalya

Biz Bir Ölüyü Kıskanıyorduk...

Gitmeden önce sevmezdik onu (!) Kızardık, aklımızca dar beyinli bulurduk onu. Yaptığı iyi şeylerden dolayı bir kere bile ödüllendirmedik onu. Ödülden kasıt sadece bir güleryüz.

O kimseye gülmezdi. Tam bir eşkiya ruhuna sahipti.

Kimseye hesap vermeyi istemezdi, vermezdi de.

Çok küfür ederdi. Büyük - küçük demezdi ağzına ne gelirse sayardı.

Biz yine de - sevmesek - de - her bayram öperdik elini. Ben öpmedim, babaannemi samanlıkta boğmaya çalıştığı günden sonra. Ama sadece ben öpmedim elini.

Şimdi gitti yok. Ve biz şimdi o ölüyü paylaşamıyoruz. Neyini paylaşamıyorduk sanki? Hani sevmiyorduk onu. Hani gülmeyen, gardiyan yüzlü dedemizdi o bizim. Ne olmuştu da biz onu sevme yarışında birbirimizi mağlup etmeye kalkmıştık. Herkes onu çok özlüyor (!) Babaannem bile.

Dilek Kerim - Ankara

...

Ölüm özlemek demekmiş
hayat sözlüğünde ve
acı yalnızca gitmek değilmiş
kalmak da dağlarmış meğer kalbi.
Şimdi kalbim dağlanıyor
özlem her adımda peşimde...
Bir tek fotoğrafların var
ama onlar da soluk olmayı bilmiyorlar
Güzel Babacığım...

Zeynep Işık - Bursa

Chez Galip

Toprağı sanata dönüştüren, Avanos'un meşhur çömlekçilerinden bir zat. Şânı ülkeyi aşmış bu zatı bir okul gezisinde tanıdım.

Birkaç otobüs dolusu insana icra-i sanatını gösterirken; ukala tavrı, farklı konuşma ve mimikleriyle de dikkati çekiyordu. Yeraltında mistik bir havası bulunan çömlekhanesinde başına geçtiği çamur makinesini ayaklarıyla çevirerek çamura verdiği ilk şekil bir erkek cinsel organıydı. Cinselliğe ne denli aç olduğunu bildiği bir toplumun aynası sayılan kızlı erkekli bu genç insanlar arasında kıkırdamaların olacağını daha o şekli yapmadan biliyordu.

Uzun sayılabilecek kıvırcık saçlarının önü az biraz açılmış bu usta, değirmen gibi döndürdüğü aletle çamurdan yaratılabilecek nice hünerlerini sergilerken, sorusu olanları da cevaplıyordu. Her toplumda bir prototipi bulunan; sorduğu aptalca sorularla karşısındakini aşağılamaya çalışarak komiklik yaptığını sanan bidonlara verdiği mantıklı cevaplar ve nükteli anlatımla kendisine kurulan tuzaklardan kolayca sıyrılmasını biliyordu.

'Chez' kelimesi Fransızca'dan gelip ikâmet, bulunulan yer anlamı taşıyormuş. Her ne kadar Chez Galip ismi anıldığında Şeyh Galip'i hatırlatsa da Chez Galip esrarı şiirde değil toprakta arıyordu...

Şeyh Galip Nabi'den daha iyi olduğunu kanıtlamak için "Hüsn-ü Aşk'ı yaratırken bizim Galip yaptığı her eserle en iyinin kendisi olduğunu düşünen bir narsistlik gösteriyordu... Narsist miydi, değil miydi? Bilinmez ama, kendisinin bu alanda iyi olduğunu, Türkiye ve Avrupa'da yayımlanan çeşitli gazete ve dergilerde adından söz ettirerek kanıtlamıştı. Bu makale ve röportajları kesip dükkanının belli yerlerine asmasının psikanalitik olarak incelenmesi başka bir panel konusu yapılabilir.

Bu arada, dünyada eşi benzeri bulunmayan saç kolleksiyonundan bahsetmeden geçemeyeceğim... Bu gizemlerle dolu dükkânın çeşitli bölmelerinden geçilerek ulaşılan kolleksiyonda her renkten, her ırktan kadından alınan bir milyonu aşkın saç örneği bulunduğundan bahsediyordu ustamız.

Saçınızı bu kolleksiyona dahil etmek istiyorsanız öncelikle kadın olmanız, daha sonra adınızı, adresinizi telefonunuzu yazıp bırakmanız gerekiyor. Chez Galip ustamız bu saç sahiplerinden şanslı olanları yılın belli dönemlerinde çeşitli ödüllerle şereflendiriyor. Ustamızın neden erkek saçlarını kabul etmediğini sivil erkek örgütleri adına açıklamasını talep ediyoruz, duyurula!..

Üçüncü kuşak çömlekçi olduğunu söyleyen ustamız; ikna kabiliyeti yüksek etkili konuşmasıyla, bu züğürt öğrencilere bile yeterince satış yapmayı başarıyordu. Bu işkolu hakkında bilgi verirken İzmit ve Kütahya'nın da hakkını yememiz gerektiğinden bahsetti. Mavinin bizim için değerli bir renk sayıldığını, çinilerde olduğu gibi çanak, çömleklerde de mavinin çeşitli desen ve motiflerle daha çok tercih edildiğini söyledi.

Chez Galip ustamız bölgeyi ziyarete gelen yerli, yabancı turistlerin kendisine

Akşamsefası

uğramadan gitmediklerini, ayrıca yabancı turistlere ücretsiz çömlek yapımı kursları verdiğini anlatıyordu. Yaptığı bu tip ataksiyonlarla ülke turizmine ve tanıtımına ne kadar katkıda bulunduğunu eminim kendisi de biliyordu.

Kapadokya; bu gizemli toprakların altında ve üstünde yaşamış onca medeniyetin, dünyanın harikalarından sayılabilecek yeraltı şehirlerinin arasından uzun kıvırcık saçlarıyla bir toprak ustası, bir sanatçı gösteriyor kendini: Chez Galip.

Avanos'a yolunuz düşerse mutlaka uğrayın.

Umut İnegöl - Mersin

İnek

Gökyüzünün memelerini sıkıyor
mağrur kartallar
Yine kafamızda patlayacak
süt tanecikleri

Uğur Demir - Bornova

Takavüt

Eski Antep evlerinde mutlaka avlu bulunurdu. Bu avlunun ortasında fiskiyeli küçük bir havuz ve yan taraflarında ise ağaçlar vardı. Ağaçlar genellikle dut ağacıydı ve yazın geldiği bu ağaçlarda olgunlaşan dutları yemek için ağaca tırmanan çocukların bazen gürültüleri bazen de düşmeleri nedeniyle çıkardıkları seslerden anlaşılırdı. Evleri birbirine bağlayan dar sokaklar; çıkmazlar ve yumuşak beyaz taştan yapılmış avlu duvarları ile tam bir labirenti andırırdı. Oturduğumuz evler daha çok Ermenilerden kalma yada Ermeni taş ve duvar ustalarından öğrenilerek yapıldığı için büyük oranda birbirine benzerlik gösterirdi. Bizim ev de Şehreküstü adı verilen bir semtteydi. Bu ismin nerden geldiğini pek bilen yoktu ama en akla yatkını çok önceleri şehirden kaçarak nisbeten kenarda kalan bu bölgeye bir adamın yerleştiği ve neden buraya yerleştiğini soranlara ise şehre küstüğünü söylediğine dair anlatılan öyküydü. 1975'li yıllardı. İlk okul son sınıfa gidiyordum. Çok sevdiğimiz ve küçüklüğünden beri bizde kalan, Türkiye'deki tüm kedilerin büyük çoğunluğunda olduğu gibi mestan adında bir kedimiz vardı. Önceleri evimizin tam bir fare terminatörü olan mestan son zamanlarda iyice yaşlanmıştı. Bu nedenle ismi de annem tarafından değiştirilmiş ve takavüt adı takılmıştı. Takavüt ne demek ki? O zamanlar bunu pek bilmiyordum. Bildiğim tek şey Mestan'ın ya da yeni adıyla Takavüt'ün performansında çok belirgin bir gerileme olduğuydu. Başının orta yerinde, sırt ve karın derisindeki tüyler dökülerek iyice azalmıştı. Diğer bölgelerde kalan tüyler ise eskiden olduğu gibi pırıl pırıl değildi. Mat bir biçim almıştı. Mestan yine eski günlerdeki gibi tüm vücudunu yalar, dilini önce ön ayaklarına sürer sonrada ön ayaklarıyla yüzünü uzun uzun sıvazlardı. Bu hareketiyle sanki yüzünü yıkar gibiydi. Ama nafile tüm bu uğraşılarına karşılık tüyleri eski parlaklığına bir türlü kavuşamıyordu. Önceleri farelerin gözünde tam bir Arnold Schwarzenegger olan, yakaladığı fare ile önce uzun süre oyun aynayıp sonra ise tek bir hareketle canından eden mestan artık fare falan yakalayamaz olmuştu. Gençliğinde çeşitli pusularla serçeleri tek bir hareketle mideye indiren, bazı zamanlarda ise şansının da yardımıyla güvercin yada kumru bile yakalayan mestan artık annemin de deyimiyle takavüt olmuştu. Zavallı Mestan tüm bu olumsuzluklara inat sanki eski gücünü kanıtlamaya çalışıyordu. Yine evin karanlık ve kuytu köşelerindeki deliklerin önünde fare bekliyor ancak artık fareleri yakalamak bir yana yönlerini bile tam ayarlayamadan atlıyor ve doğal olarak farelerde kaçıp gidiyorlardı. Eskiden can korkusuyla deliklerinden dışarıya bakmaya korkan farelerin bir tek çizgi filmlerdeki gibi nanik yapmadıkları kalıyordu. Zavallı Mestan avluya çıkıyor yine serçelere pusu kuruyor, ancak tüm bu uğraşıları sonuçsuz kalıyordu. Bunu gören annem ise gülerek;

– *Sen artık takavüt oldun. Bırak bu numaraları der,* ve mestana kızardı. Ama olsun serde kedi olmak vardı ve mestan serçe peşinde koşmaktan usanmıyordu. Annem çoğunlukla pilavdan oluşan yemek artıklarını yemelerini için avludaki havuzcuğun kenarına serçelerin önüne atardı. Zavallı serçeler hemen pilavları gagalamak için pilav artığının üzerine çökerlerdi. Bunu gören Mestan serçelerin göremeyeceği şekilde havuzun arkasına saklanır sessiz ve yavaş hareketlerle gövdesinin ön bölümünü iyice yere yapıştırır, arka bacaklarını ise zıplamaya hazır şekilde tutarak yem yiyen serçelere doğru görünmeden ilerlerdi. Kendi hesaplanmalarına göre zıplayarak yakalama menziline girince hızla havaya fırlar, ancak gerek göz bozukluğuna bağlı hesap hatası ve gerekse kaslarında güçsüzlükten dolayı pat diye yere düşer, bırakın serçe yakalamayı en az otuz santim hedef hesaplama hatası yapardı. Bu arada serçelerse çoktan havalanmış olurlardı. Bunu gören annem bir yandan

– Dert tutasıca diyerek kızar, bir yandanda zavallının durumuna acıyarak

– *Sen takavütsün. Bırak artık avluda serçe peşine düşmeyi* der ve önüne birşeyler atardı. Tabi bu birşeyler ekonomik koşullarımıza paralel olarak çoğunlukla süt, çiğer, et ve kemik gibi kedi zevkine uygun yiyecekler değil ekmek, çorba ve bulgur pilavı artığı olurdu. Bu yemeklere uzun süre bakan ve yemeyen mestan açlığın verdiği acı ve refleksle sonunda mecburen yemek zorunda kalırdı. Zavallı etobur hayvan gerek kendisinin yaşlanması ve gerekse bizim zorunlu vejeteryan olmamız nedeniyle Darwin'e inat hızla evrim geçirerek otobur duruma gelmişti. Son zamanlarda kırkından sonra azanı teneşir paklar sözünün söylenmesine neden olan yaşlı erkeklerin karıkız peşinde koşması gibi bizim Mestan da habire avluda serçe peşine düşerek yerlere yapışıyordu. Ama ne yazık ki hiç de başarılı olamıyordu. Bir sonbahar günüydü. Avluda gölgeli bir serinlikte herzamanki gibi sabah kahvaltımızı yapıyorduk. Kahvaltıda pastırma, sucuk, gravyer ve benzeri yiyecekler olacak değil ya üzüm, peynir ve zeytinden oluşan nevalemizi ablalarım, abilerim ve küçük kardeşlerimle annem-babam aracılığıyla silip süpürme yarışmasına girmiş, o zaman daha bulunmayan bulaşık makinesine inat kapları dahi tertemiz etmiştik. Birden eski adıyla Mestan yeni adıyla Takavüt'ün avludaki dut ağacına yavaş yavaş tırmandığını gördüm. Eski zamanlardaki gibi keskin olmasa da uzun tırnaklarını dut ağacının gövdesindeki yarıkla-

ra geçiriyor ve emin adımlarla sessiz biçimde yukarıya doğru tırmanıyordu. Mestan yavaş yavaş tırmandı. Sessizce tepelerdeki bir dalda ilerlemeye başladı. Görülmemeye çalışarak, dala adeta yapışık bir şekilde ilerledi ve dalın ucunda duran bir serçeye iyice yaklaştı. Zavallı serçe herşeyden habersiz ötüp duruyordu. Mestan iyice dalın ucuna geldi, Serçeyi hedefledi, arka ayaklarından destek alarak ön ayaklarının belirlediği serçeye ulaşmak için hızla fırladı. Tam serçeyi yakalayacak derken serçe ani bir hareketle biraz da tüylerini havaya dökerek yerinden sıçradı. Mestan avını yakalayamamıştı. Yakalayamamak bir yana dalı da kavrayamamış ve sırt üstü yere çakılmıştı. Yaşlılığa bağlı olarak denge refleksi de bozulmuş olacak ki ayakları üstüne değil sırt üstü yere yapıştı. Önde ben olmak üzere hepimiz Mestan'ın yanına koştuk. Mestan'ın sesi çıkmıyordu. Yalnızca ağzını birşeyler söylemek ister gibi açıp kapıyordu. Zavallıcık yan yatmıştı ve ayakları kasılıp duruyordu. Gözleri açıktı. Çok acıklı bir bakışı yoktu. Adeta çektiği dayanılmaz acıyı belli etmek istemiyor gibi bir hali vardı. Sanki ne olursa olsun ben yaşlansam da işimin bitmediğini size gösterdim der gibiydi. İki üç dakika böyle geçtikten sonra Mestan'ın solunumu iyice yüzeyselleşti. Gözleri kapandı, Vücudundaki kasılmaların derinliği ve sıklığı azaldı. Sonra solunumu ve hareketi tamamen durdu. Annem

– *Be hayvan sen takavütsün ne işin vardı ağaç dallarında serçe kovalamakla* deyip duruyor, bir yandan da gözlerindeki yaşı silmeye çalışıyordu. Mestan kendini ispatlamak isterken canından olmuştu. Kardeşlerimle dut ağacının yanındaki toprak zemine derince bir mezar kazdık ve mestanı son yolculuğuna ailece uğurladık. Annem hâlâ

– *Zavallıcık sen bir takavüttün, nene gerek serçe kovalamak deyip* duruyordu.

Mithat Bahçeci - Diyarbakır

Öküz Dumanaltı 99
Genel Kültür Yarışması'nı Kazananlar

Bozan Yaman / **Muğla**, Önder Atay / **Ankara**, Yılmaz Taraf / **Bursa**, Salih Arıgtekin / **Bursa**, Ali Karabulut / **Bursa**, Selim Mumcu, Kenan İnci/ **Bursa**, Burak Onaran / **İstanbul**, Başak Yılmaz / **İstanbul**, Esma Bektaş / **İstanbul**, Yücel Acar / **İstanbul**, Nursen Ören / **Muğla**, Cemaleddin Bartu / **Diyarbakır**, Derya Uygur / **Konya**, Rana Denizer, Akın Özden / **Eskişehir**, Evrim Gözaçan / **Eskişehir**, Senih Kavlak / **Adana**, Mekin Gani Pehlivan / **İstanbul**, Tülay Güner Konca / **İstanbul**, Cenk Palaz / **Bursa**, M. Fatih Becerikli / **Diyarbakır**, Barış Behramoğlu / **İstanbul**, Şule Günay / **İstanbul**, İsmail Tatar / **Afyon**, Yener Sazak / **Mardin**, Seher Yıldırım / **Ankara**, Bülent Yıldırım / **Ankara**, Aycan Uygun / **İzmir**, Levent Alp / **Bursa**, Mehmet Fidancıoğlu / **Bursa**, Emre Bülbül / **İzmir**.

İşte yarışmayı kazanan Öküz okurlarının, maddi değeri küçük ama manevi değeri de belki küçük hediyesi! Boru değil! Tok içimli! 20 yuvarlak sigara! Hem de Birinci! Hem de tabii, Öküz yazar-çizerlerinin imzalarıyla!

Yanıtlardan İlginç Notlar

* Fotoğrafların tamamını tanıyan çıkmadı.
* **Cemal Süreya**'nın Y'si yine pek çok mektupta çiftlemiş,
* **Sennur Sezer**'in bir N'si genelde düşmüş,
* Pek çok kopya olayı var ki bahtiyar olduk.
* Tanınamama rekoru **Can Barslan**'da.
* **Adnan Özer** başkalarıyla karıştırılma rekorunu kırdı.

Ve ayrıca,
Metin Eloğlu; Yul Bryner ve Mehmet Esen'e,
Halit Çapın; Murat Belge, Demirtaş Ceyhun ve Nehar Tüblek'e,
Nurullah Ataç; Ahmet Ümit'e,
Ara Güler: Haldun Taner ve Muzaffer İzgü'ye,
Osman Cemal Kaygılı: Georges Simenon ve Sabahattin Ali'ye,
Aziz Nesin; Gültekin Emre ve Nuri Bilge Ceylan'a,
Melih Cevdet Anday; Cavit Orhan Tütengil ve Pertev Naili Boratav'a,
Sennur Sezer; İnci Aral, Sevim Burak, Leyla Erbil ve Mürşide İçmeli'ye,
Ceyhun Atıf Kansu; Hasan Pulur'a,
Can Barslan; Enis Fosforoğlu ve Akif Kurtuluş'a,
Barış Pirhasan; Hasan Cemal, Hulki Aktunç ve Can Dündar'a,
Erkan Yücel; Erol Taş'a,
Oğuz Atay: Orhan Gencebay'a,
Sami Baydar; Kürşat Başar'a,
İhsan Oktay Anar; Metin Celâl'e,
Çetin Altan; Memet Fuat ve Peride Celâl'e,
İlhan Berk; Halikarnas Balıkçısı'na,
Başar Sabuncu; Ahmet Soner ve Tolga Aşkıner'e
Meral Oğuz; Ayşe Egesoy ve Mine Mutlu'ya
Tuğrul Tanyol; İsmail Beşikçi, Akif Kurtuluş, Hulki Aktunç ve Ercüment Kalmık'a, benzetilmiş, sanılmış...

UMUMİ ARZU ÜZERİNE DUMANALTI 99 SAYFALARINI DUVARA ASMANİZ İÇİN TEKRAR YAYINLADIK.

Ve ayrıca Ümraniye'den *Esma Bektaş* ve *Yücel Acar*'ı, Ankara'dan *Seher ve Bülent Yıldırım*'ı, Bursa'dan *Ali Karabulut, Salih Arıgtekin* ve *Yılmaz Taraf*'ı, yine Bursa'dan *Levent Alp* ve Mehmet Fidancıoğlu'nu kopya gibi geleneksel bir yöntemi kullandıklarından dolayı kutlarız.

Sayı: 57 / Şubat 1999
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti.
Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Metin ÜSTÜNDAĞ
Haber Merkezi: Devrim ÖZDİNÇ, Hatice MERYEM, Ayhan Bozkurt **Grafik Uygulama:** Mustafa DEVRİM
Dizgi: Cemal VANLI **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Müessese:** Ali YAVUZ **Satış:** Cüneyt AYDIN
İşletme: Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN
Bina Görevlisi Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 57 54 - 251 42 44 **Fax:** 251 52 67
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Baskı:** Ilıcak Matbaası **Dağıtım:** Bir-Yay

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık.. 60$... 6 Aylık... 30$... Uzakdoğu... 1 Yıllık.. 75$.. - 6 Aylık.. 40$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 55 DM (Posta) 6 Aylık.. 30 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 65 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 35 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7
(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)

Akşamsefası

Utangaç Balıklar İçin Buzlu Camdan Akvaryum

kutluhan PERKER

NASIL Kİ BİR "AĞIR AĞBİ", SEMTİN GENÇ ÇOCUKLARINA UZATIYORSA "ALINDA ÖLDÜRÜN BUNU" DİYE ZIVANASINA DAYANMIŞ BİR CIGARALIĞI; BİZ DE ÖYLE ÖLDÜRÜYORUZ, AĞBİLERİMİZDEN DEVRALDIĞIMIZ BU SON FIRLAMALIĞI.

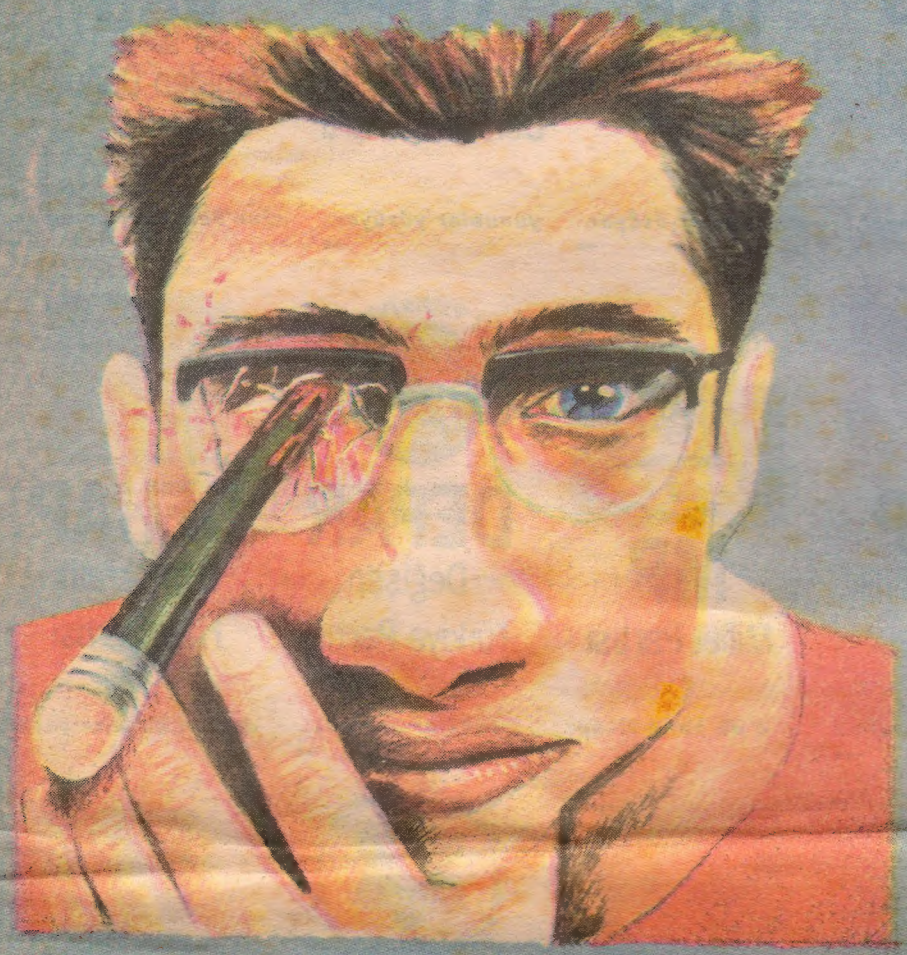

SONA YAKLAŞTIKÇA AMA BİZ DE AĞBİ OLUYORUZ. CEPLER MENDİLLE DOLUYKEN DÖKÜLEN YAŞLARI. MASALARIN ALTINA GÖMÜYORUZ. KARALADIĞIMIZ DUVARLAR MEZAR TAŞLARI.

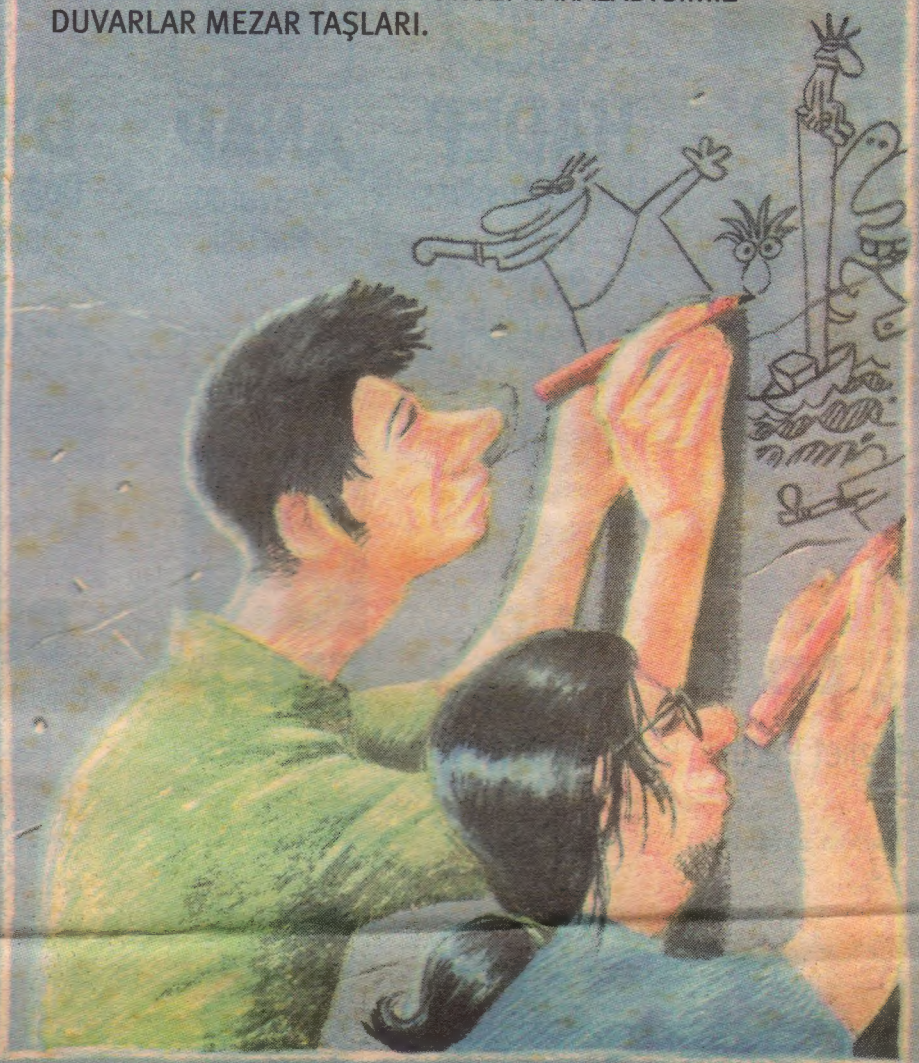

YİNE DE ÖYLE UMUTSUZ DEĞİL BİR KAÇIMIZ SUNİ TENEFFÜS ÇEKERKEN ARKADAŞLIKLARA. ÇÜNKÜ BİLİYORUZ,

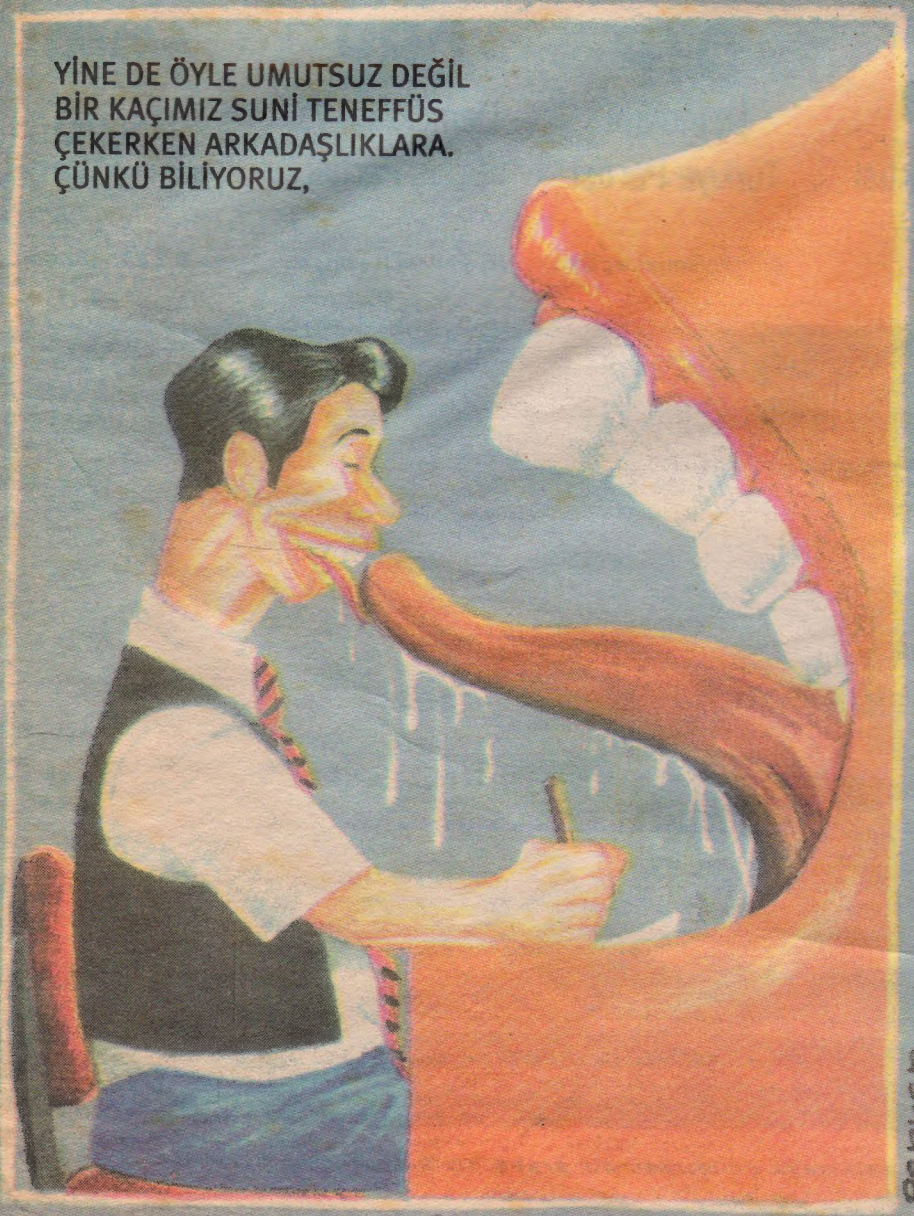

ÖLÜLER YATIRILSA DA UYUSUN DİYE, YENİ DOĞMUŞ BEBEKLERDE BIRAKILIR MEZARLIKLARA.

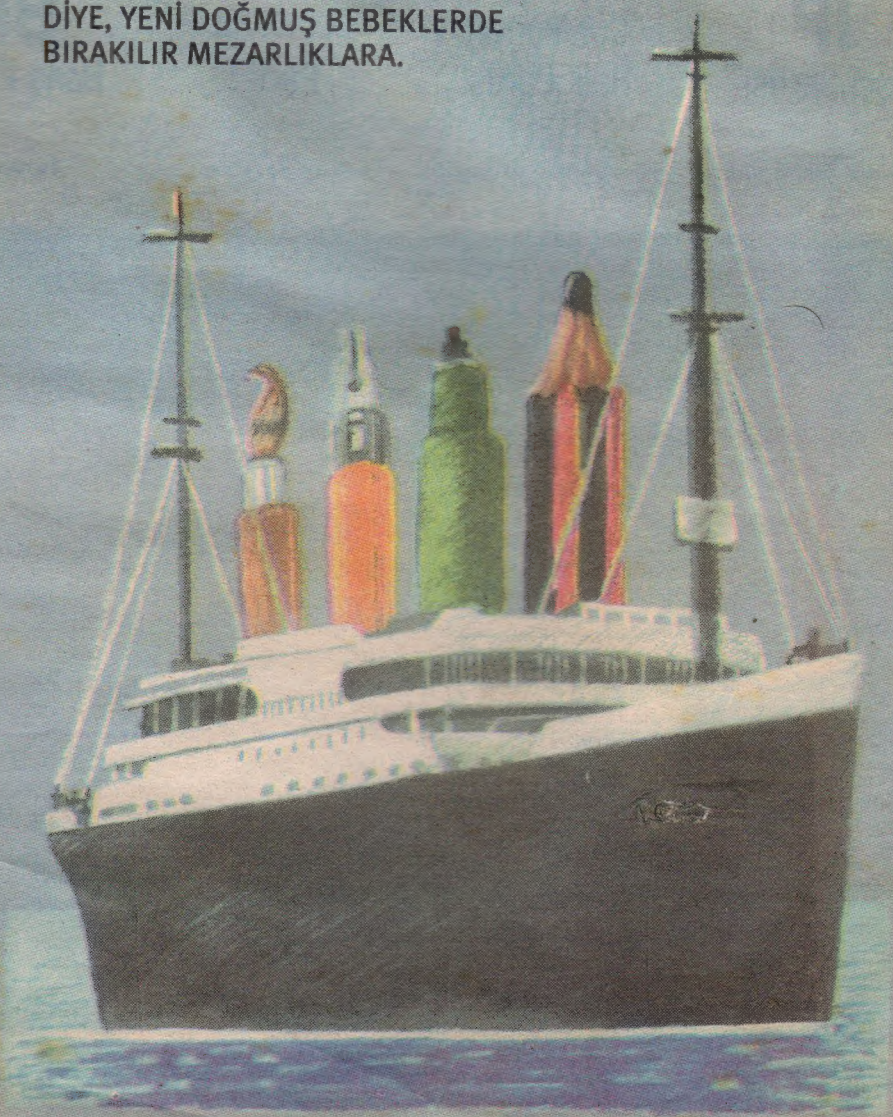

Perker

Akşamsefası

ÖDP
Özgürlük ve Dayanışma P.
güneşli bir gündü.. →

HADEP
Halkın Demokrasi Partisi
kelebekler uçuyor.. →

ANAP
Anavatan Partisi
arılar bal yapıyor.. →

DYP
Doğru Yol Partisi
atlar koşuyor.. →

DSP
Demokratik Sol Parti
güvercinler ötüyor.. →

LDP
Liberal Demokrat Parti
yunuslar yüzüyor.. →

YDP
Yeniden Doğuş Partisi
uğur böcekleri konuyor.. →

FP
Fazilet Partisi
kalbim atıyordu.. →

SİP
Sosyalist İktidar Partisi
annem babam.. →

EMEP
Emeğin Partisi
herkes çalışıyordu.. →

BBP
Büyük Birlik Partisi
ona gül verdim.. →

MP
Millet Partisi
o da bana kitap.. →

DEPAR
Değişen Türkiye Partisi
çocuklar gibiydik.. →

DEHAP
Demokratik Halk Partisi
derken bir alev çaktı.. →

İP
İşçi Partisi
yıldız falına baktık.. →

CHP
Cumhuriyet Halk Partisi
üstümüze ok yağdı.. →

DP
Demokrat Parti
dur dediler.. →

BP
Barış Partisi
durduk.. →

DTP
Demokrat Türkiye Partisi
şemsiyemizi açtık.. →

DBP
Demokrasi ve Barış Partisi
6 yapraklı yonca.. →

MHP
Milliyetçi Hareket Partisi
ve 3 hilâl gördük.. →

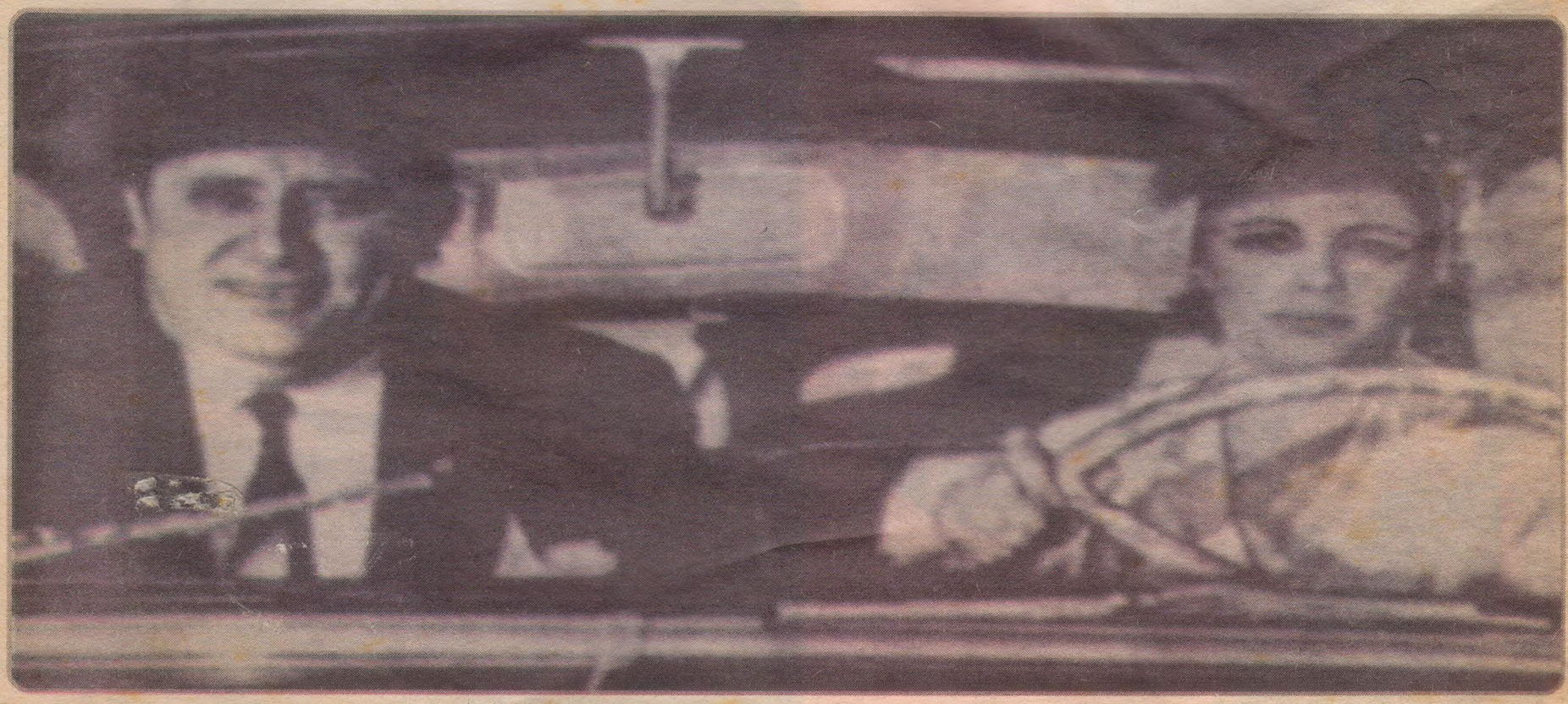

g ü p e g ü n d ü z d ü ! →

tam n'oluyor diye anlamaya çalışırken bir araba hızla üzerimize üzerimize geliyordu!

Akşamsefası